

ת"פ 37665/05/14 - מדינת ישראל נגד שמעון גפסו

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 37665-05-14 מדינת ישראל נ' גפסו
בפני כב' השופטת דיאנה סלע
המאשימה
נגד
הנאשם
שמעון גפסו

הכרעת דין

אקדים ואומר כי אני מזכה את הנאשם מכל העבירות המיוחסות לו בתיק זה.

1. תוכן עניינים

א. תמצית העובדות המפורטות בכתב האישום המתוקן;

ב. תשובת הנאשם לכתב האישום;

ג. השתלשלות העניינים בתיק זה;

ד. הראיות שהובאו על ידי הצדדים;

ה. טענות ההגנה בסיכומיה, לרבות טענות חדשות, שלא בא זכרן במהלך שמיעת הראיות;

ו. עובדות אשר הוכחו ואינן שנויות במחלוקת: פרשת אוחיון; הפגישה עם אוחיון; תמליל ההקלטה של השיחה שהתנהלה בין אוחיון לבין גפסו; פרשת ז'נו.

ז. גדר המחלוקת;

ח. עבירת השוחד - המסגרת הנורמטיבית; יסודותיה של עבירת השוחד;

ט. מן הכלל אל הפרט;

י. ההבטחה לאוחיון לתת לו עבודה בעירייה - האם לגיטימית?

יא. האם בצע גפסו את מעשיו בהיותו מועמד? טיעוני ההגנה בתמצית; טיעוני המאשימה בתמצית; דיון בשאלת המועמדות; מועמד על פי חוק בחירות לרשויות המקומיות וחוק בחירת ראש הרשות;

יב. מן הכלל אל הפרט - מתי נעשה הנאשם מועמד לראשות העירייה? התמודדותו של הנאשם לראשות העירייה;

יג. המעשים שנעשו לפני יום 6/10/18 אינם מקיימים את יסודותיה של עבירת השוחד;

יד. בחינה חלופית של עבירות השוחד בפרשת אוחיון וז'נו, בהנחה כי הנאשם היה מועמד;

טו. פרשת אוחיון;

- (1) מערכת היחסים בין הנאשם לאוחיון; פעילותו של אוחיון במסע הבחירות, מי יזם אותה והתמורה שקיבל בגינה: גרסת אוחיון; גרסת הנאשם במשטרה; עדותו של הנאשם;
- (2) הבטחותיו של הנאשם לאוחיון, הרקע להן, ותוכן השיחה בפגישה המוקלטת: גרסת אוחיון; גרסת הנאשם במשטרה; עדותו של הנאשם;
- (3) מדוע ניתנו ההבטחות לאוחיון? גרסת אוחיון; גרסת הנאשם במשטרה; עדותו של הנאשם;
- (4) המשפט השנוי במחלוקת בהודעת הנאשם;
- (5) התייחסותו של אוחיון להבטחותיו של הנאשם, והפסקת פעילותו כמעט לחלוטין: גרסת אוחיון; עדות הנאשם;
- (6) פועלו של הנאשם לאחר שנבחר כראש עירייה - הפניה של הנאשם למכרז לצורך גיוסו לעירייה כפקח: גרסת אוחיון; גרסת הנאשם במשטרה; עדותו של הנאשם;
- (7) הארוע האלים בעירייה: גרסת אוחיון; גרסת הנאשם;
- (8) ניתוח גרסתו של אוחיון;

טז. פרשת ז'נו : גרסתו של ז'נו; הודעותיו של הנאשם במשטרה בענין ז'נו;

יז. פיטוריו של ז'נו לפני הבחירות וההבטחות בנידון: גרסת הנאשם במשטרה לגבי פעילותו של ז'נו; פיטוריו לפני הבחירות וההבטחות שנתן לו; עדותו של הנאשם;

יח. עדותה של אנדריאנה סימנוביץ';

יט. עדותו של חיים מלכה;

כ. התמורה שקיבל ז'נו עבור פעילותו; גרסת ז'נו; גרסת הנאשם במשטרה; עדות הנאשם;

כא. הפסקת פעילותו של ז'נו;

כב. החזרתו של ז'נו לעירייה לאחר הבחירות, פיטוריו בפעם השניה ותשלום הכספים לז'נו: גרסת ז'נו; גרסת הנאשם במשטרה; עדותו של הנאשם;

כג. פיטוריו של ז'נו על ידי הנאשם: גרסת ז'נו; גרסת הנאשם במשטרה; עדות הנאשם בבית המשפט; עדות חיים מלכה;

כד. התנהלותו של ז'נו לאחר פיטוריו;

כה. גרסת הנאשם לגבי המועד בו שילם לז'נו כספים לאחר הבחירות: גרסת ז'נו; גרסת הנאשם במשטרה; עדות הנאשם;

כו. תלונתו של ז'נו במשטרה: גרסת ז'נו; עדותו של סמי עטיה; גרסת הנאשם

כז. ניתוח גרסתה של אנדריאנה סימנוביץ';

כח. ניתוח גרסתו של חיים מלכה;

כט. ניתוח גרסתו של ז'נו;

ל. הבטחות לפעילים שאינם אוחיון או ז'נו;

לא. ניתוח גרסתו של הנאשם, לאור הראיות שהובאו בתיק זה;

לב. קביעת העובדות, כפי שהוכחו בראיות המעטות שהובאו בפני בית המשפט;

לג. האם הוכחו עבירות השוחד בעניינם של הפעילים, לרבות אוחיון וז'נו; האם היה הנאשם עובד ציבור בעת מתן ההבטחות לפעילים?

לד. האם הוכחו עבירות השוחד בעניינם של אוחיון וז'נו, בהנחה כי הנאשם היה מועמד משנת 07', כנטען על ידי המאשימה?

לה. דרכי השוחד הנטענות בכתב האישום; התנאת שוחד עד אוגוסט 08' - לגבי אוחיון וז'נו כאחד;

לו. פרשת אוחיון: הקשר הסיבתי העובדתי בין המתת לפעולה של הנאשם - ההבטחה "יהיה בסדר"; ההבטחה בפגישה המוקלטת;

לז. פרשת ז'נו: האם עונה ההבטחה שנתן הנאשם לז'נו על ההגדרות של עבירות השוחד הנטענות?

לח. מרמה והפרת אמונים: יסודות העבירה;

לט. מן הכלל אל הפרט: פרשת אוחיון;

מ. קבלתם של פעילים לעירייה לאחר הבחירות;

מא. ענין ז'נו; ביטול הפיטורין ותשלום הכספים לז'נו - האם בהפרת אמונים עסקינן?

מב. טענת ההגנה מן הצדק ומחדלי חקירה: עדותו של רפ"ק קוגן; דיון;

מג. סיכומם של דברים.

2. כתב האישום

א. נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של לקיחת שוחד - לפי סעיף 290 בצירוף סעיף 294(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); התנאת שוחד - לפי סעיף 290 בצירוף סעיפים 294(א) ו-294(ג) לחוק העונשין והפרת אמונים - לפי סעיף 284 לחוק העונשין.

ב. תמצית העובדות המפורטות בכתב האישום המתוקן

1) במהלך השנים 07' - 08', עד לבחירות לרשויות המקומיות ביום 11/11/08 (להלן: הבחירות), היה הנאשם מועמד לתפקיד ראש עיריית נצרת עילית (להלן: העירייה). כן עמד בראשות רשימת "עורי עיר" שהתמודדה בבחירות למועצת העירייה, וניהל את מסע הבחירות שלה (להלן גם: עורי עיר).

(2) במהלך מערכת הבחירות, במועדים שאינם ידועים במדויק למאשימה, הבטיח הנאשם לפעילים במערכת הבחירות שפעלו עבורו ועבור רשימתו, ובהם הפעילים המוזכרים להלן ופעילים נוספים, שאם יבחר לראשות העירייה ידאג לקבלתם לעבודה בעירייה.

(3) בין היתר, הבטיח הנאשם לשמעון אוהיון (להלן: אוהיון), שיקבל עבודה בעירייה בתפקיד בכיר, תמורת עבודה במערכת הבחירות של הנאשם, שכללה בין היתר שכנוע בוחרים להצביע עבור הנאשם ועבור הרשימה שבראשה עמד. השניים אף שוחחו ביניהם שלושה ארבעה חודשים לפני הבחירות על גובה המשכורת שיקבל אוהיון, והנאשם הבטיח לאוהיון משכורת שתהא גבוהה יותר מששת אלפים ₪ בחודש.

כשנה לשנתיים לפני הבחירות, הבטיח הנאשם לישראל ז'נו שעבד בעירייה (להלן: ז'נו), למנותו לתפקיד בכיר בעירייה, והבטחות נוספות, תמורת עבודה במערכת הבחירות של הנאשם, שכללה בין היתר שכנוע בוחרים להצביע עבור הנאשם ועבור הרשימה שבראשה עמד.

בעקבות הבטחות אלה, פעלו אוהיון וז'נו (להלן: הפעילים) עבור הנאשם ועורי עיר במערכת הבחירות. ז'נו פוטר מעבודתו בעירייה לפני הבחירות.

(4) בבחירות נבחר הנאשם לראשות העירייה, ושלושה שבועות לאחר הבחירות החל לכהן בתפקיד זה. סמוך לאחר שנכנס לתפקיד ראש העירייה, דאג הנאשם לקבל את ז'נו מחדש לעבודה בעירייה. בהמשך, פוטר ז'נו שנית. כן פעל הנאשם לאפשר את קליטתו של אוהיון כעובד עירייה, אך בסופו של דבר לא התקבל אוהיון לעבודה, לאחר שהתברר שלא ניתן לקבלו לתפקיד שיעד לו הנאשם. הנאשם פעל לקבלת פעילים נוספים שעבדו עבורו במערכת הבחירות לעבודה בעירייה.

במעשיו אלה, הבטיח הנאשם לפעילים שעבדו עבורו ועבור הרשימה שבראשה עמד במערכת הבחירות, ובהם אוהיון וז'נו, עבודה בעירייה, בתמורה לפעילותם במערכת הבחירות. בכך, התנה הנאשם בין פעולה הקשורה בתפקיד ראש העירייה, לבין קבלת שירות מפעילים אלה במערכת הבחירות; קיבל שירות במערכת הבחירות מאוהיון וז'נו, בעד פעולה הקשורה בתפקידו; ועשה מעשה הפרת אמונים הפוגע בציבור, בכך שלאחר בחירתו לתפקיד ראש העירייה, פעל לקבל לעבודה בעירייה פעילים שעבדו במערכת הבחירות עבורו ועבור הרשימה שבראשה עמד, ובהם אוהיון וז'נו, בשל פעילותם בבחירות עבורו, ובכך פעל בניגוד עניינים ומתוך שיקולים פסולים.

תשובת הנאשם לכתב האישום

3.

הנאשם כפר בעובדות כתב האישום, למעט העובדות בהן הודה במפורש.

הנאשם הודה כי התמודד לתפקיד ראש עיריית נצרת עילית בראש רשימת עורי עיר. כן הודה כי שוחח עם אוהיון כארבעה חודשים לפני הבחירות, והיו דיבורים ו"הבטחות ללא כוונת שוחד". אשר לז'נו, הוא פוטר כשלושה שבועות לפני הבחירות שלא כדין, על ידי ראש עיר אשר לא "רץ" לכהונה נוספת, ולא היה רשאי לפטרו. כל שהבטיח לו הנאשם היה שאם יבחר, יבטל את הפיטורין הלא חוקיים הללו, הא ותו לא. לטענת ההגנה, יש לראות את הקשר הדברים, כדי להבין מדוע אין מדובר בעבירות שוחד. לאחר שאנשים אלה פעלו עבור הנאשם ללא שום קשר להבטחות, סיכנו עצמם בכך שעבדו אתו, נרדפו והיו בסכנה שאם הוא לא יבחר הם יפגעו, הוא אמר להם - לאחר שעבדו - שאם יבחר, הוא ידאג להם, אך הבטחותיו להם לא ניתנו בעד פועלם, כפי שנקבע

בעבירות השוחד.

4. השתלשלות העניינים בתיק זה

א. לאחר שהוגש כתב האישום, נטען כי יש לבטלו, מאחר שלנאשם עומדת הגנה מן הצדק, הן מפני שלא נערך לו שימוע כדין, והן בטענה של אכיפה בררנית. עוד נטען כי כתב האישום כללי ביותר, ויקשה על הנאשם להתגונן מפניו.

טענות ההגנה לא התקבלו בשלב המקדמי, מנימוקים המפורטים בהחלטה, למעט לענין כלליותו של כתב האישום, בעניינים מסוימים. עם זאת, על אף שלא נמצאו פגמים בהתנהלות המאשימה, הומלץ כי תקיים השלמה קצרה של השימוע בעל פה, מבלי לבטל את כתב האישום, והמאשימה קיבלה המלצה זו. גם לאחר השימוע הנוסף הוחלט להשאיר את כתב האישום על כנו, אם כי בהמשך תוקן ופורט.

ב. יצוין כי הדיון התנהל בהקלטה, אך בעת כתיבתה של הכרעת הדין התברר כי קיימות אי התאמות קלות בין העימוד והשורות בין הפרוטוקולים בתיק הנייר, לבין האופן בו הם מופיעים בתיק האלקטרוני. עוד יצוין כי כל ההפניות בהכרעת מתייחסות לפרוטוקולי הדיון, למעט אם נכתב במפורש אחרת, כגון הפניה להודעה של עד או הנאשם.

5. הראיות שהובאו על ידי הצדדים

א. המאשימה סמכה טענותיה על גרסת הנאשם בהודעותיו במשטרה, בטענה כי הנאשם הודה בחלק ניכר מהעובדות המתוארות בכתב האישום, אך בבית המשפט בנה גרסה שנועדה להכחיש את הרכיבים המהווים עבירה. כן התבססה על גרסתם של אוחיון וז'נו, לרבות על דיסק ובו הקלטה של שיחה שהתנהלה בין אוחיון לנאשם בערך בחודשים יולי אוגוסט '08 (להלן: השיחה המוקלטת או הפגישה המוקלטת), ובהמשך על תמליל השיחה המוקלטת. (במהלך הדיונים בתיק זה, התייחסו הצדדים לשיחה גם כאל "הקלטת", ולכן תקרא ההקלטה לעיל גם: הקלטת).

אין חולק כי הנאשם נחקר באזהרה פעמים רבות בעניינים אחרים, פרשת שוחד גדולה המכונה "פרשת השוק", ואשר בסופו של יום, לאחר שימוע שנערך לנאשם, לא הוגש כתב אישום בעניינה נגד הנאשם, ומספר פעמים בחשדות הרלוונטיים לאישום בנדון דידן, שעה שרק החקירה האחרונה תועדה בצילום ובהקלטה. הוא נחקר ביום 28/12/10 ע"י החוקרים יוסי בנצקי וחיים (חי) ביטון (להלן: בנצקי וביטון בהתאמה; הודעה ת/1), ביום 31/12/10 ויום 25/1/11 נחקר ע"י בנצקי (הודעות ת/2 ות/3, בהתאמה), וביום 10/6/12 נחקר ע"י ביטון. (הודעה ת/4; דיסקים ת/5; תמליל ת/5א).

ב. ההגנה ביססה הגנתה על עדותו של הנאשם, ועדותם של עדי ההגנה אנדריאנה סימנוביץ' (להלן גם: אנדריאנה), חיים (חי) מלכה (להלן גם: מלכה), אשר היו מקורבים לנאשם בעת מסע הבחירות וגם לאחריו, וכן על עדותו של סמי עטיה (להלן גם: עטיה), באמצעותו הוגש דיסק ובו הקלטה של שיחה מאוחרת בין ז'נו לבינו ובין אחרים. ההגנה ויתרה על חקירתם של החוקרים ועדים אחרים, אך ביקשה לחקור את ראש צוות החקירה רפ"ק אלישע קוגן (להלן גם: רפ"ק קוגן).

6. טענות ההגנה בסיכומיה, לרבות טענות חדשות, שלא בא זכרן במהלך שמיעת הראיות

עמוד 5

בסיכומיהם המפורטים של הצדדים המלומדים בכתב ובעל פה (המשתרעים על פני מאות עמודי סיכומים בכתב ובפרוטוקולים), הועלו (בעיקר על ידי ההגנה, אך גם על ידי המאשימה) גם טענות חדשות, שלא בא זכרן במהלך שמיעת הראיות. ייאמר כבר עתה כי הכרעת הדין תתייחס אך לתמצית הטענות שהועלו.

א. בסיכומיה חזרה ההגנה על טענתה כי עומדת לנאשם הגנה מן הצדק, בגין אכיפה בררנית, משבחרה המשטרה להימנע מלחקור את אוחיון וז'נו, נותני השוחד הנטענים, בחשד לביצוע עבירות שוחד. כן הפנתה בסוגיה זו לאמרה של אחד הנחקרים בהודעתו במשטרה, יעקב גולדנברג, עוזרו של הנאשם (להלן: גולדנברג), אשר לא הובא כעד בתיק זה, אשר תמציתה כי רונן פלוט המועמד המוביל במסע הבחירות לראשות העירייה בבחירות '08 (להלן: פלוט) הבטיח משרות לפעילים רבים, בדומה לחשד נגד הנאשם, אך המשטרה בחרה להמנע מלשאול אותו ולו שאלה אחת בנדון, ולא לחקור ענין זה כלל. (הודעתו של גולדנברג לא הוגשה, אך ראש צוות החקירה, רפ"ק אלישע קוגן נדרש לציטוט מתוך דבריו בחקירתו במשטרה, לצורך העלאת טענה בדבר אפלייה, כראייה לכך שהדברים נאמרו, ולא לאמיתות תוכנם).

ב. טענתה העובדתית והמשפטית המובילה של ההגנה התבססה על כך, שהנאשם כלל לא היה "מועמד" בתקופה הרלוונטית להבטחות הנטענות בכתב האישום, על פי ההגדרה שניתנה בדין למושג זה, ולכן העבירות הנטענות, למצער ביחס לאוחיון, אינן חלות עליו.

ג. בחוזרה על תשובתה לכתב האישום, טענה כי המאשימה לא הוכיחה שהנאשם קיבל טובת הנאה **"בעד" פעולה הקשורה בתפקידו כראש עירייה. לטענתה, פעלו אוחיון וז'נו עבור הנאשם מתוך "הזדהות, קרבה, רצון להיות מעורב פוליטית, לחוש תחושת חשיבות וכיוצא בזה", ולא תמורת הבטחה כלשהיא, שאם לא כן, היה הנאשם מבטיח הבטחותיו בתחילת הדרך ועומד על קבלת הסיוע במסע הבחירות כתנאי למימושן. השניים הפסיקו פעילותם לסיוע במסע הבחירות של הנאשם כחודשיים לפני הבחירות, ואף על פי כן ניסה הנאשם לסייע להם. אשר לז'נו, שהביע שנאה כלפי הנאשם ותחושת נקם, ההבטחה היחידה שניתנה לו היתה לבטל את פיטוריו שנעשו שלא כדין, לאחר שהפסיק לסייע לנאשם, ולא תמורת פעילותו.**

עובדות אשר הוכחו ואינן שנויות במחלוקת

7. ייאמר כבר עתה כי לאחר עיון בראיות ובחינה של טענות הצדדים, הוכחו מספר עובדות שאינן שנויות במחלוקת, לגבי הבטחות שהנאשם הבטיח לאוחיון ולז'נו במועדים שונים, כדלהלן:

ביום 11/11/08 היו צפויות להערך בחירות לעיריית נצרת עילית ולראשות העירייה (להלן: הבחירות והעירייה, בהתאמה). הנאשם, אשר היה חבר מועצת העיר משנת '00, והתמודד בבחירות לראשות העירייה גם בשנת '03, הודיע בשנת '07- '08, על התמודדותו לראשות העירייה ברשימה עצמאית "עורי עיר", ומסע הבחירות היה בעיצומו מספר חודשים לפני הבחירות. אוחיון וז'נו, שהיו גיסים במועדים הרלוונטיים, פעלו כדי לקדם את עניינו של הנאשם, כאשר ז'נו היה עובד עירייה עד כשלושה שבועות לפני הבחירות, אז פוטר על ידי ראש העיר הקודם, מר מנחם אריאב (להלן גם: אריאב), ואילו אוחיון היה עצמאי, ועסק בתיקון מכונות כביסה וכיוצא בזה. גם אשתו של ז'נו עבדה בעירייה במשרה חלקית.

שני הפעילים לא קיבלו שכר עבור פעילותם במסע הבחירות, אם כי קיבלו הטבות מסוימות והחזרי הוצאות, כפי שיפורטו להלן.

פרשת אוחיון

הפגישה עם אוחיון

8.

א. הוכח כי בחודשים יולי-אוגוסט '08, כשלושה ארבעה חודשים לפני הבחירות, חש אוחיון - אשר הכיר את הנאשם שנים רבות, עוד מאז עבדה אשתו בבית משפחתו של הנאשם כמטפלת בילדיו, ועבד כפעיל לקידום בחירתו לראש עיריית נצרת עילית גם בבחירות '03 וגם בבחירות '08 - כי הנאשם מתרחק ממנו ו"מזניח" אותו, כנראה לאחר שהנאשם חבר לשניים ממתחריו, עדי ברקו ויוסי שפושניק (להלן: ברקו ושפושניק, בהתאמה), והסיכוי לבחירתו נראה טוב מבעבר (להלן: האיחוד). זאת, על אף שבאחד הסיורים שערכו השניים במשותף במסגרת מסע הבחירות, מספר שבועות קודם לכן, תינה אוחיון את צרותיו הכלכליות בפני הנאשם, ביקש שיסדר לו עבודה בעירייה, והנאשם אמר לו **"יהיה בסדר"**.

משכך, באחד מימי השבת, הזמין אוחיון את הנאשם לפגישה בביתו בשעות הצהריים, מספר שעות לפני קיומו של חוג בית אצלו או אצל ז'נו, ולאחר שהנאשם הבטיח להגיע למפגש, הכין מכשיר הקלטה, כדי להקליט את השיחה עמו, וכך אכן עשה. הנאשם איחר לפגישה, התנצל רבות, הסביר לאוחיון כי האיחוד נבע מ"פנצ'ר" ברכבו ולא מזלזול, כי הוא עמוס ביותר בימים אלה, וכי הוא נוהג באותו אופן גם בבני משפחתו. לצורך הדיוק, ובהעדר מחלוקת לגבי התוכן המילולי של השיחה, אם כי הנאשם מסר כי הפגישה עצמה התקיימה מחוץ לביתו של אוחיון, בניגוד לדברי אוחיון לפיהם הפגישה התקיימה בסלון ביתו, יובאו הדברים כפי שתומללו על ידי המאשימה, כבר בשלב זה.

ב. תמליל ההקלטה של השיחה שהתנהלה בין אוחיון לבין גפסו

בתחילת השיחה מתנצל הנאשם על איחורו הממשי לפגישה שנקבעה ביניהם, באומרו שהיה לו פנצ'ר ברכב, וכן על קוצר הזמן שיש לו, תוך אמירה כי הוא אוהב ומעריך את אוחיון, וכי **"לא כל הזמן אני יכול להתייצב בכל שריקה, גם לא של אשתי וגם לא של הבנים שלי"**. על העומס בו הוא נתון בגין הבחירות הוא מדבר גם בהמשך. (עמ' 1, 5 ו-6 לתמליל).

אוחיון מסביר לנאשם כי ביקש לדבר איתו, **"כי ראיתי שבזמן האחרון אתה לא מתייחס אליי"**. משחזר הנאשם ואמר לו שהוא מעריך אותו, אוהב אותו **"וידוע את העבודה שאתה עושה... מה אתה רוצה שכל שעה אני אתקשר אליך"**, מודיע לו אוחיון **"תקשיב... אני רוצה שתהיה לי עבודה מסודרת... אני אין לי עבודה, אני רוצה לעבוד בעבודה מסודרת עם תלוש..."**. משהשיב לו הנאשם **"תקשיב אם בעזרת השם אני נבחר אתה לא תהיה ברחוב, אני מבטיח לך בסדר? אתה עזרת לי מספיק, מגיע לך, בסדר?"** (הדגשה שלי-ד.ס.) אבל אני אומר לך באותה נשימה, משהו שאתה מבין ואתה יודע לעשות, אני לא אתן לך לא להיות... מהנדס העיר ולא...", אומר לו אוחיון **"לא, אני לא מבקש, אני רוצה להיות פועל בחשמליה... תששת אלפים שקל"**. הנאשם משיב לו **"יותר ממה שאתה מצפה, בסדר? יותר ממה שאתה מצפה... אתה תהיה מסודר... לא תעבוד קשה מדי, אבל תעבוד טוב... ותקבל, לא תהיה בן אדם..."**. לכך משיב אוחיון **"אני בן 40, אני לא בנוי לעבוד בעבודה קשה..."** ואילו הנאשם אומר לו **"... לא תהיה**

ברחוב, חס וחלילה, אם אני בשלטון אני אומר לך את זה מראש, יש לי אחריות גדולה בשבילך, הבנת? מצד שני לא יהיה בן אדם אחד אפילו לא אח שלי שלא יבוא ויקבל משכורת... אתה יודע שיש כאלה בעירייה... בשביל זה אני באתי בשביל לשנות את התמונה...". לאחר שהשניים מדברים ביחד, אומר הנאשם כי הוא מצפה מאנשים שהוא אוהב ומעריך שלא יבואו אליו באותו שלב "כמו בלגר ויגידו יש לי...", לאחר שאוחיון מתפרץ, מרגיע אותו הנאשם ואומר לו "אני לא מדבר עליך אני לא מדבר עליך... המצב הוא מצוין, אני לא אומר לך לא... המצב הוא מעולה אבל שלא תחשוב שזה בא... צריך לעבוד ולעבוד קשה". אוחיון מספר עד כמה הוא נאמן ומה עשה עבור הנאשם במסע הבחירות, ואילו הנאשם מציין כי הוא יודע להעריך אותו ואת האנשים שלו, חוזר על דבריו כי אם יבחר "אתה לא צריך לדאוג", אבל מוסיף כי אף אחד לא יבוא ויקבל משכורת מבלי לעבוד.

לפני סוף הפגישה מעיד הנאשם על עצמו כי הוא אדם ישר, וכי "ברור שאני אעזור קודם כל לאנשים שלי, אבל גם לאנשים שלא עזרו לי ולא היו איתי והם אנשים טובים, אני לא מפקיר אף אחד...". בהקשר זה הוא מספר לאוחיון על חמישה אנשים המקבלים שכר בלי לעבוד, אשר נפגשו איתו, והציעו להביא לו שני מנדטים, אך הוא הודיע להם שאפילו יביאו לו עשרה מנדטים, יפוטרו למחרת בחירתו. הוא חוזר ואומר לאוחיון כי הוא יעבוד ויהיה לו שכר הוגן, "אתה יודע חשמל, אתה יודע מכניקת חשמל, יש הרבה עבודה". משאומר לו אוחיון כי הוא רוצה לנהל את המחלקה שהוא מבין בה "שלא תכניס אותי למחלקה שאני אצוף שמה", השיב לו הנאשם "רק איפה שאתה מבין... סמוך עליי, בסדר?" (עמ' 4 לתמליל).

ג. לאחר שיחה זו, הפחית אוחיון את פעילותו עבור הנאשם באופן משמעותי ביותר, משהתרשם כי הנאשם "מוכר לו אשליה", אינו מתכוון לדבריו, ולא יסייע לו. היקף פעילותו לאחר הפגישה המוקלטת שנוי במחלוקת, כאשר ההגנה טוענת כי אוחיון הפסיק לעבוד עבור הנאשם כליל בחודש ספטמבר 08', והמאשימה טוענת כי רק הפחית היקפה של פעילותו.

ד. מספר שבועות לאחר שהנאשם נבחר לראשות העירייה, הגיע אוחיון אל העירייה עם אשתו, וביקש מהנאשם לסדר לו עבודה בעירייה. הנאשם הפנה אותו להשתתף במרכז כפקח עירוני, אך משהתברר כי לנאשם הרשעה קודמת ישנה בעבירות אלימות במשפחה, הקשורות לנישואיו הראשונים, לא עבר את תנאי הסף הנדרשים, וממילא לא התקבל לעבודה בעירייה כפקח. בהמשך, ניסה אוחיון להגיע לפגישה אצל הנאשם, אליה זומן על פי עדותו על ידי אדם שהתחזה להיות מנכ"ל העירייה, אך הוכה על ידי אחד המאבטחים בעירייה, אירוע אותו ייחס לנאשם. אוחיון, אשר סבר כי הנאשם מצא תירוץ להימנע מלקיים את הבטחתו, הודיע לנאשם כי הקליט את השיחה בה הבטיח לסדר לו עבודה, וניסה לשכנע אותו למצוא לו עבודה בעירייה, באומרו כי אם לא יעשה כן יפנה לפלוט (פוליטיקאי אחר במועצה) ולעיתון, אך הנאשם לא שעה לדבריו, ואף אמר לו כי הוא יכול לגשת למשטרה. היחסים ביניהם הורעו, וכחצי שנה לאחר הבחירות, מסר הנאשם את הקלטת בה הקליט את השיחה לחבר מועצה לשעבר בשם בלגר, כדי שימסור אותה למשטרה. לאחר תקופה מסר אותה גם לחבר מועצה בשם סמיון בראון, ולאחר כשנה מסר אותה לאדם בשם ישראל רביב (להלן: רביב), אחד מתומכיו לשעבר של הנאשם, אשר הסתכסך עמו בהמשך, ואף הגיש נגדו תלונה בעניינים אחרים. רביב, עמו נעשה הסכם עד מדינה בפרשת השוק, הנזכרת לעיל, מסר את הקלטת למשטרה כשנתיים לאחר הבחירות, ביום 23/11/10.

אוחיון חש כי הנאשם ניצל אותו, הבטיח לו הבטחות אותן אינו מתכוון לקיים, שיקר לו, וכפי שצפה מבעוד מועד, לגרסתו, לא קיים את הבטחתו לסדר לו עבודה בעירייה לאחר שנבחר. לא זו אף זו, אוחיון ייחס לנאשם את הכאתו על ידי המאבטח, בטענה כי הנאשם דאג להגעתו למקום בתאונות שווא, כל זאת, לשיטתו, מפני שהוא

סיפר לו על הקלטת.

ה. המאשימה טענה כי הנאשם הבטיח לאוחיון עבודה בעירייה הן בפגישה המוקלטת ביניהם, והן לפניה, וכי הנאשם לא הסתפק בהפנייתו של אוחיון למכרז, אלא פעל לקבלתו בעירייה אם הנאשם יבחר, טענות המוכחות מכל וכל על ידי הנאשם.

פרשת ז'נו

9.

א. ז'נו פעל לבחירתו של הנאשם לראשות העירייה, כפעיל שטח, בהיותו עובד עירייה באגף הטכני. גרסת ז'נו, לפיה הנאשם הבטיח לו כשנתיים לפני הבחירות, עוד בהיותו עובד עירייה, כי יתן לו תפקיד בכיר בעירייה, ידאג לכך שאשתו, אשר עבדה במשרה חלקית, תעבוד במשרה מלאה, ויכניס גם את בתם לעבודה בעירייה כפקידה או מזכירה בחברה הכלכלית של נצרת עילית, שנויה במחלוקת, מפני שהנאשם מכחישה מכל וכל.

ב. אין חולק כי כשלושה שבועות לפני הבחירות, הגיע ז'נו אל הנאשם, וסיפר לו כי אריאב פיטר אותו על רקע תמיכתו בו. הנאשם, אשר הודיעו כי פיטוריו אינם חוקיים, ובהמשך הסביר כי אי חוקיותם נבעה מכך שנעשו בגין תמיכתו של ז'נו בנאשם על ידי ראש עיר המסיים תפקידו, הבטיח לעזור לז'נו, שהיה פעיל שלו, ולהחזירו לעבודה אם יבחר. לאחר הבחירות אכן פעל לביטול פיטוריו על ידי מחלקת כוח אדם. דא עקא, שלאחר כחודש ימים, הוחלט שוב לפטרו, בשל תפקודו הלקוי, והפעם פוטר סופית, לאחר שימוע אצל הנאשם. הנאשם העיד כי ההבטחה הנוטענת נעשתה מתוך הכרת טובה על פועלו של ז'נו בעבר, כי ז'נו כבר לא עבד עבורו, והוא לא היה זקוק לו עוד לאחר האיחוד. לאחר שנבחר, התייעץ עם יועצים משפטיים בעירייה, פנה לגורמים המוסמכים, ואלה ביטלו את פיטוריו של ז'נו. דא עקא, שכעבור חודש באו ראשי המחלקות בטענות כי ז'נו אינו עובד ומתחצף, והוא פוטר בשנית, הפעם לאחר שהנאשם קרא לו ושוחח עמו בלשכתו.

ג. במועדים השנתיים במחלוקת, כאשר הגיע ז'נו אל הנאשם על מנת להתלונן בפניו כי מצבו הכלכלי קשה וכי אין לו כסף לאוכל ולתשלום המשכנתא, נתן לו הנאשם סכום כסף השנוי אף הוא במחלוקת. הנאשם מסר כי נתן לו סך של 10,000 ₪ בשני מועדים שונים, 5,000 ₪ בשיק אישי שלו או של אשתו, והיתרה במזומן, מתוך סכום שהוחזר לו אישית על ידי משרד הפנים לאחר הבחירות, ואילו לדברי ז'נו, מסר לו מהנאשם שיק אישי שלו על סך 5,000 ₪ ותו לא. ז'נו הביע כעס רב כלפי הנאשם, ואמר לו כי אם לא ישבץ אותו בעבודה בעירייה ילך לעיתון, אמירה אשר הנאשם לא ראה להתייחס לה.

10. ביום 17/1/11 מסרו אוחיון וז'נו את גרסתם במשטרה לגבי ההבטחות שהבטיח להם הנאשם, לרבות כעסם על כך שהפר אותן ברגל גסה, לשיטתם, על אף שהקלטת נמסרה על ידי רביב עוד בתאריך 23/11/10. הנאשם נחקר באזהרה בנושאים אלה מספר פעמים משך שנה וחצי (החל מדצמבר '10 וכלה ביוני '12), מסר גרסה לפיה הכיר להם תודה על פועלם, הבטיח להם הבטחות לגיטימיות מטעמים שפורטו, ניסה לעזור להם בדרך חוקית גם עקב מצבם הכלכלי הקשה, אך השניים ניסו לסחוט אותו. אוחיון וז'נו לא עומתו עם גרסתו של הנאשם, לא נחקרו באזהרה, והחוקרים לא ניסו לבדוק את גרסאותיהם.

גדר המחלוקת

11.

מטעמי יעילות, איני רואה לפרט בשלב זה את כל טענות הצדדים, ואלה יבואו לידי ביטוי בקצרה להלן.

א. הגנה מן הצדק: טענה בדבר אכיפה בררנית, כתוצאה מכך שאוחיון ז'נו לא נחקרו באזהרה ולא הועמדו לדין, וכן הימנעות מלחקור חשדות דומים לגבי מועמד אחר בבחירות.

ב. האם היה הנאשם מועמד, כהגדרת המושג בדין, בעת שהבטיח הבטחותיו לאוחיון ולז'נו?

ג. האם קיבל הנאשם שוחד מאוחיון? מה עשה הנאשם עבור אוחיון, ומה הקשר בין פעילותו להבטחות שנתן לו הנאשם? הקשרי הדברים ותכליתם; פעולותיו של הנאשם בקשר לאוחיון לאחר הבחירות, משמעויותיהן, והאם יש בהן משום מרמה והפרת אמונים?

ד. האם קיבל הנאשם שוחד מז'נו? האם הבטיח לו הבטחות כשנתיים לפני הבחירות כנגד פעילותו?

ה. האם יש בהבטחתו של הנאשם לז'נו להחזירו לעבודה אם יבחר, משום לקיחת שוחד? מדוע ניתנה ההבטחה, מה עשה הנאשם בענין זה, הקשרי הדברים ותכליתם. פעולותיו של הנאשם בקשר לז'נו לאחר הבחירות ומשמעויותיהן, והאם יש בהן משום מרמה והפרת אמונים?

ו. מחדלי חקירה נטענים:

(1) האופן בו נחקרו החשדות נגד הנאשם, היבטים של ההגנה מן הצדק, הנטענת לעיל גם כמחדלי חקירה, משנטען כי אי חקירתם באזהרה ומחדלי החקירה האחרים מהווים פגיעה בזכויותיו היסודיות של הנאשם כנחקר.

(2) מה המשמעות של המשפט המהותי שנכתב בהודעתו של הנאשם ת/4, ש' 93-101 "אמרתי לו שהוא יעזור לי ואני אתן לו תפקיד בעירייה", אשר אינו מופיע בתמליל החקירה (ת/4א) בצורה זו, אך הנאשם חתם על הודעתו, בה הופיע משפט זה, לאחר שבדק את המסמך וערך הגהה.

ז. האם הוכחו יסודות העבירות הנטענות בכתב האישום?

עבירת השוחד - המסגרת הנורמטיבית

12. בטרם ידונו הסוגיות דלעיל, אני רואה לעמוד באופן כללי על עבירות השוחד הנטענות:

לקיחת שוחד קבועה בסעיף 290(א) לחוק העונשין, ובתקופה הרלוונטית היה תוכנה כדלהלן:

"עובד הציבור הלוקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו, דינו - מאסר שבע שנים..."

סעיף 294 (א) לחוק העונשין קובע "הוראות נוספות:

294." (א) המבקש או המתנה שוחד, אף שלא נענה, כמוהו כלוקח שוחד.

(ב) המציע או המבטיח שוחד, אף שנדחה, כמוהו כנותן שוחד.

(ג) מי שמועמד לתפקיד אף שעדיין לא הוטל עליו, ומי שהוטל עליו תפקיד

אף שעדיין לא התחיל במילוי, כמוהו כממלא את התפקיד.

(ד) במשפט על שוחד לא ייזקק בית המשפט לטענה -

(1) שהיה פגם או פסול בהטלת התפקיד על הלוקח, במינויו או בבחירתו;

(2) שהלוקח לא עשה או אף לא התכוון או לא היה מוסמך או רשאי לעשות את הפעולה".

סעיף 293 לחוק העונשין, המפרט את "דרכי השוחד", קובע:

"אין נפקא מינה בשוחד:

(1) **אם היה כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה אחרת;**

(2) **אם היה בעד עשיה או בעד חדילה, השהיה, החשה, האטה, העדפה או הפליה לרעה;**

(3) **אם היה בעד פעולה מסויימת או כדי להטות למשוא פנים בדרך כלל;**

(4) **אם היה בעד פעולה של הלוקח עצמו או בעד השפעתו על פעולת אדם אחר;**

(5) **אם ניתן מידי הנותן או באמצעות אדם אחר; אם ניתן לידי הלוקח או לידי אדם אחר בשביל הלוקח;**

אם לכתחילה או בדיעבד; ואם הנהנה מן השוחד היה הלוקח או אדם אחר;

(6) **אם תפקידו של הלוקח היה של שררה או של שירות; אם היה קבוע או זמני ואם כללי או לענין**

מסויים; אם מילוי היה בשכר או בלי שכר, אם בהתנדבות או תוך קיום חובה;

(7) **אם נלקח על מנת לסטות מן השורה במילוי תפקידו או בעד פעולה שעובד הציבור היה חייב**

לעשותה על פי תפקידו".

הערך החברתי המוגן באמצעות האיסורים על עבירות השוחד, הוא "תקינות התנהלותם של מוסדות השלטון ושל גופים ציבוריים ולבער התנהגות הנגועה בשחיתות", כדי להגן על יוקרתו של המנהל הציבורי בעיני הציבור, על אמון הציבור במערכת השלטונית, טוהר המידות של פקידי הציבור ופעילותו התקינה של המינהל הציבורי, לשם קיומם של חיים חברתיים מסודרים.

יפים לענין זה דברי כב' הש' ג'ובראן בע"פ 6916/06 **ארמון אטיאס נ' מ"י** (29/10/07), (להלן: פרשת אטיאס), כדלהלן:

"הערך המוגן של עבירת השוחד הוא, בין היתר, הגנה על המנהל הציבורי מפני שחיתות, הבטחת פעילותו התקינה וחיזוק אמון הציבור בתקינות פעולותיו. אי לכך, יש לדאוג ששיקולי המינהל יהיו שיקולים ענייניים ולא יושפעו משיקולים זרים (ראו ע"פ 121/88 מדינת ישראל נ' דרוויש, פ"ד מה(2) 663. להלן: פרשת דרוויש; ע"פ 71/83 פלאטו שרון נ' מדינת ישראל, פ"ד לח (2) 757). יפים לענין זה דבריו של פרופ' מרדכי קרמניצר :

"...חשיבות פעולתו של המינהל הציבורי היא גדולה, שכן בלעדיה לא ייתכנו חיים חברתיים מסודרים, ולפיכך מגינים באמצעות עבירות השוחד לא רק על תקינות פעולתו של המינהל הציבורי, אלא גם על יוקרתו של המינהל הציבורי בעיני הציבור ועל האמון שהציבור רוחש לו כתנאים הכרחיים לפעולתו...". (ראו גם ע"פ 8027/04 **אלגריסי נ' מ"י** (23/2/06), מפי כב' הש' חיות, להלן: פרשת אלגריסי; ע"פ 1877/99, 1917/99 **מ"י נ' בן עטר**, פ"ד נג(4) 695, מפי כב' הש' זמיר (להלן: פרשת בן עטר).

בהקשר לסעיף 293 הנ"ל נאמר כי "הסעיף מגמיש ומרחיב את עבירת השוחד על יסודותיה השונים... הסעיף אינו מספק הגדרה פוזיטיבית של דרכי השוחד, שיש בה להצר את גבולות העבירה, אלא נועד בעיקרו לשלול

טענת הגנה, כששלילה זו מרחיבה את גבולות העבירה". (ע"פ 8873, 8620, 8710/96 **דוד וינמן נ' מ"י**, פ"ד נא(5), 481, עמ' 501-502, מפי כב' הש' גולדברג). יחד עם זאת, נקבע כי "נוכח רוחב יריעתן של הוראות החוק, על בית - המשפט להיזהר שלא 'לילכד ברשת מי שהדין אינו חל עליו'" (שם, וכן ע"פ 521/87 **מ"י נ' עינב**, פ"ד מה(1) 418, 425, מפי כב' הש' בייסקי; ראו גם מ. קרמניצר, "**עד היכן תתרחב עבירת השוחד**" עלי משפט 2 (2000) 369, המצדד בצמצום של תחולת העבירה). בפרשת אטיאס דלעיל, נקבע:

"לשונה של העבירה רחבה דיה כדי להכיל מגוון התנהגויות. היא אינה תוחמת את האפשרויות. המחוקק לא הציב לה גבולות מעבר להנחיות שבסעיפים 293-294 לחוק, ואין גבול לאפשרויות הרב-גוניות שבהן עשוי הדבר להתבטא בחיי היום-יום, כשתמיד יהא צורך לבחון את כוונת הנותן מחד גיסא ואת הפעולות או ההטבות שבאו מהמקבל מאידך גיסא- ואם יש קשר סיבתי ביניהן (ראו ע"פ 150/88 לושי נ' מדינת ישראל, פ"ד מב (2) 650. להלן: פרשת לושי)".

13. יסודותיה של עבירת השוחד

היסוד העובדתי - עבירת השוחד היא עבירת התנהגות שיסודותיה העובדתיים הטעונים הוכחה הם אלה: א. על נוטל השוחד להיות עובד ציבור. ב. על עובד הציבור ליטול מתת כלשהי שניתן להתייחס אליה במהותה כאל שוחד. ג. נטילת המתת היא בעד פעולה הקשורה בתפקידו של עובד הציבור. (פרשת, בעמ' 2535; ע"פ 5046/93 **מ"י נ' הוכמן**, פ"ד נ (1), 2, מפי כב' הנשיא ברק, להלן: פרשת הוכמן).

על מנת שמתן המתת ולקיחתו ישאו אופי מושחת, הנכנס לגדר הביטוי "שוחד", נדרש להוכיח קיומו של קשר סיבתי עובדתי בין השוחד ובין "פעולה הקשורה לתפקידו" של מקבלו, קרי, שהמתת ניתנה בעבור פעולה הקשורה לתפקידו של מקבלו. (ראו י. קדמי, **על הדין בפלילים**, חלק רביעי, תשס"ו - 2006, בעמ' 1760 - 1761, להלן: י. קדמי).

היסוד הנפשי בעבירה הנדונה הוא מחשבה פלילית, היינו מודעות לטיב המעשה ולקיום הנסיבות, משמע לרכיבים העובדתיים של העבירה (ראו פרשת בן עטר). מודעות זו מתקיימת בין אם התכוון עובד הציבור להיטיב עם נותן השוחד ובין אם לאו (ע"פ 8027/04 הנ"ל, בעמ' 2535). לעניין זה, די בנטייה למשווא פנים בדרך כלל או אף בפעולה שעובד הציבור חייב היה לעשותה, (ראו גם ע"פ 534/78 **קוביליו נ' מ"י**, פ"ד לד(2) 281, בעמ' 286, מפי כב' הש' (כתוארו אז) שמגר (להלן: פרשת קוביליו); ע"פ 6258/94 **יעקובזון נ' מ"י** (22/1/97), מפי כב' הש' דורנר). כמו כן, עבירת השוחד אינה מותנית בהדדיות כוונות הנותן והלוקח.

"...העבירה מושלמת, גם אם הצד השני חף מכוונה פלילית, בין שלא היה מודע לכוונת השוחד, ובין הוא היה מודע לה אך לא סיפק כל תמורה לטובת ההנאה. ראו סעיפים 294(א) ו-294(ב) לחוק העונשין." (פרשת יעקובזון).

בעניין המתת נקבע:

"אין נפקא מינה במתת זאת, אם מדובר בכסף, בשווא כסף, בשירות או בטובת הנאה אחרת. כל טובת

הנאה, אשר זוכה לה עובד הציבור עקב פעולתו, תיתפס למעשה בגדר הגדרת המתת". (ע"פ 355/88 רפאל לוי נ' מ"י, פ"ד מג(3) 221, 232, מפי כב' הש' ד. לוי (להלן: פרשת לוי); פרשת אלגריסי; פרשת הוכמן).

מקום שבו הוכח מתן טובת הנאה לעובד ציבור המטפל בעניינו של הנותן, השאלה היא אם מחומר הראיות עולה (לפחות עד כדי יצירת ספק סביר) הסבר סביר למתת. (פרשת יעקובזון הנ"ל; וכן ע"פ 448/74 ששון נ' מ"י, פ"ד כט (2), 574, 579, מפי כב' הש' כהן; ע"פ 150/88 לוי נ' מ"י, פ"ד מב(2) 650, 657; וע"פ 521/87 מ"י נ' עינב, פ"ד מה (1) 418, 434, שניהם מפי כב' הש' בייסקי). כן נפסק כי עצם היותה של המתת נוהג מקובל אין בה כדי להכשיר את המעשה הפסול (ראו פרשת אטיאס דלעיל).

טיבה של המתת ואופייה נבחנים על פי מבחן המטרה של הנתנה או הלקיחה, הנקבעת על פי ראייה כוללת, מציאותית וזהירה של הפרשה. (ע"פ 71/83 פלאטו שרון נ' מ"י, פ"ד לח(2) 757, (להלן: פרשת פלאטו שרון), בעמ' 767-768; כן ראו פרשת אטיאס דלעיל; וכן ע"פ 3165/97; 3164/97 זילברמן נ' מ"י, נב(3) 465, מפי כב' הש' גולדברג, בעמ' 471 - 472).

על אופיה המשחד של המתת, נאמר בפרשת אטיאס:

"... יודגש, כי הגם ויש שמתן השוחד מעודד את איש הציבור בביצוע תפקידו הציבורי והגם ויש שמתן השוחד מגביר את פעילותו של עובד הציבור למען מילוי תפקידו, אין בדבר כדי להסיר מהמתת את אופייה המשחד (ע"פ 5046/93 מדינת ישראל נ' הוכמן, פ"ד נ (1) 2. להלן: פרשת הוכמן). פעולה במצב של ניגוד עניינים היא גם ממאפייניה המובהקים של עבירת השוחד".

על מנת לקבוע האם המתת ניתנה "בעד פעולה הקשורה בתפקידו", שוקל ביהמ"ש את טיב המתת ואת אופייה של מערכת היחסים בין הנותן למקבל. ככל שטובת ההנאה היא בעלת ערך גבוה יותר וככל שמערכת היחסים בין הנותן למקבל רופפת יותר, כך יטה בית המשפט לקבוע כי מדובר בשוחד (י. קדמי לעיל בעמ' 1744 - 1745; 1759-1765). יפים לעניין זה דברי כב' הש' שמגר (כתוארו דאז) בפרשת קוביליו דלעיל:

"כך גם דבריו של השופט ברנזון בע"פ 584/72 מנחם פיישר נגד מדינת ישראל, פ"ד כז(2) 836, 839-840, בע' 839:

"... המילה 'בעד' מצביעה על הצורך בקשר הסיבתי בין הלקיחה והפעולה. יותר מזה לא נדרש. אין זה חשוב מתי עולה בדעתו של עובד הציבור לבקש או לקבל את 'התמורה' עבור מעשהו. סעיף 4(ה), הקובע, בין השאר, כי אין נפקא מינה בשוחד אם הוא ניתן 'בתחילה בדיעבד' מחזק את הדעה הזאת. 'בדיעבד' - כלומר, אחרי ש'עבד', אחר גמר המעשה. אין איפוא נפקא מינה אם לקיחת השוחד היא אחרי המעשה, והכוונה נוצרת וקיימת בשעת הלקיחה.".

וכן:

"...הוזהר אומר, כי עבירת השוחד תתגבש ותתקיים, אם נתכוון מבקש טובת ההנאה לגמול לנותנה
עמוד 13

בפעולה שהוא מבצע במסגרת תפקידו כעובד ציבור. הכוונה הזאת, כשהיא מלווה את המעשה הפיסי, היא אשר מטביעה על המעשה את חותם העבירה (ע"פ 205/84, [3]209 הנ"ל). כשמדובר בהגדרת רכיבי העבירה על "הלוקח בעד", הרי שרכיבים אלה שבעבירה מלמדים, כי אין די בכך שעובד הציבור יקבל סתם כך דבר. צריך שהלקיחה תהיה מתוך כוונה להיטיב עם הנותן. הכוונה הזו, המלווה את המעשה, היא המצביעה על האופי הפסול והנפסד שבמעשה קבלת השוחד (ע"פ 583/77 [8] (ההדגשה שלי- ד.ס.)). 21. כאשר נדרשת התביעה להוכיח את הכוונה, מתבקשת היא להצביע על כך, שעובד הציבור ידע, שטובת ההנאה שהוא מקבל מכוונת לפעולה הקשורה בתפקידו (ע"פ 763/77 [9]...).". (פרשת לוי דלעיל).

ובהמשך נאמר בפרשת לוי:

"ודאי גם ודאי, שאפשר לעמוד על היסוד הנפשי מהדברים שהנאשם משמיע במודע או שלא במודע, בגלוי או בסתר. כאשר באים לבחון, בתום גיבוש הראיות, האם הוכח היסוד הנפשי, ייתן השופט את דעתו למכלול הראיות ויסיק את המסקנות המתבקשות על-פי הגיון הדברים, הפרשנות הנאותה של ההתרחשויות, מידת האמון שניתן לייחס לעד זה או אחר או לראיה פלונית, והכול על-פי מיטב שפיטתו של השופט המנוסה, הרואה את העדים, הסוקר את הראיות, המתרשם מהפרשה כפי שהיא נחשפת נגד עיניו והמשתמש בהגיונו הבריא ובניסיונו השיפוטי כדי לבור את המוץ מן הבר ולהגיע לחקר האמת (ראה לעניין זה ע"פ 150/88 [10] וע"פ 205/83, [3]209 הנ"ל).". (שם, עמ' 233-235).

כך, למשל בפרשת פלאטו שרון, בהקשר לשוחד בחירות התייחס כב' הש' לז'ין לבחינת המניע האמיתי של מי שנותן טובות הנאה סמוך לבחירות לבוחרים הפוטנציאליים, וקבע כי הדבר עלול לשמש מסווה לשיחוד בוחרים. וכך נקבע:

"...שומה עלינו במקרה כזה לבדוק בדוק היטב, מהי הכוונה האמיתית, המנחה את המציע שעה שהוא מפגין את צדקנותו. את כוונתו זו, שהיא בטבע הדברים בנבכי לבו של המציע, יש לבחון על פי המשתמע מעובדות המקרה גם באשר למניע או מטרה שביסוד מתן הצדקה או טובת ההנאה. אם המניע שעומד מאחורי רוחב לבו של המציע... הוא פשוט לתת בטוי מעשי לטוב לבו, יושרו ומידת החסידות שניחן בה כי אז כוונתו כשרה ורצויה ועשייתו מותרת. אם, מאידך גיסא, מתחוויר שהמניע והמטרה שבנתינת הצדקה או טובת ההנאה הם למעשה לזכות (בתמורה ממקבל הצדקה אסיר התודה), כי אז הכוונה פסולה ומלמדת על מעשה בלתי חוקי".

כך נקבע עוד, כי פעילות למען הכלל אינה מצדיקה ביצוע עבירה פלילית (אם בביצוע הפעילות יש משום עבירה). עובדי ציבור, לרבות נבחרי, כפופים לחוק ואין להם הגנות מיוחדות, זולת אלו הקבועות בחוק. (י. זמיר, **הסמכות המנהלית**, כרך א, התשנ"ו- 1996 בעמ' 504-505).

לסיכום, אם יוכח כי ההבטחות הנטענות ניתנו לפעילים, לרבות אוחיון ז'נו, בעד שירותם (הלוקיחה), וכנגדו (ההתנאה), יקבע כי התקיים הקשר הסיבתי הנדרש בין ההבטחות (הפעולה) לבין השירות (המתת).

מן הכלל אל הפרט

14. פעילותם ההתנדבותית של אוחיון ושל ז'נו במסע הבחירות של הנאשם היא מתת לכל דבר וענין, ועל כך אין חולק. פעילות של אדם במערכת בחירות לטובת אחד המתמודדים, אם בחלוקת עלונים עבורו, אם בשכנוע אנשים להיפגש עמו או להצביע עבורו, אם בארגון חוגי בית, או בהעמדת מקום לטובת חוגים כאמור, וכל כיוצא בזה, בידיעתו ובהסכמתו, מהווה טובת הנאה ואף שירות. כן מקובלת עלי טענת המאשימה, כי פעולות של ראש עירייה למען קבלתו של אדם לעבודה בעירייה, תנאי העבודה וקביעת שכרו, קשורות בתפקידו. (פרשת קוביליו ופרשת לוי דלעיל, ועוד).

15. ההבטחה לאוחיון לתת לו עבודה בעירייה- האם לגיטימית?

בבג"צ 5138/93 **נחום נ' גיורא לב**, ראש עיריית פתח תקווה, פ"ד מח (5), 630, מפי כב' הנשיא שמגר, הבחינה הפסיקה בין הסכם פוליטי לגיטימי לבין הסכם בלתי חוקי:

"...דומה כי הבחנה מדויקת יותר יכולה להיות זו המבדילה בין הסכם בדבר הסדר חלוקת התפקידים ברשות המבצעת או ברשות מקומית, ותו לא, לבין הסכם... שהמוקד שלו הוא הבטחת משכורת, יהיה התפקיד שיהיה עילת תשלום אשר יהיה". (שם, עמ' 638).

בהמשך התייחס כב' הש' זמיר לאבחנה בין הגורם עמו התכוון ההסכם להיטיב, וקבע כי הסכם פוליטי בלתי חוקי, המבטיח טובת הנאה כספית, לרבות תפקידים, תמורת תמיכה פוליטית, עלול במקרים מסוימים להוות תשתית להרשעה בעבירת שוחד.

ברע"א 3055/05 **רון פרומר ואח' נ' ג'קי סבג ואח'** (21/8/05) (להלן: ענין פרומר), קבע כב' הנשיא ברק:

"אכן, שלטון לא קונים בכסף, ואף לא בשווה כסף. הבטחת משרות בשירות הציבורי תמורת תמיכה פוליטית פוגעת באמון הציבור הן במערכת הפוליטית והן בשירות הציבורי. הבטחת משרות בשירות הציבורי תמורת תמיכה פוליטית משחיתה את המוסר הציבורי" (וראו גם: ר' שפירא, "הבחירות בפתח-סקירת התפתחות הפסיקה בעניין עבירות של שחיתות ואיום במהלך מערכת בחירות", **הסניגור 106**, ינואר 2006 בעמ' 7).

בת"פ (חי') 4021/05 **מ"י נ' סדן** (23/8/06), בחן כב' הש' א. שיף הבטחה למתן משרה בעירייה, אשר שכרה נקבע מראש, על רקע הבטחות נוספות, וכך נאמר:

"... מכל מקום, על מנת שהמשרה תהא כשרה, אסור שתוצע בעיקר בשל השכר המוענק בגינה. דא עקא, שבענייננו הובטחה לאנגל משרה (או משרות) או עבודה (ולחילופין עבודות), בלתי מוגדרות, ששכרן נקבע מראש, משכן נקבע מראש וראש העירייה ערב אישית לביצוע התשלומים עבורן ברציפות ובמועדם. זוהי מעין "פוליסת ביטוח" המבטיחה עבודה קבועה למשך 5 שנים ובהכנסה משמעותית קבועה... לפיכך, יש לראות בקבלת הבטחה ל"פוליסת ביטוח" של עבודה ושכר, בנסיבות העניין, משום מעשה פסול ובלתי חוקי. יודגש שוב, כי במקרה הנדון, אין המדובר "רק" בהבטחה למציאת עבודה לאנגל. מדובר, כאמור, גם בהוצאת "פוליסת ביטוח" לעבודה. ואז ישולם שכרו ע"י "המבטח" - סדן.

תוקפה של "פוליסת הביטוח" היא ל- 5 שנים."

המסקנה העולה מכל אלה, כי הבטחה של מועמד למשרה ציבורית רמה למתן עבודה קבועה בשירות הציבורי, תמורת תמיכה או פעילות פוליטית, בשכר שהרף התחתון שלו מובטח, אינה לגיטימית לכשעצמה. בהמשך ידונו יסודות נוספים של העבירות המיוחסות לנאשם.

האם בצע גפסו את מעשיו בהיותו מועמד?

16. טיעוני ההגנה בתמצית

א. ההגנה טענה כי הנאשם לא היה מועמד - כהגדרתו של המושג "מועמד" בדיון, בהיות המושג ביטוי משפטי המבטא סטטוס - עת הבטיח לאוהיון עבודה בעירייה, ולכן, אין עבירת השוחד חלה עליו. עבירת השוחד קמה רק כאשר מדובר באיש ציבור או במועמד, אשר קיבל טובת הנאה בעד פעולה הקשורה בתפקידו כאיש ציבור. אם אין מדובר באיש ציבור או במועמד, או שהמתת לא קשור בתפקידו כאיש ציבור או במועמד, לא קמה עבירת השוחד. לביסוס טענתה זו הפנתה ההגנה לפסק דינו של בית המשפט העליון בע"פ 3575/99 **אריה דרעי נ' מ"י**, פ"ד נד (2), 721, מפי כב' הש' ש. לוי, מצא וקדמי (להלן: ענין דרעי), שם נקבעו מבחנים בדבר מועמדותו של איש ציבור, ונפסק כי על מנת שתתקיים עבירה שוחד, יש צורך במעשה גלוי, פורמאלי ולרוב גם פומבי. כן הפנתה לחקיקה הראשית והמשנית לגבי בחירות ארציות ובחירות לרשויות המקומיות, וביניהם לחוק יסוד: הכנסת, לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] התשכ"ט - 1969 (להלן: חוק הבחירות לכנסת), לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה - 1965 (להלן: חוק הבחירות לרשויות), לתקנות הרשויות המקומיות (סדרי בחירות) התשכ"ה 1965 (להלן: תקנות סדרי הבחירות), לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה - 1975 (להלן: חוק בחירת ראשי ערים), ולתקנות הרשויות המקומיות (סדרי בחירות לראש רשות וסגניו), תשל"ו - 1975 (להלן: תקנות בחירת ראשי ערים). לטענתה מלמדת פרשנות נכונה של ענין דרעי ביחד עם הוראותיהם של חוקי הבחירות - הנושאים אופי פורמאלי מובהק, בדבר השאלה איך מתי וכיצד הופך אדם להיות מועמד לראש רשות מקומית ולמועצה - מהן הדרישות הפורמאליות הנדרשות לצורך יצירת מועמדות כענין של סטטוס.

א. לשיטתה, המועד הפורמאלי בדבר מועמדותו של הנאשם לראשות העירייה, נקבע כמועד בו הציע את מועמדותו בכתב, והגיש אותה כנדרש על פי דין למפקח הארצי על הבחירות (נ/5), דהיינו בתאריך 6/10/08, ומועמדותו של הנאשם לא קמה לפני תאריך זה. משכך, בחודשים יולי - אוגוסט '08 לא היה הנאשם מועמד, ועקרון החוקיות אינו מאפשר הרשעתו בעבירות השוחד המיוחסות לו, אפילו יתברר כי הבטיח את ההבטחות המיוחסות לו בכתב האישום, כטענת המאשימה.

ב. בהמשך טענה עוד כי סיעתו של הנאשם, עורי עיר, הוקמה אף היא במועד הנטען - 6/10/08 - ולכן, גם האקט הפורמאלי של הקמת הסיעה אינו יכול לעמוד למאשימה.

ג. ההגנה עמדה על כך שאין שום נפקות לעובדה שהנאשם היה חבר מועצה בשנים '07-'08 מכח הבחירות

שהתקיימו בשנת 03' לשאלת מועמדותו, ואף לא ליסודות העבירה הנטענים.

17.

טיעוני המאשימה בתמצית

א. ב"כ המאשימה טען כי הפסיקה בענין דרעי לא חלה על המעשים המיוחסים לנאשם דכאן, מפני שדרעי לא הועמד לבחירה אלא למינוי, ולא ניתן ללמוד מהתם להכא.

ב. כן טען כי לאור הפרשנות התכליתית של סעיפי השוחד, אין מקום לצמצם את תחולתם באורח הנטען על ידי ההגנה, ולאפשר למועמדים לקבל שוחד משך כל מסע הבחירות שהם מנהלים. הנאשם הכריז על עצמו כמועמד לראשות העיר עוד בשנת 07', "רץ" בראשות רשימה מטעמו, הכל ידעו כי הוא מועמד. ראוי להרחיב את האיסור המוסרי לקחת שוחד לפרק הזמן הממושך של המועמדות, ולא להגבילו באופן נוקשה לפרק הזמן הקצר שלאחר ביצוע האקט הפורמאלי עד הבחירות, מפני שהדבר נוגד את תכלית החקיקה, ולהרחיב את תחולתו של סעיף 294 (ג) למשך כל התקופה, ולא לצמצמו כנטען על ידי ההגנה. (לכך השיבה ההגנה כי סוגית הפרשנות התכליתית נבחנה בענין דרעי, משהוכח כי דרעי קיבל כספים באותה תקופה בעד תפקידו, אך בית המשפט העדיף את עקרון החוקיות, תוך מודעות להשלכות של פסיקתו).

ג. טענה נוספת שהעלה ב"כ המאשימה, היתה לענין האופן בו כפר הנאשם בעובדות כתב האישום. לשיטתו, משאישר הנאשם בתשובתו, כי התמודד לראשות העירייה בראשות הסיעה עורי עיר, לא כפר במועמדותו, לבחירות, ואין מקום להעלות טענות מסוג זה בסיכומים.

ד. ב"כ המאשימה העלה בסיכומיו לראשונה טענה נוספת, לפיה במהלך כל התקופה בה התמודד הנאשם לרשות העירייה, היה חבר מועצה וממילא היה עובד ציבור. דא עקא שנסיבה זו לא באה לידי ביטוי בכתב האישום, לא נטענה במהלך הדיון בתיק, ולגביה השיבה ההגנה, בין השאר, בנוסף לאמור לעיל, ולטענה בדבר פגיעה בהגנתו של הנאשם, כי אין ולא הובאה כל ראיה בדבר קשר סיבתי בין היות הנאשם חבר מועצה בתקופה הרלוונטית, לבין פעילותם של אוחיון וז'נו למען בחירתו והמעשים הנטענים בכתב האישום, לרבות אלמנט "הבעד" בעבירת השוחד. בסופו של יום הודיע ב"כ המאשימה כי הוא חוזר בו מטענה זו (עמ' 863, ש' 27-11). לפיכך, איני רואה להדרש לסוגיה זו לגופה.

דיון בשאלת המועמדות

18. אקדים ואומר כי שוכנעתי שהמועמדות לראשות רשות מקומית, כמו גם למועצת העירייה היא ענין של סטטוס, וכי הסטטוס הוקם בתאריך 6/10/08.

א. המחוקק הרחיב את ההגדרה של איש ציבור בסעיף 294 (ג) לחוק העונשין, וראה כעובד ציבור הממלא את התפקיד גם "מי שמועמד לתפקיד אף שעדיין לא הוטל עליו...". הצדדים אינם חלוקים על כך כי פסק הדין

המנחה בסוגיה זו הוא פסק הדין בענין דרעי, והמאשימה לא הפנתה לפסק דין אחר, המאבחן את הקביעות המפורשות שנקבעו בעניינו של מועמד לבחירה או למינוי, אם כי ביקשה לאבחן את ענין דרעי מהסוגיה בנדון. דידן.

עסקינן בכספים שנתקבלו על ידי דרעי משיבת לב בנים בתקופה הקרויה על ידי בית המשפט **"תקופת הביניים"**. תקופה זו החלה **"...מאז סיום תפקידו כעוזר שר הפנים ועד לכניסתו לתפקיד המנהל הכללי של משרד הפנים"**, במהלכה מונה כמזכ"ל של תנועת ש"ס, ואף שירת שירות צבאי מקוצר מיום 1/6/86 - 25/9/86, לגביה נקבע כי דרעי לא היה עובד הציבור **"כמשמעו בסעיף 294(ב) לחוק העונשין"**. אין חולק כי עוד בהיותו עוזר השר, החליטה מועצת החכמים של ש"ס ליעדו לתפקיד המנכ"ל הנ"ל, ושר הפנים הבטיח לו כי לאחר שיסיים את תפקידו כמזכ"ל של תנועת ש"ס וישלים את שירותו הצבאי המקוצר, יציע לממשלה למנותו כמנכ"ל של משרדו (להלן: הבטחת השר). ביום 19/9/86, לקראת מועד שחרורו של דרעי מהצבא, פנה שר הפנים לנציב שירות המדינה וביקשו לכנס את ועדת המינויים כדי להציע לממשלה לאשר את מינוי של דרעי למשרת המנכ"ל במשרד הפנים, כאמור.

בית המשפט העליון, אשר בחן את הסוגיה, קבע, בניגוד לקביעתו של בית המשפט המחוזי, כי הבטחת השר לא הפכה את דרעי **"מי שמועמד לתפקיד"**, כמשמעותה בסעיף 294 (ג) לחוק העונשין. בקבלו את טענת הסנגורים, כי המועמדות של אדם הן לבחירה והן למינוי היא ענין שבסטטוס, קבע קווים מנחים להגדרתו של מועמד, בדמות מעשה **"גלוי, פורמאלי ולרוב גם פומבי"**, וקבע כי פרשנות גמישה למושג **"מועמד"**, אפילו היא מתיישבת עם ההיגיון ועם הפרשנות התכליתית של החקיקה האוסרת על שוחד, נוגדת את עיקרון החוקיות, תוך הפנייה לדבריו של כב' הש' חיים כהן בע"פ 205/73 **רוס נ' מ"י**, פ"ד כז (2), 365, בעמ' 372:

"כלל גדול הוא בדיני העונשין: 'אין עונשין מן הדין' (סנהדרין נ"ד, ע"א 1 ועוד) - לא מקל וחומר, ולא מגזירה שווה, ולא מכל היקש או אנאלוגיה, אלא מן החוק הכתוב והחקוק בלבד. החוק הוא אשר יכול לעשות מעשה פלוני, על מרכיביו המוגדרים, לעבירה פלילית; ומה שלא עשה החוק בלשון ברורה ומפורשת, אין שום פרשנות ואנאלוגיה והגיון יכולים לעשות."

לענין תכליתו החקיקתית של סעיף 294 (ג) לחוק העונשין, דהיינו להרחיב את חוג האנשים עליהם יחול הסעיף, במטרה לצמצם את עבירות השוחד, הפנה בית המשפט למשפט האמריקאי, אשר גם בו הוגבלה ההרחבה של המונח **"מועמד נבחר"**, למועמד שקיבל הודעה רשמית על מינויו הצפוי. כן הזכיר את הוראת סעיף 34 כא לחוק העונשין, לפיו: **"ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע הענין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין"**.

נוכח חשיבות הדברים אני רואה להביאם מפי אומרם (ההדגשות שלי- ד.ס.):

"54.... "מועמד, על פי משמעותו המקובלת, הוא אכן מי שהוכרז עליו על ידי הגורם שבידו הסמכות לכך

- ובנסיבות המתאימות לכך גם מי שהכריז על עצמו - כמועמד מוצע, אם לבחירה ואם למינוי. אכן שושן מגדיר "מועמד" כך: "מועמד מי שהעמידוהו להיבחר, אדם שהוצע או שהציע את עצמו לתפקיד מסוים והוא ממתין לבחירתו או למינויו..."

העמדתו של אדם לבחירה או למינוי טעונה מעשה גלוי, פורמאלי, ולרוב גם פומבי... ואולם, גם אם הגורם המוסמך אינו שומר את הדבר בלבד, אלא מספר לפלוני או לאחרים על אודות כוונתו, חשוב לזכור, כי ענייננו בהגדרת יסודותיה של עבירה פלילית חמורה. היותו של הלוקח "מועמד לתפקיד" מהווה רכיב נסיבתי מרכזי ביסודה העובדתי של עבירת השוחד.

עקרון החוקיות מחייב שרכיב זה יוגדר בלשון המבהירה במידה מספקת את גבולות תחולתו של האיסור. לפיכך יש להבחין הבחנה ברורה בין מצב שבו הגורם המוסמך כבר נקט מהלך פורמאלי של הצגת המועמד לבין תהליכים שונים העשויים להתרחש קודם לנקיטתו של מהלך כזה. אכן, עד שתוצג מועמדותו של אדם לבחירה או למינוי - לפחות כשהדבר איננו נעשה בדרך מוסדרת של מכרז או של בחירות מוקדמות של גוף פנימי מוסמך - עשוי להתקיים תהליך בלתי פורמאלי של הערכות, חילופי דעות, לחצים והפצת שמועות... אפשר שבעיני הבריות גם מהלכים כאלה ייתפסו כמהלכים של הצגת מועמדים. אך תפיסה זו, שלצרכים אחרים (פוליטיים וחברתיים) אינה נטולת משמעות, אינה יכולה להוות אמת-מידה ראויה להגדרת האנשים ששמותיהם הוזכרו, או אף שמעו הבטחה בדבר סיכוייהם מפי גורם זה או אחר, כ"מועמדים לתפקיד" לעניין תחולת איסורי השוחד. במאמר מוסגר נוסף, כי גם לשיטתנו אפשר שתיתכן סיטואציה שבה ייחשב אדם ל"מועמד" גם בהיותו אחד מכמה מועמדים קונקרטיים לתפקיד אחד ובלבד שביחס לכל המועמדים ננקטו המהלכים הפורמאליים המוקדמים הנדרשים להצגתם כמועמדים.

55. גישתו של בית-המשפט המחוזי, התומכת בפרשנות גמישה למונח "מועמד", אינה עומדת במבחן של עקרון החוקיות. בטעמי בית-המשפט להצדקת הפרשנות הגמישה אמנם יש מידה רבה של היגיון, אלא שאת גבולותיו של איסור פלילי לא ניתן לתחום על-פי ההיגיון בלבד. ...

56. מקובלת עלינו אפוא עמדת הסניגורים, כי המושג "מועמד לתפקיד", לעניינה של עבירת השוחד, מבטא "מעמד". חיובו באחריות פלילית למעשה, שכלל רק מי שהוא "עובד הציבור" עלול לשאת בה, מותנה בכך שהגורם המוסמך להציע מועמד עשה מעשה פורמאלי גלוי: הציג את המועמד בפני הגוף שבכוחו לבחור בו או לאשר את מינויו, או למצער הודיע למועמד באופן רשמי על כוונתו לעשות כן. מעשה פורמאלי כזה, כך הדעת מחייבת, חזקה שלא יעשה בטרם הפך דבר המינוי לעניין אקטואלי. כל עוד לא נוצר צורך במינוי אדם לתפקיד, ההכרזה על מועמדותו של אדם למינוי בבוא העת אינה רלוונטית. בהניחנו זאת, נפטור עצמו מלעסוק בממד הזמן, שאף לו, לטעמנו, יש לייחס משמעות.

ב. בענין דרעי נקבע אפוא, כי "הצעת מועמדותו באה לידי ביטוי רשמי ראשון רק במכתב ששיגר שר הפנים לנציב שירות המדינה, ביום 19/9/1986, ושבו ביקש מן הנציב לכנס את ועדת המינויים, כנדרש לפי התקשי"ר, לקראת הבאת הצעתו לממשלה, לאשר את מינויו של דרעי למשרת המנהל הכללי". בית המשפט סקר את המהלכים שבוצעו עובר למכתב זה, וקבע כי אינם ממלאים אחר התנאי הנדרש. לפיכך נקבע כי הסכומים ששולמו לדרעי עובר למועד הנ"ל, בתקופה בה לא היה עובד ציבור או "מועמד לתפקיד", אינם יכולים להחשב כספי שוחד. (שם, סעיף 57).

ג. המונח מעמד, או סטטוס בלועזית, כולל בחובו שלושה אלמנטים: קיים צורך בגושפנקא חוקית לשם יצירתו, הוא מחייב כלפי כולי עלמא, והוא נושא אופי של קבע, במובן זה שאינו יכול להסתיים רק על פי הסכמתם או התנהגותם של הצדדים לו. (ראו ע"א 54/65 מקיטן נ' מקיטן, פ"ד יט (2), 651, מפי כב' הש' כהן, לענין מעמדו של עובד, עליו נאמר כי הוא "דבר הקרוב לסטטוס וסטטוס אין יוצרים בהסכם ואין מבטלים בהסכם..."; כן ראו דב"ע לא/3-27 עיריית נתניה נ' דוד בירגר, פד"ע ג' 177, מפי כב' הנשיא בר-ניב, וכב' הש' לוין והרניב).

19. מועמד על פי חוק בחירות לרשויות המקומיות וחוק בחירת ראשי ערים:

א. דיני הרשויות המקומיות קובעים הוראות והגדרות מפורטות וברורות לגבי המהות, התנאים, האופן והצורה בהם נעשה אדם מועמד לראשות רשות מקומית, מפסיק להיות מועמד, הזכויות והחובות המוטלות עליו, לרבות המועדים הרלוונטיים, ואלה חלים כלפי כולי עלמא. לפיכך, שוכנעתי כי המועמדות לראשות עירייה היא בעלת אופי של סטטוס, כנטען על ידי ההגנה, בהיותה נזקקת לגושפנקא של הדין לצורך יצירתה, נושאת אופי אוניברסלי ומחייב כלפי כולי עלמא, ובהיותה בעלת אופי של קבע, שאינו מוכתב על ידי מי שמבקש להיות מועמד או לשים קץ למועמדותו. כך גם לגבי מועמד לחברות במועצת רשות מקומית.

ההגנה הפנתה לסדרה של חוקי בחירות ותקנות שתוקנו על פיהם (החל מחוק יסוד: הכנסת, עד לתקנות הבחירות), בציינה כי ההסדרה של עניין המועמדות תופסת בהם חלקים נרחבים מאוד, והמונחים מועמד או מועמדים מופיעים שם פעמים רבות, תוך התייחסות לגורם הזכאי להגיש את רשימת המועמדים, מי זכאי ומי אינו זכאי להיות כלול ברשימת המועמדים, מתי נפסקת מועמדותו של אדם, מחיקתו של מועמד המנוע להשתתף בבחירות, וכיוצא בזה. זאת, בטענה כי הוראות אלה מלמדות על רצונו של המחוקק להתנות את המועמדות או את הפסקתה בתנאים פורמאליים ובמעשים פורמאליים. לצורך הדגשת ההקפדה על האקטים הפורמאליים, הפנתה לסעיף 62 לחוק הבחירות לכנסת, הקובע כי ליקוי בכתב ההסכמה של מועמד שאינו חתום עליו בסעיף 57 (ט) אינו ניתן לתיקון. טענות דומות נטענו גם ביחס לבחירות ברשויות המקומיות.

ב. בחינת החוקים והתקנות הנזכרים לעיל מלמדת אכן, כי דברים דומים בשינויים המחויבים נכתבו גם בחוק הבחירות לרשויות, שם נקבעו בסעיפים 7 ו-7א התנאים לכשירותו של אדם להיות מועמד לחברות במועצת הרשות המקומית, התנאים להגשה של רשימת מועמדים (סעיף 35 ב), לרבות הסכמה של כל מועמד בכתב או במברק, להיכלל ברשימה ולהיבחר כחבר במועצת הרשות, לרבות הודעה כי למיטב ידיעתו הוא כשר לכך (שם, סעיף 35(ח)), ועוד. תקנה 10 לתקנות סדרי בחירות קובעת, כי נוסחו של כתב ההסכמה (עליו יחתום כל מועמד בנפרד - ד.ס.), יהיה כאמור בסעיף 5 לתוספת. לא זו אף זו, נקבע כי ימי ההגשה של רשימת מועמדים, השעות והמקום יקבעו בתקנות. כך גם נקבע בסעיף 35 (ט) לחוק הבחירות לרשויות, כי לא ניתן להחליף מועמדים, למחוק או להוסיף מועמדים, לשנות סדר רישומם או המספר הסידורי ליד שמם, וכיוצא בזה.

ג. 1) הוראות דומות בשינויים המחויבים נקבעו גם בחוק ובתקנות בחירת ראשי ערים (להלן בפרק זה: החוק והתקנות), לגבי התנאים בהם נדרש לעמוד מועמד לראשות העירייה, לרבות היותו ראשון ברשימת המועמדים, מעמדו של ראש רשות מכהן בנדון (סעיף 4 לחוק), הדרך להצעת מועמד - מספר הבוחרים המציעים אותו לתפקיד, וכן סיעה או מפלגה (סעיף 5 לחוק), דרכי התפטרותו של מועמד, התנאים להחלפת מועמדים, מיהות המועמדים החלופיים (סעיפים 6, 6א, 6ב), ועוד. החוק מדקדק לגבי מי ראשי לחתום על הצעת מועמד, לרבות הטופס עליו יחתמו המורשים לכך (טופס מספר 1 שבתוספת לתקנות בחירת ראשי ערים (סעיף 2 לתקנות אלה)), הגורם אליו יוגשו הטפסים, ועוד.

2) בנוסף, קובעת תקנה 3 לתקנות כי "**הסכמתו של מועמד לפי סעיף 35(ח) לחוק הבחירות תינתן בטופס 2 שבתוספת**". נוסח הטופס, לאחר פירוט פרטיו האישיים של המועמד, הוא כדלקמן: "**...לפי מיטב ידיעתי והכרתי אני כשיר להבחר כראש רשות בהתאם לסעיף 4(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ה-1975. אני מביע בזה את הסכמתי להיות מועמד בבחירות הבאות לראש הרשות המקומית**". (להלן ולעיל: כתב ההסכמה).

3) סעיף 8(א) לחוק בחירת ראשי ערים מחיל את הוראותיו של סעיף 38א לחוק הבחירות לרשויות, בשינויים המחויבים, דהיינו, מחייב מתן ערבון עם הגשת המועמדות כתנאי למועמדות, כאשר בהעדרו, דין המועמדות לפסילה. כך גם נקבע מה יעשה בערבון בתנאים שונים. הערבון מלמד אף הוא על מחויבותו של המועמד, רצינותו, התפיסה כי הוא בעל סיכוי מסוים לזכות בבחירות ועוד. סעיף 4 לתקנות מפרט את האופן בו יוגש הערבון, לרבות חשבון הבנק אליו יוחזר (בחלקו) בתנאים מסוימים, וכן ציון כי "**ההודעה תהיה לפי טופס 2 שבתוספת**". לא למותר לציין כי בחוק ובתקנות נקבעו כללים מפורטים לגבי החזרת חלקים מהערבון.

4) סעיף 35 (ח) לחוק הבחירות לרשויות קובע כי רשימת המועמדים תוגש לא יאוחר מ- 33 ימים לפני מועד הבחירות. לא זו אף זו, המחוקק קבע גורמים רשמיים המתמנים על ביצועם וקיומם של חוקי הבחירות, להם נתנו סמכויות מכח הדין - ועדת בחירות, יו"ר ועדת בחירות, ובתי המשפט המיוחדים שידונו בכל הסוגיות המתעוררות בקשר אליהן, פרסום של עניינים שונים ברשומות. אין חולק כי המועד בו הוצגה מועמדותו של הנאשם למפקח הארצי על הבחירות וכתב ההסכמה שלו, היה יום 6/10/08. (נ/5 א ונ/5 ב; הצעתו כמועמד נחתמה ביום 2/10/08).

ד. הדרישות הפורמאליות המדוקדקות בחוקי הבחירות ובתקנות לפיהם, אשר פורטו מקצתן בלבד, נועדו להדגיש את החשיבות שמייחסים המחוקק ומחוקק המשנה לרצינותו של הליך הבחירה, למחויבות ולגמירת הדעת של כל המעורבים, לרבות הנכונות של מועמד להשקיע כספים מכיסו.

משנקבע כי רק עם חתימתו של אדם על כתב ההסכמה, הוא מצהיר על הסכמתו להיות מועמד בבחירות, מקובלת עלי טענת ההגנה כי לא ניתן לראות בו מועמד לפני הגשתו של כתב ההסכמה החתום על ידו. לכן, על אף שאדם יכול לרוץ לבחירות משך תקופה ארוכה, להכריז על כך קבל עם ועדה, והכל מכירים אותו כמי שמעמיד עצמו לבחירה לראשות עירייה, מנהל מסע בחירות ורותם בוחרים פוטנציאליים לתמיכה בו, עד אשר לא תבוצע סדרה מחייבת של מהלכים גלויים, פורמאליים ופומביים, על ידו ועל ידי אחרים - לרבות חתימה על מסמכים רבים שנקבעו על ידי המחוקק ומחוקק המשנה, לרבות הצעת מועמד, כתבי הסכמה, ערבות וכיוצא בזה - אין הדין רואה בו מועמד לצורך חוקי הבחירות, והוא לא יהא כשיר ורשאי להבחר לתפקיד ראש עירייה. אין משמעות הדברים כי אותו אדם רשאי לעבור עבירות ועוולות כלשהן, אך ככל שעסקין בהגדרתו לצורך חוק העונשין, הוא אינו נכנס לגדר המונח שנקבע בסעיף 294 (ג) לחוק העונשין. כך עולה מענין דרעי, והמאשימה לא הניחה בפני בית המשפט פסק דין המאבחן תפיסה זו. כפי שציין הנאשם, לא מן הנמנע כי בתחילתו של מסע בחירות יהיו אנשים רבים שיתמודדו על תפקיד של ראשות עירייה, אך בסופו של יום יהיו המועמדים על פי חוקי הבחירות, רק אותם אנשים שעמדו בתנאים שנקבעו בדין.

בנתונים אלה, שוכנעתי כי משמוכתבת דרכה של יצירת מועמדות מחייבת לרשות עירייה (כמו גם למועצת העיר) בחוק, משדרושה גושפנקא רשמית של הדין לשם יצירת מועמדות - ואין די במעשים גלויים ופומביים במסע בחירות, של מי שרואה עצמו, ואחרים רואים בו מועמד כאמור - לרבות הדרך להפסקת מועמדות כאמור, תוך ביצוע סדרה של מעשים ופעולות פורמאליים כמפורט לעיל, נתקיימו התנאים הנדרשים לקביעה כי היא ענין של סטטוס, וכי יש צורך בהתקיימותם של שלושה התנאים אשר נקבעו בענין דרעי: מעשה גלוי, פורמאלי ופומבי.

ה. אשר לטענותיו של ב"כ המאשימה, המפנה לפרשנות התכליתית של עבירות השוחד המבקש לקבוע כי מועמד הוא מי שהכריז על עצמו מועמד, או מי שהחל לעשות פעולות לבחירתו, תוך הפניה לדבריו של הנאשם כי הכריז על עצמו מועמד בשנת '07, בהפנותו לענין דרעי שם נכתב **"ובנסיבות מתאימות גם מי שהכריז על עצמו - כמועמד מוצע, אם לבחירה ואם למינוי"** - והתוצאה האבסורדית אשר תצמח, לדעתו, מצמצום תחולתו של סעיף 294 (ג) לחוק העונשין למועמדים שמועמדותם הוכרה רק במועד המאוחר הנטען, בית המשפט העליון התמודד על סוגיה זו בענין דרעי, והעדיף את עקרון החוקיות על פניה, מנימוקים שפורטו שם, ואינו רואה לחזור על הדברים.

למען הסר ספק, לא נעלם מעיני כי התוצאה הנדונה יוצרת מצב לפיו יכול אדם להתמודד משך שנה שלמה על

תפקיד רם של ראש עירייה, ואם קיבל כספים בתנאים הנזכרים בחוקי השוחד, יתן את הדין על כך רק לגבי תקופה קצרה בלבד, והמצב אינו רצוי, בלשון המעטה. יחד עם זאת, מדובר בהלכה מחייבת, אשר טעמיה נפרשו, ואם יבחר המחוקק להרחיב את תחולת העבירה, חזקה עליו כי יפעל לתיקון החוק. ועוד, יש לזכור כי מדובר בהרחבה של ההגדרה של עובד ציבור, והשאלה עד היכן, ומה הגדרות שיושמו לה ראויה לדיון מעמיק.

ו. אני ערה גם לכלל הפרשני, לפיו ניתן לפרש מונחים ומושגים זהים באופן שונה בחוקים שונים, כפי שנעשה לא אחת. אך בענייננו, גובר עקרון החוקיות על הפרשנות התכליתית הנטענת של המאשימה. זאת, נוכח קביעותיו של בית המשפט העליון בענין דרעי, המלמדות על העקרונות הפרשניים שהתוו את הדרך לקביעה מי הוא מועמד, ולאור הכללים של פרשנות הדין, כפי שבאו לידי ביטוי פעם אחר פעם בפסיקה, לפיהם עסקינן בפרשנות תכליתית, אך מקום בו קיימות מספר משמעויות המגשימות את תכלית החוק, יש לבחור בפרשנות המקלה, ובלבד שאינה מרוקנת את סעיף החוק מתוכנו.

"תורת הפרשנות הנוהגת בשיטת המשפט הישראלית היא הפרשנות התכליתית. על פי תורה זו, דברי חקיקה, ובכלל זה החוק הפלילי, מתפרשים על פי תכליתם. התכלית היא האינטרסים והמטרות אותם מבקש דבר החקיקה להגשים. היא נלמדת, בין היתר, מתוך סוג העניינים שבו עוסק החוק, מערך החקיקה הכולל, ערכיה של החברה ועקרונות היסוד של השיטה (ראו: א' ברק פרשנות במשפט - כרך שני: פרשנות החקיקה 148-150, 201-205 (1993), להלן: פרשנות החקיקה). נקודת המוצא היא לשון החוק. המשמעות שיש ליתן לחוק תהא כזו שלשונו יכולה לסבול. יש לתור אחר משמעויותיו הלשוניות האפשריות של החוק, ומבין אלה לבחור במשמעות אשר מגשימה את תכלית דבר החקיקה בצורה הטובה ביותר (שם, בעמ' 81-91). בדין הפלילי, מונחים אנו גם על פי עיקרון הפרשנות המקלה עם הנאשם, המעוגן בסעיף 34כא לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). על פי עיקרון זה, אם ישנן מספר משמעויות אשר מגשימות את תכלית החוק, יש לבחור בזו המקלה עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי הדין (דנ"פ 1558/03 מדינת ישראל נ' אסד, פ"ד נח(5) 547, 558 (2004); דנ"פ 10987/07 מדינת ישראל נ' כהן, פסקה 9 לפסק-דינה של הנשיאה ד' ביניש, 2.3.2009), להלן: עניין כהן; א' ברק "על פרשנותה של הוראה פלילית" מחקרי משפט יז 347-351 (2002))." (רע"פ 4717/11 סגא אנטרפרייז (ישראל) (1996) בע"מ נ' מ"י - משרד התמ"ת (6/1/13), מפי כב' הש' זילברטל).

בנתונים אלה, על אף שתכליתן של עבירות השוחד וההרחבה של מושג עובד הציבור, למנוע מעשי שוחד בתקופה בה מתמודד אדם לתפקיד של עובד ציבור, לא ניתן לומר כי הקביעה בענין דרעי מרוקנת עבירות אלה מתוכן, אף כי היא מצמצמת את חלותן לפרק זמן קצר מהנטען על ידי המאשימה, לתקופה שנקבעה בחוקי הבחירות. כאמור, בידי המחוקק לתקן את החוק ולהאריך את התקופה להצעת מועמדות, על פי שיקול דעתו. חזקה על המחוקק כי היה ער לאמור בהלכת דרעי, ולהשלכותיה לגבי מתמודדים לבחירות ארציות, רשויות מקומיות ועוד, לרבות בסוגיה של משך התקופה בה הם מנהלים מסע בחירות, לעומת פרק הזמן הקצר בו יוגדרו כמועמדים על פי הלכת דרעי, ובחר שלא לתקן את הדינים הרלוונטיים.

לכן, סבורני, גם אפילו יש מקום לשיקול מחודש לגבי מועמדים כאמור - תוך שינוי הכללים והגשתם, נוכח פרקי הזמן הבלתי סבירים בהם מאוינת תכליתם של חוקי השוחד - עקרון החוקיות מחייב להמנע מהחלתם על הנאשם דכאן.

20. מן הכלל אל הפרט - מתי נעשה הנאשם מועמד על פי סעיף 294(ג) לחוק העונשין?

בנסיבות הענין, ראיתי לקבל את עמדת ההגנה, לפיה הוקמה מועמדותו של הנאשם לראשות העירייה ביום 6/10/08, ומאותו יום ואילך היה מועמד לראשות העירייה.

התמודדותו של הנאשם לראשות העירייה

א. הנאשם העיד, וגרסתו לא נסתרה, כי מסע הבחירות שלו החל למעשה עוד בשנת '03, אז הכריז כי הוא מתכוון להתמודד לראשות העירייה בבחירות '08. בשנת '08 ערך כל אחד מהמתמודדים המתחרים מסיבת עיתונאים, הודיע כי הוא מתמודד, **"חשף את הקמפיין שלו, מה שהוא מתכוון לעשות ומודעות ענק בעיתונים"**. הוא עצמו הכריז ברבים עוד בשנת '07 כי הוא מתמודד בבחירות, שכר משרד, יועץ אסטרטגי ומזכירה, פרסם מודעות בעיתונים, ועשה פעילות ציבורית, אשר עלתה לו מאות אלפי שקלים. בהמשך הסביר כי קיים את כנס הפעילים הראשון (להלן: כנס הפעילים) - שעה שלא היו לו הרבה פעילים והרבה פעילות, בספרו בין השאר על חוסר האמון של העיתונות המקומית בסיכויי להיבחר, לרבות כתבה לפיה הוא מבזבז את כספו, ו**"...הסיכויים שלו הם שווים לאפס"** (עמ' 581, ש' 4-1; עמ' 589, ש' 9-1) - כדי למדוד את היכולות האלקטורליות שלו, ובהמשך ערך סקרים וכנסים, על מנת לבדוק אם יש לו סיכוי להיבחר בכלל, נוכח העלויות גבוהות מאוד של מערכת בחירות **"ואם אתה הולך לזרוק הרבה כסף אתה בודק היתכנות... דובר על הכוונות שלי, והייתה תמיכה גדולה מאוד של כל האנשים"**. (עמ' 591, ש' 24-1). עד אוגוסט '08 מימן את פעילותו מכיסו ומכיסם של בני משפחתו, ממכירת תכשיטים ושעונים שלו, מהלוואות מהבנקים ומחברים, ללא מימון חיצוני, התנהל בצניעות, והתבסס על פעילים שעבדו ללא תשלום. (עמ' 585, ש' 21 - 587, עמ' 29). הנאשם פירט את שמות האנשים שהוזמנו לכנס הפעילים שהתקיים בביתו, ואישר כי ז'נו ואוחיון השתתפו בו, באומרו כי הם **"צמד חמד"**. (עמ' 589, ש' 9-8).

הנאשם סיפר על בני משפחתו, על הרקע הצבאי והמקצועי, לרבות עבודתו בחברת האחים לדר בע"מ משך שנים רבות עד אשר נתמנה המנכ"ל, היותו יועץ בכיר לשר ד"ר עוזי לנדאו, ועבודתו באלון תבור כמנהל משמרת עד '08 (להלן: המפעל). הוא סיפר על מערכות הבחירות בהן התמודד, ועל תפקידים להם היה אחראי. לדבריו, היה שותף בצוות האסטרטגי, אחראי על ההסברה, על כל הפעילים במטה, ועל נושא חוגי בית, ובמסגרת זו איתר נקודות חוזקה וחולשה שלו ושל יריביו. הוא הסביר כי במערכת בחירות יש **"המון פעילות והמון פעילים. גם התקופה מתחלקת ככל שמתקרבים למועד"**. לדבריו, פעילים פנו אליו, ומי שרצה להיות פעיל, תמך אידיאולוגית והזדהה עמו, הצטרף אליו וסייע לו בדרך בה יכול היה לעשות כן. (עמ' 531, ש' 12 - 532, ש' 22).

ב. יחד עם זאת, עמד הנאשם על כך כי הגיש את מועמדותו רק ביום 6/10/08. עד אותו יום היו "על הנייר" כ-40 מועמדים, אך ביום בו נדרשו להגיש את המועמדות באופן פורמאלי, ולהפקיד ₪ 75,000 בצידה, התדלדל מספרם. (עמ' 579, ש' 22 - עמ' 584, ש' 11). ההגנה הגישה באמצעות הנאשם את המסמכים הרלבנטיים להצעתו כמועמד לבחירת ראש הרשות המקומית, לרבות מסמך הקרוי "הצעת מועמד" מיום 6/10/08, אשר נחתם על ידי קצין הבחירות של נצרת עילית בשנה זו, דני קרלטיס, דף ההסכמה עליו חתם הנאשם מאותו תאריך, ו**"הצעת מועמד"** נוספת מ 2/10/08 ו 6/10/08, והנאשם אישר כי היה בין ראשוני המגישים את המסמכים. (נ/א-ד; עמ' 545, ש' 11 - עמ' 546, ש' 14).

ג. ב"כ המאשימה לא הציע מועד חלופי מסוים, ברור וגלוי, בו עשה הנאשם מעשה פורמאלי, העונה על המבחנים שנקבעו בענין דרעי, ואשר הכניסו תחת כנפיה של הגדרת המועמד, כענין של סטטוס. הוא התייחס בלשון רפה גם למועמדותו של הנאשם בראשות הרשימה "עורי עיר", דהיינו, מועמדותו לחברות במועצה שתוקם לאחר הבחירות שהיו עתידות להתקיים בנובמבר '08. דא עקא שגם ההצעה לרשימת המועמדים של עורי עיר לבחירות למועצת העירייה הוגשה ביום 6/10/08, כעולה ממוצג נ/5ד, אשר לא נסתר על ידי המאשימה. גם בענין זה לא הוצע מועד פורמאלי מוקדם יותר מהמועד הנטען, המקים מועמדות לראשות העירייה, מכוח היותו של הנאשם ראש הרשימה. (ויוזכר כי ב"כ המאשימה חזר בו בשלב השלמת הסיכומים מטענתו שהועלתה לראשונה בסיכומים, לפיה חברותו של הנאשם במועצה לפני הבחירות הקימה את יסוד העבירה של "עובד ציבור").

ד. בנתונים אלה, על אף שהמעשים הגלויים והפומביים בוצעו עוד ב - '07 ובמהלכה של שנת '08, המעשה הפורמאלי הנדרש לצורך יצירתו של הסטטוס נעשה רק ביום 6/10/08.

ה. לסיכום, משהוכח כי מועמדותו של גפסו הוקמה ביום 6/10/08, אין ההרחבה הקבועה בסעיף 294 (3) לחוק העונשין חלה עליו, ואני קובעת כי הנאשם החל להיות מועמד לראשות העירייה רק ביום 6/10/08.

21. המעשים שנעשו לפני יום 6/10/18 אינם מקיימים את יסודותיה של עבירת השוחד.

אין חולק כי כל ההבטחות הנטענות לאוחיון - בין אם מדובר בהבטחות בלתי לגיטימיות, ובין אם לאו - ניתנו לכל המאוחר בחודש אוגוסט '08. לפיכך, אין הן "נתפסות" בהגדרת העבירות המיוחסות לו. כך גם לגבי ההבטחות הנטענות לז'נו, אשר ניתנו לפי כתב האישום כשנתיים לפני הבחירות, והמוכחות על ידי הנאשם.

מכאן, כי המעשים הנטענים בכתב האישום כמעשי השוחד, אשר קדמו למועד זה - אם נעשו - לא בוצעו על ידו כמועמד לראשות העיר, ואינם מקיימים את יסודותיהן של עבירות השוחד, המתנות עשייתם על ידי "מועמד" לתפקיד. נותרה אפוא לבחינה ההבטחה שניתנה לז'נו לבטל את פטוריו, בחודש אוקטובר '08, לאחר שהנאשם הפך מועמד.

לכן, אני רואה לזכות את הנאשם מעבירות השוחד הנטענות בעניינו של אוחיון וז'נו, ככל שעסקינן בהבטחות שניתנו לפי עובדות כתב האישום לפני יום 6/10/08.

22. בחינה חלופית של עבירות השוחד בפרשות אוחיון וז'נו, בהנחה כי הנאשם היה מועמד

לחלופין, אני רואה לבחון את משמעותיותה של ההבטחות לאוחיון בהנחה כי הנאשם היה מועמד, בעת נתינתן. כן יבחנו טענתו המוכחשת של ז'נו כי הנאשם הבטיח לקדמו לתפקיד בכיר, לשלב את אשתו במשרה מלאה, ולהציב את בתו בתפקיד מזכירה בחברה הכלכלית, וההבטחה שניתנה לו לבטל את פטוריו, שעה שאין חולק כי הנאשם היה מועמד לראשות העירייה.

פרשת אוחיון

מערכת היחסים בין הנאשם לאוחיון, פעילותו של אוחיון במסע הבחירות, מי יזם אותה והתמורה שקיבל בגינה

23.

גרסת אוחיון

אוחיון העיד כי הכיר את הנאשם שנים רבות, ופעל עבורו בשתי מערכות בחירות. בעקבות פניה של הנאשם אליו, הסכים לעזור לו והיה פעיל מרכזי שלו בבחירות '08, ללא שכר, מפני שהאמין בו ובדרכו, אך התאכזב ממנו מרות.

א. אוחיון, בן 47, נשוי ואב לילדים, העיד כי הכיר את הנאשם בשנת '01 או מספר שנים לפני כן, עת עבדה אשתו אצל הנאשם כמטפלת או כמנקה משך חמש שנים. בבחירות לרשויות המקומיות שהתקיימו בשנת '04 סייע לנאשם, אשר רץ לראשות העירייה, בחלוקת עיתונים הקשורים לבחירות, וב"כל מיני דברים קטנים זה היה ממש בקטנה ב-'04...". לדברי אוחיון, כשנה ומשהו לפני בחירות '08, נענה לפנייתו של הנאשם לעזור לו, והיה "פעיל מרכזי אצלו", זאת לאחר שכ-25 פעילים נפגשו בחוג בית בבית הנאשם. אוחיון חילק עלונים של רשימת "עורי עיר", ושכנע אנשים לבחור בנאשם, הן בכך שהלך אליהם לבדו או ביחד עם אחרים, והן בהבאתם לפגישות עם הנאשם, עימו היה בקשר קבוע, אם במפגשים ואם בטלפון. "היינו מעין כאלה חברים, מעין כזה חבר". (עמ' 282 - 287, ש' 14; 323, 327; עמ' 374, ש' 12 - 375, ש' 10).

[

לדבריו, בשנת '08 עבד בעבודות מזדמנות בתיקון מוצרי חשמל, וכשלושה חודשים לפני מתן עדותו בתיק זה החל לעבוד בעירייה כנהג משאית, כאשר אין חולק כי לא הנאשם או מי מהרשימה שלו עזר לאוחיון לקבל עבודה זו.

ב. אוחיון העיד כי לא קיבל שכר תמורת פעילותו, ודחה מכל וכל את גרסת הנאשם במשטרה לפיה נתן לו דבר מה לפני הבחירות, או עזרה כלשהיא לבר המצווה של בנו, בטענה כי בנו הוא כיום בן 24, ואמר כי הוא מוכן אף ללכת למכונת אמת בסוגיה זו, בציינו כי גילה שהנאשם הוא שקרן ורמאי. "הוא לא מסתכל לך בפנים, שהכל סתם זה המצאות זה, זה רק להגיד לי שהוא אוהב אותי אבל בתוך תוכו זה בדיוק הפוך... בגלל זה הקלטתי אותו שידעתי שהוא משקר אותי ומרמה אותי כל הזמן...". (עמ' 327, ש' 18 - 329, ש' 8). לא למותר לציין כי בהודעתו במשטרה ת/8 מיום 17/1/11 - אשר הוגשה על ידי ב"כ המאשימה בתום חקירתו החוזרת, כדי שבית המשפט יתרשם מהקשר הדברים - מסר שכאשר התלונן בפני הנאשם, שאחרים מקבלים מכוניות ומשכורות והוא אינו מקבל אפילו כסף לדלק, קיבל 500 ₪ בשיק, מידי אנדריאנה, במשרדי עורי עיר.

ג. בחקירתו הנגדית אישר אוחיון כי בתחילה עבד עבור הנאשם מפני שהכיר ביכולותיו, וחשב שצריך להעביר את השלטון ולחדש את העיר. (עמ' 343, ש' 4-1). כן אישר כי הנאשם אמר בחוגי הבית "רבותי, העירייה של היום זאת עירייה שמפרנסת אוכלי חנם ... אנשים שלא עובדים", ויתכן שאמר גם "העירייה הזאת נותנת עבודות רק לאנשי שלומה ומתנכלת למי שלא נמצא בין אנשי שלומה", וכיהמוטו של הנאשם היה שלא יפחדו, ואם יתנכלו להם הוא יעזור להם, אף שהדגיש כי הדבר היה לפני שבע שנים, והוא אינו זוכר מה קרה לפני חודשיים. (עמ' 376 - 378).

24.

גרסת הנאשם במשטרה

אקדים ואומר, כי נוכח טענתה של המאשימה לפיה היא מבססת ראיותיה על הודעותיו של הנאשם, המאשר כי הבטיח לקלוט את פעיליו כעובדי עירייה, יסקרו גם אמרותיו של הנאשם לגופן.

א. בהודעה הראשונה ת/1, מיום 28/12/10, במהלכה נחקר בפרשה אחרת, הוזהר הנאשם באופן כללי מפני עבירות שוחד, מרמה והפרת אמונים, גניבה בידי עובד ציבור, מימון בחירות והלבנת הון בתפקידו כראש עיריית נצרת עילית ובתקופה שלפניה, מבלי להתייחס כלל לנושא הפעילים, ונחקר בנושאים שונים מאלה הנדונים בתיק זה. בתשובה לשאלה אם היו פעילים או ספקים אשר באו אליו בטענות שלא קיבלו את כל המגיע להם, ציין כי **"היו מספר פעילים שניסו לסחוט אותי"**, והזכיר את ז'נו ואת אוחיון, שהיה, לדבריו, מתקן מכונות כביסה ועזר לו בבחירות. עקב דבריו כי אין לו כסף לאוכל, נתן לו הנאשם הלוואה של 1,500 ₪. **"פעם ביקש שנקבל אותו לעבודה וסירבתי. הם ניסו לסחוט אותי"**. (ת/1, עמ' 14-15).

בהודעתו מיום 25/11/11 (ת/3), במהלכה הוזהר הנאשם באזהרה דומה למפורטת לעיל, נדרש למועד בו הלווה לאוחיון 1,500 ₪, ואמר כי לדעתו קרה הדבר כחודשיים שלושה לפני הבחירות. לדבריו, פנה אליו אוחיון, אמר שיש לו אירוע משפחתי, הוא אינו עובד, חסר לו כסף, וביקש ממנו הלוואה של כ-10,000 ₪. לנאשם היו הוצאות רבות, ולכן נתן לו הלוואה בסך 1,500 ₪ או 2,500 ₪, בשיק שנמשך מחשבונו או מחשבונה של אשתו, אותו הכין מבעוד מועד, החזיק בכיסו, מסרו לאוחיון כאשר ראה אותו **"ברחוב מתחת לבית"**, בצינו כי אוחיון הוא שכן של הוריו, ואמר לו שיחזיר את ההלוואה כאשר יהיה לו כסף. אוחיון סיפר לו שאשתו החלה לעבוד וכאשר יוכל יחזיר לו, אך **"כמובן מעולם לא החזיר"**. (ת/3, עמ' 7-8).

ב. הודעתו של הנאשם מיום 10/6/12 (ת/4) נגבתה לאחר שהנאשם שמע את הקלטת ובה תוכנה של הפגישה המוקלטת.

הנאשם חזר על חלק מדבריו בהודעות קודמות, סיפר כי אשתו של אוחיון עבדה בביתו בעבודות משק בית מספר שנים לפני כן, וכי הוא סייע לאוחיון **"הרבה לפני שהייתי ראש עיר"**, מפני שהוא היה ב**"מצוקה מאוד קשה"**. לדבריו, כאשר היה בנו בר מצווה תרם לו 1,500 ₪ כדי לקנות תפילין, ובהמשך הוסיף כי זה היה ללא קשר למסע הבחירות. **"אני זוכר את הבר מצווה שהיה לו שמה שהוא עשה לו משהו בחב"ד ולא היה ... לקנות תפילין זה תרמתי בלי קשר ל... זה היה אפילו הרבה לפני הקמפיין עצמו, זה אני זוכר..."**. (תמליל החקירה ת/4, עמ' 11).

בזמן הבחירות היה אוחיון פעיל שטח, והנאשם הפנה אליו לקוחות, ואף נהג להכניס ללא תמורה פרסומים של אוחיון בעיתונים הפוליטיים שהוציא (ת/4, עמ' 2). לשאלה מדוע צרף אותו כפעיל למסע הבחירות שלו, סיפר כי היוזמה באה מצדו של אוחיון, אשר הגיע אליו, אמר שהעבודה במכונות הכביסה **"מאוד חלשה"**, ויש לו **"הרבה זמן פנוי... עודף זמן"**. אוחיון חילק עיתונים, הסתובב עם הנאשם בבתיים בחוגי בית, סיפר לו כי הוא אוכל עם אנשים ומשכנע אותם להצביע עבור הנאשם, ואף עשה לו חוג בית אחד בביתו במוצאי שבת אחת. גם אחיו של אוחיון עזרו לו, כל אחד בשכונה שלו, ואף בנו עזר לעיתים בחלוקת עיתונים. **"פעילים כמוהו היו מאות"**. (ת/4, עמ' 2-3).

אשר לתמורה שקיבל אוחיון, הנאשם סיפר כי לא שילם לו כספים מעבר לנזכר לעיל, אם כי יתכן שמטה הבחירות שלו הקציב לו 300 ₪ עבור דלק בחודש, לאחר שאוחיון הגיע לעיתים למטה וביקש כסף לדלק. כאשר סיפר אוחיון כי אכל עם אנשים כדי לשכנעם להצביע עבור הנאשם, הוחזר לו הכסף ששילם עבור אוכל בסך של כ-100 ₪, ומדובר לכל היותר בכ-500 ₪. זאת בניגוד לז'נו לו ניתן טלפון לצורך מסע הבחירות. משביקש אוחיון שאנשים מטעמו ישגיחו ביום הבחירות, קיבל את בקשתו ושכרם שולם על ידי משרד הפנים. (ת/4, עמ' 2-4).

25. עדותו של הנאשם

הנאשם אישר בעדותו ובהודעותיו את גרסת אוחיון לגבי היכרותם רבת השנים, ופעל עבור הנאשם בשתי מערכות בחירות, ללא שכר, טובות הנאה מסויימות והחזר הוצאות בסכום נמוך. הנאשם העיד כי אוחיון הוא שפנה אליו וביקש לעזור לו, מפני שהאמין בו ובדרכו.

א. הנאשם הכיר את אוחיון משנת '98, הן דרך אשתו, והן בשל יחסי השכנות של אוחיון והוריו. הוא אף התייחס למצבו הכלכלי הקשה, וסיפר כי עזר לו ככל שיכול, בהפניית אנשים לתיקון מכונות כביסה אצלו, לרבות עובדי המפעל, בפרסום עסקו של אוחיון ללא תמורה בעיתוני הבחירות שהוציא הנאשם, בכך שהעביר לו בגדים איכותיים של ילדיו, וכן בתרומת תפילין לבנו כשהיה בר מצווה, בעילום שם, בשיק, למרות ששמע כי אוחיון הכחיש זאת. (עמ' 533, ש' 15 - עמ' 535, ש' 13; עמ' 588, ש' 12-32).

ב. פעילותו של אוחיון

הנאשם העיד כי אוחיון עבד עבורו גם במערכת הבחירות בשנת '03, בתפקיד "די זוטרי, חלוקת עלונים ותליית שלטים", וחש שאוחיון מזדהה עם פעילותו האקטיבית כחבר מועצה בנושא של ועד הורים ועוד. (עמ' 532, ש' 23 - עמ' 533, ש' 8). בעת שהחל את מסע הבחירות של '08, הגיע אוחיון למשרדו ביחד עם ז'נו, לאחר שפתח את המשרד, עוד בטרם ערך את כנס הפעילים, פנה לאנדריאנה וביקש להיפגש עמו. לאחר מספר פניות, הסכים לכך הנאשם, והחל לעבוד עמו. (עמ' 589, ש' 2 - עמ' 590, ש' 31).

לדברי הנאשם, עבד אוחיון עבורו בין חצי שנה לשנה לפני הבחירות, אם כי לא עשה שום חוג בית. חוג הבית שהתקיים במוצאי השבת, לאחר הפגישה המוקלטת, התקיים ברח' התאנה 6, בחוץ, בין בתיים של ז'נו (המתגורר ברח' התאנה 8), ושל אוחיון (המתגורר ברח' התאנה 4), וכל אחד מהם ניכס את חוג הבית לעצמו, כאשר השכן שארגן את חוג הבית **בפועל "מתחת לביתו"** טען שהיה שלו. משנשאל לגבי דבריו במשטרה בדבר חוג בית שאוחיון ערך בביתו, ביקש לתקנם, באומרו **"הוא היה שותף להכנת חוג בית אחד מתחת לביתו יחד עם אחרים"**. (עמ' 543, ש' 8-1; עמ' 592, ש' 1 - עמ' 593, ש' 30). הנאשם אישר כי אוחיון השתתף במספר חוגי בית כסטטיסט, וכי אוחיון סיפר לו ששכנע אנשים רבים להצביע עבורו, אם כי בפועל לא הביא אפילו עשרה אנשים. הנאשם האמין כי אוחיון הצליח להשפיע על מספר אנשים לבחור עבורו, אף שהיה מסוכסך עם חלק גדול מבני משפחתו, אשר אף שאלו את הנאשם מדוע לקחו כפעיל. לדבריו, הסביר להם כי אוחיון הוא שרצה לעזור לו. ככלל האמין הנאשם כי לאוחיון היה רצון טוב, כוונות טובות והוא איש עבודה. (עמ' 594, ש' 23 - עמ' 596, ש' 2).

ג. התמורה שקיבל אוחיון עבור פעילותו

הנאשם אישר כי אוחיון עבד עבורו ללא שכר, אם כי פעילותו נעשתה בזמנו הפנוי, ובמקביל עבד בעבודות מזדמנות. כאמור, אוחיון חילק עלוני תעמולה, אותם **"אהב לחלק במיוחד"**, מפני שהנאשם איפשר לו לפרסם בהם חינם את עסקו - תיקון מכונות כביסה - עד כדי כך שכאשר שכח הנאשם להכניס פרסום כאמור לאחד העלונים **"הוא מאוד כעס ולא חילק את העלון"**. כן **"קיבל כיסוי הוצאות כאשר היו לו הוצאות"**, כגון עבור הזמנתו של אדם לארוחה, הוצאות דלק וכיוצא בזה. למיטב זכרוננו מדובר ב-300 ₪ עבור דלק, וב-100

למספר פעמים לצורך תשלום לבית קפה. הוא לא זכר את גובה הסכומים, אך הסכים כי סביר להניח שלא עלו על 500 ₪. אוחיון אף קיבל החזר לרכישת צמיגים לאחר שצמיגי מכוניתו נוקבו, מכיוון שלדבריו הסתובב עם שלט של הנאשם. כן חזר על גרסתו במשטרה לגבי המשגיחים בבחירות שהביא אוחיון. (עמ' 593, ש' 31 - עמ' 594, ש' 14; עמ' 597, ש' 15 - עמ' 599, ש' 2; עמ' 608, ש' 20; עמ' 609, ש' 4 - עמ' 610, ש' 2).

משעומת עם דבריו במשטרה, לפיהם נתן לאוחיון כסף עבור תפילין, ונאמר לו כי בנו היה בן 17 בשנת '08, עמד על גרסתו, מסר לגביה פרטים, ואמר כי בעבר נתן לו כסף לתפילין, וחזר על דבריו כי כאשר אוחיון ביקש ממנו כסף, הלווה לו. לדברי הנאשם, מדובר בתקופות שונות, בכספים שאינם קשורים לבחירות, והוא התייחס אליהם כאשר נשאל אם נתן אי פעם כסף לאוחיון. משנטען בפניו כי סיפר על כל הכספים שנתן לאוחיון במקשה אחת, ומכאן ניתן ללמוד כי הוא משייך הכל לתקופה בה התנהלה מערכת הבחירות, והדברים נוגעים לאמינותו, עמד הנאשם על גרסתו, אם כי אישר שבנו של הנאשם היה בן 17 בעת מסע הבחירות, ואף הדביק "סטיקרים" של מכונות כביסה על לוחות החשמל. (עמ' 599, ש' 4 - עמ' 604, ש' 32).

26. גרסת הנאשם לגבי פעילותו של אוחיון, חוזקה בעדותה של אנדריאנה, אשר ניהלה את משרדו של הנאשם, בו מוקם מטה הבחירות שלו (להלן: המשרד). אנדריאנה דחתה בחיך את דבריו של אוחיון, בדבר היותו פעיל מרכזי במסע הבחירות של הנאשם, באומרה כי **"אדון שמעון אוחיון היה בסך הכל הנגרר של ישראל ז'נו, מעולם לא ראיתי אותו מגיע לבד, הוא תמיד היה מגיע כחלק בלתי נפרד ממנו, כחבר צמוד אליו, לא היה לו שום קיום עצמי משל עצמו, אני לא ראיתי אותו תורם בכלום אף פעם"**. (עמ' 521, ש' 30 - עמ' 522, ש' 8).

הבטחותיו של הנאשם לאוחיון, הרקע להן, ותוכן השיחה בפגישה המוקלטת

27. גרסת אוחיון

א. אוחיון העיד כי בין חודשיים לארבעה חודשים לפני הבחירות, בחודשי יולי ואוגוסט '08, הבטיח לו הנאשם, כי בתמורה לפעילותו בבחירות עבורו, אם יבחר, יסדר לו עבודה בעירייה, **"משהו שאני יודע לעשות, משהו שאני מבין זה היה כמובן עבודה בטכני, בחשמליה"**. כדי לקבל עבודה זו היה עליו **"לעזור, לתת כתף, ולשכנע אנשים"**. לאחר שהתלונן כי פעילים אחרים מקבלים מכוניות, והוא אינו מקבל כלום, אמר לו הנאשם כי אם יקבל משכורת בבחירות, לא יקבל עבודה בעירייה לאחר הבחירות, ואם יקבל עבודה לאחר הבחירות, לא יקבל משכורת בתקופת הבחירות. **"רוב ההבטחות נאמרו בתקופה של חודשיים שלוש לפני הבחירות"** (עמ' 287, ש' 15 - עמ' 289, ש' 7; עמ' 397, ש' 14).

ב. לדברי אוחיון, ביום שבת אחד, כארבעה חודשים לפני הבחירות, אשר בערבו היה אמור להתקיים חוג בית בביתו של ז'נו הסמוך לביתו, התקשר לנאשם בסביבות השעה 14:00 וביקש ממנו להגיע אליו. על אף שהנאשם הבטיח להגיע, חלפו שלוש שעות וטרם הגיע, במהלך התקשר לנאשם, ומישהי ענתה לו ואמרה שלנאשם יש פנצ'ר, והוא לא יכול להגיע. משראה אוחיון את בנו של הנאשם, אמר לו **"אבא שלך הבטיח לבוא ולא בא אז תגיד לו... שאני מאחל לו הצלחה ושיזכה בבחירות ואני לא מעוניין להמשיך אתו יותר... ושאני רוצה לעזוב"**, וכן אמר לאדם נוסף שאם הנאשם רוצה לדבר אתו שיבוא אליו הביתה. (עמ' 289, ש' 1 - 20).

בחקירה הנגדית אישר את דבריו בהודעתו במשטרה, כי באותה תקופה **"התאכזבתי ממנו... הרגשתי שאני**

בסדר עדיפויות האחרון שלו... והרגשתי שאני כבר כלום בשבילו... והבנתי שאני לא שווה כלום בשביל נפסו אז רציתי לבדוק עד כמה הוא באמת אוהב אותי או לא", וכן אישר כי הנאשם שינה יחסו אליו, הפסיק להתקשר אליו ולהזמין למקומות שונים, וכל זאת לאחר שהתאחד עם שניים ממתחריו, ברקו ושפושניק (לעיל ולהלן: האיחוד). (ת/8; עמ' 343, ש' 6 - עמ' 344, ש' 4).

ג. מספר שעות לאחר מכן הגיע הנאשם לביתו של אוחיון, אמר שלום לילדיו הקטנים, וניהל עמו שיחה בסלון ביתו, אותה הקליט, כאמור. את הקלטת מסר כחצי שנה לאחר הבחירות למר גבי בלגר, שהיה חבר מועצה בין '08-'04 (לעיל ולהלן: בלגר), בלגר מסר אותה ליאח"ה, ומסרה בשנית לרביב, על מנת שימסרנה אף הוא **"למשטרה בלוד"**. (במשטרה סיפר כי מסר את הקלטת גם לחבר מועצה בשם סמיון בראון (ת/8)). אוחיון הדגיש כי בעקבות דרישתו, הבטיח לו הנאשם עבודה, וציין כל הזמן **"שאני לא ארעב ללחם ואני לא אשאר ברחוב והוא ידאג לי ואני מספיק עשיתי בשבילו וכל בן אדם שני סיפר לו עלי"**. (עמ' 289, ש' 4 - עמ' 291, ש' 9; עמ' 294, ש' 1 - עמ' 295, ש' 13).

ד. במהלך עדותו, הושמעו לאוחיון חלקים מהשיחה המוקלטת הקצרה. הקלטת הושמעה בבית המשפט פעמים רבות, אך לא ניתן לשמוע בבירור את הדוברים והמדובר. אוחיון נדרש להתייחס אליה, ואישר את הדברים ככל שהבין את הנאמר, בציינו פה ושם כי הדברים אינם ברורים, ו**"כמובן שזה לפני שש שנים וקשה לזכור דברים"**. (עמ' 318, ש' 13; עמ' 295 - 320). התברר כי הקלטת לא תומללה על ידי המשטרה עובר לדיון, אך לאחר שהתבררה האיות הגרועה של ההקלטה, הוריתי לתמלל אותה. משכך, אני רואה להסתמך אך ורק על התמליל שהופק על ידי המאשימה במסגרת סיכומיה, לאחר **"ניקוי רעשים"** מההקלטה, ולא על הדברים שנשמעו חלקית באופן קטוע בדיון, בין השאר משהסכימה ההגנה לקבלו כראיה.

28. גרסת הנאשם במשטרה

א. בהודעתו ת/3, נדרש הנאשם לגרסת אוחיון לפיה הבטיח לו, שלאחר שיבחר לרשות העיר ידאג לו לעבודה, שתעזור לו לשדרג את רמת החיים שלו, הנאשם לא זכר כי הבטיח לו דבר כזה, אבל אמר **"הוא טחן לי את הראש הרבה פעמים יכול להיות שאמרתי לו דבר כזה אני לא זוכר. אני אמרתי להרבה אנשים שאני אעזור להם, אבל אין דבר כזה שאדם שלא עובד יקבל משכורת"**. (ת/3, עמ' 7-9).

בהודעתו ת/4, שנערכה לאחר שהקלטת הושמעה לנאשם, משנשאל **"האם בתמורה לעזרה של שמעון אוחיון במערכת הבחירות שלך הבטחת לו תפקיד שיקבל לכתיבתו?"** השיב: **"כן. הבטחתי לו שהוא יעבוד בעירייה. אמרתי לו שאם אני אבחר, אעזור לו להיכנס לעבודה בעירייה... ואתן לו תפקיד בכיר בעירייה. בתחילה חשבתי להכניסו לפיקוח בעירייה אבל לאחר שהיה לו תיק על הכאת אשתו הראשונה, לא יכולתי להכניס אותו לתפקיד זה אלא רק לתפקיד אחר. ועל זה קם הפיצוץ"**. (ת/4, עמ' 5).

ב. הפגישה בין הנאשם לאוחיון ברחוב התאנה 4 בנצרת עילית - השיחה המוקלטת

הנאשם אישר כי נפגש עם אוחיון, אך מסר כי הפגישה לא היתה בביתו, אלא ברחוב, **"בצד השני של ביתו, ברחוב התאנה 4 בנצרת עילית, הפגישה היתה בחוץ. בפגישה הזו ביקש ממני מספר פעמים לקבל תפקיד בעירייה. הפגישה אולי נערכה שלוש דקות... בשעות אחר הצהריים... הוא ביקש ממני תפקיד**

ואני אמרתי לו מה אתה יודע לעשות, לתקן מכונות כביסה..." (ת/4, עמ' 5).

אין חולק כי מדובר בפגישה המוקלטת. הנאשם אישר את דבריו בהקלטה, כפי שהושמעה לו, וכן כי הבטיח לאוחיון תפקיד בעירייה, באומרו כי הדברים מתאימים לסגנון הדיבור שלו. כן אישר כי אוחיון אמר שהוא רוצה לנהל מחלקה "ואז אמרתי לו שיסמוך עליי". לדבריו, "נשמע לי הגיוני שאמרתי לו שאם אני נבחר אז הוא לא צריך לדאוג. אני הבטחתי הבטחות בעלות משמעות כספית לכל תושבי נצרת עילית ועמדתי בכך", תוך מתן דוגמאות כגון אי תשלום חניה לתושבים, תמורת תו, ביטול אגרת השמירה, אי העלאת מחירי ארנונה מעבר להוראות משרד הפנים, ועוד. משנשאל אם סייע לכל האנשים שעבדו בשבילו בבחירות, השיב "לא לכל אחד. היו כמה אנשים שהבטחתי. בחלקם ראיתי שמדובר באנשים מוכשרים. יש לי בעיה עם אנשים שלא עובדים שמקבלים כסף". לדבריו, זה דבר מקובל, אם כי הוא לא היה עושה זאת שוב, "אבל הוא תפס אותי בשלב הסיום להתמודדותי בבחירות ויש פעמים שאתה אומר דברים לא שקולים". עוד אמר "אני לא רואה בזה שוחד. אני חושב שמדובר בהבטחה פוליטית שזה לגיטימי". (ת/4, עמ' 6-8).

גם בהמשך, משהושמעו לנאשם דבריו, "אם אני אתך אתה לא תהיה ברחוב... אני מבטיח לך... אתה עזרת לי מספיק, מגיע לך... אתה תהיה מסודר... לא תעבוד קשה מדי אבל תעבוד טוב ותקבל", השיב "זו תשובה לגיטימית מאוד לפני בחירות, למרות שאני אומר שלא הייתי חוזר על זה היום. אני לא רואה בזה איזה מתן הטבה מיוחדת או פגיעה בשלטון החוק. זה לגיטימי שאדם עוזר לאנשים שעזרו לו. גם היום אני עוזר למאות אנשים להתקבל לעבודה ואני גם ממליץ על אנשים. אך אני לא ממליץ לאנשים שאינם ראויים. זה תפקידו של ראש עיר... הוא גם עובד סוציאלי". (ת/4, עמ' 8-9).

הנאשם ציין כי הבטחותיו ניתנו לאוחיון לפני שידע שיש לו רישום פלילי במשטרה על הכאת אשתו הראשונה. לאחר שנבחר, עזר לאוחיון כדי לקבלו לעירייה, ואז גילה שיש לו רקע פלילי. וכי לא העביר לו כספים במהלך פגישה זו. לדבריו, נפגש עם אוחיון פגישות אחרות בנוכחות אנשים, ואת תוכנה של פגישה זו הוא זוכר היטב. (ת/4).

לגבי שביעות רצונו של אוחיון במסע הבחירות, לא זכר אם אוחיון אמר לו שהוא אינו מרוצה מהיחס שקיבל מהנאשם וכי הוא עוזב אותו, הסביר כי הוא לא עבד במטה, וציין כי "הממשקים שלי איתו לא היו בתדירויות יומיות". (ת/4, עמ' 5).

29. עדות הנאשם בבית המשפט

א. הנאשם חזר ואישר את הבטחותיו לאוחיון, בחודשים יולי אוגוסט '08, לפיה אם ייבחר לעירייה, יקבל אוחיון עבודה בעירייה, ולא התכחש להן. לדבריו, באחד הסיוורים ברחוב הגפן, בזמן חופשת הילדים - מועד אותו זכר מפני שבנו של אוחיון שהיה תלמיד התלווה אליהם - במהלך חלוקת עלונים, סיפר לו אוחיון כי אין לו כסף לילדיו, וכי ניסה להתקבל לעירייה, אך מאחר שאינו מאנשי שלומו של אריאב, שמו לו רגליים. הנאשם אמר לו "יהיה בסדר", במשמעות של "... אשתדל לעזור", ואף הסביר כי מדובר ב"הבטחה פוליטית לגיטימית", שפירושה "הבטחה שתתקיים כשהתנאים יבשילו לכך והנסיבות יבשילו לכך". לדבריו, התכוון לעזור, אם התנאים וההתנאים יאפשרו זאת, ולא יעשה כן אם לאו, ולא ראה פסול לעזור לאנשים, ובעיקר "לאזרח הקטן". (עמ' 535, ש' 14-30; עמ' 604, ש' 23-607, ש' 14 - עמ' 608, ש' 20).

ב. הפגישה המוקלטת

(1) הנאשם אישר את דבריו בפגישה המוקלטת ובהודעותיו, ועמד על כך שלא ידע כי השיחה מוקלטת. לדבריו, מדובר בתקופה "**מאוד מאוד לחוצה**", בה התאחדו שלושה מועמדים לראשות העיר והוא עמד בראשם, קיבל כ- 400 - 500 שיחות טלפון ליום, אם מפעילים, מחברים ומאחרים, אשר הועברו אוטומטית למזכירתו, וחלק מהאנשים נפגעו, על אף שלא דובר בזלזול או בכוונה לפגוע. (עמ' 540, ש' 29 - עמ' 541, ש' 12). הנאשם עבד אז במשמרות ארוכות, עסק בפעילות אינטנסיבית, ואיחר לפגישה עם אוחיון. הוא אישר כי אמר לאוחיון עד כמה הוא מעריך ואוהב אותו, וכי אנשים ברחוב סיפרו לו על עבודתו. לדבריו, התנצל בפני אוחיון במהלך השיחה, מפני שכאשר מדובר באדם שעבד עבורו בהתנדבות והוא כועס, "**גם אם הוא לא צודק אני מתנצל**". **זאת צורת העבודה שלי**, ודחה את טענת המאשימה כי הגיע לפגישה בידיעה שאוחיון כועס עליו ומאיים לנטוש אותו, אם כי אישר שהבין כי אין בכוונתו לעזור לו עוד. לדבריו, היה חשוב לו לפייס את אוחיון, באומר "**גם נימוס זה דבר חשוב**". (עמ' 611 - 616; עמ' 617, ש' 15 - עמ' 619, ש' 25).

הוא אישר כי סיפר לאוחיון על דחיית הצעותיהם של עובדי עירייה, להם קרא "**עובדים וירטואליים**" מפני שמילאו דו"חות נוכחות, אך לא עבדו בעירייה, להביא לו קולות תמורת שמירה על מעמדם, ונימוקיה.

(2) הנאשם הסביר כי עת הבטיח לאוחיון תפקיד בכיר, שיהלום את כישוריו, ושכר העולה על 6,000 ₪, ידע כבר בתוך תוכו, פחות או יותר, מה הוא מתכנן אם ייבחר. הוא ידע כי הסממנים החיצוניים של הפיקוח, אשר כונה "**מיני משטרה**" - לבישת מדים, נסיעה ברכב פיקוח "**עם צ'קלקה**" - מתאימים לאוחיון, עבורו מדובר בתפקיד בכיר, וגם השכר הוא מעל 6,000 ₪, באומר כי אין הכוונה לתפקיד של מנכ"ל, סמנכ"ל, מנהל אגף או ראש מנהל, בהתייחסו לשמחה הרבה של אוחיון, כשדיבר על המכרז לעבודת פקח. כן סבר כי אם יתפנה משהו ב"טכני", אוחיון עם "ידיים טכניות" יכול להתאים לעבודה, וכל זאת במסגרת מכרז כחוק, בציינו כי קיימים תפקידים בכירים גם בחשמלייה ובמסגרייה, ואין הכוונה לניהול. (עמ' 543, ש' 15 - עמ' 544, ש' 19; עמ' 571, ש' 21 - עמ' 572, ש' 6). הנאשם הסביר כי התנה את עבודתם של עובדי העירייה, לרבות אלה שכבר עבדו בה עובר לבחירתו, בכך שאכן יעבדו, ציין כי היה קשוח מבחינת דרישות העבודה, אך הוגן, ותיאר כי הכניס שעון ביומטרי לעירייה, למגינת ליבם של "**עובדים וירטואליים**", אם כי הדגיש כי היו גם הרבה עובדים טובים בעירייה. זה היה גם המסר שלו לאוחיון ולז'נו. (עמ' 536, ש' 14 - עמ' 538, ש' 17).

(3) אשר לדבריו בשיחה, כי הוא מצפה מאנשים שלא "**יבואו כמו בלגר**", הסביר, כי האחרון ביקש מקום בחמישייה הראשונה לאחר האיחוד, וכאשר הנאשם לא נעתר לו, הכריז כי הוא מתכוון להתמודד באופן עצמאי, דהיינו ערק. הוא הסביר כי הוא ציפה מאנשים שהוא אוהב ומעריך שיהיו נאמנים לו, "**שלא יברזו יותר**". עם זאת, מיד לאחר דברים אלה אמר לאוחיון, אשר נזעק, "**אני לא מדבר עליך אני לא מדבר עליך...**".

(4) משנדרש למילים שאמר מיד לאחר מכן, כי המצב מצויין אבל "**צריך לעבוד קשה**", דחה את טענת התביעה כי כיוון לכך שאוחיון יעבוד קשה עבורו, הסביר כי התכוון לעבודה "**במקרו לא במיקרו... ברמת המטה**", כלומר שהמטה יעבוד קשה, וכי הניצחון אינו מובן מאליו (עמ' 624, ש' 17 - עמ' 628, ש' 13), באומר כי לו רצה לומר לאוחיון כי עליו לעבוד קשה, היה אומר זאת במפורש, מבקש ממנו "**לרוץ בית בית**".

וכיוצא בזה. (עמ' 627, ש' 21 - עמ' 629, ש' 7). הנאשם הפנה לעדותו של אוחיון עצמו כי הפסיק לעבוד עבור הנאשם לאחר פגישה זו, והוסיף **"ואני אניד לך אנחנו לא היינו צריכים אותו, היה כמות של פעילים שאפילו אתה לא היית יודע מה לעשות אתם... אנחנו היינו צריכים להעסיק אנשים שיעסיקו את הפעילים במשימות, אפילו במשימות סרק"**. (עמ' 652, ש' 12-18).

לשאלה מדוע לא אמר לאוחיון מלכתחילה כי הוא מייעד אותו לתפקיד פקח, הסביר הנאשם כי לא היו לו די נתונים באותו שלב, מאחר שהיה ממודר לגבי תקנים, צוותים וכיוצא בזה, אם כי עוד בחוברת הבחירות שלו הקדיש שני עמודים לכוונתו להרחיב משמעותית את אגף הפיקוח והביטחון, והסביר כי לא אמר זאת במטרה, מכיוון שלא נשאל על כך, וכיום אינו זוכר את הסיבות לכך. הוא דחה את טענת התביעה כי גרסתו בקשר לפיקוח נולדה בדיעבד, כדי לתרץ את המעשים בהם הודה במטרה, וכי הבטחותיו לאוחיון נעשו כדי שהוא ימשיך לעבוד עבורו, בציינו כי עזר גם לאנשים שעזבו אותו באמצע. (עמ' 641, ש' 12 - עמ' 643, ש' 15; עמ' 651, ש' 1-652, ש' 9).

הוא חזר והדגיש כי התכוון לשלב אנשים טובים גם ממטות אחרים, שעבדו עם מתחריו, ואף עשה כן, באומרו כי הוא יכול לתת דוגמאות לפעילים של מטות אחרים שהתקבלו לעבודה על סמך כישוריהם בצינורות המקובלים, כפי שנהג גם באוחיון, וכי אלמלא היה לאוחיון תיק פלילי, **"הוא היה היום פקח מצוין, הבן אדם הזה"**. כן הדגיש כי **"זה לגיטימי שראש עיר עוזר לכולם, ובמיוחד לאנשים שעזרו לך"**. לדבריו לא פתח לאוחיון **"דרך עוקפת"**, והעזרה שנתן לו הייתה בכך שהפנה אותו למכרז, בעוד שאחרים ראו את הפרסום בעיתון, וחלקם התקבלו. הוא הכניס לעירייה אנשים טובים, חרוצים וראויים, בעוד שאצל ראש העיר הקודם היו מקבלים עובדים לפי קרבת המשפחה שלהם. (עמ' 631, ש' 8 - עמ' 634, ש' 3).

5) עמדתו של הנאשם כיום ביחס לנוסח של הבטחותיו לאוחיון

משנדרש לדבריו בהודעתו ת/4, בה אמר **"להגיד לך שהייתי מבטיח ועושה את זה עוד פעם, אני אומר שלא. אבל הוא תפס אותי בשלב הסיום להתמודדותי בבחירות ויש פעמים שאתה אומר דברים לא שקולים"**, ואמירה כי הדברים אינם מושלמים, והוא לא היה עושה אותם שוב, הסביר זאת בעייפותו באותו שלב, הלחץ הרב בו היה נתון, כמות הפניות אליו, שהגיעה עד כדי כך ש-800 אנשים תפסו אותו ביחד. יחד עם זאת, עמד על דעתו שלעזור לאנשים הוא דבר לגיטימי, הוא עזר לכל הציבור, ולכן בחרו בו. לגבי דבריו כי **"זה לא מושלם"**, הסביר כי התכוון לכך שדבריו הביאו אותו לחקירה ולבית המשפט, באומרו כי בבחירות בשנת '13 נזהר הרבה יותר, וכאשר מישו שאל אותו דבר, הוא לא נתן תשובה.

יחד עם זאת, עמד על כך כי אינו רואה במעשים שוחד, והדגיש כי לו היה אוחיון עומד בתנאי הסף, לא היה הוא, הנאשם, נכשל בהבטחתו, שהיתה הבטחה פוליטית לגיטימית, כמו הבטחות אחרות שנתן לכל תושבי העיר. (עמ' 572, ש' 7 - עמ' 574, ש' 31). מאידך גיסא, אישר כי לא אמר לאוחיון מראש כי יתקבל לעירייה רק אם יהיה תקן ואם יעמוד בתנאי מכרז, ובדיעבד הוא מכיר בכך שטעה בנוסח ההבטחה שנתן לו, לרבות בדיבורים על שכר, אם כי עמד על כך כי אמר לאוחיון שישולב בעבודה המתאימה לכישוריו, כי עליו לעבוד ואין ארוחות חינוך, בטענה כי המסגרת הבודקת כל זאת היא ועדת המכרזים. (עמ' 633, ש' 3 - עמ' 634, ש' 24; עמ' 643, ש' 23-24).

מדוע ניתנו ההבטחות לאוחיון?

30.

גרסתו של אוחיון

אוחיון העיד כי הבטחותיו של הנאשם ניתנו לו מפני חששו של האחרון שאוחיון יעזוב אותו בשלב בו ניתנו. אוחיון העיד כי לאחר הפגישה המוקלטת, הבין כי הנאשם רוצה "למכור לו אשליה", כדי שלא ינטוש אותו באמצע מסע הבחירות, וימשיך לעבוד עבורו, ולכן "אני הורדתי הילוך...המון הילוך" (עמ' 291, ש' 11-23). בחקירתו הנגדית, אמר כי הגיע לפגישה המוקלטת עם ציפיות נמוכות, והופתע מרמת הבטחותיו של הנאשם. "אני ציפיתי לדרגה הרבה יותר נמוכה של הבטחות שלו", אבל הבין שהנאשם פחד מכך שאוחיון יעזוב אותו. (עמ' 344, ש' 5-22). והסביר כי קודם לכן הנאשם "נתן לי יחס קר כי הוא חשב זה בן אדם שאפשר לזלזל בו, אפשר לצחוק עליו, אפשר לרמוס אותו, אפשר לסחוט אותו כמו לימון, לעשות ממנו מה שרוצים, לנצל אותו, כל דבר שאפשר לדרוך על בן אדם. לא מספיק שגם עזרתי לו אז יאללה נדרוך עליו... חודשיים שלושה חודשים לפני הסוף הוא חשב שאם הוא יבטיח לי ו... אז אני, הוא...יקנה אותי וייתן לי להבין שלא מה שאני חושב זה מה שהוא חושב. לשנות לי את המחשבה שהוא לא צוחק עלי, והוא באמת מתכוון שהוא יעזור לי והוא יתן לי והוא יעשה בשבילי, והוא חשב שאם הוא יגיד לי את זה אני יחיה עם האשליה הזאת ואני יאמין לאשליה הזאת, ואני, עם כל מה שהוא אמר שמה כשהוא יצא, אני אמרתי שרמאי נשאר רמאי, לא יעזור...יש לו דרכים מסוימות הוא כנראה אלוף בזה, לא יודע איך הוא עושה את זה. הוא אלוף ב... בלסובב אנשים ולהבטיח אותם ולעשות צחוק מאנשים." (עמ' 345, ש' 5 - 18).

31.

גרסת הנאשם במשטרה

בהודעתו במשטרה, הסביר הנאשם כי עזר לאוחיון, מפני שהאחרון היה במצב כלכלי קשה, והוא התכוון "לעזור לו באחד התפקידים בעירייה. עזרתי לו לא מעבר לפעיל שסייע לי". לדבריו ערך אוחיון בר מצווה לבנו "ולא היה לו כסף לקנות תפילין ואני זוכר שנתתי לו סך של 1,500 ₪ לקנות תפילין", ובהמשך מסר כי סכום זה שולם בשיק. ועוד, פעם אחת לפני הבחירות, הגיע אליו אוחיון ואמר לו "שבגלל שהיו מודעות שלי בבחירות ברכבו, אז חתכו לו את ארבעת הצמיגים בסכין", והוא קנה לו צמיגים חדשים, כאשר הסכום ניתן בשיק על ידי מטה הבחירות. לדבריו עזר לאוחיון "בגלל שהוא היה פעיל שלי. אני גם עוזר להרבה אנשים בנצרת עילית גם בעבר וכמובן במתן בסתר", אם כי ציין שלאחר חקירותיו במשטרה אינו עושה זאת עוד מכיוון שהוא נזהר (ת/4).

32.

עדותו של הנאשם

הנאשם עמד על כך כי הבטחותיו נבעו מכך שלמד להעריך את מידותיו הטובות של אוחיון, ביקש לעזור לו עקב מצוקתו הכלכלית, וחש כלפיו הכרת תודה, בגין פעילותו עבורו בעבר. הבטחותיו לאוחיון ניתנו לאחר האיחוד עם ברקו ושפושניק, העיר שקקה מאות פעילים של השלושה, והוא לא היה זקוק עוד לפעילותו של אוחיון, אשר הפסיק לעבוד עבורו לאחר פגישה זו כמעט לחלוטין ונעלם.

א. הנאשם העיד כי הבטיח לאוחיון עבודה בעירייה, מפני שבמהלך הפעילות המשותפת עמו למד להכיר, גילה

בו את תכונותיו החיוביות, ראה שהוא בעל כושר עבודה טוב, נכונות ומקצועיות. הוא מצא אדם טוב, חרוץ, איש עבודה מהסוג שהעירייה זקוקה לו, וגם מפני שהיה פעיל טוב ועבד עבורו. לדעתו רצוי שאדם מסוגו יעבוד ויביא את לחמו, מאשר שמשפחתו תהיה מטופלת ברווחה, **"כמובן במסגרת החוק"**. כן אמר **"הוא לא אח שלי ולא משפחה...ראיתי אותו כאיש עבודה וכאיש שיכול גם לתרום למערכת"**, אך אישר גם כי יש בו (בנאשם) **"הכרת הטוב"** ואסירות תודה לאוחיון על פועלו. (עמ' 539, ש' 11-16; עמ' 542, ש' 1-12; עמ' 622, ש' 19-26).

משנשאל ולמה התכוון כי עזר לאוחיון **"לא מעבר לפעיל שסייע לי"**, חזר והסביר כי האחרון היה במצב כלכלי קשה, והיתה לו אחריות כלפיו כפעיל שלו, שהיה איש עבודה **"ולא פרייט"**. לדבריו, יחסיו עם הפעילים היו בלתי אמצעיים, והם חשו חופשיים לשוחח איתו **"בגובה העיניים"**, ולפנות אליו ישירות. הנאשם עמד על כך כי לא הבטיח לאיש דבר כתנאי, וכל מי שהעמיד לו תנאים **"העפתי אותם לכל הרוחות"**. הוא הדגיש כי התכוון לפעול ופעל בדרך חוקית, על מנת לאפשר לאוחיון להיכנס לעירייה בשכר סביר, שאינו שכר בכירים כלל. (עמ' 558, ש' 13 - עמ' 559, ש' 10; עמ' 610, ש' 29-4; עמ' 620, ש' 3 - עמ' 623, ש' 32).

ב. הנאשם עמד על כך כי ההבטחות שנתן לאוחיון הן במהלך הסיוע המשותף והן בפגישה המוקלטת היו בגין פעילותו ועזרתו בעבר, לפני שהובטח לו דבר, ודחה מכל וכל את הטענה כי הבטיח לאוחיון עבודה על מנת שיעבוד עבורו בבחירות. לדבריו, **"הוא כבר עבד בשבילי בבחירות, הוא עבר ב - 03' והוא עבד ב - 07' לקראת הבחירות, ב - 08' אולי בתחילת 08' הוא עבד, השיחה הזו הייתה ממש בקיץ אחרי שהוא עבד הרבה זמן שהוא היה מטייל איתי במדרגות ודופק בדלתות"**. ההבטחה לאוחיון ניתנה **"... הרבה אחרי שהוא עבד כבר בשבילי"**, היה פעיל בדרכו ועזר, אף שלא דובר בעבודה קבועה ומסודרת, משעבד בו זמנית בעבודות מזדמנות כדי להתפרנס, ו**"זה לא שהוא בלעדיו המטה קרס, ממש לא"**. (עמ' 536, ש' 1-131; עמ' 542, ש' 9-22). כן ציין כי אנשים שעבדו ללא תמורה במטה שלו, הם אנשים ש**"האמינו בדרך... חלק נרתמו בצורה איקס וחלק בצורה וואי, וחלק הסתפקו בזה לבוא ביום הבחירות לקלפי ולשים פתק צהוב של שמעון גפסו"**. (עמ' 638, ש' 8-4).

ג. הנאשם הוסיף כי מספר ימים לאחר הפגישה המוקלטת נעלם אוחיון, והנאשם לא דרש ממנו דבר, **"אפילו לא התקשרתי להגיד לו איפה אתה למה אתה לא נמצא, הבנתי"**. הוא עמד על כך כי רצה לסייע לו, בידעו את מצבו הסוציו-אקונומי הקשה, מכיוון שגם רעייתו עבדה בביתו, והיה לו חוב מוסרי כלפיו, משעבד בהתנדבות גם בבחירות הקודמות. **"זה לא היה תנאי, זה היה רצון, והבטחה זו לא הייתה מותנית בשום צורה בזה שהוא ימשיך ויפעל עבורי"**. לדבריו, אפילו היה אוחיון אומר לו באותו שלב כי הוא עוזב אותו, הייתה הבטחתו עומדת בעינה. הוא הדגיש כי אוחיון **"לא אמר לי תשמע אדוני אם תיתן לי עבודה אני אעזור לך, זה לא קרה"**, אלא הנאשם התרשם מעבודתו ומיכולותיו, והתכוון להכניס אותו לעבודה בצינורות המקובלים. (עמ' 629, ש' 30 - עמ' 631, ש' 32).

ד. המשפט השנוי במחלוקת בהודעת הנאשם

בהודעתו של הנאשם ת/4, עמ' 5, ש' 112-113, נכתב משפט כדלקמן: **"אני אמרתי שהוא יעזור לי ואני אתן לו תפקיד בעירייה"** (להלן: המשפט שלא נאמר). אין חולק שמשפט זה אינו מופיע בתמליל, ואף אינו נשמע בדיסק החקירה, אשר נשמע על ידי הצדדים ובית המשפט במהלך השלמת הסיכומים, משוויתרה ההגנה

על חקירתו של החוקר ביטון. עוד אין חולק כי הנאשם קרא את הודעתו, לרבות את גיליון 5, ואף תיקן את ההודעה כאשר באותה פסקה מדוברת, תיקן את המילה אשתו למילה איתו.

משפט זה ונאמר לכאורה בהמשך לדבריו "אני ביקשתי ממנו תפקיד ואני אמרתי לו מה אתה יודע לעשות, לתקן מכונות כביסה וכו'", לפני המילים "מדובר באדם שהוא מובטל ובמצוקה כלכלית", שמיעת הדיסק ועיון בקלטת מלמד כי המילים המדויקות שנאמרו היו "אמרתי לו אם אני אבחר אז אני אעזור לך, אני אתן לך תפקיד שאתה יודע לעשות אותו, משהו כזה, אני לא זוכר את צמד המילים או אני לא זוכר מה אמרתי, אבל... כמובן יש פה גם אלמנט שהוא אלמנט שהבן אדם הזה הוא... הוא מובטל... והמשפחה שלו... במצוקה. זה כמובן עוד לפני שידעתי שהיתה לו אישה קודמת והיא והוא היה מכה אותה..." (ת/5, עמ' 17).

בבית המשפט הכחיש הנאשם, כאמור, משפט זה, באומרו "מעולם אני לא אמרתי את הדברים האלה, גם בחקירה שלי אני לא אמרתי את הדברים האלה. ומשמיעת התקליטור אני ראיתי שאני אמרתי דברים אחרים לחלוטין, אבל מה, כתבו מה שהם רצו" (עמ' 559, ש' 27 - עמ' 560, ש' 3). לדבריו, ביקש מהחוקר לראות את המסך, או שייתן לו לקרוא כל דף, אבל בסוף קיבל עשרה דפים בבת אחת. יתר על כן, לדבריו החוקר "יכול היה להחליק הדבר הזה, אם לא היינו מתעקשים ואם עורכי הדין שלי לא היו אומרים לי בוא תקשיב מילה במילה, ולקחתי את המדיה בלילה עם עיניים עייפות הלכתי ואני ראיתי, אם לא היו מעירים את תשומת ליבי יכול להיות שאנחנו היינו מחליקים והיו אומרים לי תראה, חתמת כשאתה אמרת את זה וזה נכון". משנאמר לו כי חתם על ההודעה, השיב "נכון אני מודה. הטעו אותי וחתמתי כי אני חשבת שמשטרת ישראל מייצגת את הציבור". (עמ' 562, ש' 13-20). הוא אישר כי קרא את הודעתו לפני שחתם עליה, אך אמר "שאחרי שאתה נחקר במהלך 20 או 30 דפים אתה לא מסוגל לקרוא ולזכור מילה במילה את אשר אתה אמרת...". (עמ' 578, ש' 20-29).

לסיכום, אין חולק כי משפט זה לא נאמר על ידי הנאשם, אך הוא חלק מהודעתו ת/4, עליה חתם לאחר שקרא אותה ואף הגיה אותה. נפקותו תבחן במסגרת הניתוח של גרסת הנאשם.

התייחסותו של אוחיון להבטחותיו של הנאשם, והפסקת פעילותו כמעט לחלוטין.

33. גרסת אוחיון

אוחיון העיד כאמור, כי לאחר הפגישה המוקלטת, הבין כי הנאשם מנסה "למכור לו אשלייה", כדי שלא ינטוש אותו באמצע מסע הבחירות וימשיך לעבוד, אך הוא לא האמין לנאשם, אשר לדבריו שיקר לו בעבר. "ידעתי... שמי שמשקר פעם אחת משקר כל הזמן... אני הורדתי הילוך, המון הילוך, עבדתי בהילוך נמוך מאוד". לאחר שזכרנו רוענן, והוצגה בפניו הודעתו, בה אמר "חזר לי בטחון קטן ואמרתי לעצמי שאם הוא ידפוק אותי, יש לי את הקלטה להראות לכולם איזה בן אדם הוא, וחזרתי לעבוד איתו עד הבחירות אבל בהילוך נמוך ובלי חשק", אישר האמור בהודעתו. (עמ' 291 בפרוט', ש' 11-23). ואולם, בחקירה הנגדית אישר את דבריו הסנגור "עשית משהו אבל זה כבר לא היה עבודה", אמר "זהו. החשק שלי ירד לגמרי", והשיב בחיוב לאמירה "לגמרי. ולא עבדת למעשה. טוב. זה נכון". בחקירה החוזרת חזר והבהיר "היה אפשר להגיד 99, 95 אחוז שכבר הייתי מנוטרל... אולי איזה כמה אחוזים קטנים נשארתי עוד". (עמ' 36)

346, ש' 13-347, ש' 3; עמ' 397, ש' 15-19).

34. עדות הנאשם

הנאשם עמד על כך כי לאחר האיחוד והפגישה המוקלטת הפסיק אוחיון לעבוד עבודו, אך הוא לא דרש ממנו פעילות. "אני פחות ראיתי את אוחיון, כמעט נעלם, אפשר להגיד נעלם, אני לא ראיתי... דרך אגב, גם את ז'נו אני לא ראיתי עד שהוא בא, שלושה שבועות לפני זה לדפוק במטה ולומר לי שפיטרו אותו ... אחרי חוג הבית ואחרי אותה שיחה מוקלטת כי אני לא ידעתי שהשיחה מוקלטת, הוא לא היה כבר". (עמ' 543, ש' 9-17). "אחרי הפגישה ז'נו נעלם, אוחיון נעלם... הם היו פחות או יותר צמד חמד, הם נעו ביחד, הם גם שכנים וגם קרובי משפחה...". (עמ' 544, ש' 22-24). לאחר האיחוד בוצעה פעילות אינטנסיבית במטה המשותף לשלושת המתמודדים, הוא הגיע לשם יום יום, אך אוחיון, ז'נו ופעילים אחרים לא היו שם. (עמ' 544, ש' 26 - עמ' 545, ש' 10). "אני ראיתי אותו אולי במסיבת סיום, אני לא בטוח גם בזה. אבל הוא כבר לא היה...בסיום הבחירות הוא לא היה אתנו... סיום הבחירות זה הישורת האחרונה החודש האחרון והוא כבר לא היה שם, אחרי האיחוד הוא נעלם". (עמ' 607, ש' 14-20). גם בהמשך חזר וציין כי אוחיון וז'נו הפסיקו לעבוד אחרי האיחוד לחלוטין, והוא מצידו לא דרש מהם פעילות. (עמ' 655, ש' 3-25).

פועלו של הנאשם לאחר הבחירות - הפניה של אוחיון למכרז לצורך גיוסו כפקח

35. גרסת אוחיון

אוחיון העיד כי מספר חודשים לאחר הבחירות שהתקיימו בנובמבר '08, לאחר שפגישות אותן קבע עם הנאשם בוטלו, הגיע לעירייה עם אשתו ללא תור, ונפגש עם הנאשם, לאחר שהמתין לו זמן רב. משהגיעו לנושא לפיו על הנאשם לעזור לו, אמר הנאשם כי יציב את אוחיון כפקח, וידבר עם כל מי שצריך לדבר לשם כך. בהמשך בדקו אם יש לו תיקים פליליים, והתברר כי יש לו ענין ישן של אלימות במשפחה, מתקופת הגירושים שלו מאשתו הראשונה. לשיטת אוחיון "היו דברים מינימאליים שמה, לא היה צריך להפריע, הוא חיפש תירוץ איך לא לעזור לי". (עמ' 292, ש' 1-25). בחקירתו הנגדית מסר "...איזה עבר פלילי שטותי מהגירושים שלי, כל אדם שמתגרש יש... זה העבירות של כל בן אדם שמתגרש יש לו עבירות", גרס תחילה כי לא הרשיעו אותו, אם כי בהמשך אישר כי הורשע על פי הודייתו במסגרת הסדר טיעון, בהסבירו כי חתם "כדי להפטר מזה", ועובדה כי הוא חי באושר עם אשתו השניה ואינו אלים כלפיה. (עמ' 349, ש' 1 - עמ' 350, ש' 17). לשיטתו נפסל במכרז לעבודה כפקח עקב עברו הפלילי הישן מאוד בעבירת האלימות, ולא ניתנה לו כלל הזדמנות לנסות להוציא רשיון לנשק. כן גרס כי יש מחלקות שונות בעירייה, לא כל הפקחים נושאים נשק, ובכלל, יש אנשים רבים בעירייה שלהם עבר פלילי כבד משלו. לשיטתו, לו רצה הנאשם בטובתו, יכול היה לשבצו בעבודה בתחום הטכני (עמ' 350-355).

לא למותר לציין כי לדברי אוחיון בהודעתו ת/8, אמר לו הנאשם באותה פגישה כי הוא יכול לתת לו עבודה "כפקח או בטכני", ענין ממנו התעלם בבית המשפט. משהבין כי עברו ימנע בעדו להיות פקח, קבע פגישה עם

הנאשם ליום 15/3/09, אשר לא יצאה אל הפועל בשל אירוע שיפורט להלן. (ת/8, עמ' 4).

משנשאל מדוע הלך אל הנאשם לבקש עבודה, אם סבר שהנאשם משקר לו "כל הזמן", הסביר "נתתי לו הזדמנות... לפעמים יש הפתעות...". משנשאל אם הקליט את הנאשם כדי שאם הנאשם "ידפוק אותי", יוכל "להראות לכולם איזה בן אדם הוא", כפי שאמר במשטרה, השיב בשלילה, ואמר כי הדברים שנאמרו בהקשר אחר. "רציתי הוכחה להראות מה בדיוק התכוונתי", אם ישאלו אותו אנשים מדוע בזמנו אמר להם לבחור בנאשם, וכיום הוא טוען כי הנאשם "לא טוב". חוץ מזה שהנאשם פגע בו, גרם לו נזקים, "וחוץ מזה גם קיבלתי מכות". משנטען בפניו כיהמכות קרו תקופה ארוכה לאחר ההבטחה הנטענת, אמר "התבלבלתי". בהמשך אמר כי מטרתו בהקלטה היתה להראות לכל הציבור ולאנשים שבחרו בנאשם, אילו נזקים גרם לו, כיצד פגע בו, "איזה דברים סבלתי ממנו... זאת היתה המטרה שלו, לא לדפוק אותו..." (עמ' 329, ש' 19 - עמ' 333, ש' 7; עמ' 337, ש' 21-1).

36. גרסת הנאשם במשטרה (ת/4)

הנאשם מסר כי לאחר הבחירות ביקש ממנו אוחיון עבודה בעירייה, "ואני הפניתי אותו לוועדת המכרזים להרשם כמועמד למכרז. אני זוכר שהוא ניגש למכרז של פיקוח עירוני או סויר או משהו בסגנון הזה והוא נפסל על רקע עבר של אלימות במשפחה הוא לא קיבל עבודה בעירייה". לגבי דבריו לפיהם אוחיון ז'נו ניסו לסחוט אותו, הסביר כי כאשר הגיע אוחיון כדי לבקש עבודה בעירייה, הזכיר לו כי עזר לו בבחירות. גם לאחר שנפסל על רקע אלימות במשפחה, חזר ואמר לנאשם כי הוא עזר לו בבחירות, "התאבד" בשבילו, כי הוא ראש עיר בעל סמכות, ואף שלח את אמו לדבר עמו. משלא התקבל לעבודה, אמר לו שהוא הולך לעיתון וכן לפלוט, אך הנאשם לא התעניין בכך. הנאשם סיפר כי לאחר שהרקע הפלילי של אוחיון לא איפשר לקלוט אותו, "הוא התחיל להתפרץ ואמר שהוא ילך למשטרה, הגיע לעירייה וקילל וזה הגיע למצב בלתי הפיך שלא יכולתי לעזור לו. אימו הגיעה אליי על מנת שאסלח לו. לאחר מכן הוא לא ניגש לשום מכרז אחר בעירייה". (ת/4, עמ' 7).

37. עדותו של הנאשם

הנאשם עמד על כך כי עזרתו לאוחיון לאחר הבחירות התמצתה בהפנייתו להגיש מועמדות למכרז לעבודה כפקח, בדרך המלך, דרך המכרז.

א. הנאשם חזר על דבריו במשטרה, והוסיף כי עוד בטרם נבחר, החליט להגדיל את אגף הביטחון והפיקוח, ולאחר בחירתו פורסמו מכרזים לעשרה פקחים. לאחר הבחירות הגיע אליו אוחיון וביקש ממנו לעזור לו להתקבל לעבודה. הנאשם פינה זמן עבודה, שתי עמו קפה, ובהמשך הודיע לו על המכרז, אמר לו שהעירייה זקוקה ל"הרבה פקחים איכותיים וטובים", והציע לו להגיש מועמדות, משסבר כי הוא עומד בדרישות לעבודה זו. אוחיון הגיש את טפסי המכרז, אך לא עבר את דרישות הסף, לצערו של הנאשם, עקב תיק על אלימות במשפחה, והוא לא יכול היה לסייע לו מבלי לעבור על החוק. (עמ' 539, ש' 11-23; עמ' 546, ש' 21 - עמ' 547, ש' 5; עמ' 639, ש' 24-30). משהתברר לאוחיון כי לא יוכל להיות מועמד לפקחות, הגיע אליו, ואמר לו "תשמע, אתה ראש עיר אתה יכול להגיד להם בכוח". לכך השיב כי אינו יכול לעזור בדבר לא חוקי. אוחיון מצדו אמר לו "תשמע, אם זה ככה כדאי לך לחשוב אחרת... תדע שיש לי הקלטה שלך שאתה..."

הנאשם השיב לו "תראה, אם יש לך הקלטה, מעבר לכביש יש משטרה תחצה את הכביש ותלך למשטרה בבקשה. אותי אי אפשר לסחוט, אני מצטער מאוד... אני רציתי באמת וגם עכשיו רוצה לעזור לך...", בהסבירו כי לא ידע אם אוחיון רציני או לא. (עמ' 547, ש' 1-11).

במאמר מוסגר ציין, כי הסיבה לכך שהוא מצוי בבית המשפט, היא סירובו לעשות "קיצורי דרך" ולפעול, כפי שדרש ממנו אוחיון, אשר אמר שהוא ראש העיר, ויכול לעשות כרצונו. (עמ' 540, ש' 2-3).

ב. הנאשם דחה את טענת המאשימה, כי הפנייתו של אוחיון למכרז אינה בבחינת עזרה או קיום הבטחה, מפני שגם תושבים אחרים יכלו להתקבל לתפקיד פקח בעירייה, וכי לא סביר שלא עזר לו בדרך נוספת, והעיד כי עזר לאוחיון בכך שאמר לו "יש תקנים למכרז כזה וכזה תגיש מועמדות", וכי זו העזרה שנתן גם לפעיליו האחרים. הוא הסכים כי מכרז הוא שוויוני, ויש חובת מכרזים בעירייה, "אבל תתפלא לשמוע אצל מנחם אריאב לא הייתה חובת מכרזים", באומרו כי חשב שהוא עוזר לו במתן הזדמנות שווה, כפי שנתן גם לאחרים שלא עבדו איתו. לדעתו, היה אוחיון זקוק לטלפון ממנו כדי לדעת על המכרז, ועמד על כך כי לא עזר לו מעבר לכך שהתקשר אליו בינואר '09, ואמר לו "יש מכרז, תגיש את קורות החיים שלך למנהל העירוני". הודעה זו שימחה את אוחיון מאוד, והוא בא עוד באותו יום או למחרת והפקיד את קורות החיים שלו, אך כאשר הודיעה לו היועצת המשפטית כי פסלה את אוחיון עקב עברו, לא יכול לעזור לו בתפקיד זה. לדבריו דרש מכרזים גם בתפקידים שלא חייבו מכרזים, בפרט הגבלות שונות שהנהיג לגבי עובדים. משנטען נגדו כי בתקופה לפני הבחירות ייעד לדבריו את אוחיון לתפקיד בדרגה שאינה דורשת מכרז, אמר כי תכנן לסייע לו להיכנס לעבודה בדרך המלך, אך לא ידע שיש לו רקע פלילי. "כשאני ראיתי שהוא לא יכול להתקבל במכרז לא עשיתי דבר שהוא אסור להגיד תקבלו אותו בכל זאת למרות שיש תיק פלילי, את זה לא עשיתי". בהמשך, ציין כי לא כל התקנים במכרז אוישו, מהטעם שלא הגיעו מספיק אנשים, ולא כולם עמדו בדרישות, והוא נאלץ לפרסם מכרז נוסף. (עמ' 634, ש' 27 - עמ' 637, ש' 30; עמ' 638, ש' 18-20; עמ' 644, ש' 6-11; עמ' 652, ש' 21-22).

לדבריו, לאחר הבחירות פרשו אנשים רבים מרצונם מהעירייה, וכשהתפנו תקנים פורסמו מכרזים, והתקבלו אנשים, אשר חלקם היו פעילים של מועמדים, ואחרים לא היו פעילים כלל. היו פעילים שהתקבלו לעבודה ללא עזרתו, היו כאלה שהגישו מועמדות ולא התקבלו, וחלק מהעובדים הוותיקים הושארו בעירייה על אף שעבדו עם קודמו, כגון הנהג של אריאב, מנהלת הלשכה שלו, ועוד (עמ' 640, ש' 21-1).

ג. הנאשם עמד על כך כי הפנה את אוחיון בדרך המלך, דרך המכרז, הן משום שראה מקרוב את מצוקותיו, כמו פעילים אחרים, הן בשל הפוטנציאל שלו, כישוריו ונכונותו לעבוד, והן על משהיה אסיר תודה לאדם שעבד עבורו. "זה לא שבאתי אליו בתחילת הדרך ואמרתי לו שאם תעזור לי אני אתן לך, אבל כשראיתי שהוא עובד והוא בחור טוב אז אני אמרתי לו כן, אני אעזור לך ואני עזרתי לו בדרך המלך". (עמ' 539-28 - 31; עמ' 540, ש' 23-25; עמ' 563, ש' 4 - עמ' 564, ש' 13), בהדגישו כי פעל כך גם לגבי מי היו פעילים נגדו, אבל "שהם אנשים טובים ואיכותיים, אני לא פוסל לשבץ אותם בעשייה הציבורית... אני שלחתי הרבה אנשים שהיו פעילים וכאלה שלא היו פעילים... וגם כאלה שהם היו אויבים שלי מוחלטים ובאו ונמצאו כשרים לעבודה אני לא מנעתי מהם לעבוד". לדבריו כאשר ראה אדם טוב, איכותי ובעל כישורים, "והוא לא בשפת קודמי משלנו, הוא גם יכול ואני עשיתי את זה והוכחתי את זה ועזרתי לאנשים... שהיו במחנה פלוט האויבים היריבים שלי, אלה שתלשו בלילה את השלטים שלי... שלמה ביטון... מקסים אלמליח... אין לי יצר נקמה... ואם אפשר לשבץ אותם בעבודה במערכת בדרך החוק אני עושה את

זה". (עמ' 565, ש' 10-28).

האירוע האלים בעירייה

38. גרסת אוחיון

אוחיון סיפר כאמור, על אפיזודה נוספת, שקרתה לאחר שנשללה ממנו האפשרות להתמודד במכרז לפקחים, ולאחר שסיכם להפגש עם הנאשם שוב ביום 15/3/09 בנושא עבודה בגיון. שבועיים לפני מועד זה, הוזמן לעירייה על ידי מישוה שהציג עצמו בשמו של מנכ"ל העירייה דאז, אורן, הגיע לקומה בה היתה הלשכה של ראש העיר, ושם הכה אותו המאבטח מכות נמרצות, עד זוב דם. לדבריו, דובר במלכוד מתוכנן מראש, אותו כינה "כיפה אדומה", שנועד להביאו לשם, כדי לתקוף אותו.

משנשאל לטעמו של הדבר, השיב "ברגע שידעו שיש לי קלטת, אז אתה יודע הכעס היה כל כך גדול... אז תכננו לעשות לי כיפה אדומה". (עמ' 356-357, ש' 8). דא עקא, שאוחיון אישר כי בהודעתו במשטרה (ת/8) אמר מפורשות כי רק לאחר שקיבל מכות גילה לנאשם כי הוא מחזיק בקלטת, ומשכך נופל ההסבר שנתן, לפיו הובא בעורמה לעירייה כדי להכותו בגין הקלטת. אוחיון ניסה לתקן את הרושם שנוצר, משהעיד כי אנשים ידעו על הקלטת, "היו חלקי שמועות", ולא יסף. משהוקראו לו דבריו, לפיהם "לא הגעתי לפגישה ב-15.03 כי ברגע שחטפתי מכות לא רציתי להתקרב וגם בשיחת טלפון בה אמרתי לגפסו שיש לי קלטת הוא אמר לי ללכת איתה למשטרה", אישר אותם, והבין את הכשל הלוגי בדבריו, והסביר כי זו היתה הערכתו אז. "אולי הייתה סיבה אחרת למה עשו לי את הכיפה אדומה, אני לא יודע מה הסיבה ... לא סתם מתכננים להרביץ לבן אדם ... אבל כמובן שאם יש סכסוך ... עם ראש העיר אז סביר להניח שזה בא מאיזשהו מקום". (עמ' 367, ש' 8-עמ' 359, ש' 7), הוא לא ידע לומר אם המבטח היה מודע לסכסוך הנטען, בהניחו כי "המאבטח קיבל הוראות כנראה מלפני שהגעתי". לדבריו, משיצא הנאשם מלשכתו וראה אותו שותת דם, הורה לו לפנות את המקום וחיבק את המאבטח. כך או כך, על אף שהוזמנה משטרה בעקבות המכות, הוא בחר שלא להגיש תלונה, כי לא סמך על כך שהטיפול יהיה נכון. (עמ' 359, ש' 8-עמ' 360, ש' 23).

אוחיון הסביר כי בדיעבד הבין שמאן דהוא התחזה למנכ"ל העירייה, אך לא נתן הסבר לכך שלא סיפר לחוקרים כי מישוה התחזה, וכי מדובר במלכוד מתוכנן ("כיפה אדומה") אלא רק "כשבועיים לפני מועד זה התקשרו אלי, אני לא יודע מי, ואמרו לי להגיע לעירייה לגפסו. איך שיצאתי מהמעלית בקומה של לשכת ראש העיר התנפל עלי המאבטח ונתן לי מכות עד שהפרידו בינינו. הזמנתי משטרה אבל לא הגשתי תלונה רשמית. גפסו ראה את מה שקרה ואמר לי לפנות את המקום והלכתי". הוא אף לא נתן הסבר לכך שלא הגיש תלונה נגד המאבטח, ואף לא הלך לקבל טיפול רפואי. (ת/8; עמ' 361-367).

39. גרסת הנאשם

אשר לגרסתו של אוחיון כי כאשר הגיע לפגישה אצל הנאשם לצורך קבלתו לעבודה, הוכה על ידי מאבטח ביציאתו מהמעלית, מסר הנאשם כי אינו מעורב ושמע את הסיפור מהשומר בכניסה ללשכת ראש העיר. לדבריו, אוחיון הגיע יום אחד לעירייה ללא הזמנה, וסיפר על תקרית בה תקף אותו המאבטח. הנאשם הגיע רק כאשר

הפרידו בין הניצים, ביקש מאוחיון לעזוב את המקום ואמר כי ידבר איתו. למקום הגיעו שוטרים, אשר גבו ממנו הודעה בלשכה, והוא סיפר מה ראה, בציינו כי הייתה תגרה קטנה והוא לא ראה דם כלל. לדבריו, המאבטח היה איש המחנה השני (של פלוט), אשר פוטר שלא כדין על ידי אריאב, הוחזר על ידי הנאשם "באותו פורמט של ז'נו", והוצע לו להיות מאבטח בכניסה. גרסתו לתגרה הייתה שונה מזו של אוחיון, ולאחר שהנאשם שמע את סיפורו של המאבטח, ובהתחשב בעברו של אוחיון החליט הנאשם להפסיק לסייע לו וכך קרה. (עמ' 547, ש' 11 - עמ' 550, ש' 14).

משנשאל הנאשם מדוע מסר במשטרה כי סירב לבקשת אוחיון לעזור לו, הסביר כי התכוון לאירועים אלה, אשר לאחריהם סירב לבוא עמו במגע. לדבריו, שלח אליו אוחיון אנשים, ואף ניסה לסחוט אותו בקשר לקלטת שהחזיק, לגביה השיב לו הנאשם, כאמור, שהוא מוזמן ללכת למשטרה. (עמ' 644, ש' 17-28; עמ' 647, ש' 27-28 עמ' 650, ש' 25).

40. ניתוח גרסתו של אוחיון

א. אקדים ואומר כי לאחר שבחנתי את גרסתו של אוחיון על רקע מכלול החומר שהובא בפני, אשר אינו רב, למרבה הצער, איני רואה לבסס ממצאים עובדתיים בסוגיות שבמחלוקת על יסוד עדותו, שאינה מהימנה עלי דיה.

למען הסר ספק, לא נעלם מעיני האמור בע"פ 7921/11 ואנוני נ' מ"י (24/8/15), מפי כב' הש' מלצר, לפיו ניתן להרשיע נאשם בעבירת שוחד על בסיס העדות של שותפו אף בהעדר תוספת ראייתית, לאור האמור בסעיף 296 לחוק העונשין, ואולם, על עדות זו להיות מהימנה, משכנעת וקוהרנטית דיה בסוגיות השנויות במחלוקת, על מנת שניתן יהא לבסס עליה הרשעה. אכן, גרסתו של אוחיון נתמכה בחלקה בקלטת של הפגישה המוקלטת, וכן בדבריו של הנאשם עצמו, ואולם, בסוגיות שבמחלוקת, נסתרו מרבית דבריו בראיות אובייקטיביות, ללא ההסבר.

ב. עדותו של אוחיון היתה רוויה עוינות, איבה והתנגדות גלויה כלפי הנאשם, אותו כינה בכינוי גנאי, וניכר היה כי הוא רואה בו מקור של כל הרע שאירע לו, אם כי לא ברור על מה יצא קצפו של אוחיון, אשר העיד כי פעל לקידומו של הנאשם מפני שהאמין בו, בדבריו ובדרכו. לכאורה לא שינה אוחיון את מצבו לרעה בעקבות פעילותו עבור הנאשם, אשר במהלך מסע הבחירות איפשר לו, בין השאר, לפרסם את עסקו הפרטי חנם בעלוני הבחירות שלו.

ג. קשה שלא להתרשם כי שנאה זו הנחתה אותו בכל דבריו, החל מאכזבתו של אוחיון מהנאשם עוד לפני הפגישה בה התקיימה השיחה המוקלטת, דהיינו לאחר האיחוד, וגם לאחר שיחה זו, על אף ההבטחות שהבטיח לו הנאשם, כעולה מגרסתו בהודעתו ובעדותו. יתר על כן, אוחיון המשיך להאשים את הנאשם גם לאחר שנבחר לראשות העירייה, על אף ששלח אותו למכרז הפקחים, בשל כך שלא דאג ל"עגל פינות" לגבי הרשעתו הקודמת בעבירת אלימות במשפחה, אליה התייחס כזוטי דברים, וכלה באחריותו הנטענת למכות שקיבל מהמאבטח, בנסיבות עלומות, אותן בחר שלא לחשוף.

ניכר היה כי עיקר טרונייתו של אוחיון כלפי הנאשם לפני הבחירות היתה התרחקותו של האחרון לאחר האיחוד,

היחס הקר שנתן לו, והתרשמותו כי הנאשם אינו "**אוהב אותו**" ואינו נזקק לו עוד, לאחר שהיה לדעתו מהפעילים המרכזיים שלו מתחילת הדרך, בהיבט של "**הכושי עשה את שלו...**". לכן, הזמינו אליו ודרש ממנו עבודה בעירייה אם יבחר, בהקליטו מפגש זה לצרכיו.

ד. אשר לסיבה בגינה הקליט אוחיון את השיחה, אני רואה לקבל את הסבריו המפותלים, רווי הסתירות והכשלים הלוגיים, כמפורט לעיל. ועוד, באותו שלב, חש אוחיון כי הנאשם מתרחק ממנו, אך לא העלה כל טענה בדבר נזקים או סבל שגרם לו, פרט לכך שסבר כי לא ניתן להאמין לו. אמרתו בעדותו כי הקליט אותו ביולי אוגוסט '08 (3-4 חודשים לפני הבחירות), מפני שרצה להראות לכל האנשים שבחרו בו אילו נזקים גרם לו הנאשם (בלשון עבר), אינה משכנעת בלשון המעטה, משלא נתן לה כל הסבר, וכך גם אמרתו לפיה אם הנאשם לא יקיים את הבטחתו, יוכל להראות לאנשים מדוע הוא דובר בו סרה, לאחר שהמליץ להם להצביע עבורו. המסקנה הבלתי נמנעת היא כי ההקלטה נועדה לתעד את הבטחת הנאשם, "לתמרץ" את הנאשם לקיימה ולקלוט אותו כעובד בעירייה, בלשון נקיה, ולא כדי לשכנע את ציבור הבוחרים בדבר חוסר אמינותו של הנאשם. לו סבר אוחיון באותו שלב כי הנאשם אינו ראוי להיבחר לראשות העירייה, מדוע לא פנה נגדו? אוחיון עצמו אמר במשטרה כי כאשר הודיע לנאשם על קיומה של הקלטת השיחה הטלפונית, אמר לו הנאשם לקחתה למשטרה.

ה. גרסתו של אוחיון בעדותו, לפיה מחד גיסא הופתע לטובה מדבריו של הנאשם בפגישה זו, מפני שהבטחותיו היו מעל ומעבר לציפיותיו, ומאידך גיסא הבין כי הנאשם אינו עתיד לתת לו דבר, מכיוון שאינו אמן והוא מסובב אותו בכחש, עד כדי כך שהפסיק לעבוד עבורו כמעט לחלוטין, תמוהה בלשון המעטה. אם הופתע לטובה, מדוע התאכזב מהנאשם עד כדי נטישתו לקראת הבחירות, ואם הבין מהשיחה כי הנאשם ינהג בו כבאחרים שלא פעלו לטובתו, מה הטעם לאמירה כי דברי הנאשם עלו על ציפיותיו? אוחיון הבין עוד במהלך עדותו כי הדברים אינם מתיישבים זה עם זה, ולכן החל להסתבך בדבריו, ולהטיל את הדופי בנאשם לבדו, עליו שפך קיתונות של רותחין ביחסו לו שקרנות, מניפולטיביות, ועוד. כך או כך, דבריו בחקירה הנגדית ובחקירה החוזרת, לפיהם הוריד הילוך ולאחר מכן אמרתו כי לא עבד למעשה וכי "**95, 99... אחוז שכבר הייתי מנוטרל...**", מחזקים את גרסתו של הנאשם כי אוחיון הפסיק לעבוד עבורו אחר הפגישה המוקלטת, ולאחר מכן נעלם, ביחד עם גיסו ז'נו, באופן שבספטמבר '08 לא עבדו עוד עבורו.

ו. לא ניתן שלא להסיק כי כעסו של אוחיון על הנאשם נבע בין השאר מכך שהבין, שעל אף שהנאשם הכיר לו תודה, והבטיח לשבץ אותו בעבודה המתאימה לכישוריו, תוך הבטחת שכר גבוה מזה שביקש, לא התכוון להעדיף אותו על אחרים, שלא פעלו לטובתו, אך הם "אנשים טובים", לא "יפקיר" איש, וכך או כך איש לא יקבל משכורת בלי לעבוד. לא זו אף זו, משאמר אוחיון בשיחה המוקלטת כי הוא רוצה לנהל מחלקה שהוא "**מבין בה**", השיב לו הנאשם בצורה מעורפלת "**רק איפה שאתה מבין**". אכן, אין נפקות להבנתו של אוחיון ביחס ליסוד הנפשי של הנאשם, אך בהעדר ראיה ישירה חיצונית ליסוד הנפשי, ניתן לפנות לרוח השיחה, ובין השאר לרושם שהותירו דבריו על שומעם.

ז. גרסתו של אוחיון כי לא קיבל דבר וחצי דבר מהנאשם בגין פעילותו, נסתרת בעדותו של הנאשם כי קיבל פרסום חינם בעלוני הבחירות, עד כדי כך שכאשר בטעות נשמטה פרסומת של עסקו, סירב לחלק את העלוני, בדבריו כי נתן לו החזר עבור הוצאות שהוציא, בסכום כולל של 500 ₪ לערך, ואף דאג לשלם לו כ- 800 ₪ עבור צמיגיו שנוקבו, משטען אוחיון כי הסיבה לכך שנסע עם שלטים של הנאשם. (תמליל החקירה ת/5).

אשר לגרסת הנאשם כי קנה לו תפילין עבור בר המצווה של בנו, אותה הכחיש אוחיון מכל וכל, ניכר היה כי ענין זה לא היה שייך לפעילותו של אוחיון עבור הנאשם, והוזכר על ידי הנאשם כדי לתאר את מערכת היחסים הטובה שהיתה ביניהם. מערכת יחסים שאוחיון הכחיש לחלוטין בבית המשפט, אך היא ניתנת להלמד מדבריו בהודעתו במשטרה, שם דיבר על חברות ביניהם, ואף סיפר כי הזמין את הנאשם לראות עד כמה הוא **"אוהב אותו"**. השימוש במלים "אוהב", מלמד על קשרים קרובים שהיו בין השניים עוד לפני מסע הבחירות, כאשר אין חולק כי אוחיון והנאשם הכירו יותר מעשור לפניה, כמפורט בעדותו של הנאשם, ואיני רואה לחזור על הדברים. יתר על כן, הוכח כי הנאשם הסכים לשלם שכר לבנו הקטן של אוחיון עבור תליית שלטים וחלוקת עיתונים, וחזקה על אוחיון כי עשה כן לבקשתו.

ח. לא נעלמה מעיני אכזבתו הטבעית והמובנת של אוחיון, מכך שהנאשם, עמו עבד מתחילת הדרך בהתנדבות, שעה שלכאורה היו סיכויי הצלחתו נמוכים, הצליח לעקוף את יריביו בהתאחדו עם חלקם, ואוחיון הרגיש כי סיכוייו להפיק תועלת מפעילותו הולכים ונמוגים, משנכנסו לזירה מאות פעילים אחרים, לרבות הפעילים של ברקו ושפושניק. לא נעלם מעיני גם תסכולו משראה את תקוותו למשרת הפקח הנחשקת נגזזה מול עיניו הכלות, על רקע מצוקותיו הכלכליות הידועות, והוא רואה עובדי עירייה בעלי קופת שרצים, לדבריו, יושבים לבטח על כיסאם.

יחד עם זאת, אוחיון לא נתן הסבר ממשי לנתק בינו לבין הנאשם לאחר שכשלה תקוותו להתקבל כפקח, על אף שניסה לשכנע את הנאשם לקבלו לעבודה זו למרות עברו הפלילי. ענין זה נותר עלום, דווקא לאור גרסתו במשטרה, לפיה קבע עם הנאשם, אשר ביקש לשלב אותו כפקח "או בטכני", פגישה נוספת לגבי גינון, ולכאורה היה באפשרותו להשתלב בעבודה כלשהיא בעירייה.

ט. לענין המכות שהוכה אוחיון בעירייה, רב הנסתר על הגלוי. אוחיון בחר שלא לציין במשטרה כי מישוה התחזה למנכ"ל העירייה והזמינו בכחש לדבריו לפגישה עם הנאשם, לא הזכיר את התיאוריה שלו על המלכוד המתוכנן, אותו יחס לנאשם, ללא כל הסבר משכנע, לא מסר את שמו של המאבטח אשר תקף אותו לדבריו, על מנת שניתן יהא לקבל גרסתו לאירוע, על אף שמתברר כי הכירו היטב, לא הגיש תלונה במשטרה, על אף שהזמינה לאירוע בזמן אמת, לא הלך לקבל טיפול רפואי, על אף שלדבריו הוכה קשות עד זוב דם, ולא נתן כל הסבר לגרסתו הכבושה, שלא ניתן לבחנה, ואשר נועדה כנראה להבאיש את ריחו של הנאשם בעיניו של בית המשפט. לא נעלם מעיני כי תפקידו הרם של הנאשם היה עשוי להרתיעו בשנת '09, והיווה הסבר סביר לכבישתה, אך משמסר את הקלטת למספר יריבים של הנאשם לצורך העברתה למשטרה, וממילא הגיע ביום 17/1/11 למשטרה ביחד עם ז'נו על מנת להגיש תלונה נגד הנאשם, אין כל הסבר לכך שלא ציין בהודעתו את כל הפרטים אותם זכר לציין בבית המשפט בחלוף שש שנים לאחר האירוע, על אף שאמר כי הוא מתקשה לזכור דברים בתוך חודשיים מהתרחשותם.

י. איני רואה לקבל את גרסתו של אוחיון כי הנאשם פנה אליו והציע לו לעבוד עמו, וכי היה פעיל מרכזי. אני מעדיפה את גרסת הנאשם, אשר העיד כי אוחיון הוא שפנה אליו, בצינו כי עסקיו חלשים, יש לו עודף זמן פנוי, וכי הוא מאמין בו, וכן נהנה מפרסום חינום שקיבל. ועוד, התרשמתי כי משהעיד הנאשם כי אוחיון היה מסוכסך עם מרביתם של בני משפחתו, אשר עבדו עבורו אף הם, וגרסתו לא נסתרה, לא היה לנאשם אינטרס חזק להפעיל אותו. בנוסף לכך, אוחיון עצמו העיד כי בשלב הראשון האמין בנאשם, בדרכו ובדבריו, ורק לאחר האיחוד ראה בו דמות שלילית, במידה המתוארת על ידו, ואשר אינה תואמת את האמור בקלטת אותה יזם ושלה

למשטרה. אשר למרכזיותה של פעילותו, דבריה של אנדריאנה לגבי הפעילים המרכזיים, שנתמכה ברשימות שהוגשו לבית המשפט מלמד כי אוחיון האדיר את עצמו, כדי לתאר את גודל כפיות הטובה של הנאשם.

כך גם איני מקבלת את דבריו, כי הנאשם הבטיח לו דבר בתחילת הדרך. אם היתה לאוחיון ציפיה לקבל עבודה בעירייה, הוא לא הביעה ולא אמר לנאשם דבר באותו שלב, עד קיץ '08, אז ביקש מהנאשם לסדר לו עבודה בעירייה.

יא. יש קושי להמנע מלציין כי אוחיון לא הרגיש כל בעייתיות עם גרסתו, לפיה נתן שוחד לנאשם, אף כי איני רואה לקבלה. דבריו, כי הגיע למשטרה בשנת '11, מפני שלא יכול היה לעמוד מנגד, כאשר הכל הלכו להתלונן נגדו, אינה מתיישבת עם גרסתו שלו כי מסר את הקלטת שלו לשלושה אנשים כחצי שנה לפני הבחירות, בקוותו כי תועבר למשטרה על ידם ומעבר לכך, כי תועיל לו. כאמור, אוחיון לא עומת עם דבריו של הנאשם במשטרה, לפיהם נסחט על ידו ועל ידי ז'נו, אשר איימו לפנות לעיתונות, אם לא יתן להם את מבוקשם שלא כדין, מעבר לכך שלא נחקר באזהרה, ללא כל הסבר סביר לכך.

יב. לסיכום, בנסיבות אלה, יש קושי לסמוך על עדותו של אוחיון, אשר אינה מהימנה עלי ביחס לאירועים הבלתי מתועדים, במידה הנדרשת לקביעת ממצאים עובדתיים על בסיסה, ככל שאינם מתועדים, כגון הקלטת שתמלולה הוגש לבית המשפט, או אינם נתמכים בראיה אחרת, לרבות הודעותיו של הנאשם.

41. ניתוח גרסתו של הנאשם בפרשת יעשה בהמשך, לאחר שיבחנו הראיות בכללותן, לרבות עדותם של ז'נו, אנדריאנה, מלכה ועטיה, וכן גרסת הנאשם ביחס לכל אלה. אקדים ואומר, כי אני רואה להעדיף את גרסתו של הנאשם על פני זו של אוחיון, מנימוקים אשר יפורטו להלן.

פרשת ז'נו

42. פעילותו של ז'נו עבור הנאשם, והבטחות שנתן הנאשם לז'נו

גרסתו של ז'נו

א. ז'נו בן 58, נשוי ואב לשלושה ילדים, עבד 17 שנה בתפקידים שונים "בטכני, הכל, עובד כללי... מחסן של העירייה, טכני קוראים לו". לדבריו הזמין אותו הנאשם לשיחה בשנת '08, "ישבנו שתינו כוס קפה, הוא הבטיח לי שלושה תפקידים. בוא תהיה פעיל שלי בשלושה תפקידים אני מבטיח לך שאתה תקבל אותם כשאני אזכה, אם אני אהיה ראש העיר". בהמשך משנשאל מתי היתה שיחה זו, השיב "לפני הבחירות", ומשנשאל כמה זמן לפני הבחירות השיב "שנתיים". לשאלה מה הובטח לו, השיב כי הובטח לו תפקיד בכיר, לאשתו, העובדת בעירייה "60% משרה" - משרה מלאה, ולבתו, אשר לא עבדה ואינה עובדת, הובטח תפקיד של מזכירה או פקידה בחברה הכלכלית. (עמ' 412, ש' 4 - עמ' 414, ש' 10; עמ' 422, ש' 9 - עמ' 423, ש' 1). בהודעתו במשטרה מסר דברים דומים, למעט לענין הזמנים, לגביהם מסר כי שיחה זו היתה כשנתיים לפני הבחירות. (נ/1, עמ' 1).

ז'נו אישר כי סייע לאדם בשם ברקו שרץ לראשות העיר, דיבר בשבחו ואמר שעשה הכל עבורו, אבל "לא הלך". לגבי הנאשם, אישר כי היה חבר ושכן, וכי הוא (ז'נו) האמין באג'נדה שלו ובכוחו הפוליטי. משנשאל אם היה עוזר

לנאשם לו בא אליו ביושר, לשיטתו, וביקש את עזרתו - השיב כי רצה פרנסה לעצמו, לאשתו ולבתו **"שאשתי לא תקבל 2,400, תקבל 4,000. במקום שאני אקבל שכר מינימום 18 שנה את התפקיד שהבטיח, הבת עד היום עם שני ילדים לא עובדת. תפקיד זוט, זוט, לא ביקשנו משרדים, מזכירות, לשכות... אני כואב לי"**. (עמ' 460, ש' 12 - עמ' 461, ש' 21).

ב. בעקבות הבטחותיו של הנאשם, להן האמין ז'נו, תמך בנאשם לכל אורך הדרך, משך שנתיים, **"מהבוקר עד הערב לא נחתי, רגע אחד לא נחתי, עשיתי פעילויות, פגישות, ישיבות, חוגי בית, הכל הכל עשיתי למענו, הכל הכל... בקיצור הבית שלי היה פרלמנט שלו... כל מי שאיתה רוצה ולא רוצה היו אצלי ואנשים תמכו בו בגללי, בגללי"**. לדבריו גם קנה שתייה ואוכל **"הכל על האש"** (עמ' 412, ש' 11-13, עמ' 414, ש' 11-14; עמ' 419, ש' 4-6, 13-16). הוא אישר כי היה **"פעיל מספר אחד"** של הנאשם, האיש הבכיר במנגנון שלו, **"אני אחד מהם אבל הקודקוד"**. (עמ' 423 - עמ' 424, ש' 10). משנשאל בהמשך לגבי טפסים המתייחסים לבחירות, ואשר נערכו על ידי אנדריאנה, לגביה העיד כי היא **"אשה טובה ואמינה מאוד"**, ולגבי סוג התפקידים שמילא, אישר כי לא היה רכז בבחירות, לא היה אחראי חוגי בית, לא היה אחראי משקיפים, לא היה אחראי רישום מידע, לא היה אחראי דוכנים, לא היה אחראי רכבים, או רכז אתיופים, או רכז כדורגל או רכז עסקים בקניון, לא קיבל תפקיד במטה הרוסי, או במטה הערבי, או המטה לקשישים, או המטה לצעירים, לא היה חלק מהצוות האסטרטגי של הנאשם, ולא היה מנהל קלפי. לדבריו, היה איש שטח, יחצ"ן של הנאשם, הביא פגישות לנאשם, דאג שיהיו חוגי בית והזמין אנשים לשמוע את הנאשם. לדבריו, ארגן שלושה חוגי בית, אחד בביתו, אחד בביתו של "שמעון", ואחד אצל אדם שנפטר. (עמ' 480, ש' 26 - עמ' 484, ש' 26). הוא אישר כי לא היה חלק מהצוות המצומצם של הנאשם, אשר הרכיב את מטה הבחירות, אך עמד על כך כי הוא קם בשש בבוקר, הלך למאפיה ויזם פגישות רבות עבור הנאשם, אשר אף שיבח אותו על כך בכותל כאשר זכה בבחירות. (עמ' 485, ש' 28 - עמ' 487, ש' 7).

גם בהודעתו במשטרה, אמר ז'נו: **"הלכתי איתו בגלל ההבטחות שלו שהוא הבטיח לי... אני בעצם ניהלתי לו את הבחירות. כל העיר יודעים מזה, מה עשיתי בשבילו"**. (נ/1, עמ' 1). בהמשך חזר וסיפר כי ערך חוגי בית עבור הנאשם, קניתי אוכל ושתייה, **"עשיתי על האש, שתיה חריפה קניתי והכל בשביל חוגי הבית שעשיתי לגפסו. נגמר לי הכסף..."**. (שם, עמ' 2). משנאמר לו כי אנדריאנה עתידה להעיד כי לא הנאשם פנה אליו, אלא הוא עצמו, ז'נו, פנה אליה פעמים רבות וחזר וביקש לעבוד עבור הנאשם, עד אשר הנאשם הסכים לקבלו, אישר תחילה כי היא אשה טובה ואמינה, אך בהמשך אמר כי היא אשת אמונו של הנאשם, ו**"מה אתה רוצה שהם יגידו?"**. (עמ' 490, ש' 17-29; עמ' 481, ש' 1-4).

פיטוריו של ז'נו לפני הבחירות וההבטחות בנדון

43. ז'נו מסר כי פוטר מהעירייה **"חודש חודשיים"** לפני הבחירות, ולאחר מכן תיקן ואמר **"שלושה שבועות ממש בדיוק ממש לא אבל פוטרתי"**. לדבריו, פוטר **"בגלל שתמכתי בו (בנאשם), ממנחם אריאב הוא היה ראש העיר הקודם, לפניו"**. הנאשם אמר לו **"אל תדאג אני חוזר אתה חוזר בחזרה איתי לעירייה"**, וזאת בטרם נבחר לראשות העירייה. (עמ' 415, ש' 1 - עמ' 416, ש' 8; עמ' 425, ש' 1 - עמ' 426, ש' 4). לשאלת הסנגור אם נכון שהנאשם ואנשים אחרים אמרו לו כי הפיטורים שלו לא היו חוקיים, מפני שראש עיר שלא הולך להבחר פעם נוספת לא יכול לפטר אנשים חודש לפני

הבחירות, השיב ז'נו: "זה מה שהיה כבודו, ...". (עמ' 426, ש' 5-8).

עיון בהודעתו של ז'נו במשטרה מלמד כי ז'נו - אשר שטח את טענותיו כלפי הנאשם, אשר לאחר שנבחר לראשות העירייה, לא קיים לדבריו את הבטחותיו כלפיו ופיטר אותו - התעלם לחלוטין מכך שפוטר לפני הבחירות, ורק לאחר שהחוקר שאל את ז'נו נשאל אם פוטר פעמיים, סיפר לראשונה על פיטוריו הראשונים, ואמר כי פוטר על ידי אריאב שלושה שבועות לפני הבחירות, מפני שתמך בנאשם (נ/1).

44. גרסת הנאשם במשטרה לגבי פעילותו של ז'נו, פיטוריו לפני הבחירות

א. בהודעתו הראשונה בענין זה (ת/1), במהלך חקירה בפרשת השוק, ציין הנאשם, כאמור, "היו מספר פעילים שניסו לסחוט אותי... ישראל ז'נו שפוטר מהעירייה שלא בצדק... על ידי ראש העיר הקודם... מדובר באדם שעבד בקמפיין בהתנדבות, נתתי לו מכשיר נייד בקמפיין...". כן מסר כי ביטל החלטה זו והחזירו לעבודה. לאחר שפוטר בשנית, אמר שהוא עבד עבור הנאשם בבחירות, והאחרון נתן לו 10,000 ₪ "מבלי שמגיע לו... מתוך רחמים", (ת/1, עמ' 14).

בהודעתו ת/3 הסביר כי אמר שז'נו פוטר שלא בצדק. ז'נו "היה פעיל מאוד במטה שלי. אני ידעתי שהוא פעיל שלי כחצי שנה לפני הבחירות... אולי אפילו כתשעה חודשים לפני הבחירות". (ת/3, עמ' 6). "כי הוא פוטר על רקע זה שהוא תמך בי בבחירות... הוא אמר לי את זה בעצמו, וגם לאחר שמונית שאלתי את המנכ"לית ניבה פורן, והיא אמרה לי שהוא פוטר על רקע תמיכתו בי. ועדת כח אדם של העירייה החליטה לפטר אותו... הם טענו שהוא לא מגיע לעבודה וזה היה תירוץ". (ת/3, עמ' 4-5). הוא התייחס ל "משה טמלר... עוזר ראש העיר והוא היה גם אחראי על ה"חיסולים הממוקדים"". משנשאל מדוע החזיר את ז'נו לעבודה, השיב "בגלל שהוא פוטר שלא כדין... בתקופה של קמפיין... נהוג, וגם יש פסיקות בנושא... אני התייעצתי עם אולגה גורדון ועם ניבה פורן ונאמר לי שנכון יהיה לא לקלוט אותו מחדש, אלא לבטל את החלטת כח אדם. ניבה זו שאמרה לי שהוא פוטר בתקופה שאסור היה לעשות זאת". (ת/3, עמ' 5-6).

משנשאל למה התכוון באומרו שז'נו ניסה לסחוט אותו, הסביר כי "שכאשר הוא ביקש לחזור לעבודה הוא ביקש להיות בתפקיד בכיר, שכן לדבריו הוא עזר לי בבחירות ולכן הוא רצה להיות מנהל בכיר... בעיניי זו סחיטה. אני אמרתי לו שיהיה קודם פועל ויוכיח את עצמו ואז נראה" (ת/3, עמ' 6). בהמשך אמר כי ז'נו ביקש 300% פיצויים, כאשר אמר לו הנאשם "לא היה לא יהיה", אמר לו ז'נו שהוא ילך לעיתון. הנאשם לא התעניין בשאלה מה הוא הולך לומר בעיתון (ת/3, עמ' 9).

"למען הגילוי הנאות", סיפר, כי כשבוע לאחר כניסתו לתפקיד, התקשר אליו אריאב, על אף שלא היה חברו, והזכירו מפני ז'נו, ואמר "שהוא עשה לי את העבודה (הוא פיטר אותו)". ואולם, הנאשם סבר אותה עת "שבגלל שהוא פוטר שלא כדין, יש לתת לו הזדמנות נוספת", והחזירו לתפקיד של צבעי במחסן. לאחר כחודש, כשראה שז'נו "לא עושה כלום", ומנהליו אמרו לו ש"הוא לא רוצה לעבוד", קרא לו לבירור ופיטרו כעבור שבועיים. (ת/3, עמ' 5-6).

45. עדותו של הנאשם

הנאשם העיד כי ז'נו ביקש לעבוד עבורו, ולאחר שנעתר לו עבד עבורו בהתנדבות, פרט לטלפון שקיבל והחזר הוצאות מסוים. הוא היה פעיל שטח, ולא קיבל ממנו הבטחות כלשהן, למעט ההבטחה לבטל את פטוריו הבלתי חוקיים, שנעשו שלושה שבועות לפני הבחירות על ידי ראש העירייה הקודם, אשר לא התמודד לראשות העירייה.

א. האופן בו החל ז'נו את פעילותו עבור הנאשם

הנאשם העיד כי הכיר את ז'נו זמן רב, משהתגורר בשכונה בו התגוררו הוריו של הנאשם. ז'נו היה עובד עירייה ופעיל של אריאב משך שנים רבות, לרבות בבחירות '03. בשנים קודמות היו היחסים ביניהם "שלום שלום", אך בשנה בה היה פעיל עבורו היו ביניהם "יותר יחסים", בלשונו. לדבריו, ז'נו ביקש להיות פעיל במטה שלו, הגיע למשרדו מספר פעמים, בין תשעה חודשים לשנה לפני הבחירות, פנה לאנדריאנה, ובסופו של דבר הסכים הנאשם לפגשו. הוא השתכנע כי ז'נו עשוי להיות פעיל שטח טוב, בהיותו אדם שאי אפשר להתעלם מנוכחותו במקום, ושיבץ אותו בתפקיד זה. הנאשם דחה את גרסתו של ז'נו לפיה הוא עצמו פנה אליו ולגבי היקף פעילותו, באומרו כי פנה מיוזמתו רק ל- 34 אנשים, המופיעים ברשימתו, וכל האחרים הגיעו בעצמם. (עמ' 552, ש' 9 - עמ' 553, עמ' 4).

ב. היקף פעילותו של ז'נו

ז'נו הסתובב במרכזי קניית, שלח כמה עשרות אנשים ונשים נחמדים לפגישות אישיות עמו, אלא שרובם לא היו תושבי נצרת עילית, ולא יכלו להצביע כלל. משנטען בפניו כי במטרה אמר שז'נו היה פעיל מאוד, אישר זאת, אך אמר שהוא לא היה בכיר, לא הופיע במבנה הארגוני של המטה, אלא תחת "ראש מטה פעילים", והסביר, "מה זה פעיל מאוד? הוא ססגוני, בא ונכנס, עושה רעש, אי אפשר להתעלם מהנוכחות שלו, בטח ראייתם פה גם כשהוא היה פה... הוא בא לפה, צועק, מוחא כפיים, ממליך מלכים, לזה הכוונה, לא הכוונה שהוא היה שר מאות, גם לא שר עשרות, לצערי הרב". עם זאת, ז'נו עשה עבודת שטח, ומכל מקום, הנאשם לא רצה לראות אותו במחנה השני. בהמשך סיפר כי בבחירות האחרונות בשנת '13, לא לקח פעילים מסוגו, מפני שבסופו של דבר סברו אנשיו כי הם הזיקו יותר משהועילו, והעיד כי ז'נו עבד עם מועמד אחר. (עמ' 557, ש' 18 - עמ' 558, ש' 12; עמ' 653, ש' 3-6; עמ' 655, ש' 26 - עמ' 656, ש' 27; נ/6).

הנאשם העיד כי לפני האיחוד עם ברקו ושפושניק, היו לו כ- 120 - 150 פעילי שטח, והוא עצמו ארגן במהלך מסע הבחירות יותר מ- 150 חוגי בית, לעיתים שניים שלושה ביום. לדבריו, ידע לארגן חוגי בית ומטה, ואף שז'נו עשה חוג בית אחד או שניים, יכול היה הנאשם להסתדר בלי עזרתו. לאחר האיחוד נוספו הפעילים של ברקו ושל שפושניק, שהיה בעל מפעל ובעל אמצעים, וביחד היו להם כ- 300 - 500 פעילים. אוחיון ז'נו כבר לא היו שם. לדבריו, עבד ז'נו בתקופה דומה לאוחיון "פחות או יותר מספר ימים ימינה שמאלה עד לאוחיון שהוא עבד, אחרי אותו חוג בית ברחוב התאנה". (עמ' 553, ש' 26 - עמ' 554, ש' 19).

46. אילו הבטחות ניתנו לז'נו?

א. הנאשם דחה את גרסתו של ז'נו, לפיה הבטיח לו שלוש הבטחות, לו, לאשתו ולבתו, ואמר "לא הבטחתי לו, מעולם הוא לא ביקש לא לבת שלו ולא לאחותו ולא למי שהוא אמר, לא לאשתו, אני לא הבטחתי לו ולא הבטחתי לו תפקיד בכיר, הבטחתי לו אחרי שהוא בא אליי הבטחתי לו לחזור לאותו מקום שממנו

הוא יצא.. זה קרה מעט לפני הבחירות". (עמ' 538, ש' 25-29; עמ' 552, ש' 19-27).

הנאשם אישר כי ז'נו ביקש ממנו תפקיד בכיר לאחר הבחירות, בטענה כי עזר לו, אך עמד על כך כי מעולם לא הבטיח לו תפקיד בכיר, הדגיש כי לא התאים ואינו מתאים לכך, וז'נו עצמו הבין זאת. לדבריו, ז'נו תמך בו, לא מפני שרצה תפקיד בכיר, אלא מפני שהאמין באידיאולוגיה שלו, וגם הבין "שבצד השני הוא מחוק", ואם הצד השני יבחר, לא יהיה לו "כל סיכוי". (עמ' 664, ש' 17-21; עמ' 666, ש' 10-26).

ב. הנאשם העיד כי ז'נו "... פוטר באמת בדרך לא חוקית ובאמת עזר לי גם ... הוא ניסה לעזור לפחות, בעצם העובדה שהתנכלו לי באמצעותו זה כאב לי ואני רציתי לעזור לו לחזור לאותו מקום שהוא היה", ולכן אף החזירו לעירייה לאחר שנבחר. (עמ' 538, ש' 21-25). הנאשם סיפר כי ז'נו הגיע אליו לפני הבחירות, נסער ובוכה עם מכתב ביד, תוך אמירות קשות לגבי ראש העיר. הנאשם הרגיע אותו, אמר שלדעתו אסור לפטר אותו בתקופה כזו, פנה לעו"ד דני דרבקין, אשר יעץ לו בזמנו לקבל חוות דעת, וגם לדוד נחום, שהיה קצין המחוז, ושניהם אישרו את דבריו כי בתקופה כזו אסור לראש עיר מכהן שלא הגיש מועמדות לבצע מהלך כזה. לכן, הבטיח לנאשם להחזירו למקום בו היה "לא יותר ולא פחות". (עמ' 552, ש' 26 - עמ' 553, ש' 10; עמ' 554, ש' 20-22). משנשאל איך הוא מסביר כי בשיא הלחץ, מספר שבועות לפני הבחירות, הלך להתייעץ עם אנשים לגבי הפיטורים הלא חוקיים של ז'נו, עמד על דבריו, תיאר כיצד התפרץ ז'נו בוכה לתוך מטה הבחירות, והסביר כי בהיותו ראש האופוזיציה, היתה לדבר חשיבות "גם מבחינה פוליטית". לכן, התייעץ כאמור, עוד לפני הבחירות, אם כי אישר כי חוות הדעת אינן בכתב. לשאלה מדוע לא סיפר על כל אלה במשטרה, הסביר כי שם ענה לשאלות, לא שאלו אותו כיצד ידע שהפיטורין אינם חוקיים, ולא סיפר הכל, בצינו כי עו"ד דרבקין היה במשטרה באותה תקופה, והוא לא חשב על דברים אלה. לכך הוסיף כי התייעץ באופן לא רשמי גם עם גב' לאה ספיר, ראש מנהל עירוני, שהיתה קצינת מחוז בעבר, עת היה מגיע לעירייה "שהיה כל יום צריך להגיש משהו אחר", ואף היא אמרה לו חד משמעית כי הפיטורין לא היו חוקיים, וכי היועצת המשפטית אף אמרה לו כי שלחה מייל בנדון לאריאב בזמן אמת, דהיינו כי ההחלטה לפטרו אינה חוקית. (עמ' 656, ש' 28 - עמ' 658, ש' 19; עמ' 659, ש' 14-8; עמ' 675, ש' 17 - עמ' 676, ש' 13).

[

47. עדותה של אנדריאנה סימנוביץ

א. גרסתו של הנאשם בסוגיית פעילותו של ז'נו וההבטחות שניתנו לו, חוזקה בעדותה של אנדריאנה, מורה בעברה, מזכירתו של הנאשם במשרד בו מוקם מטה הבחירות שלו, אשר טיפל בענייני הבחירות ובהיערכות לקראתן. לאחר הבחירות עבדה אנדריאנה כמזכירה של אגף הביטחון בעירייה, ובהמשך כמזכירת ראש העיר, עד יום לפני מתן עדותה. היא הדגישה כי התקבלה לכל התפקידים בהם עבדה בעירייה לאחר שהתמודדה וזכתה במכרז (עמ' 519-520). לדבריה, לאחר שהפסיקה ללמד, הציעה לה חברתה, משי סינואני, פעילה מרכזית של הנאשם, אותו לא הכירה (להלן: משי), לעבוד עמו, והוא קיבלה לעבודה לאחר שראיין אותה. היא עבדה במשרד בשעות הצהריים ואחר הצהריים, ובשעות הערב התלוותה אל הנאשם "לחוגי בית, חוגי רחוב ופעילות בחוץ", הפכה אשת אמונו, עבדה בצמוד אליו, והיתה אתו בקשר טלפוני רצוף. לדבריה, הייתה מודעת לרוב הדברים שנעשו במערכת הבחירות בשטח, כי ריכזה אותם "אפילו ברמה של חלוקת פליירים, הילדים שהיו נרשמים כדי לחלק את הפליירים, גם זה עבר דרכי", והכירה "את כולם". (עמ' 522, ש' 18 - עמ' 523, ש' 18).

עמוד 48

ש' 7, 20-31; עמ' 527, ש' 20 - עמ' 528, ש' 13).

ב. האופן בו החל ז'נו את פעילותו עבור הנאשם והיקף פעילותו.

אנדריאנה דחתה את גרסתו של ז'נו, לפיה הנאשם ביקש ממנו לסייע לו בבחירות, באומרה, כי למיטב זכרונה **"זה היה קצת הפוך מזה"**. ז'נו הגיע למשרד - בו היתה לבד רוב הזמן, מפני שהנאשם עבד במשרה מלאה במפעל "אלון תבור" בשלוש משמרות על בסיס יומיומי - התפאר כי הוא מכיר אנשים רבים, יכול להביא מצביעים רבים, ואמר כי הוא רוצה לעבוד אצל הנאשם. היא סיפרה זאת לנאשם, אשר בסופו של דבר ביקש ממנה לקבוע לו פגישה, וכך נערכה ביניהם הפגישה הראשונה, למיטב ידיעתה. (עמ' 520, ש' 22 - עמ' 521, ש' 6).

אשר להיקף פעילותו, בניגוד לדבריו של ז'נו, כי היה הפעיל מספר אחד של הנאשם, אמרה בחיך כי **"הוא לא היה גם פעיל מס' 101"**, הוא הגיע מדי יום, אך בעיקר **"מה שהוא עשה זה הרבה רעש וצלצולים, כל הזמן התפאר שהוא מכיר את כל העיר והוא מביא אנשים... ובכל העיר הוא ידוע בעיקר כליצן ולא הרבה מעבר לזה"**. אנדריאנה פירטה את שמות הפעילים המרכזיים במטה של עורי עיר, אשר לדבריה, נהגו להגיע כל יום, **"וממש עובדים. ממש פעילים"**, וכן הפנתה לפרסומים בענין (עמ' 521, ש' 29-13). היא אישרה כי היו מספר כנסים של פעילים בביתו של הנאשם ובאולמות שונים, אך לא זכרה **"נקודתית כנס מסוים ומי היה בו"**. (עמ' 523, ש' 26-8). אשר לחוגי הבית, היא לא ידעה על חוג בית שארגנו ז'נו או אוחיון, אך ראתה אותם נוכחים במספר חוגי בית וחוגי רחוב. (עמ' 528, ש' 32-25; עמ' 530, ש' 5-2).

ג. אילו הבטחות ניתנו לז'נו

אנדריאנה עמדה על כך כי מעולם לא שמעה את הנאשם מבטיח לאדם כלשהו תפקיד בעירייה. ההיפך הוא הנכון, כאשר הגיעו אנשים אשר הציעו להצטרף אליהם, לסייע **"להביא כמות גדולה של מצביעים"**, תמורת הבטחה לקבל תפקיד בעירייה, דחה אותם הנאשם, באומרו כי אינו מבטיח דברים כאלה, אינו ראש עיר, אינו יודע אם ייבחר, **"וגם אם כן, מי שעובד פה זה מהרצון החופשי שלו ובהתנדבות ואני לא מבטיח תפקידים"**. אותו אדם יצא בכעס ובטריקת דלת, בצעקות **"אתה בחיים לא תהיה ראש עיר"**, אם כי לא זכרה במי מדובר. לדבריה, היה המשרד ממוקם בדירת מגורים, היא ישבה במרחב פתוח, ואילו חדרו של הנאשם - אשר דלתו היתה פתוחה רוב זמן - היה ממש לידה, באופן שאיפשר לה לשמוע את השיחות שניהל. (עמ' 520, ש' 21-6; עמ' 527, ש' 19-4).

48. גרסתו של חיים מלכה

גרסתו של הנאשם לגבי היקף פעילותו של ז'נו חוזקה בדבריו של מלכה, חבר קרוב וותיק של הנאשם, אשר עזר לו בהתנדבות במערכות הבחירות בשנת '03 ובשנת '08, שז'נו כינה יד ימינו של הנאשם. מלכה דחה את גרסתו של ז'נו כי היה פעיל מספר אחד בבחירות של הנאשם, ואמר בחיך **"זה שטות מוחלטת"**. (עמ' 683, ש' 5-1; עמ' 686, ש' 21 - עמ' 687, ש' 10).

לדבריו, בין השנים '08-'04, היה בעל חברה למתן שירותי גבייה במגזר הערבי, בעיקר של ארנונה ומים. לאחר הבחירות עבד בעירייה מספר שנים כממונה בקרת עובדים, תפקיד עליו התמודד במכרז, לאחר שקיבל את ברכת הדרך מהנאשם, ועסק בטיפול בעובדים שלא הגיעו לעבודה, או שהדפיסו כרטיס והלכו הביתה, עניין מקובל אז בעירייה. הוא פוטר על ידי הנאשם, לאחר ביטול התקן על ידי משרד הפנים. מלכה אישר כי היתה **"קצת אי נעימות, אבל אני קיבלתי את זה. אני לא נולדתי בעירייה ואני לא אמות בעירייה. יש חיים מלפני וגם אחרי"**. (עמ' 687, ש' 11 - עמ' 691, ש' 20; עמ' 692, ש' 20-29), וכיום הוא עובד בחברות אחרות.

התמורה שקיבל ז'נו עבור פעילותו

49. גרסת ז'נו

משנשאל מה קיבל תמורת פעילותו השיב **"חוץ מצ'ק 5,000 ₪ אצלו במשרד כלום... עד הבחירות כלום"** (עמ' 414, ש' 15-18; עמ' 418, ש' 17-18). גם בהודעתו במשטרה אמר כי לא קיבל כל שכר עבור פעילותו, **"גפסו אמר לי שכשהוא יזכה בבחירות אז המשפחה שלי תחיה ברמת חיים גבוהה מאוד כי תקבל את כל התפקידים שהוא הבטיח לי"**. (נ/1, עמ' 2). לדבריו, כאשר נתן לו הנאשם שיק אישי שלו על סך 5,000 ₪, לאחר הבחירות, אמר לו **"שזה יעלה לי ביוקר"**, ומיד לאחר מכן פיטר אותו ו**"העלה את אשתי לועדת משמעת. הוא התנקם במשפחה שלי, חבל על הזמן"**. (נ/1, עמ' 2).

משנשאל הנאשם אם קיבל החזר עבור הוצאות האירוח, אמר **"לא ביקשתי ממנו כלום"**. לאחר שזכרונו רוענן, והוקראו לו חלקים מהודעתו במשטרה (נ/1), שם אמר - כי בעקבות פעילותו הרבה, משהעמיד את ביתו לטובת הבחירות, **"זה היה ממש פרלמנט בשביל גפסו... נגמר לי הכסף"**, הוא ביקש מהנאשם כספים עבור הפעילות שהוא מארגן אצלו בבית, והנאשם הבטיח כי לאחר הבחירות ישלם לו הכל, פנה לרביב (ללא ידיעתו של הנאשם), ביקש וקיבל הלוואה של 20,000 ₪, אותה הבטיח להחזיר לאחר הבחירות - לא ידע להסביר את דבריו אלה במשטרה. (עמ' 479, ש' 22 - עמ' 480, ש' 5). יתר על כן, בהמשך החקירה הנגדית, כאשר פירט את פעילותו הרבה עבור הנאשם, חזר בו ז'נו למעשה מעמדתו המוחלטת, לפיה לא ביקש ולא קיבל דבר מהנאשם, באומרו **"אני נשבע לך במה שיקר לי. שלושה אירועים הוא נתן לי כסף שאני אעשה לו יחצ"נות, שככה יהיה לי הבריאות שכבר הצדק... שיצא כבר לאור. ש. מי זה הוא? ת. גפסו, למי? אף אחד לא הכיר אותו שם..."**. (עמ' 484, ש' 24-29).

על רביב סיפר כי הוא חבר טוב **"שעוזר לי כל הזמן, שנים. דואג לי לאוכל, דואג לי להכל הלוואי שיהיו עוד הרבה צדיקים כמוהו הלוואי ועד היום הוא לא מבקש ממני"**, בהסבירו כי פנה לרביב, ואמר לו **"תשמע ישראל אני צריך כסף הוא אומר לי כמה אתה רוצה אמרתי לו 20,000 ₪, עם זה התחלתי להתארגן בחוגי בית, על האש, מזמין אנשים... עשיתי הכל... שהוא יזכה..."**. (עמ' 419, ש' 7-420, ש' 17). לדבריו, נתן לו רביב את הכסף זמן רב לפני הבחירות, ואמר לו **"אני לא ממחר מתי שיהיה לך תחזיר לי"**, ובהמשך ציין כי הסכום שולם לו במזומן, ללא כל מסמך ביניהם. לדבריו, רביב - איש עסקים עשיר מאוד - מודע למצבו, ואף קונה אוכל לביתו. ז'נו אישר כי לא החזיר לו את ההלוואה עד עצם היום הזה, **"והלוואי כולם יהיו כמו ישראל רביב כמה שהוא עוזר לי"**. (עמ' 420, ש' 1 - עמ' 421, ש' 6; עמ' 431, ש' 13 - עמ' 432, ש' 4; עמ' 444, ש' 9-5; עמ' 478, ש' 10-17, 29 - עמ' 480, ש' 15). גם בהודעתו במשטרה, מיום

17/1/11 מסר כי לא החזיר את ההלוואה לרביב, המבין את מצבו, וכי אמר לו שברגע שיהיה לו כסף, יחזיר לו את כספו "עד הגרוש האחרון". (נ'1, עמ' 3).

50. גרסת הנאשם במשטרה

הנאשם סיפר עוד כי נתן לז'נו טלפון לצורך מסע הבחירות (ת'1), ובהודעתו ת'4, מיום 10/6/12 הוסיף כי חסם את הטלפון לשיחות ארוטיות, לאחר שבחודש הראשון לפעילותו, גילה כי בוצעו הרבה שיחות מסוג זה באותו קו, בעלות של 7,000 ש"ח. (ת'4). בנוסף, נתן לז'נו 10,000 ₪ לאחר הבחירות כמפורט לעיל ולהלן.

51. עדות הנאשם בבית המשפט

הנאשם ידע כי ז'נו היה חסר אמצעים וכי עבד עבורו ללא שכר משך חודשים, אך הדגיש כי הוא לא עבד עבורו במשרה מלאה, וכי היו לו "הנאות קטנות" מפעילותו. ז'נו היה צבעי, נהג להחתים כרטיס מחלה בעבודה, ובחופשת המחלה שלו הוא צבע בתים פרטיים, ומזה התפרנס פה ושם. בזמנו הפנוי פעל עבור הנאשם בהתנדבות כמו רבים אחרים, בעלי משרות יותר טובות, שסייעו יותר ממנו, אך אישר כי ז'נו היה פעיל מאוד בדרכו, "והוא עזר לי, כן". עם זאת, ציין כי ז'נו נהג "להתנחל" במשרדו, הזמין אנשים לקפה ועוגיות, והפגין עמדת כוח כלפי אותם אנשים שהגיעו למטה, בכך שהיה מקורב לנאשם. כן חזר על דבריו במשטרה, בקשר לשיחות הארוטיות שביצע ז'נו בטלפון אותו קיבל מהנאשם לטובת פעילותו, כמו פעילים אחרים שעבדו בהתנדבות, שיחות בגין קיבל הנאשם חשבון של כ- 7,000 ₪, אותו שילם, וציין כי היה ביניהם סכסוך משנייתק את קו הטלפון בעקבות ענין זה. בסופו של דבר, הגיעו השניים לעמק השווה בכך שהטלפון הוחזר, והשיחות הארוטיות נחסמו. (עמ' 653, ש' 14- עמ' 654, ש' 21).

52. הפסקת פעילותו של ז'נו

הנאשם העיד כאמור כי ז'נו ואוחיון הפסיקו לעבוד עבורו בערך באותה תקופה, לאחר האיחוד בסביבות אוגוסט '08. לדבריו, משהוקם מטה משותף לו, לברקו ולשפושניק, ז'נו ואוחיון לא היו שם. לאחר הפגישה המוקלטת עם אוחיון "גם את ז'נו אני לא ראיתי עד שהוא בא, שלושה שבועות לפני זה לדפוק במטה ולומר לי שפיטרו אותו ... והאמת שהוא עשה מה שהוא עשה לפני זה, אבל באותה תקופה הוא לא היה כבר, אחרי חוג הבית ואחרי אותה שיחה מוקלטת כי אני לא ידעתי שהשיחה מוקלטת, הוא לא היה כבר... אחרי הפגישה ז'נו נעלם, אוחיון נעלם... הם היו פחות או יותר צמד חמד, הם נעו ביחד, הם גם שכנים וגם קרובי משפחה...". (עמ' 543, ש' 9-17; עמ' 544, ש' 22- עמ' 545, ש' 10).

משנשאל בחקירה הנגדית אם היה בינו לבין ז'נו סכסוך, בגינו הפסיק לפעול עבורו, השיב כי מעבר לסכסוך על השיחות הארוטיות, ז'נו "לא אהב, בלשון המעטה גם את האיחוד עם האחרים", ובסביבות אוגוסט "... הוא התאדה כזה. הוא עדיין והיה משתמש בטלפון אבל לפי תדפיס השיחות לא למטרות עבודה". ההעלמות של ז'נו לאחר האיחוד היתה חד צדדית, "פחות או יותר יחד עם אוחיון גם", אם כי לא דרש מהם פעילות, אף שלמען הגילוי הנאות ציין כי הם לא עבדו במטה של מישוהו אחר. "הם פשוט לא עבדו כלל". (עמ' 655, ש' 3-25). גרסתו זו של הנאשם לא נסתרה.

החזרתו של ז'נו לעירייה לאחר הבחירות, פיטוריו בפעם השניה, ותשלום הכספים לז'נו;

גרסת ז'נו

53.

ז'נו העיד כי הוחזר לעבודה בעירייה, למחסן בו עבד לפני כן, אבל כאשר הלך ודרש מהנאשם קידום, מסר לו הנאשם 5,000 ₪ בשיק, ולאחר מכן פיטר אותו, והוא אושפז. בהמשך חזר התלבת וסיפר כי אינו בטוח שהנאשם החזיר אותו לעירייה כלל.

א. ז'נו תיאר את שאירע אחרי הבחירות: **"איך שנבחר פוטרתי ואז אושפזתי"** (עמ' 416, ש' 9-10), אך בהמשך סיפר כי כחודשיים לאחר שנבחר הנאשם, קרא לו, אמר לו לחזור למחסן, והבטיח **"תחזור למחסן איפה שעבדת לפני כן אני מבטיח לך כל מה שהבטחתי אתה תקבל את זה, אתה תקבל"**. ז'נו עבד, אך עלה למשרדו של הנאשם ושאל אותו לגבי ההבטחות שהבטיח לו. הנאשם מסר לו שיק אישי שלו בסך 5,000 ₪, ואמר לו **"קח את זה ואת השאר אנחנו נסתדר, אחרי שלושה חודשים תקבל עד הסוף, מה שהבטחתי תקבל... כל מה שהבטחתי אני אשלם לך, אתה תקבל את ההבטחות שלי. עד היום לא רואה שום הבטחות כבר חמש שנים אני בלי פרנסה ואני רעב ללחם... אני מתרגש... אני בכעס כבר חמש שנים עם זה כבר... ההבטחות האלו ושנכנסתי הוא לא נתן, הוא לא שילם, הוא לא עמד בשום הבטחה"**. (עמ' 416, ש' 15 - עמ' 418, ש' 18; עמ' 426, ש' 13 - עמ' 427, ש' 2, 16-18).

ז'נו דחה את גרסתו של הנאשם לפיה נתן לו 10,000 ₪, כאשר 5,000 ₪ מתוכם היו במזומן, ואמר **"איפה עוד חמש אני לא יודע"**, ולא ידע להסביר מדוע מסר לו הנאשם את הכסף. **"הבנתי שכנראה זה אח"כ הוא יוריד את זה מהחשבון של התפקיד של הבת, לא יודע מה היתה הכוונה שלו... לא שאלתי אותו... לקחתי את זה והלכתי, אמרתי אני מאמין בוא נראה, נחכה עוד חודשיים נראה אם הוא... באמת יקיים את המילה שלו... אבל הוא לא קיים לא זה ולא זה ולא זה... הוא אמר לי זה חלק מהתפקידים שתקבל"**, ואישר כי זה נשמע מוזר. (עמ' 427, ש' 9-10, 15 - עמ' 429, ש' 5). גם במשטרה דחה את גרסת הנאשם כי נתן לו 10,000 ₪. לדבריו, נתן את כל החומר לדוברו של אריאב, אך בסוף הוא לא עזר לו. (שם).

ב. אשר לנסיבות חזרתו לעבודה בעירייה, בחקירה הנגדית אישר כי הנאשם החזירו אחרי הבחירות לעבודה במחסן (עמ' 426, ש' 13-14), אך בחקירתו החוזרת חזר בו ומסר גרסה דומה לזו שמסר במשטרה **"תבדקו אם הוא החזיר אותי בכלל לעבודה. אני הייתי במבקר המדינה ואמרו לי שהוא לא החזיר אותך. אני לא יודע תבדקו"**. (עמ' 498, ש' 24-25). בהמשך חזר בו שוב, ואמר כי הנאשם קרא לו **"הוא עשה מין ישיבה כזאת שיחזירו אותי חוקית, והוא אמר שילמתי 5,000 ₪ לעו"ד מכיסי בשביל להחזיר אותך לעירייה"**. (עמ' 501, ש' 7-8).

דילמה זו של ז'נו באה לידי ביטוי גם בהודעתו במשטרה, משנדרש לנסיבות בהן הוחזר לעבודה: **"גפסו טוען שהוא החזיר אותי לעבודה, ואמר לי ששילם 5,000 ₪ לעו"ד כדי שאחזור לעבוד בעירייה, אבל אני לא יודע מי ומה באמת החזיר אותי לעבודה. חודש או חודשיים אחרי הבחירות שמעון גפסו אמר לי שאבוא לעבוד בעירייה שוב. חזרתי למחסן לאותו מקום שעבדתי, הוא אמר לי שאחזור לשלושה חודשים ואז יקדם אותי בתפקיד"**. (נ/1, עמ' 3). בהמשך, אמר כי חי מלכה, יד ימינו של הנאשם הגיע אליו, ואמר לו להתאפק יומיים שלושה, ואז **"ארים את גפסו על הכתפיים כי הוא יקדם אותי"**. לאחר שחזר לעבודה, שאל

את מלכה ואת הנאשם לגבי ההבטחות שקיבל, ואז **"קיבלתי מכתב פיטורין ואושפזתי"**. ז'נו דחה את דבריו של הנאשם כי פוטר מפני שלא עבד כלל, כשקר, וטען כי לא היתה כל סיבה לפיטוריו. (נ/1, עמ' 3).

משנאמר לז'נו כי מלכה מתכוון להעיד בבית המשפט כי הדברים המפורטים בהודעתו במשטרה לא היו מעולם, אמר כי השיחה עם מלכה התרחשה כחודש וחצי לאחר שחזר לעבוד במחסן, והדגיש כי מלכה הוא יד ימינו של הנאשם, משמונה להיות מנהל בקרת עובדים, אף שפוטר כעבור שלוש שנים. (עמ' 489, ש' 11-25; עמ' 500, ש' 3-14).

ג. הפיטורין של ז'נו על ידי הנאשם

ז'נו העיד כי לאחר שחזר לעבודתו במחסן, פוטר שוב, הפעם על ידי הנאשם.

משנשאל מה קרה אחרי שהנאשם נתן לו את השיק, השיב **"מה קרה אחר כך? פוטרתי על ידו"** (עמ' 418, ש' 19-20). לדבריו רצה הנאשם לפטר גם את אשתו, **"שמרוויחה 2,400, 2,600 ₪, הוא גם אותה העלה לוועדת משמעת..."**, וכל זאת כאשר ז'נו **"נתן הכל"** בשבילו **"אין אחד בעיר שלא אומר לי אם לא אתה הוא לא ראש עיר. אני יכול להביא לך מאה עדים"**. (עמ' 418, ש' 19-22). משנשאל אם הלך לשאול את הנאשם מדוע פיטר אותו, סיפר כי הנאשם לא רצה לשמוע אותו, ורק תודות להסתדרות לא הצליח לפטר גם את אשתו. הוא הדגיש כי הנאשם לא היה מוכן שז'נו ואשתו יגיעו אליו למשרד. (עמ' 430, ש' 15-20; עמ' 442, ש' 4-6). במשטרה, משנשאל אם פנה לנאשם שוב לאחר שפוטר, השיב כי הנאשם הוציא צו הרחקה נגדו ונגד אשתו, הגיש תלונה נגד אשתו בטענה כי שברה לו שמשה, והוגש נגדה כתב אישום בגין התפרעות במקום ציבורי. (נ/1, עמ' 3). משנדרש לדבר בעדותו, הסביר כי מישהו נתן לאשתו כוס מים, והיא כעסה על מעשיו, ו**"פגע בשמשה"**, ואז נאמר לו **"אתה תשלם על זה גם בפיצויים..."** (עמ' 490, ש' 5-10).

דא עקא, שבהודעתו משטרה סיפר כי לאחר שהנאשם נבחר **"הוא לא ראה אותי ממטר"**. לדבריו, הגיע למשרדו של הנאשם כדי לדבר על ההבטחות שהובטחו לו, והנאשם כלל לא הסכים להכניסו למשרדו, אף שז'נו אמר לו **"שיש לי לחצים בחזה"**. לדבריו, באותו יום הלך לקופת חולים, אושפז למשך שבוע עקב הלחצים שהיו לו בחזה, ובזמן בו היה בבית החולים, פיטר אותו הנאשם מתפקידו. **"הייתי איש טכני באגף הטכני. הרווחתי 5,000 ₪ בערך כמשכורת היתה לי משרה מלאה. אחרי 17 שנה הוא פיטר אותי ללא שום סיבה, הוא שלח לי מכתב פיטורין כשהייתי מאושפז בבית החולים. אחרי הבחירות כמו שאמרתי קודם, באתי לשמעון גפסו ואמרתי לו שאין לי כסף ושיסדר לי את מה שהבטיח, זה היה במשרד שלו, אז הוא נתן לי שיק אישי שלו ע"ס 5,000 ₪ ואמר לי שזה יעלה לי ביוקר. מיד אחרי זה הוא פיטר אותי..."**. (נ/1, עמ' 3).

משנשאל ז'נו מספר פעמים מדוע פוטר, לא ידע להשיב, ואמר שאינו יודע את הסיבה לכך עד עצם היום הזה, ואף לא נתן תשובה לכך שההסתדרות לא התערבה לטובתו, כפי שנעשה בעניינה של אשתו. לדבריו חתם על הפיטורין כי היה **"בהיסטריה"**, וגם האנשים בנצרת **"המומים"** מכך שפוטר. **"אני אמרתי וגם עכשיו אני אומר אני עוד לא מאמין למה נשלחתי הביתה. לאנשים שלא עשו כלום בשבילו כלום בבחירות לכי תראי איזה תפקידים. כלום כלום"**. (עמ' 501, ש' 19-20; עמ' 502, ש' 18).

הנאשם דחה מכל וכל את גרסתו של ז'נו כי הבטיח לקדמו לתפקיד בכיר, סיפר כיצד בוטלו פיטוריו הבלתי חוקיים, והוא הוחזר לנסיון למקום עבודתו הקודם, אך לא עמד בנסיון ופוטר שנית. משהגיע אליו ז'נו וסיפר על מצוקותיו, נתן לו 10,000 ₪ בשני תשלומים.

א. הנאשם העיד כי ז'נו הגיע אליו למחרת הבחירות, ואילו הוא ביקש ממנו להתאזר בסבלנות, כדי שיוכל ללמוד את הנושא. מנכ"לית העירייה, ניבה פורן (להלן: פורן), אשר אישרה כי פיטוריו של ז'נו לא היו חוקיים, אמרה כי ניתן להחזירו למקומו, כאשר הדרך הטובה ביותר היא לכנס את ועדת כוח אדם, ובמקביל, לבקש מז'נו **"שיתנהג יפה"**. ועדת כוח אדם התכנסה, בנוכחות היועצת המשפטית, הגזבר וראש מנהל עירוני, והחזירו את ז'נו, ואחרים - שהיו פעילים של מתחריו, ואשר פוטרו **"באותה נגלה"**, כגון אליעזר מנשקו, הפקחית סטלה, שלמה ביטון, המאבטח והפעיל, אותו הכיר אוחיון היטב, וידע **"בדיוק מי הרביץ לו"** - כולם הוחזרו לתקופת נסיון של שלושה חודשים בינואר '09, על אף שאריאב התקשר עוד קודם לכן להזהירו מפני ז'נו. לדבריו, הפריע לו מצפונו, כי ז'נו פוטר שלא כדין מכיוון שתמך בו, והוא ביקש לתת לו הזדמנות להוכיח את עצמו, אך אישר כי ביקש להחזירו גם מפני שהיה פעיל שלו. הוא אמר לז'נו כי יהיה בניסיון במשך 3 חודשים, ויצטרך להוכיח את עצמו, אך למרבה הצער, ז'נו לא הוכיח את עצמו. (עמ' 553, ש' 12-13; עמ' 554, ש' 25 - עמ' 555, ש' 12; עמ' 556, ש' 11-18; עמ' 658, ש' 23 - עמ' 660, ש' 30; עמ' 666, ש' 6-1).

לדברי הנאשם, ז'נו עבד **"בטכני"**. תחילה הדביק מודעות, אך משלא עשה זאת היטב, הביאו **"קבלן מדביק הודעות"**, ומינו את ז'נו להיות אחראי על הקבלן, אך גם בזה לא עמד. לפני שפוטר, היה צובע מכולות אצל מימון מלכה, מנהל האגף הטכני. (עמ' 550, ש' 19-28; עמ' 652, ש' 24-25; עמ' 653, ש' 8). ז'נו נשלח חזרה לעבודה **"לאותו מקום, למחסן, מכולות, צביעת מכולות"**. כאמור, דחה את הטענה כי הבטיח לז'נו תפקיד בכיר, ואמר כי החזירו מהסיבות שמנה לעיל, ומפני שפוטר שלא כדין. (עמ' 662, ש' 2 - עמ' 664, ש' 23; עמ' 666, ש' 9-667, ש' 7).

ב. ז'נו פוטר בפעם השניה עקב התנהלותו. לדברי הנאשם, **"כמובן שהוא הגיע לשם והוא לא עבד, והממונים שלו שלחו מכתבים שהוא לא עובד, לא מגיע לעבודה, שהוא מגיע הוא לא רוצה לעבוד, כמובן הכל מתועד, ולאחר מכן, המליצו לפטר אותו ועדת פיטורים אמרה לו חד משמעית שהוא לא עמד בתנאים, אז הוא בא אליי כמובן, ואמר לי, תשמע, אני עזרתי לך. אני אמרתי לו זה נכון שעזרת לי, אבל יחד עם זאת, אני הבטחתי שאני אחזיר אותך לעבודה וכך עשיתי, יותר מזה אני לא יכול לעשות"**. (עמ' 555, ש' 15-21; עמ' 664, ש' 16-32).

הנאשם חזר על **"האני מאמין"** שלו, גם בעניינו של ז'נו, לגביו מסר כי פוטר מפני שהוא לא רצה לעבוד **"פיטרו אותו כי המנהל שלו, המנהלים, והכל מתועד וממוסמך, אמרו הבן אדם לא מגיע לעבודה, הבן אדם מתחצף, הבן אדם לא רוצה לבצע משימות, וזו הסיבה, לא בגלל משהו"**. (עמ' 538, ש' 17-21; עמ' 539, ש' 1-3). משנטען בפניו בחקירה הנגדית כי הוא פעל לפיטוריו של ז'נו, העיד **"אני לא פעלתי לפיטוריו של ז'נו, הממונים עליו פעלו לפיטוריו, אני אישרתי את זה היות והוא היה על תנאי והיו ... מספר מכתבים שהעידו על חוסר הנכונות שלו לעבוד, על הברזות, כל מיני..."**. (עמ' 677, ש' 17-19).

ז'נו פנה למבקר המדינה, אשר בחן את כל התכתובת, לרבות המלצת הממונים על כך שהוא לא עבד, ובזה תם ונשלם, הוא קיבל תשובה מסודרת, קיבל את הפיצויים המגיעים לו במסגרת החוק, ואינו עובד עירייה.

ג. הנאשם אישר כי כאשר פעל לקבל את ז'נו חזרה לעבודה, בדק ומצא כי היו טענות בקשר לתפקודו, אך לדבריו, זו הסיבה שהחזירו לתקופת ניסיון, והדברים אף הוסברו לז'נו. לדבריו, עת הבטיח לז'נו כי יחזירו לעבודה מכיון שפיטוריו אינם חוקיים, לא ידע דברים אלה, מפני שתיקו לא היה בפניו כחבר מועצה. הוא מסר כי דיבר עם מנהלת אגף משאבי אנוש ועם מנהלו מימון, אשר התחנן שלא להחזירו, במיוחד לאור ההצגה שעשה יום לאחר הבחירות בבית העירייה, אך משביקש ממנו הנאשם ליתן לז'נו הזדמנות, כך נעשה. (עמ' 667, ש' 8 - עמ' 2).

ד. משנדרש לשאלת המאשימה בקשר לפיטוריו הראשונים של ז'נו, ציין כי אריאב נמנע מפיטוריו עד לפני הבחירות, אז פוטר שלא כדין, גם לפי חוות דעתם של עו"ד דרבקין וקצין המחוז נחום, וגם אליבא דיועצת המשפטית של העירייה, אשר אף שלחה לאריאב הודעה בדואר אלקטרוני על אי חוקיותם של פיטוריו אלה, והנאשם הודיע כי הוא מוכן להציג מסמכים אלה לבית המשפט. היועצת המשפטית אמרה לו דברים אלה בנוכחותה של פורן, אשר הובילה את התהליך, וכינסה ועדת כח אדם ביום 12/1/09 להחזרת העובדים שפוטר שלא כדין. (עמ' 668, ש' 1 - עמ' 669, ש' 15; עמ' 675, ש' 29 - עמ' 676, ש' 13).

דבריו אלה של הנאשם נאמרו לקראת סוף חקירתו הנגדית, משהחל ב"כ המאשימה להציג לו מסמכים מתיקו האישי של ז'נו בעירייה, אשר הסנגור התנגד לעשיית שימוש בהם, מפני שלא היו חלק מחומר החקירה (למעט ההחלטה על הפיטורין), ולגביהם אמר הנאשם במפורש כי לא היו ידועים לו. כיוון חקירה זה - שהתייחס לנסיבות בהן פוטר ז'נו, על יסוד מסמכים מתוך תיקו של ז'נו בעירייה, אשר לא היה חלק מחומר החקירה, לא הוצג להגנה ואף לא בפני ז'נו - לא הותר. זאת, משלא הובאו ראיות תביעה בסוגיה זו כלל, והמאשימה בחרה להימנע מלשאול את ז'נו - אשר סיפר כי פוטר שלושה שבועות לפני הבחירות, ואישר כי הנאשם אמר לו שפיטוריו היו בלתי חוקיים והוא ידאג להחזירו לעירייה - ולו שאלה אחת בנדון. באין חולק לגבי חלותו של סעיף 27א(א)(2) לחוק בחירת ראשי ערים, שאינו מאפשר לראש עיר המסיים תפקידו לפטר עובדים בתקופה בה פוטר, ומשבחרה התביעה - אשר היתה מודעת לגרסתו של הנאשם במשטרה כי פיטוריו של ז'נו היו בלתי חוקיים, אליבא דכולי עלמא, לרבות אנשי העירייה ועורכי דין עמם התייעץ - מלהעלות טענה כי פיטוריו של ז'נו היו חוקיים, עד לחקירה הנגדית של הנאשם, אז ביקשה לעשות שימוש במסמכים שלא נכללו בחומר החקירה, לא התרתי פתיחת חזית חדשה בשלב מאוחר זה. (עמ' 670, ש' 27 - עמ' 674, ש' 16).

55.

התנהלותו של ז'נו לאחר פיטוריו

הנאשם חזר על דבריו במשטרה, לעניין התנהגותו של ז'נו, לאחר שביקש הזדמנות נוספת, והנאשם אמר לו כי על אף שהוא רוצה לעזור "בעירייה מבחינתי אתה סיימת". לדבריו, בשלב מסוים, הגיע אליו ז'נו ואמר לו "אם לא תתן לי 300% פיצויים אני אלך למשטרה ולעיתון", אני אמרתי לו "הדלת פתוחה אתה יכול ללכת למי שאתה רוצה. אני מצטער מאוד, אני רוצה לעזור, בעירייה אני לא יכול לעזור יותר". (עמ' 553, ש' 12-25). ז'נו אמר לו "תחשוב טוב טוב על התשובה שלך ... אתה יודע מי אני, אתה יודע מה אני יודע לעשות ואני אלך לעיתון... אתה פיטרת אותי, אני אדאג שאתה גם תפוטר". אלה היו לדבריו מילות

עמוד 55

הסיום, ומאז נותק הקשר. (עמ' 556, ש' 25 - עמ' 557, ש' 3).

לדבריו, ראה בדבריהם של אוהיון ושל ז'נו סחיטה, הוא הרגיש מאוים, ואף דיווח למי שצריך לדווח (עמ' 557, ש' 7-15). אשר לאשתו של ז'נו, היא קיבלה אזהרה בוועדת משמעת, אך איש לא ביקש לפגוע בה או לפטר אותה, והנאשם הוא אשר ביקש שלא יפטרוה. ההסתדרות כלל לא הייתה מעורבת.

56. עדות חיים מלכה

גרסתו של ז'נו לפיה הבטיח לו מלכה הבטחות שונות כאשר חזר לעבוד בעירייה, נדחתה על ידי מלכה, שהעיד **"אני לא נפגשתי עם הבן אדם בחיים"**, ואף לא דיבר איתו בטלפון. בהמשך תיקן ואמר כי יתכן שקנה לו מנת פלאפל לפני הבחירות, אך **"יותר מזה אני לא דיברתי איתו לא בעניינים של עבודה ולא שום דבר"** (עמ' 682, ש' 13-28).

מלכה אף סיפר אנקדוטה לגבי התנהלותו התמוהה של ז'נו לאחר הבחירות. **"היו אתו כמה אירועים, אבל בין הזכורים זה שהוא אחרי הבחירות, הוא לבש חליפה והגיע לעירייה והתחיל להיכנס לכל מיני משרדים והתחיל לפטר אנשים, ואמר לזה תלך הביתה אתה מפוטר, ואז אני זוכר שהרימו טלפון לשמעון לזכרוני, וביקשו ממנו, סליחה על הביטוי, שהבן אדם קצת לא נורמאלי ולפנות אותו מהעירייה, וכמה שזכור לי הזמינו לו משטרה ופינו אותו משם... הוא נכנס להמון משרדים, אבל לא ראיתי אותו בכל המשרדים, אני ראיתי אותו במשרד אחד."** (עמ' 683, ש' 8-25). בהמשך, חזר בו מדבריו לפיהם ראה את ז'נו במשרד אחד, ואמר כי למחרת הבחירות עבר ליד העירייה ברכבו, ראה המולה, ירד בשמחה מרכבו, ואז ראה את ז'נו, המכונה סאלי, מחוץ לבניין העירייה עם החליפה. מנהלו לשעבר של ז'נו סיפר לו כי הוא נכנס למשרדו ופיטר אותו (את המנהל). **"צחקו כולם ונכנסתי לאוטו. הנעתי ונסעתי"**. הוא עצמו לא ראה את הדברים ולא דיבר עם ז'נו, למעט אותה פעם לפני הבחירות. **"שלום שלום, אני הייתי רואה אותו אומר לו שלום, ממשיך ללכת"**. (עמ' 684, ש' 7-19). ב"כ המאשימה התנגד לעדות השמועה מפיו, אך דבריו אלה אושרו על ידי ז'נו עצמו, לפיהם יום לאחר הבחירות לבש חליפה אדומה, עניבה ותיק **"ג'ימס בונד"**, נכנס לחדריהם של עובדים שלא מצאו חן בעיניו, והורה להם לארוז את חפציהם כי הם מפוטרים, אך יחס זאת **"לצחוקים...הם יודעים שאני צוחק בעיר"** (עמ' 487, ש' 9-24). משאושרו דבריו של מלכה, אני רואה לקבלם כראיה לאמיתות תוכנם.

גרסת הנאשם לגבי המועד בו שילם לז'נו את הכספים לאחר הבחירות

57. גרסת הנאשם במשטרה

בהודעתו השלישית ת/3 מיום 25/1/11, משנשאל מתי שילם לז'נו את הסכום הנ"ל, השיב כי לאחר שז'נו פוטר על ידו, הגיע עם אשתו לביקור בעת קבלת קהל, טען שהפיצויים שלו מעוקלים, אין לו מה לאכול, יש לו בת חיילת ובת מתגייסת, אין לו כסף לשלם את המשכנתא, וציין כי הוא עזר לנאשם בבחירות **"ואתם פיטרתם אותי מהעירייה"**. הנאשם הסביר לז'נו שהוא פוטר מפני שאינו עובד, ונתן לו 10,000 ₪ כאמור, בשתי הזדמנויות, האחת בשיק על סך 5,000 ₪ שנמשך מחשבונו הפרטי או מהחשבון של אשתו, והשניה במזומן מתוך כספים

שהוחזרו לו ממשרד הפנים לאחר הבחירות, "מתוך רחמים או מתוך טיפשות, על מנת לסייע לו במצוקתו", מצפונית, על אף שלא היה חייב לו דבר, מכיוון שז'נו עבד עבורו בהתנדבות. (ת/3, עמ' 6-7).

עדותו של הנאשם

58.

בבית המשפט התלבט הנאשם לגבי המועד בו שילם לז'נו את הכספים הנטענים, אך עמד על כך כי עשה זאת מתוך תחושת מחויבות עקב מצבו הכלכלי הקשה של ז'נו, שהיה פעיל שלו, והוציא כספים עבורו.

הנאשם חזר על גרסתו במשטרה בעניין זה, והוסיף כי לאחר פיתוריו של ז'נו, משנערך חשבון סופי, התברר שבגין כל ההלוואות שלקח ז'נו, לא נשאר לו "כמעט כלום". כאשר הגיע ללשכתו בוכה, וסיפר לו על עוניו הרב, המשכנתא שחזרה, המקרר הריק, הבת המתגייסת והבת החיילת, ואמר לו כי הוא "התאבד בשבילי", נגעו הדברים ללבו של הנאשם - שהיה עדיין אדם רגיש - הוציא מכיסו שיק פרטי שלו ו"רשמתי לו" 5,000 ₪. כעבור מספר שבועות, כאשר הגיעו כספיו ממשרד הפנים, הוסיף לז'נו 5,000 ₪ במזומן, בהסבירו כי במסע הבחירות עשה שימוש בכספיו הפרטיים למימון ביניים, ולאחר הבחירות קיבל החזר ממשרד הפנים. לדבריו, תמיד עזר מקום שיכול היה לעזור. (עמ' 555, ש' 24 - עמ' 557, ש' 11; עמ' 680, ש' 5-1). משנטען בפניו כי לא היה משלם לז'נו סכום זה אלמלא פוטר, השיב "שילמתי לו כי הרגשתי מחויבות לבן אדם הזה, כשהוא בא אלי ואומר לי תשמע, יש לי ילד, ויש לי מתגייסת ואין לי כסף, שלוש פעמים חזרו לי משכנתא, אין לי כסף לאכול ולא קיבלתי משכורת ואין לי מה, עד שאני אתארגן תן לי כסף, אז אני נתתי לו, אני מודה שגיתי בזה". (עמ' 677, ש' 31 - עמ' 678, ש' 3).

לגבי המועדים בהם מסר לז'נו את הכספים, בהודעתו במשטרה וגם בתחילת החקירה הנגדית אמר כי שילמו בשני תשלומים שווים בשיק ובמזומן לאחר פיתוריו. (ת/3; עמ' 556, ש' 28 - עמ' 557, ש' 11). בהמשך, משנשאל שוב, חזר בו ואמר כי אינו "בטוח לגבי המועדים". לאחר ששחזר את מועד כניסתו לתפקיד, את המועד בו הוחלט להחזיר את ז'נו לעבודה, לדבריו ביום 13/1/09 "ועד שהוא לא קיבל משכורת העברתי לו פעם אחת 5,000 ₪ ופעם אחת יותר מאוחר 5,000 ₪... עוד פעם אני לא בטוח לגבי המועדים, ואני לא עשיתי בדיקה, אני יודע בוודאות שנתתי לו, אבל פעם אחת כשהוא היה בתקופה הזאת לפני כניסה לעבודה ופעם אחת אחרי כניסה לעבודה... פעם אחת לפני שהוא פוטר ופעם אחת אחרי שהוא פוטר... כך נדמה לי כך למיטב זכרוני". לדבריו, השיק שנתן הוצג בפניו במשטרה בחקירה, וניתן לבדוק את גרסתו. (עמ' 677, ש' 31 - עמ' 678, ש' 15). עם זאת, משנטען בפניו כי במשטרה אמר שנתן לז'נו את כל הכספים לאחר פיתוריו, אמר "אם אני אמרתי במשטרה, סביר להניח שזה נכון". (עמ' 679, ש' 16-20). הנאשם עמד על גרסתו כי אין קשר בין הכסף שנתן לו לפיתוריו מהעירייה. משנשאל מדוע לא נתן לו את הכסף לפני הבחירות, הסביר כי כאשר היה צריך לקנות דברים קיבל כספים, כמו אוכיון. (עמ' 677, ש' 26 - עמ' 679, ש' 26).

לא למותר לציין, כי ז'נו עצמו אמר במשטרה, כי הנאשם נתן לו את השיק לפני שפיטר אותו, וענין זה ידון בהמשך.

תלונתו של ז'נו במשטרה

א. ז'נו עמד על כך כי לא דיבר עם רביב על התלונה שהגיש במשטרה, ובתחילה העיד כי אוחיון לא סיפר לו על ההקלטה. משנשאל אם לא שמע את ההקלטה מעולם, השיב "בנכדות שלי לא. אחרי ארבעה חודשים הוא אמר לי... אבל לא אמר לי אני הולך להקליט אותו, אני הולך זה לעשות לו", ואמר כי גם לאחר מכן לא ידע על ההקלטה. בהמשך אמר "אחרי ארבעה חודשים רק הוא סיפר לי... אחרי מה, מתי שהוא הקליט אותו", ואישר כי כאשר נסעו למשטרה ידע שיש הקלטה, באומרו "זה כן אז אני מסביר לך, אחרי ארבעה חודשים רק הוא אמר לי שיש לי הקלטה על שמעון", ובהמשך אישר כי שמע את ההקלטה. (עמ' 446, ש' 16 - עמ' 449, ש' 2).

משנשאל ז'נו מדוע התלונן במשטרת ישראל יחד עם אוחיון רק בשנת 11', ציין כי פחד מפני הנאשם וכוחו הרב, ובהמשך ציין כי אם הוא רוצה להתנכל לאדם הוא יכול לעשות זאת בקלות. עם זאת, "היו אנשים שעזרו לו דובר של מנחם אריאב, אליעזר גרוס וחבר מועצת עיר גבי בלגר... הלכתי גם למבקר המדינה... הייתי בכעס עד היום אני בכעס". לדבריו בעת שנפגשו בפתיחה של מספרה, ארע ויכוח ביניהם, והנאשם אמר לו "ישראל זה עוד כלום, אני עוד יהרוס לך את הבית שלך, אמרתי לו אין כבר מה להרוס, הכל נהרס", ובהמשך הוסיף כי הנאשם "הוא תחמן". (עמ' 430, ש' 1 - עמ' 431, ש' 12; עמ' 445, ש' 10-5). בחקירה החוזרת, משנתבקש להסביר מה היתה ההדרכה שקיבל מאריאב, גרוס ובלגר, השיב כי הם אמרו לו ולאוחיון, עמו נסע יחד "להגיד את כל האישורים כמו שצריך...". (כך במקור. עמ' 499, ש' 6-1).

משנטען בפניו כי הסיבה לכך שהגיש את התלונה נגד הנאשם בשנת 11', היתה מפני שרביב אמר לו "קח תגיש את התלונה אני מוותר לך על הלואה", אמר כי הוא מוכן להזמין אותו למכונת אמת, על חשבוננו, למרות שאין לו כסף. (עמ' 432, ש' 11-7). בחקירה החוזרת, משנדרש לענין שוב, אמר "אני לא יודע, גם זה מוקלט? אני לא יודע אני לא אמרתי, אני לא יודע אם אני אמרתי דבר כזה, לא, לא". (עמ' 497, ש' 16 - עמ' 498, ש' 2).

ב. משנטען בפניו "אתה מכרת את העדויות שלך למרבה במחיר", וכי אמר לאדם בשם סמי עטיה, יו"ר סניף הליכוד בנצרת עילית "שתמורת מיליון שקל אתה הולך ומבטל את כל העדות שלך", הכחיש ז'נו את הדברים, ואמר "אני לא יודע מאיפה השמועה הזאת". עם זאת, ציין "לא יודע אם הוא הקליט או עשה משהו עם זה. אני לא יודע... אנחנו מדברים הרבה אנחנו מכירים... אולי בצחוק, אולי... והוא יש לו מיליון שקל אני נשבע אני נשבע עוד הפעם..." (עמ' 432, ש' 16 - עמ' 434, ש' 2). לאחר שב"כ הנאשם השמיע לו הקלטה שבוצעה לכאורה ביום 19/2/15, בה נשמע אומר "תגיד לו מיליון שקל אני מוותר לו על התיק... אה, זה לא מוקלט... אני הגשתי תלונה במשטרה תביא מיליון שקל אני אבטל אותה", השיב העד "זה הגיוני אני לא מבין בזה משהו אבסורד? אולי צחקתי איתו". לשאלה, שמא היה מעוניין במיליון שקל השיב בשלילה, וחזר ואמר "זה אולי צחקתי איתו, כן", ואישר כי ייתכן שהשיחה אכן היתה השנה, "יכול להיות אני לא יודע". (עמ' 434, ש' 14 - עמ' 439, ש' 3).

לדבריו, כחודש וחצי לפני עדותו היה במשטרה, מפני ש"החבר שלו ניסה לשכנע אותי לבטל את התלונה... מיכאל טומסיס". הוא העיד כי מדובר בחברו הטוב של הנאשם, עימו אכל שווארמה, ואילו הוא (ז'נו) אמר כי

הוא לא מבטל שום תלונה. הוא נקרא להגיע למשטרת זבולון, לגבי "טומסיס ששכנע אותי לבטל את התלונה, עכשיו, איך אתה אומר לי מיליון שקל ואני אתן, אני מבטל את הכל", ואמר כי המשטרה היתה מודעת לכך. לדבריו אותו טומסיס "לא ידבר סתם, כנראה הוא שמע את זה ממנו... אין לו אינטרס", (עמ' 449, ש' 14 - עמ' 459, ש' 12). טומסיס אמר לו "תעלה בוא תבטל את התלונה... הכל יסתדר ואני אומר לך הכל יחזור לקדמותו, אמרתי לו טומסיס אני לא מאמין בו". משנטען בפניו כי תמורת מיליון ₪ הוא מאמין, השיב "אז איך, לא הייתי לוקח את המיליון? אז הייתי לוקח עכשיו". ומשנאמר לו "כי לא נתנו לך", השיב "לא הייתי רוצה לא את זה ולא את זה", והוסיף כי הוא איש טוב ומעולם לא היה במשטרה. (עמ' 459, ש' 13 - עמ' 460, ש' 6). ז'נו העיד כי כחצי שנה לפני הבחירות, הגיע אליו הביתה סמי עטיה, אמר לו כי נשלח על ידי אחרים, והציע לו לעבוד בחברה הכלכלית של נצרת עילית, הצעה לה סירב, מפני שרצה להגיע לבית המשפט. התברר לו כי בעקבות דברים אלה נפתח תיק חקירה במשטרה, וכל המעורבים נחקרו. עם זאת, אישר ז'נו שלא סיפר במשטרה אודות ההצעה לעבוד בחברה הכלכלית. (עמ' 484, ש' 18-23). ז'נו נדרש להקשיב להקלטה, שם אמר בין השאר כי התיק בנדון דידן גדול יותר מתיק אחר שהיה תלוי נגד הנאשם, וכי זו הסיבה שאמר כי התיק שווה מליון ₪, אישר את קולו, אמר כי ידע שהוא מוקלט, ואישר כי אמר את הדברים כדי שיועברו לנאשם. (עמ' 493, ש' 22-494, ש' 17).

ג. משנטען בפני ז'נו כי הוא רואה בנאשם אדם שהרס את חייו, ולכן הוא מבקש לנקום בו, אישר כי חייו נהרסו, פרנסתו נגזלה, "עד היום אני בלי אוכל", הוא נתמך על ידי הרווחה, כואב לו לראות גם את אשתו עובדת קשה מאוד בעירייה בעבודות ניקיון תמורת 2,600 ₪, ולא מתלוננת, דחה את גרסת הנקמה, ואת טענת ההגנה כי הדברים הללו העבירו אותו על דעתו, אך אישר כי הוא שונא את הנאשם, ורוצה שגם הוא יאבד את פרנסתו, כמוהו. ז'נו ציין כי מעולם לא הסתבך, עברו נקי הוא אדם ישר, עזר לנאשם, וכואב לו שלכך הגיע. (עמ' 440, ש' 5 - עמ' 443, ש' 3). בהמשך חזר בו ואמר שאינו שונא את הנאשם, אך הוא מעונין שיאבד את פרנסתו, כפי שאיבד אותה הוא עצמו (עמ' 494, ש' 30-32). בחקירה החוזרת, משנשאל אם שיקר מרוב כעס ורגשות נקמה כלפי הנאשם, השיב "לא. לא. הכל אמת, אני שלם עם עצמי". (עמ' 498, ש' 25-32).

60. עדותו של סמי עטיה:

א. גרסתו של ז'נו, לפיה ניסו אנשים שונים לשכנע אותו לוותר על התלונה נגד הנאשם, והוא אמר "בצחוק" כי אם יתנו לו מליון דולר יסכים לכך, נסתרה על ידי עטיה.

עטיה העיד כי הוא מנהל דוורים בדואר, יו"ר הליכוד בנצרת עילית, וחבר פוליטי של הנאשם מזה כ-10-8 שנים, אם כי במערכת הבחירות בשנת '08 לא פעל עבורו. גם בבחירות בשנת '13 פעל לדבריו מטעם הליכוד, ואילו הנאשם התמודד ברשימה אחרת. (עמ' 695, ש' 8-28).

ב. עטיה מסר כי הקליט שיחה בינו לבין ז'נו, המכונה סאלי, ואדם נוסף שישב עמו ליד השולחן, אשר עטיה מכיר בפנים כחבר של ז'נו, אך לא באופן אישי, וסיפר על הרקע להקלטה. לדבריו נפגש מספר פעמים עם ז'נו ברחוב, באופן אקראי לחלוטין, והם התחילו לדבר. "אז כל פעם הוא היה בא ואומר דברים שגובלים בפלילים, כל מיני הצעות וכל מיני דברים כאלה... באחת הפעמים אני אמרתי לעצמי חבל שאני לא מקליט אותו כי זה דברים חשובים שאני יכול להביא כראיות איך שהוא מתבטא ואיך הוא מדבר בנושא של שמעון גפסו". באחת ההזדמנויות בהן ראה אותו מרחוק, מספר חודשים לפני מתן עדותו, בסביבות ינואר -

פברואר 15', כיוון את הפלאפון שלו, והקליט את השיחה, באומרו כי לא שינה דבר בהקלטה, **"כמו ששמעתם זה מה שהיה"**. (עמ' 693, ש' 12 - עמ' 694, ש' 6). בהמשך, העביר את ההקלטה לנאשם.

ג. אשר לז'נו, הוא מעולם לא התעסק אתו פוליטית, אינו חבר שלו, סירב לעבוד אתו, והוא מכיר אותו כמי שקורא לעצמו **"קבלן קולות"**. לדבריו, ז'נו נהג להגיע ל"רסקו" כדי **"להתחכך"** עם אנשי הנאשם, הם נפגשו באופן אקראי **"פעם בחודש פעם בחודשיים"**, או באירוע, נהגו לדבר על פוליטיקה, ומכיוון שז'נו ידע כי הוא מקורב לנאשם, הוא ניסה להעביר דרכו מסרים לנאשם. לדבריו, בעבר לא דיבר ז'נו על כסף וסכומים כאלה, אלא ציין כי חבל שהנאשם לא נתן לו תפקיד כזה או אחר **"ותראה לאן הגענו"**, באומרו כי שמו של הנאשם עלה באופן קבוע בשיחות ביניהם, ועטיה היה מודע לקיומו של המשפט בעניינו של הנאשם, ולכך שז'נו קשור לדבר (עמ' 695, ש' 29 - עמ' 699, ש' 14). משנשאל מדוע ראה צורך להקליטו, השיב כי תמיד חיפש את האמת, וכי הנאשם יושב בבית המשפט, בגלל שני אנשים ממורמרים שניצלו את טוב ליבו, וחיפשו להפיל אותו בכל דרך אפשרית. לכן **"אם אני יכול לתפוס איזה מישהו שמדבר שטויות והוא מגלה את האמת שלו..."**. לדבריו, עשה זאת על דעת עצמו באופן ספונטאני, חד פעמי, לא קיבל אישור מאיש, ואין לו גם דבר נגד ז'נו **"הוא לא מעניין אותי"**, באומרו **"אני לא אחד שרץ למשטרה על כל דבר"**. (עמ' 699, ש' 15 - עמ' 700 ש' 21).

עדותו של עטיה לא נסתרה, ואף חוזקה בעדותו של ז'נו, אשר לאחר התפתלויות רבות, כאמור, אישר את המפגש עם עטיה ואף את דבריו בהקלטה. לא נעלם מעיני כי מדובר בחבר פוליטי של הנאשם, אך גרסתו כי לא היה חלק מהרשימה של הנאשם, אם בבחירות 08' ואם בבחירות 13', וכי לא היה בעל ענין בתיק, לא נסתרה. משכך, ומשאישר ז'נו חלק גדול מדבריו, אני רואה לקבל את דבריו, ושוכנעתי כי תמליל ההקלטה שהגיש לבית המשפט משקף את הנאמר, ללא עריכה והשמטות.

61. גרסת הנאשם

הנאשם העיד כי מי שעמד מאחורי הגשת התלונה נגדו על ידי ז'נו ואוחיון היה **"מר ישראל רביב... שהיה בעבר עד מדינה של מדינת ישראל והכשיל אותה בתיק, ונלקח מחדש להיות עד מדינה נגדי, באותו סיכול ממוקד. הרי המשטרה חקרה אותי על דברים שהוא אמר עלי, אז זה לא עדות סברה... אותו גורם שאסף את כל אותם אנשים בפינצטה שהיו נגדי, שהוא חיפש אותם ואיתר אותם בכל מיני פינות חשוכות אותם נפגעי גפסו"**. (עמ' 566, ש' 26 - 567, ש' 3; עמ' 570, ש' 6-7). הנאשם תאר אירוע בו הגיע ראש הממשלה לנצרת עילית, ורביב עמד עם אוחיון ועם ז'נו, ומספר אנשים אחרים, אשר החזיקו שלטים הפוגעים בשמו הטוב, והפגינו נגדו. (עמ' 570, ש' 11 - עמ' 571, ש' 11; נ/7).

62. ניתוח גרסתה של אנדריאנה סימנוביץ

ככלל, הותירה אנדריאנה רושם מהימן על בית המשפט, ואני רואה לקבל את דבריה לגבי דברים שהיו בידיעתה האישית במלואם.

א. לא נעלם מעיני כי אנדריאנה היתה ועודנה, כנראה, מקורבת עד מאוד לנאשם, וכי פנתה לעבודה בעירייה רק לאחר שהנאשם נבחר, אם כי הדגישה שהתמודדה במכרז על תפקידיה, ללא קשר לנאשם, בהסבירה כי לא ביקשה לעבוד קודם לכן בעירייה, מאחר שלא סבלה את ראש העיר הקודם. (עמ' 530, ש' 6-25). כן אישרה כי

יום לפני מתן עדותה הועברה לדבריה לאגף הגבייה, על ידי ממלא מקומו של הנאשם, בהסבירה כי למי שמילא את מקומו "יש להם נטייה לעשות שמות באנשים של שמעון", ונעשו נסיונות דומים שלא צלחו גם בקשר למשי, המשמשת מנהלת לשכתו של הנאשם, וליעקב גולדנברג, העוזר האישי של הנאשם (להלן ולעיל: גולדנברג), אך שם מדובר במשרת אמון ובחזרה אישי, בשונה מעניינה, כי היא "עובדת עירייה רגילה מן המניין". (עמ' 524, ש' 1 - עמ' 526 ש' 19).

יחד עם זאת, ז'נו עצמו אישר, כאמור, בטרם ידע מה תהיה עדותה, כי היא "אשה טובה ומהימנה", ואני רואה לקבל הערכתו זו.

ב. דווקא ההבטחות שניתנו לאוחיון מחוץ למשרד, כשלושה ארבעה חודשים לפני הבחירות, לאחר שאוחיון עבד עבורו חודשים רבים, ואשר אינן שנויות במחלוקת, מחזקות את עדותה לגבי חוסר הסבירות בגרסת ז'נו לגבי ההבטחות בראשית פעילותו, דהיינו, כי הנאשם דחה כל עזרה שהיתה מותנית בתנאים.

יחד עם זאת, לגבי היקף פעילותם של אוחיון וז'נו, אותם ראתה אנדריאנה במספר חוגי בית וחוגי רחוב, אך דחתה בחיך את גרסתם לגבי היותם פעילים מרכזיים (חיך ספונטני, שאפיין גם את תשובתו של מלכה לשאלה זו), הנאשם עצמו אישר כי השניים עבדו עבורו, אם כי לא בהיקף הנטען על ידם, ואף עשה אבחנה בין ז'נו לבין אוחיון, לגבי סברה אנדריאנה כי לא תרם לנאשם כלל. בנסיבות אלה, ניתן ללמוד כי השניים עבדו ביחד, היו פעילים של ממש, אם כי לא היו חלק מהמטה המצומצם של הנאשם, ולא פעילים מרכזיים כפי שתיארו עצמם.

63. ניתוח גרסתו של מלכה

לענין עדותו של מלכה, ניתן היה להתרשם כי הוא ניסה להתרחק מז'נו, אותו לא העריך במיוחד. אף שמלכה היה חבר קרוב של הנאשם (אם כי פוטר מהעירייה, כאמור, ענין אשר לוהו מטבעו באי נעימות), ותיקן גרסתו פעמיים, הן לגבי מפגש עם הנאשם, במהלכה קנה לו פלאפל, והן לגבי ידיעתו האישית על התנהלותו של ז'נו למחרת הבחירות, אני רואה לקבל את דבריו. זאת, בעיקר מהטעם שז'נו עצמו אישר את הגרסה שמסר מלכה לגבי הגעתו של ז'נו לעירייה למחרת הבחירות, לבוש חליפה, כניסתו לחדרים של מנהלים והודעתו להם כי הם מפוטרים וכיוצא בזה. כן אישר ז'נו בסופו של יום כי לא היה חלק מהצוות המצומצם של מטה הבחירות של הנאשם, והסתפק בכך שאמר כי היה פעיל שטח, יחצ"ן. משכך, ונוכח חוסר הסבירות וחוסר הקוהרנטיות בדבריו של ז'נו לענין ההבטחות של נאשם ומלכה במקביל לאחר הבחירות, אני מעדיפה את דבריו של מלכה לפיהם לא פנה לז'נו ולא הבטיח לו דבר בשמו של הנאשם, בניגוד לגרסתו של ז'נו.

64. ניתוח גרסתו של ז'נו

אשר להבטחות שניתנו לז'נו, כמפורט לעיל, אני רואה לבסס הרשעה של הנאשם על עדותו היחידה, אשר לא היתה מהימנה עלי.

א. ז'נו רואה אף הוא בנאשם את מקור של כל הרע שאירע לו. לדבריו, פוטר מעבודתו על ידי אריאב, נוכח תמיכתו בנאשם, פוטר בשנית על ידי הנאשם, לא קיבל תפקיד בכיר בעירייה, והגיע עד פת לחם. לא זו אף זו, מי שתמך ותומך בו במצוקתו, ויתר על החזר הלוואה שנתן לו, רכש ורוכש עבורו מצרכי

מזון ודואג לו עד עצם היום הזה הוא רביב, יריב גדול של הנאשם, אשר מסר למשטרה את הקלטת של הפגישה המוקלטת, וז'נו רואה בו מושיעו. ז'נו אף ציין ללא מורא בבית המשפט, כי הוא מעוניין לראות את הנאשם מאבד את פרנסתו, כפי שקרה גם לו (לז'נו).

ב. טינתו של ז'נו לנאשם והשפעתה על גרסאותיו, ניכרה הן במשטרה והן בבית המשפט. לא ניתן שלא לציין את הימנעותו של ז'נו מלהזכיר במשטרה את פטוריו על ידי ראש העיר הקודם, ואת החזרתו לעירייה - למרות שסיפר על פטוריו על ידי הנאשם עצמו - עד אשר נשאר על כך במפורש על ידי החוקר שגבה את הודעתו. משנדרש להשיב על כך, ניסה למזער את חשיבותם של פטוריו הראשונים, ואף ציין כי אינו יודע מי החזירו לעירייה, באומרו **"אבל אני לא יודע מי ומה באמת החזיר אותי לעבודה"**, וכי לדברי הנאשם הוא דאג להחזירו לעירייה, לאחר שהתייעץ עם אנשי מקצוע. הימנעות זו מלמדת על כעסו הרב על הנאשם, ועל הצגת הדברים באופן המתיישב עם האינטרסים שלו, מבלי לייחס חשיבות לנכונותם.

ג. דבריו של ז'נו לגבי פנייתו של הנאשם אליו שנתיים לפני הבחירות כדי שיעבוד אתו, תוך הבטחות מפליגות, נסתרו על ידי הנאשם ועל ידי אנדריאנה, אשר ז'נו עצמו העיד על היותה אשה טובה ואמינה, משהעידו השניים כי רק לאחר פניות חוזרות ונשנות של ז'נו אל אנדריאנה, לאחר פתיחת משרדו של הנאשם, אשר נעשה בשנת 07' (ולא שנתיים לפני הבחירות, כנטען על ידי ז'נו), הסכים הנאשם לפגוש אותו, ולאחר מכן להעסיקו כפעיל. דהיינו, ז'נו הפרז בחשיבותו, ושוכנעתי כי בעל האינטרס לחברה בין השניים היה דווקא ז'נו.

ד. כך גם איני רואה לקבל את גרסתו של ז'נו כי רק בשל ההבטחות שנתן לו הנאשם עבד עבורו, מששוכנעתי כי הנאשם כלל לא פנה אליו ולא ביקש ממנו לפעול עבורו. לא נעלמו מעיני דברי הנאשם כי הסכים לקבל את ז'נו כפעיל שלו מפני שז'נו היה "בעל נוכחות", ססגוני, קולני, אך גם מפני שהעדיף שלא יעבוד עבור מתחריו. עם זאת, סבורני כי כל אלה נותנים הסבר מדוע צירפו למחנהו, ואינם מספיקים כדי להבטיח לו הבטחות מפליגות, כנטען על ידי ז'נו, זאת מעבר לכך שהנאשם העיד כי ז'נו אינו מתאים לתפקיד בכיר, והוא מודע לדבר בעצמו. יתר על כן, באותו שלב, על פי דברי הנאשם, אשר לא נסתרו, היו סיכויי להיבחר לראשות העירייה נמוכים למדי, והעיתונות המקומית אף הנידה בראשה לגבי כדאיות ההוצאות שהוציא לשכירת משרד ומטה בחירות, כך שגרסת ז'נו בדבר הסתמכותו על קיום ההבטחות של הנאשם אינה משכנעת, בלשון המעטה. חיזוק לכך יש דווקא בדברי ז'נו, **"...תפקיד זוטרי, זוטרי, לא ביקשנו משרדים, מזכירות, לשכות... אני כואב לי"** (עמ' 460, ש' 12 - עמ' 461, ש' 21). לא נעלם מעיני כי יתכן שז'נו התכוון לתפקיד שביקש לבתו, אך מסוף המשפט **"לא ביקשנו"** (בלשון רבים) משרדים, מזכירות, לשכות, ניתן להבין כי הכוונה גם אליו.

ה. דבריו של ז'נו, אשר תיאר עצמו כמי שהיה הפעיל המרכזי של הנאשם, **"קודקוד"**, אשר ניהל את הבחירות עבור הנאשם והביא לבחירתו, נסתרו בגרסתם של הנאשם, אנדריאנה ומלכה, וכן בראיות אובייקטיביות, אותן אישר ז'נו עצמו, אשר הסכים כי לא עסק בשורה של תפקידי מפתח, לא היה חלק מהצוות המצומצם, ולבסוף מיקם עצמו כפעיל שטח, יחצ"ן, אשר ארגן שלושה חוגי בית, ושכנע אנשים רבים להפגש עם הנאשם. הנאשם עצמו אישר כי ז'נו היה **"פעיל מאוד"**, בהסבירו כי הוא בולט בנוכחותו ובקולו, רועש, בלשונו, אך העיד כי היו לו פעילים רבים מסוגו, וכי האנשים והנשים שז'נו הפגישו עמם היו נחמדים, אך התגוררו בחלקם מחוץ לנצרת עילית, ולא היו רלוונטיים למטרה לשמם נפגש עמם, או בלשונו, נעדרי כוח אלקטורלי.

ו. ז'נו ניסה לתאר את הנאשם כמי שלא נתן לו דבר. משנשאל אם קיבל דבר כלשהו תמורת פעילותו, השיב כי

פרט לשיק על סך 5,000 ₪ שניתן לו לאחר הבחירות, לגביו אמר לו כי "ישלם על כך ביוקר", לא ביקש ולא קיבל מהנאשם דבר, לרבות הוצאות אירוח, וכל שזכר היה כי רביב נתן לו 20,000 ₪, ללא ידיעתו של הנאשם, לצורך ארגון חוגי בית ופעילות לצורך מסע הבחירות. גרסה זו נסתרת על ידי הנאשם, אשר מסר כי ז'נו קיבל טלפון סלולרי לצורכי הבחירות, ואף קיבל מדי פעם החזר של הוצאות דלק ואירוח. דבריו של הנאשם זכו לחיזוק מז'נו עצמו, אשר בניגוד לדבריו במהלך עדותו - בה אמר כי לא קיבל דבר מהנאשם - ובהודעתו במשטרה - כי ביקש מהנאשם כספים לצורך אירוח מכיון שביתו שימש "**פרלמנט**" של הנאשם - ציין לפתע לקראת סוף חקירתו הנגדית ז'נו, כדי לתמוך תשובתו בסוגיה אחרת, כי הנאשם נתן לו כסף כדי לארגן שלושה חוגי בית, ואף עמד על כך כי הוא אומר אמת.

לא למותר לציין כי בעדותו ציין ז'נו כי לא ביקש מהנאשם דבר, בעוד שבמשטרה סיפר כי ביקש מהנאשם כספים עבור הפעילות שהוא מארגן אצלו בבית, והנאשם הבטיח כי לאחר הבחירות ישלם לו הכל. אז פנה לרביב ללא ידיעתו של הנאשם, וקיבל ממנו 20,000 ₪, בהבטיחו להחזירם לאחר הבחירות. ניכר היה כי ז'נו מנסה לנתק כל קשר בין ההלוואה העומדת שקיבל מרביב ודאגתו של רביב לרווחתו, בגין הוא אסיר תודה עד עצם היום הזה, לבין הקלטת והתלונות שהוגשו על ידי אוחיון וז'נו במשטרה. דא עקא, שלאחר שז'נו ניסה להרחיק עצמו מהקלטת של אוחיון, התברר כי ראה אותה מספר חודשים לאחר הבחירות.

מהימנה עלי גרסתם של הנאשם ושל אנדריאנה בסוגיה זו כי ז'נו ואוחיון הלכו יחדיו לאורך כל הדרך, הן בפעילותם והן בהפסקת פעילותם, ואוחיון עצמו ציין כי מסר את הקלטת לבלגר זמן קצר לאחר הבחירות, עוד לפני שמסרה לרביב. משכך, התרשמתי כי השניים חברו יחדיו גם בענין הקלטת והתלונה למשטרה, כאשר במקביל בחר ז'נו לציין כי כאשר נתן לו הנאשם את השיק כהחזר עבור הוצאותיו, אמר כי "ישלם על כך ביוקר".

ז. דבריו של ז'נו כי הנאשם שלח את מלכה להבטיח לו הבטחות מרחיקות לכת מיד לאחר הבחירות, נסתרו בגרסתו של מלכה, אשר העיד כי לא היו דברים מעולם, וכי פרט לפלאפל שקנה לו ברחוב לפני הבחירות, היו היחסים ביניהם בגדר "שלום שלום". מעבר לכך, גרסתו של ז'נו כי הנאשם אמר לו שיחזור לשלושה חודשים ואז יקדם אותו, ואילו מלכה ה יד ימינו בא אליו ואמר לו להתאפק "יומיים שלושה" ואז הנאשם יקדם אותו, אינה סבירה בעליל, ונסתרת על פניה. לא ניתן שלא להתרשם כי לז'נו יש תפיסה סובייקטיבית לגבי המציאות, והוא מתאים אותה לצרכיו.

ח. גרסתו של ז'נו לגבי פיתוריו נותרה מעורפלת ובלתי ברורה, משהקפיד שלא לתת תיאור מלא של פיתוריו, הדרך בה נעשו, טעמיהם כפי שנמסרו לו. יתר על כן, ז'נו לא נתן כל הסבר לכך, שעל אף היותו משוכנע בכך שפיתוריו השניים היו בלתי צודקים בעליל, לא נקט בכל האמצעים החוקיים העומדים לרשותו, על מנת לנסות לבטל את רוע הגזרה, בשונה מהתנהלותו והתנהלות אשתו, ביחס לפיטוריה, אשר בוטלו, לאחר שנציגי ההסתדרות התייצבו לימינה. כך גם לא התייחס לגרסת הנאשם כי ז'נו פוטר משיקולים עניינים, מפני שלא עבד, התנהג בצורה שאינה מקובלת למנהליו וכל כיוצא בזה.

גרסתו של הנאשם, לפיה ז'נו פוטר מאחר שלא התייצב לעבודה, וכי אריאב התקשר אליו והזהירו מפני ז'נו, לא נסתרה. כאמור לעיל, ז'נו אישר את גרסתו של מלכה בדבר הגעתו למשרדי העירייה למחרת הבחירות, לבוש חליפה אדומה, ו"פיטוריהם" של מנהלי מחלקות, אשר לא תמכו בנאשם, בהודיעו להם כי הוא עתיד למלא את מקומם. גרסתו של ז'נו כי התלוצץ, מלמדת כי לא ידע לכבד את האיזונים העדינים במקום עבודה כה טעון

כרשות מקומית לאחר בחירות. מעבר לכך, לא ברורה טענתו של ז'נו כלפי הנאשם. לכאורה פעל הנאשם לסייע לו לבטל את פטוריו, מדוע יפטרו לאלתר בהעדר סיבה טובה לכך? יתר על כן, לו רצה הנאשם להזיק לז'נו, לא היה מחזיר לו כספים שהוציא עבור הבחירות, כפי שהבטיח לעשות אליבא דז'נו עצמו, בהודעתו במשטרה.

בנתונים אלה, אני רואה להעדיף את הסבריו של הנאשם לגבי פטוריו של ז'נו, לרבות הדרישה לקבל פיצויים בשיעור 300%, תוך התראה כי אם לא יקבלם, ילך לעיתון. (זאת, בשנת '09).

ט. כמו כן, בניגוד לדבריו של ז'נו, לפני שמיעת ההקלטה - לפיהם מעולם לא אמר כי אם יקבל מיליון שקל, יסכים לחזור בו מתלונתו נגד הנאשם - נתמכה גרסתו של עטיה, לפיה ז'נו ניסה להעביר מסרים דרכו, שתמציתם כי יש להצטער על כך שהנאשם לא נעתר לבקשותיו, ו"תראה לאן הגענו", בהקלטה שנערכה על ידו, בה נשמעו דברים אלה, כמפורט לעיל. משעומת ז'נו עם דבריו בהקלטה, ניסה למזער את משמעותם, וייחס אותם לדברים שנאמרו "בצחוק". יתר על כן, בהמשך, חזר בו מגרסתו כי אמר את הדברים "בצחוק", אמר כי ידע שדבריו מוקלטים, ואישר את הנחת ההגנה כי רצה שהדברים יועברו לנאשם.

ב"כ המאשימה טען כי אין לייחס משקל ממשי לשיחה שהוקלטה לפני מספר חודשים, ביקש לקבל את עדותו של ז'נו לפיה נאמרו הדברים בהלצה, ולחלופין טען, כי אפילו היה ז'נו מוכן לחזור בו מדבריו תמורת מיליון ₪, הרי שניתן להבין לליבו, משנותר חסר כל ומאוכזב, ואין בכך כדי להעיד על כך שגרסתו לגבי הבטחותיו של הנאשם אינן אמת. ההגנה מצידה טענה כי הדברים מלמדים כי לא ניתן לתת אמון בדבריו של ז'נו.

אין דעתי כדעת המאשימה. ניכר כי ז'נו אינו מייחס חשיבות יתרה למילותיו, אינו מקפיד על הדיוק, והוא אף מקל ראש כאשר מוצגות בפניו סתירות בגרסאותיו שלו. למען הסר ספק, לקחתי בחשבון את האפשרות שמדובר בסגנונו של האיש, וכי לא מן הנמנע כי יש אמת בחלק מדבריו, לגבי עובדות שאינן שנויות במחלוקת. יחד עם זאת, עסקינן בעדות יחידה הקובעת גורלו של אדם, ועל בית המשפט להיות משוכנע מעבר לכל ספק סביר כי דבריו המפלילים את הנאשם הם אמת לאמיתה. השיחה המוקלטת עם עטיה מלמדת כי יש קושי ממשי לסמוך על דבריו של ז'נו, וחסרון הכיס שלו אינו יכול לשמש צידוק לנאמר.

י. ועוד, לדברי ז'נו נתן לו הנאשם 5,000 ₪ בשיק לפני פטוריו, ואמר כי ישלם על כך ביוקר, ללא מתן הסבר לדברים, שכן לפי גרסתו שלו, הבטיח הנאשם להחזיר לו את כספי האירוח לאחר הבחירות. זאת מעבר לדברי הנאשם כי נתן לז'נו לאחר פטוריו השניים 10,000 ₪, ולא 5,000 ₪, מהטעמים המפורטים לעיל. אני רואה להסתמך על דבריו של ז'נו כי לא קיבל מהנאשם כסף מזומן, מפני שיש קושי לעשות כן. מגרסאותיו השונות, לרבות עדותו המתפתחת ביחס לשיחה המוקלטת עם עטיה - לגביה הכחיש את דבריו עד שהתברר לו כי הם תועדו - התרשמתי, כי בהעדר תיעוד, חש ז'נו חירות לספר ככל העולה על רוחו. מכל מקום, שוכנעתי כי הנאשם שילם לז'נו כספים אלה מפני מחויבותו כלפיו, מפני המצוקה הכלכלית אליה נקלע באותו זמן, אשר עלתה גם בעדותו, ומפני שהבטיח לעשות כן עוד לפני הבחירות, כפי שמסר ז'נו במשטרה (נ/1).

יא. בנסיבות אלה, ראוי לנהוג משנה זהירות בבחינת דבריו של ז'נו, הנסתרים ברובם על ידי הנאשם ועל ידי עדי ההגנה, מלכה ואנדריאנה. לא נעלם מעיני כי גם הנאשם מעוניין בתוצאות ההליך, מטבע הדברים, וכי מלכה ואנדריאנה היו קרובים אליו ביותר, כאשר מלכה כונה "יד ימינו", ואנדריאנה הייתה אשת אמונו. יחד עם זאת, עדויותיהם של אנדריאנה ושל מלכה, אשר בעת מתן עדותו לא היה עובד עירייה לאחר שפוטר על ידי הנאשם

עצמו כאמור, נתמכו בחלקן בראיות חיצוניות המחזקות אותן, מעבר לכך שאני מעדיפה אותן על פני גרסתו של ז'נו.

יב. יש לזכור כי ז'נו מסר הודעה אחת במשטרה, ביום 17/1/11, לא עומת עם גרסת הנאשם, לא נחקר באזהרה, ומדבריו בשיחה המוקלטת עם עטיה, לא ניתן שלא להתרשם כי ז'נו חש עצמו חסין ומוגן, חף מכל חלק במעשים הנטענים על ידו, ללא תובנה למשמעות גרסתו ביחס אליו.

יג. בנתונים אלה, כאמור, איני רואה לסמוך ממצאים עובדיתיים על גרסתו של ז'נו, בסוגיות השנויות במחלוקת, דהיינו, שלוש ההבטחות הנטענות שנה שנתיים לפני הבחירות, ואמרתו כי רק בגין חבר לנאשם ועבד בשבילו. התרשמתי כי ז'נו חיפש דרך לקדם את עצמו ואת משפחתו, וסבר כי הנאשם עשוי לספק לו את ההזדמנות לה הוא מחכה. קשה שלא להתרשם כי ז'נו רואה מהרהורי לבו, כפי שהתברר בעניינים אחרים. יחד עם זאת, שוכנעתי כי הנאשם הבטיח לפעול לביטול פטוריו אם וכאשר יבחר לראשות העירייה, כשלושה שבועות לפני הבחירות, בנסיבות המתוארות על ידי הנאשם, דהיינו על אף שז'נו כבר לא עבד עבורו.

65. הבטחות לפעילים שאינם אוחיון או ז'נו

בסעיף 2 לכתב האישום המתוקן נטען, כי במהלך מערכת הבחירות, במועדים שאינם ידועים למאשימה, הבטיח הנאשם לפעילים במערכת הבחירות שפעלו עבורו ועבור רשימתו, ובכללם אוחיון וז'נו, ופעילים נוספים, שאם יבחר לראשות העירייה ידאג לקבלתם לעבודה בעירייה.

ב"כ המאשימה מתבסס על משנשאל אם סייע לכל האנשים שעבדו בשבילו בבחירות, השיב **"לא לכל אחד. היו כמה אנשים שהבטחתי. בחלקם ראיתי שמדובר באנשים מוכשרים. יש לי בעיה עם אנשים שלא עובדים שמקבלים כסף"**. לדבריו, זה דבר מקובל, אם כי הוא לא היה עושה זאת שוב. (ת/4, עמ' 7).

המאשימה מבססת את האישומים לגבי פעילים ערטייליים ששמותיהם אינם ידועים למאשימה, כנראה, שאם לא כן היתה מציינת אותם במפורש, וכך גם לגבי תאריכי ההבטחות, על הודעתו של הנאשם במשטרה.

מקובלת עלי טענת ההגנה, כי אמירות כלליות אלה של הנאשם, על אף שנאמרו, אינן מלמדות דבר על מועדיהן, תוכנן המדויק והקשר בין לבין הפעילות שנעשתה עבורו. דהיינו, אם ניתנו הבטחות אלה לפני היותו של הנאשם מועמד, על אף שהן פסולות אם הן ניתנות על ידי מועמד, אינן מהוות עבירה פלילית על סעיף 294 (ג), שאחד מתנאיו הוא היותו של מבצע המעשה מועמד. אם ניתנו ההבטחות בדיעבד, כפרס על הפעילות, ב"כ המאשימה מסכים עם ההגנה, כי גם אלה אינן נתפסות בעבירות שיוחסו לנאשם. נוכח כלליות האמור, לא ניתן לקבוע עובדות בנדון.

הכלל הוא כי פרשנות של אמירות מסוג זה, תעשה באופן המקל עם הנאשם, ומשכך, אין בדברים הוכחה מעבר לכל ספק סביר כי מדובר בהבטחה שניתנה כנגד מתת פסול, דהיינו דברים שנאמרו בהיותו מועמד (אחרי 6/10/08) לפעיל כדי שיפעל לבחירתו.

ניתוח גרסתו של הנאשם, לאור הראיות שהובאו בתיק זה

ככלל, אני רואה לקבל את גרסת הנאשם כמהימנה, בין השאר, משנתמכה בראיות נוספות, לרבות אמירות של אחיו וז'נו עצמם, אשר אינם ממוקרים, כאשר יש לזכור כי רוב העובדות אינן שנויות במחלוקת, כפי שנתב לעיל.

א. הנאשם הודה כי הבטיח לפעיליו שיעזור להם, ועמד על כך כי מדובר בהבטחות לגיטימיות, אשר ניתנו לאנשים טובים חרוצים, שכדאי לשלבם בשירות הציבורי, תוך פיתוריהם של אנשים אשר לא עבדו תמורת השכר שקיבלו, אותם כינה "עובדים וירטואליים".

ב. גרסתו של הנאשם כי אחיו החל לעבוד עבורו לבקשתו, משפנה אליו וסיפר לו בין השאר על הקשיים בעסקו והזמן הפנוי הרב שיש לו, לא נסתרה, על אף שלא היה קושי לברר את הענין. דבריו, כי ז'נו פנה לאנדריאנה שוב ושוב, בבקשה לעבוד עבורו, נתמכים בעדותה של אנדריאנה, לפיה ז'נו הגיע למשרד יום יום, עד אשר הסכים הנאשם לפגוש אותו, והמהימנה עלי, מנימוקים שפורטו לעיל. לא נעלם מעיני כי השניים היו מפעיליו הראשונים של הנאשם, והוא אף התייחס אליהם כפעילים מאוד, ובגין כך גם הרגישו אכזבה רבה מהאיחוד, אשר הותירה אותם במיעוט מול פעיליהם של המתחרים האחרים. ואולם, האופן בו תארו עצמם כפעילים מרכזיים, כאשר ז'נו אף הציג עצמו כמי שניהל את הבחירות עבור הנאשם, ובזכותו נבחר, נסתרו לא רק בגרסתו של הנאשם, אלא גם בראיות אובייקטיביות, כגון רשימת הפעילים המרכזיים של הנאשם, לרבות בעדותו של ז'נו עצמו, זאת מעבר לעדויותיהם של מלכה ושל אנדריאנה, כמפורט לעיל.

מקובלים עלי דבריו של הנאשם כי אחיו פעל עבורו מפני שהאמין בו, ביכולותיו ובדרכו, וחשב שצריך להעביר את השלטון ולהתחדש, משאשר זאת אחיו עצמו. אשר לז'נו, הנאשם סיפר, וגרסתו לא נסתרה, כי ז'נו היה פעיל עבור ברקו בתקופה מסוימת ואף עבור אריאב, וניתן להתרשם כי אידיאולוגיה לא היתה הכוח המניע שלו. ז'נו עצמו, שלדבריו עבד עבור הנאשם רק בשל ההבטחות שקיבל, אישר כי הנאשם היה חבר ושכן, וכי האמין באג'נדה שלו ובכוחו הפוליטי. מששוכנעתי כי ז'נו הוא שביקש לעבוד עבור הנאשם, אני מאמינה כי הנאשם לא הבטיח לו דבר כאשר הסכים לצרף אותו כפעיל עבורו. לפיכך, נראה כי ז'נו ביקש לעבוד עבור הנאשם כפי שעבד גיסו אחיו, משיקוליו, כאשר לא מן הנמנע כי השניים האמינו בו ובדרכו, וסברו במקביל כי בסופו של דבר יפיקו אף הם תועלת מקרבה לחבר מועצה העשוי להיבחר כראש עיר, אף שבתחילת הדרך נראו סיכויי דלים.

ועוד, דבריו של הנאשם, לגבי "ההנאות הקטנות" שהיו לאחיו ולז'נו מפעילותם ההתנדבותית, לא נסתרו. הפרסום החינמי של עסקיו של אחיו בעלוני הבחירות, השימוש של ז'נו במשרד, לצורך אירוח והפגנת עמדת כוח כלפי הבאים, הטלפון שניתן לז'נו לצורך הפעילות, השימוש בו לצורך שיחות ארוטיות בהיקף של כ- 7,000 ₪, בגינו הקפיא הנאשם את השימוש בטלפון, עד אשר הגיעו לעמק השווה לגבי חסימתו, החזר הוצאות מסוים עבור דלק ואירוח, ועוד.

ג. יש לזכור כי הנאשם סיפר בעצמו במשטרה כי פעילים סוחטים אותו, וסיפר את סיפורם של אחיו וז'נו בתמצית. הנאשם הודה בהבטחתו לאחיו וגם לביטול פיתוריו של ז'נו, ולכאורה לא היתה לו סיבה להכחיש דווקא הבטחה משולשת לז'נו שנתיים לפני הבחירות, משאשר במפורש כי נתן הבטחות שונות לפעיליו. לא נעלם מעיני כי ההבטחה לאחיו הוקלטה, בשונה משיחותיו עם ז'נו, אך גם מועד ההבטחה הנטענת לז'נו אינו סביר כלל, כשנתיים לפני הבחירות, משלא היה חלק מהמטה המצומצם, ובטרם פעל עבור הנאשם, בשונה מאחיו.

זאת מעבר לכך ששוכנעתי כי הוא יזם את הפעילות עבור הנאשם, ולא להיפך.

ד. ב"כ המאשימה הפנה את בית המשפט לסתירות בין דבריו של הנאשם במשטרה לבין עדותו, על מנת להוכיח כי לא ניתן לסמוך על דבריו. דא עקא, שמרבית עדותו נתמכת בראיות חיצוניות, ואין בכך שלא זכר את כל הנטען נגדו מלכתחילה, על מנת להוכיח כי אינו אמין.

כך גם איני רואה לקבל את טענתו של ב"כ המאשימה, לפיה גרסת הנאשם במשטרה היתה "גרסה מתפתחת", בהתאם לראיות שהוצגו בפניו, וכי הסבריו בבית המשפט נועדו לתקן את דבריו, כדי להימנע מהרשעה. אין חולק, וכך נטען על ידי ב"כ המאשימה, בתשובה לטענת ההגנה כי החקירה היתה שטחית ורווית מחדלים, כי חקירתו של הנאשם התמקדה בפרשת השוק, שם היה רביב עד מדינה, וכי החקירה בסוגיית הפעילים היתה צדדית ושולית. עיון באזהרה שקדמה לחקירות בהן נגבו הודעותיו ת/1 ות/3, מלמד כי הנאשם כלל לא הוזהר בסוגיית הפעילים. אין תמה אפוא כי בחקירתו ת/1 לא התייחס הנאשם להבטחות שנתן לפעילים לפני בחירתו כראש עירייה, והיה ממוקד במתן תשובה בנושא הסחיטה. אשר לדבריו לפיהם אוחיון ביקש ממנו עבודה והוא סירב, הנאשם הסביר זאת, באומרו כי התכוון לתקופה לאחר שהתברר כי אוחיון אינו עונה על דרישות הסף למכרז הפקחים והאירוע האלים בעירייה, וגרסתו זו אינה בלתי סבירה. הנאשם העיד כי אוחיון שלח אליו את אמו כדי לדבר על לבו שסלח לו, אך הוא סירב לעזור לו עוד, וגרסתו לא נסתרה. לכן, איני רואה לקבל את הטענה כי מדובר בסתירות מהותיות, הפוגעת במהימנותו.

ה. אשר לשיחה המוקלטת, אוחיון העיד כי הפגישה המוקלטת התרחשה בביתו, ואילו הנאשם מסר והעיד כי התקיימה ברחוב, ליד ביתו של אוחיון. אף שהענין אינו עקרוני, סבורני כי האיכות הגרועה של ההקלטה והרעשים הרבים המלווים אותה, להם לא ניתן כל הסבר על ידי אוחיון, מחזקים דווקא את גרסתו של הנאשם, לפיה השיחה התקיימה ברחוב. לכן, לא מן הנמנע כי הנאשם נכנס לביתו של אוחיון, בירך את בני המשפחה, והשניים יצאו החוצה, שם התנהלה השיחה לגופה ושם הוקלטה.

ו. לענין טענת המאשימה, כי במוצאי אותה שבת התקיים חוג בית בביתו של אוחיון, והנאשם עצמו אישר זאת במשטרה, הנאשם הסביר בעדותו כי חוג הבית נערך בחוץ, בחצר ביתו של אדם המתגורר ברח' התאנה 6, בתווך בין בתיהם של אוחיון ושל ז'נו (שגרו ברח' התאנה 4 ו-8), כאשר כל אחד ניכס את חוג הבית לעצמו, ותיקן את גרסתו במשטרה, באמרו כי אוחיון השתתף בהכנתו. גרסת הנאשם מקובלת עלי, על אף שהיא גרסה כבושה, מפני שאוחיון עצמו העיד כי חוג הבית היה בביתו של ז'נו, ולא טען כי היה בביתו (עמ' 289, ש' 8-9). פרטים שוליים אלה מחזקים את מהימנותו של הנאשם בכללותה, ולא להיפך.

ז. גרסתו של הנאשם לגבי הפסקת פעילותם של אוחיון וז'נו לאחר האיחוד ולאחר השיחה המוקלטת, ודבריו כי השניים נעלמו ולא נראה עד למסיבת הסיום, אם בכלל, מהימנים אלי לשעצמם, ואף נתמכים ברובם המוחלט בגרסתו של אוחיון, לפיה לאחר השיחה הבין שהנאשם "מוכר לו אשליה", והפסיק למעשה את פעילותו עבור הנאשם: "95, 99... אחוז שכבר הייתי מנוטרל...". עדויותיהם של הנאשם ושל אנדריאנה, לפיהן אוחיון וז'נו, אשר היו שכנים וגיסים בתקופה הרלוונטית, היו "צמד חמד" והלכו יחדיו לכל מקום, מעבר לכך שלא נסתרו, נתמכות בין השאר בעובדה שהשניים הלכו יחדיו גם למשטרה בינואר '11, ומסרו תלונתם נגד הנאשם באותו יום, ומחזקות את דבריו של הנאשם כי גם ז'נו הפסיק לעבוד באותה תקופה עבורו.

ח. ב"כ המאשימה התייחס ארוכות לסוגית הכספים שנתן הנאשם לאוחיון לפני הבחירות, על רקע דבריו במשטרה כי נתן לו כסף לתפילין עבור בנו, והלוואה בסך 1,500 ₪ לפני הבחירות, בשיק אותו הכין מבעוד מועד, ונשא בכיסו. מעיון בתמליל החקירה (ת/5) עולה כי הנאשם עצמו התלבט בשאלת המועד בו נתן לאוחיון כסף לתפילין, ובסופו של דבר החליט כי התפילין ניתנו ללא קשר מסע הבחירות, הרבה לפני כן, כאשר יש לזכור כי אוחיון ציין במפורש כי הנאשם היה קרוב אליו, "**מעין כזה חבר**". התלבטות זו עשויה ללמד, כי הנאשם ניסה להיזכר בדברים לגופם, ולא להמציא גרסה חדשה. מכל מקום, הנאשם עמד על דבריו, כי נתן לאוחיון כסף עבור התפילין, וסבר כי אם אוחיון אינו זוכר, יתכן שנתן לו בסתר. לא נעלם מעיני כי אוחיון העיד שבשנת '08 היה בנו בן 17, ולא בר מצווה, אם כי לא ברור כיצד מתיישבים דבריו אלה עם גרסתו לפיה בעת הפגישה המוקלטת נכנס הנאשם לביתו, אמר שלום לילדיו "שאז היו קטנים" (עמ' 289, ש' 22), וניהל שיחה עמו. מכל מקום, התרשמתי כי הנאשם הוא בעל זכרון טוב למדי, הכיר היטב את משפחתו של אוחיון, ולא היה עושה טעות כה גסה וטריטוריאלי, הניתנת להיבדק באופן מיד, כמו אמירה לגבי אירוע משפחתי של אוחיון, אלמלא עמד דבר מה בבסיס הענין. כך או כך, עסקינן בפרשה שאירעה אי שם בשנת '07 - '08, כאשר הנאשם מסר דבריו לגבי הכספים בשנת '11, שעה שנחקר בפרשת השוק. אני רואה להסתמך על גרסתו של אוחיון, אשר הכחיש דברים אלה מכל וכל, כדי לקבוע כי גרסת הנאשם אינה אמינה. המשטרה בחרה להמנע מבדיקה של הדבר בזמן אמת, משיקוליה. לו רצתה להזים טענה זו בזמן אמת, על אף שאין לדברים חשיבות ממשית, מעבר בסוגיית המהימנות, לא היה לה כל קושי לבדקם בזמן אמת, ולבקש מהנאשם להמציא לה ראיות לגרסתו.

ט. אני רואה לקבל את דבריו של הנאשם, לפיהם הבטיח לעזור לאוחיון לקבל עבודה בעירייה בגין פעילותו עבורו בהתנדבות לפני האיחוד עם ברקו ושפושניק, ומסירותו בשתי מערכות בחירות, משהכירו מקרוב כאיש עבודה חרוץ ובעל רצון טוב, אך סובל ממצוקה כלכלית ממשית, וגם משלא רצה להראות כפוי טובה, אך לא כדי שימשיך לעבוד עבורו ולא יעזוב אותו, משלא נזקק לשירותיו באותו שלב. זאת, נוכח אמירתו המפורשת והמרגיעה לאוחיון "**אתה עזרת לי מספיק, מגיע לך, בסדר?**", שפירושה כי הסתפק בפעילותו של אוחיון בעבר.

אשר לאמרת הנאשם כי הוא מצפה מאנשים שלא ינהגו "**כמו בלגר**", במשמעות של עריקה משורותיו, מקובל עלי הסברו של הנאשם, כי לא התכוון לאוחיון, משנשמע אומר לו מיד לאחר מכן, במפורש, פעמיים, כאשר אוחיון החל לומר דבר מה, "**אני לא מדבר עליך, אני לא מדבר עליך**", במקום לומר לו מפורשות, לו היה מעונין בכך, כי הוא מצפה שימשיך לעבוד עד הבחירות ויפגין נוכחות וחריצות. לענין דבריו של הנאשם כי המצב מצוין "**אבל שלא תחשוב שזה בא... צריך לעבוד ולעבוד קשה**", אני מקבלת את הסברו, כי התכוון לעבודה ברמת המטה ולא לעבודה של אוחיון, וכי לא היה בדברים כדי להתנות עבודה של הנאשם, זאת, משאמר לו באותה נשימה, מיד לאחר דברים אלה, והבהיר לו באופן חד משמעי, כפי שנשמע בקלטת, כי יעזור גם לאחרים, אנשים טובים שלא עזרו לו, ואפילו עבדו עבור מתחריו, ומשאמר שניות לפני כן, כי דחה בקשתם של עובדי עירייה מתבטלים ו"**אוכלי חנם**" להביא לו קולות של בוחרים. אמירה מעין זו אינה מזמינה את השומע ואינה יוצרת אצלו מוטיבציה לעבוד בהתנדבות עבור מי שאומר מפורשות, כי יתן עבודה גם למי שלא עבד עבורו וגם למתנגדיו.

י. כך גם לגבי המשפט "**אם אבחר אסדר לך עבודה בעירייה**". בחנתי האם נועדה אמרה זו לתמרץ את אוחיון לעבוד עבורו באותו שלב לאחר האיחוד, והיתה משפט משלים ל"**צריך לעבוד קשה**", כטענת ב"כ

המאשימה, או שכדברי הנאשם - אשר מסר כי אוחיון סיפר לו שבעבר ניסה לקבל עבודה בעירייה, אך מכיוון שלא היה מאנשי שלומו של ראש העיר הקודם, "שמו לו רגליים" - התייחסו דבריו לכך שבתקופתו של ראש העיר הקודם התקבלו רק אנשי שלומו, ללא מכרזים, ומשמעות הדבר כי אם לא יבחר לא יוכל לעזור לאוחיון. לא נעלם מעיני כי ניתן לפרש משפט זה באופנים שונים.

אני רואה להעדיף את הסברו של הנאשם, אשר חזר והדגיש כי באותו שלב, לאור האיחוד, לא היה זקוק לפעילותם של אוחיון וז'נו, אשר הפסיקו לעבוד במטה המשולב, והוא לא ביקש מהם לעשות עבורו דבר. לא זו בלבד שהסברו אינו מופרך, אלא אף מתיישב עם דבריו של אוחיון במטרה ובבית המשפט, לענין יחסו של הנאשם אליו באותה תקופה, זאת מעבר למשפט **"עזרת לי מספיק"**. הוא אף סביר בנסיבות הענין, משסיפר שוב ושוב על הכמות הגדולה של פעילים שעמדו לרשותו ולרשותו ברקו ושפושניק אחרי האיחוד, עד כדי כך שחיפשו להם לפעמים עבודות יזומות, גרסה אשר לא נסתרה, על אף שלא היה כל קושי לסתרה בראיות הזמה, לולא שיקפה את המציאות, כנראה.

גרסת הנאשם לפיה לא היה זקוק לאוחיון באותו שלב, נתמכת בדברי אוחיון במטרה בשנת 11': **"...והרגשתי שאני כבר כלום בשבילו... והבנתי שאני לא שווה כלום בשביל נפסו..."**. בעדותו אף הגדיל עשות ושפך קיתונות של רותחין על הנאשם, אשר התנהג אליו בקור, בלשון המעטה, הפסיק להזמין אותו למקומות, ועוד. התרשמתי כי דווקא בשל חששו של אוחיון שהנאשם אינו זקוק לו יותר וישכח שפעל עבורו, יזם את הפגישה, הכין מכשיר הקלטה והקליט את השיחה. לא נעלם מעיני כי כאשר הגיע הנאשם לפגישה, התנצל בפני אוחיון על התרחקותו בתיאור העומס הרובץ עליו, עד כדי כך שסיפר לו כי אפילו לאשתו ולילדיו אינו עונה בטלפון, וכי הוא אוהב ומעריך אותו. עם זאת, הסברו - לפיו רצה לפייסו בהיותו מכר ותיק, שעבד עבורו בהתנדבות משך חודשים, והגיע לו יחס טוב ונימוס אלמנטרי - אינו מופרך כלל, משהגיע הנאשם לפגישה, אותה אישר, באיחור של למעלה משלוש שעות.

מכל מקום, התרשמתי כי בהקשרים בהם נאמרו משפטים אלה - ולא ניתן להוציא את הדברים מהקשרם, ממיקומם בשיחה המתפתחת ביניהם, מהמשפטים שקדמו להם ובאו לאחריהם, כגון אמירה לפיה הנאשם מתכוון לשלב בעירייה גם אנשים שלא עבדו בשבילו כלל ובלבד שהם אנשים טובים, וכי אינו מפקיר איש - אין מדובר באמרות מובהקות, שיש בה כדי לקבוע ללמד מעבר לכל ספק סביר כי נועדה להניע את אוחיון להמשיך פעילות עבורו.

יא. אשר למשפט הכתוב בהודעתו של הנאשם ת/4, שלא נאמר על ידו, בחנתי את טענות המאשימה לפיה משאיוש הנאשם משפט זה בחתימתו, אישרר את תכנו. אין דעתי כדעתו. הודעת הנאשם נתקבלה במלואה, בהעדר התנגדות מטעם ההגנה לקבילותה, ומשויתרה ההגנה על חקירתו הנגדית של החוקר שגבה אותה. בנתונים אלה קיימת חזקה עובדתית לפיה הודעה החתומה על ידי הנאשם, משקפת את האמור על ידו, במיוחד כאשר הנאשם ערך הגנה מסוימת להודעה, וכאשר ההגנה נמנעה מחקירתו הנגדית של החוקר. ואולם, חזקה עובדתית זו ניתנת לסתירה, ובענייננו אף נסתרה, כאמור לעיל. שעה שיש הוכחה פוזיטיבית לכך שהנאשם לא אמר משפט זה - אשר לא למותר לציין כי הינו המשפט המפליל ביותר בהודעתו - ועדותו כי החקירה הארוכה התישה אותו, ולכן לא שם ליבו לדברים, לא נסתרה, איני רואה ליחס למשפט זה משקל כלשהוא.

יב. למען הסר ספק, בחנתי את טענת המאשימה, שבבסיסה ההנחה כי מדובר באמרות מניפולטיביות של

הנאשם, שנועדו לטשטוש הבטחות שיש בהן משום עבירה, כאמצעי זהירות, תוך לקיחה בחשבון כי הוא מוקלט. אפשרות זו קיימת תמיד, ולא בכדי מקובל לומר כי הפוליטיקה היא "אמנות האפשרי". עם זאת, לא ניתן להתעלם ממצב הדברים האובייקטיבי בעת מתן ההבטחה לאוחיון - התרחקותו של הנאשם מאוחיון, כפי שתיאר אוחיון עצמו, על רקע עודף פעילים. העובדות האובייקטיביות הן המקרינות על הפרשנות, ולא להיפך.

יג. גרסתו של הנאשם, לפיה ז'נו התפרץ לחדרו נסער ובוכה שלושה שבועות לפני הבחירות, כשבדיו מכתב פיטורין מעירייה, ואמר לו כי פוטר עקב תמיכתו בו, לא נסתרה, וחוזקה על ידי ז'נו עצמו בעדותו. כך גם לא נסתרה גרסתו לפיה התייעץ עם עו"ד דני דרבקין, עם דוד נחום, קצין המחוז, ובאופן לא פורמאלי גם עם לאה ספיר, שהיתה קצינת מחוז בעבר, והוברר לו כי פיטוריו של ז'נו אינם חוקיים, משנעשו לאחר הצעות המועמדות על ידי ראש עירייה המסיים תפקידו, וכי בדיעבד התברר לו כי היועצת המשפטית אף הודיעה על כך לאריאב במפורש בכתב. לא היה למאשימה כל קושי לבקש הבאתן של ראיות הזמה, אילולא היה בדברים ממש. בנסיבות אלה, אני רואה להאמין לדבריו, כי משדובר בפעיל שעבד עבורו בהתנדבות, למרות שנעלם לאחר האיחוד, ובהיותו ראש האופוזיציה, ונקרתה בפניו הזדמנות להפגין את כוחו לצורך תיקונו של עוול, מצא לנכון להבטיח לז'נו כי ידאג לבטל את פיטוריו הבלתי חוקיים, ולא מצא בכך פסול. ז'נו עצמו אישר בעדותו, כזכור, כי הנאשם אמר לו, שבירר ומצא כי פוטר שלא כדין.

יד. לענין התנהלותו של הנאשם לאחר הבחירות, מקובלת עלי גרסתו כי עזר לאוחיון בכך שהפנה אותו למכרז לפקחים, ולא פעל לטובתו מעבר לכך, גרסה הנתמכת גם בדבריו של אוחיון עצמו, אשר אף התרעם על כך. כך גם לא נסתרה גרסתו, כי משהתברר לו כי לאוחיון הרשעה בעבירת אלימות במשפחה, והוא הודיעו כי אינו עומד בתנאי הסף ולא יוכל לגשת למכרז, טען אוחיון בפניו כי בהיותו ראש עיר, הוא יכול לסדר את הענין, וכעס על סירובו לפעול בניגוד לחוק, גרסה שנתמכה בעדותו של אוחיון עצמו גם בבית המשפט. גרסת הנאשם כי לאחר האירוע האלים והתנהגותו של אוחיון, אשר צעק וקילל, החליט להפסיק לעזור לו, נתמכת בגרסתו של אוחיון, לפיה קבע עם הנאשם פגישה לענין גינון, אך זו לא התקיימה, משקדם לה האירוע האלים, שלאחריו איבד אמונו בו סופית.

גרסתו לפיה לא הפלה את פעיליו לטובה, ולא קיבל אנשים על בסיס פוליטי, נתמכת דווקא על ידי ז'נו, שאמר בהקשר אחר **"... לאנשים שלא עשו כלום בשבילו כלום בבחירות לכי תראי איזה תפקידים. כלום כלום"**. (עמ' 502, ש' 1-3).

טו. אשר לז'נו, גרסתו של הנאשם לגבי החזרתו לעבודה בעירייה על ידי ועדת כוח אדם לניסיון למשך שלושה חודשים בתפקידו הקודם, חוזקה במידה מסוימת בדבריו של ז'נו, אשר התרעם על כך שהוחזר למחסן ולא קודם, אם כי ז'נו חזר והעיד כי אינו בטוח כלל כי הנאשם הוא אשר החזירו לעירייה. אני רואה לקבל את טענת המאשימה כי טרונייתו של ז'נו נבעה מכך שהנאשם הפר את הבטחתו למנותו לתפקיד בכיר, מפני שהתרשמתי כי מדובר בציפייה של ז'נו - אשר גם לא היסס להעביר מסרים לפני עדותו לפיהם תמורת מיליון דולר יבטל את תלונתו - לקידום מעצם היותו פעיל של המנצח, ולא בהבטחה של הנאשם. זאת, בנוסף לאופן בו תפס את נצחונו של הנאשם בבחירות, כעולה גם מהתנהגותו למחרת היום. מהימנה עלי גרסתו של הנאשם לגבי הטעם בגינו פוטר ז'נו בפעם השניה, אשר לא נסתרה, למרות שלא היה כל קושי להביא ראיות הזמה לולא היה בה ממש.

טז. אשר לתשלום הכספים לז'נו, אני מעדיפה את גרסת הנאשם לפיה נתן לו 5,000 ₪ במזומן ו-5,000 ₪ בשיק, בשל מחויבותו לפעיל שהתנדב עבורו, ובעיקר עקב מצבו הכלכלי הקשה - משפוטרי לפני הבחירות עקב תמיכתו בו, וטרם קיבל משכורת לאחר שהוחזר - על פני דבריו של ז'נו כי קיבל רק את השיק האמור. זאת, משהתרשמתי כי לא היתה לנאשם סיבה ממשית להפריז בסכום ששילם, והדברים מתיישבים אף עם גרסתו של ז'נו במשטרה, לפיהם הנאשם התחייב לפני הבחירות להחזיר לו את הוצאותיו לאחר הבחירות, המלמדים על כך כי הנאשם לא ביקש להמיר את תשלום הכספים בקידומו של ז'נו. האופן בו שולם התשלום הראשון, משהוציא הנאשם באופן ספונטני שיק מכיסו מיד לאחר ששמע את ז'נו מספר על קשייו, מתיישב עם גרסת הנאשם, ועשוי להעיד על כך כי הבין שהגיע המועד לקיים את התחייבותו להחזיר לז'נו את הוצאותיו, וזאת ללא דיחוי.

ביחס למועדים בהם שולמו כספים אלה, על אף שהנאשם אישר כי אם אמר דברים במשטרה, סביר להניח כי הם נכונים, התברר כי דווקא גרסתו הכבושה, שניתנה לראשונה לקראת סיומה של חקירתו הנגדית - לפיה יתכן ששילם לז'נו חלק מהסכומים הנטענים לפני הפיטורין וחלק לאחריהם, בנסיבות אותן פירט בזירות בעדותו - חוזקה בגרסתו של ז'נו גם במשטרה וגם בבית המשפט. כזכור, אמר ז'נו כי הנאשם מסר לו שיק של 5,000 ₪ לפני שפוטרי, ואמר לו כי ישלם על כך ביוקר(נ/1), גרסה עליה חזר בנוסח אחר בבית המשפט, באומרו כי לפני פיטוריו עלה למשרדו של הנאשם ושאל אותו לגבי ההבטחות שהבטיח לו. הנאשם אמר לו **"...קח את זה ואת השאר אנחנו נסתדר, אחרי שלושה חודשים תקבל עד הסוף... כל מה שהבטחתי אני אשלם לך..."**, אף שלדבריו, הבטיח לו הנאשם גם הבטחות נוספות.(עמ' 416 - 418). התרשמתי כי ז'נו לא התכוון להיטיב עם הנאשם בעדותו, ועמידתו על כך כי הנאשם נתן לו שיק לפני פיטוריו, גרסה אותה העלה גם הנאשם, תוך ניסיון לשחזר את המעמד בו הגיע אליו ז'נו, עשויה להיות נכונה. למען הסר ספק, איני רואה לקבוע ממצאים עובדתיים על סמך דבריו של ז'נו, ככל שאינם נתמכים בראיות חיצוניות, אך גרסתו זו לגבי התשלומים שקיבל, ואשר לוותה באמירות כעוסות כלפי הנאשם, עשויה ללמד על המועד הנכון בו ניתנו הכספים לז'נו.

מכל מקום, לא היה למשטרה כל קושי לבדוק ענין זה בינואר '11 בעת חקירתו של התיק, לאור אמרתו של הנאשם בהודעתו ת/3, מיום 25/1/11, משעמדה בפניה גרסתו הסותרת של ז'נו, שניתנה שבוע לפני כן, ביום 17/11/09. בנתונים אלה, לא מן הנמנע כי מחצית הסכום שולמה לז'נו בטרם קיבל את שכרו עבור החודש בו עבד בעירייה, והמחצית השניה לאחר הפיטורים, משהתברר כי ההלוואות שנטל כרסמו בכספי הפיצויים עד דק.

ואולם, אפילו שולמו כל הכספים לאחר הפיטורין, כפי שמסר הנאשם במשטרה, בניגוד לנטען על ידי ז'נו, אין בכך כדי ללמד כי שולמו עקב הפיטורין. זאת, מהסיבה הנטענת לעיל, לפיה נבלעו כספי הפיצויים בהחזר ההלוואות שנטל, והוא הגיע עד פת לחם.

לסיכום, מקובלת עלי גרסת הנאשם כי נתן את הכספים לז'נו בשל מחויבותו כלפיו ומצוקתו הכלכלית הגלויה, ואיני רואה לקבל את טענת המאשימה כי הכספים ניתנו חלק ההבטחות, או כנגד הפיטורין.

יז. לענין הבטחותיו של הנאשם לפעילים, גרסתו של הנאשם לפיה האנשים שפעלו עבורו האמינו בדרכו, והוא לא העסיק אנשים תמורת הבטחות ותנאים, לא זאת בלבד שלא נסתרו, למעט בגרסתו של ז'נו, שלא ניתן לבסס עליה ממצאים עובדתיים - אלא אף חוזקו למעשה בפרשת אוחיון, מכרו הוותיק של הנאשם, אשר לראשונה הובטחו לו הבטחות בקיץ '08 - לאחר שעבד עבור הנאשם. דברי הנאשם, לפיהם הבטחותיו היו הבטחות פוליטיות לגיטימיות, הוא לא הבטיח משרות מראש, אלא עזרה בלבד, וגם זאת רק בדרכים חוקיות וללא קיצורי

דרך, לא נסתרו אף הם. כך גם לא הוכח כי דבריו, לפיהם אין כל קשר בין פעילותם של אנשים עבורו לבין העסקתם בעירייה, משהתקבלו לאחר הבחירות עובדים רבים על פי מכרזים, בין אם פעילים שלו, בין של אחרים, ובין אנשים שלא היו פעילים כלל, חוזקו משהעיד ז'נו בתרעומת, כי לעירייה נתקבלו אנשים שלא עשו דבר עבור הנאשם, ואף קיבלו תפקידים טובים.

יח. לסיכום, דבריו של הנאשם, מעבר לכך שהיו מהימנים עלי בכללם, חוזקו בראיות שונות, אם בדבריהם של עדי ההגנה, אם במסמכים שהוצגו בפני בית המשפט, ואפילו בחלקים מדבריהם של ז'נו ואוחיון, אשר אין בהם לכשעצמם די כדי לבסס ממצאים עובדתיים לצורך הרשעה.

67. קביעת העובדות, כפי שהוכחו בראיות שהובאו בפני בית המשפט

א. נוכח הראיות שהובאו לעיל, שוכנעתי כי הנאשם הודיע על כוונתו להתמודד לבחירות '08 עוד בשנת '03, ובשנת '07 שכר משרד, מזכירה - אנדריאנה, הקים מטה בחירות, הכריז כי הוא מתמודד לראשות העירייה, והחל לקדם את מסע הבחירות שלו.

ב. אוחיון וז'נו פנו אל הנאשם ואל אנדריאנה בסוף שנת '07 או בשנת '08, בבקשם לעבוד עבור הנאשם. לאחר שהסכים לכך, החלו לעבוד כפעילי שטח בהתנדבות, ביוזמתם ולבקשתם, מתוך אמונה בתכניותיו לשפר את פני העיר, ביכולותיו ובדרכו. הם לא היו חלק משדרת המטה שלו, והיו לו הרבה פעילים כמותם, אך יחסיו עם אוחיון היו קרובים נוכח היכרותם רבת השנים, וגם יחסיו עם ז'נו היו סבירים. השניים לא קיבלו שכר, אך היו להם רווחים משניים כאמור לעיל.

ג. לא הוכח כי עד קיץ '08 הבטיח הנאשם לאוחיון ולז'נו הבטחות כלשהן.

ד. במהלך הפעילות המשותפת של הנאשם ושל אוחיון, לאחר שהאחרון תינה בפניו את צרותיו הכלכליות, וביקש שהנאשם יסייע לו להכנס כעובד עירייה, הבטיח לו הנאשם כי **"יהיה בסדר"**.

ה. במהלך קיץ '08, התאחד הנאשם עם שפושניק וברקו ברשימה משותפת (לעיל ולהלן: האיחוד).

ו. בפגישה המוקלטת, בתאריך לא ברור, חודשיים עד ארבעה חודשים לפני הבחירות, בסביבות יולי אוגוסט '08, נתן הנאשם לאוחיון הבטחה מפורשת, כי אם יבחר, יסדר לו עבודה בעירייה בתפקיד שיתאים לכישוריו, אשר השכר בצידו לא יפחת מ- 6,000 ₪, ובלבד שיעבוד כהלכה, ויצדיק את שכרו. זאת, כאשר אוחיון הרגיש שהנאשם מתרחק ממנו, אינו זקוק לו עוד, ודרש ממנו הבטחה כאמור. הנאשם, אשר הכיר מקרוב את אוחיון כאדם מסור ואיש עבודה חרוץ, אך סובל ממצוקות כלכליות ממשיות, הרגיש מחויבות לגמול לו על פעילותו לאורך מסע הבחירות בשנת '03 ו-'08, על אף שלא נזקק לשירותיו באותו שלב, ולא רצה להראות כפוי טובה, בהבהירו לו כי פעל עבורו די, והדבר מגיע לו (בלשון עבר), תוך אמירה במקביל כי יעזור גם לאנשים טובים אחרים שלא עזרו לו, ואפילו פעלו עבור מתחריו, וכי לא יפקיר איש.

ז. אוחיון שמע את דברי הנאשם, האט את פעילותו, וחדל לעבוד עבורו זמן קצר לאחר מכן, כמוהו כז'נו, אשר האיחוד היה למורת רוחו. הנאשם היה מודע לכך, אך לא היה זקוק באותו שלב לפעילותם, נוכח הכמות הגדולה של הפעילים שעמדה לרשותו ולרשות ברקו ושפושניק. הוא היה אדיש לכך שלא עבדו כלל, אך היה שבע רצון

מכך שלא פעלו עבור מתחריו.

ח. ביום 6/10/08 הגישו הנאשם ורשימת עורכי את כל הטפסים הנדרשים לגורמים המוסמכים לצורך הצעת כוונות לראשות העירייה ולמועצת העירייה בבחירות שעמדו להתקיים ביום 11/11/08, לרבות טפסי "הצעת מועמד", כתבי הסכמות, הפקדת ערבון וכיוצא בזה. כפי שנקבע לעיל, במועד זה הוקמה מועמדותו לראשות העירייה ולמועצת העירייה.

ט. כשלושה שבועות לפני הבחירות, התפרץ ז'נו - אשר לא נראה בשטח מזה מספר שבועות - לשיבה בה ישב הנאשם, כשהוא נרעש ובוכה, בהחזיקו הודעת פיטורין מהעירייה, ואמר לנאשם כי פוטר עקב תמיכתו בו. לאחר שהתייעץ עם עו"ד דרבקין, עם דוד נחום, קצין המחוז, ובאופן בלתי רשמי עם הגב' לאה ספיר, שוכנע הנאשם כי הפיטורין של ז'נו, שהיה פעיל שלו, היו בלתי חוקיים ונעשו שלא כדין. משנפלה לידו הזדמנות לעזור לפעיל שלו ולנגח את ראש העיר גם יחד, עשה בה שימוש, והבטיח לז'נו לבטל את הפיטורין ולהחזירו לעירייה.

י. הנאשם נבחר לראשות העירייה, ונכנס לתפקידו בדצמבר 08'. הוא ניסה לקיים את הבטחותיו לאוהיון, הפנה אותו למכרז לפקחים, אך משלא עמד בתנאי הסף, הודיע לו כי לא יוכל לגשת למכרז, מפני שלא יוכל לקבל רשיון לנשק. אוהיון התרעם ואף דרש ממנו לעקוף את ההגבלה, אך הנאשם סרב. השניים קבעו פגישה לבחון עבודה נוספת בגינון, אליה לא הגיע אוהיון, משהיה מעורב בתקרית אלימה עם מאבטח בקומת ראש העיר, אירוע לגבי רב הנסתר על הנגלה. נוכח התנהגותו של אוהיון המתוסכל לאחר אירועים אלה, והאופן בו ניסה לאכוף על הנאשם את העסקתו, בנופפו בקלטת של הפגישה המוקלטת, הפסיק הנאשם את הקשר עמו.

יא. הנאשם פעל בדרכים חוקיות לבטל את הפיטורין (אשר גרסתו, לפיה היו בלתי חוקיים, לא נסתרה), ולהחזיר את ז'נו למקום עבודתו הקודם, אם כי לניסיון בלבד. ז'נו, אשר הוחזר למחסן לניסיון בינואר 09', לא היה שבע רצון מהתרחשות זו, וסבר כי הוא זכאי לקידום בהיותו פעיל של ראש העיר. הוא לא עבד והתחצף לממונים עליו, התנהלות אשר בגינה פוטר בתוך חודש, חודש וחצי, באישורו של הנאשם. במקביל, עוד לפני פיטוריו, פנה לנאשם ותינה בפניו את צרותיו על חסרון הכיס הכבד ממנו סבל. האחרון, אשר הרגיש אחריות מסוימת למצבו, ומחויבות לשלם לו עבור פעילותו והוצאות שהוציא, שילם לו 10,000 ₪ בשני תשלומים, בשיק ובמזומן, מכספיו הפרטיים, ואמר לו כי לא יוכל לעזור לו עוד בעירייה.

יב. התנהלות זו גרמה לז'נו ולאשתו כעס רב, ובאופן שלא הובהר עד תומו אף לכך שכוס שהחזיקה בידה שברה את שמשות הרכב שלו, מעשה בגינו הגיש תלונה במשטרה, ואף שלח את גב' ז'נו לועדת משמעת. ז'נו פנה לבלגר ולמבקר המדינה, אך פנייתו לא העלתה דבר, מפני שלפי גרסת הנאשם, אשר לא נסתרה, המבקר בדק את החומר, ולא מצא בו עילה להתערבות.

יג. משהתברר לאוהיון ולז'נו כי תקוותיהם נכזבו, וכי הנאשם אינו מתכוון לעזור להם מעבר לעזרה שנתן כאמור לעיל, התרו השניים בנאשם, כל אחד בזמנו, כי יפנו לעיתון, ואוהיון אף אמר כי יפנה למשטרה. תגובתו של הנאשם, אשר לא התרצה, גרמה לאוהיון להעביר את הקלטת, עליה סיפר לז'נו מספר חודשים לכל היותר לאחר שהקליטה, לבלגר, לסמיון, ולאחר תקופה לרביב. במקביל, היה ז'נו בקשר עם רביב, אשר ויתר לו על החזר ההלוואה שנתן לו, ואף דאג לו כלכלית במידה כזו או אחרת.

יד. אשר להבטחות לפעילים, אין די ראיות לקביעת ממצאים עובדתיים, למעט העובדה כי בתאריכים לא ידועים הבטיח הנאשם לפעיליו עזרה בנושא עבודה בעיריה. גרסתו, כי הם עבדו עבורו מרצונם בשל אמונתם בו, ללא תנאי, לא נסתרה. לאחר שנבחר, הפנה שימת ליבם למכרזים שפורסמו, כדי שיוכלו לגשת למכרזים. חלקם נתקבלו וחלקם לא עמדו בתנאים ולא התקבלו.

טו. הנאשם נחקר בעניינים אחרים החל משנת 10', כעולה מת/1, סיפר כי הוא נסחט על ידי פעילים, והזכיר את אוחיון ז'נו. ביום 23/11/10 הועברה הקלטת על ידי רביב למשטרה, וביום 17/1/11 מסרו אוחיון ז'נו הודעות במשטרה. הנאשם נחקר מספר פעמים, הודה בחלק מהעובדות המיוחסות לו, אך כפר בפליליות. גרסאותיו לא נבדקו לעומקן, וכך גם לא נבדקה החוקיות של פטוריו של ז'נו עובר לבחירות.

68. האם הוכחו עבירת השוחד בעניינים של הפעילים, למעט אוחיון ז'נו?

לצורך הוכחת העבירות, היה על המאשימה להוכיח את היותו של הנאשם עובד ציבור, הקשר הסיבתי העובדתי בין המתת לפעולה של הנאשם, ומודעותו של הנאשם לכל היסודות העובדתיים בעבירה, ולכך שהמתת ניתנה בעד עשיית פעולה הקשורה בתפקידו, בין אם התכוון להיטיב עם אוחיון ו/או עם ז'נו, ובין אם לאו, בין אם קיים את הבטחותיו, ובין אם לאו.

האם היה הנאשם עובד ציבור בעת שניתנו ההבטחות לפעילים?

א. המאשימה לא הרימה את נטל ההוכחה לגבי היסוד הראשון, דהיינו כי הנאשם היה מועמד עת הבטיח לאוחיון הבטחות כמפורט לעיל, וממילא לא עבר עבירה של התנאת שוחד ולקיחת שוחד ביחס אליו.

ב. אשר לז'נו, גרסתו כי פעל על יסוד הבטחות שנתן לו הנאשם שנתיים לפני הבחירות לא היתה מהימנה עליו, אך אפילו ראיתי לקבלה - ואין הדבר כך - לא הוכח כי הנאשם היה מועמד באותה תקופה, אפילו אליבא דמאשימה. לענין ההבטחה שניתנה לז'נו שלושה שבועות לפני הבחירות, זו תבחן לגופה להלן.

ג. אשר לפעילים אחרים, בלתי מסוימים, לא הוכח מתי נעשו הבטחות אלה, ולכן, לא הוכח מעבר לכל ספק סביר כי ניתנו לאחר שהנאשם נעשה מועמד, כאמור לעיל.

לחלופין, אפילו היה הנאשם מועמד בעת מתן ההבטחות לפעילים בלתי מוגדים אלה, נוכח העדר נתונים לגבי תוכן ההבטחות, מועדן - לפני או אחרי המתת - הקשר הסיבתי בין לבין המתת, האם ניתנו כנגד המתת אם לאו, ולגבי מודעותו של הנאשם לכל היסודות העובדתיים בעבירה, ולכך כי המתת ניתנה בעד פעולה הקשורה בהבטחה - לא הוכחו יסודותיהם של עבירות השוחד. למען הסר ספק, אין די באמרתיו של הנאשם בנדון, כדי לקיים את יסודות העבירה, ואין מדובר בהודיית הנאשם בנדון.

69. האם הוכחו עבירת השוחד בעניינים של אוחיון ז'נו, בהנחה כי הנאשם היה מועמד משנת 07', כנטען על ידי המאשימה?

ייתאמר כבר עתה כי התשובה לכך היא שלילית.

א. דרכי השוחד הנטענות בכתב האישום,

אין חולק כי השירות שנתנו הפעילים אוחיון וז'נו לנאשם, משעבדו עבורו ללא שכר במערכת הבחירות בשנת '08, למעט החזר הוצאות מסוימות, עונה על הגדרת המתת בעבירות השוחד. ואולם, לא הוכח כי התקיימו היסודות הנוספים הנדרשים בעבירות אלה, אם התנאת שוחד ואם לקיחת שוחד.

ב. התנאת שוחד עד אוגוסט '08 - לגבי אוחיון וז'נו כאחד

לאור הממצאים העובדתיים שנקבעו לעיל, לפיהם אוחיון וז'נו הם אלה שפנו לנאשם וביקשו לפעול עבורו, וכי הנאשם לא הבטיח להם דבר עבור פעילותם בעת שהחלו לעבוד עבורו, אני קובעת כי יסודותיה של עבירה זו לא הוכחו, ככל שיש התייחסות לתקופה עד אוגוסט '08, אז הבטיח הנאשם לאוחיון לסדר לו עבודה בעירייה בנתונים שנקבעו לעיל, ואשר יבחנו להלן.

אשר לטענה בדבר העמדת תנאים של שוחד לאוחיון אוגוסט '08 והצבת תנאים של שוחד לז'נו לקראת אמצע אוקטובר '08 - אלה יבחנו להלן במקביל לבחינה של לקיחת השוחד הנטענת.

פרשת אוחיון

70. אקדים ואומר כי ההבטחות שנתן הנאשם לאוחיון אינן מקיימות את יסודותיהן של עבירות השוחד הנטענות בעניינו. בנסיבות המתוארות לעיל, לא הוכח הקשר הסיבתי בין המתת להבטחות, במובן הנדרש בדין, והנאשם לא היה מודע לכך שהמתת ניתנה בעד עשיית הפעולה הקשורה בתפקידו.

71. הקשר הסיבתי העובדתי בין המתת לפעולה של הנאשם - ההבטחה "יהיה בסדר"

א. המאשימה לא הוכיחה כי אוחיון עבד עבור הנאשם בגין ההבטחות שניתנו לו, לא בשנת '03 ולא בשנת '08. אוחיון העיד כי האמין בנאשם ובדרכו, ורק לקראת הקיץ ביקש ממנו לסדר לו עבודה בעירייה. משכך, לא ניתן לצפות מהנאשם לדעת לפני שלב זה כי המתת ניתנה לו עבור עבודה בעירייה.

משגולל אוחיון את מצוקותיו הכלכליות הקשות בפני הנאשם - שהיה מקורב אליו באותה תקופה, מעבר לפעיל רגיל, נוכח ההיכרות רבת השנים ביניהם ואופייה - בסיוור בו השתתפו השניים ברחוב הגפן בקיץ '08, וביקש מהנאשם לסדר לו עבודה בעירייה, ענה לו הנאשם "יהיה בסדר". הנאשם התייחס למלים אלה כאל הבטחה פוליטית לגיטימית ומקובלת לאוחיון, "ש...שתקיים כשהתנאים יבשילו לכך והנסיבות יבשילו לכך", במשמעות של "שאני אשתדל לעזור לו..." (עמ' 605, ש' 1-25; עמ' 606, ש' 1-22; עמ' 608, ש' 29-31).

ב. סעיפים 294 (2) - (7) לחוק העונשין קובעים כי אין נפקא מינה אם מדובר בשורה של אפשרויות, לרבות משוא פנים בדרך כלל, או פעולה שהנאשם היה חייב לעשותה על פי תפקידו, או השפעה על פעולה של אחר, וכיוצא בזה. דהיינו, אם הבטיח להשתדל לעזור לו לקבל עבודה בעירייה כשהתנאים יבשילו לכך, בעד וכנגד פעילותו של אוחיון עבורו בהתנדבות, ואין נפקות לשאלה אם התכוון לקיים הבטחה זו אם לא - נעברו עבירות של התנאת שוחד ולקיחת שוחד.

מדברי הנאשם ניתן להסיק כי המלים "יהיה בסדר" מקובלות בשפת הפוליטיקאים. דא עקא, שהפסיקה קובעת כי נוהג מקובל אינו בהכרח כשר:

"... אין בזאת כדי להכשיר את המעשה הפסול... קיומם של 'נוהג מקובל' ו'מסורת של שנים' אין בהם כדי להועיל, אם וכאשר נוהג זה ומסורת זו יסודם בשיבוש ערכים ונורמות תקינות. אכן, ייתכנו מקרים וקיימות בהם המקובל והנהוג עשויים ללמד על תום-ליבו של אדם. אך ראש לכל יש לבחון, אם נוהג זה יסודו בטעות כנה או שמא מבוסס הוא על נורמות מעוותות ומשובשות. הבחנה זו תיעשה על פי נסיבותיו של כל מקרה ומקרה, ואין לקבוע בה כללים ברורים וגורפים. בעובדה שמדובר בנוהג מקובל, בעובדה זו כשלעצמה, אין די". (שם. בעמ' 701. ראו גם פרשת גנות). (פרשת אטיאס דלעיל).

ואולם, אמירה כללית זו, אף שניתן לפרשה כהבטחה, אינה מספקת על מנת לקבוע כי התמלאו יסודותיהן של עבירות השוחד, כאשר יש לזכור כי הנאשם לא אמר לו "**בסדר**" לבקשתו לסדר לו עבודה בעירייה, אלא "**יהיה בסדר**". דווקא מהשיחה המוקלטת בין השניים, שנערכה לאחר מכן, ניתן להסיק כי המונח "**יהיה בסדר**" לא נאמר ולא נתפס כהבטחה ממשית, ולכן הגיע אוחיון ערוך לפגישה המוקלטת עם דרישות ספציפיות, המעידות על התכוונות למלים הנאמרות, ולא ראה להזכיר לנאשם כי הבטיח לו דבר כלשהוא בעבר. גם הנאשם לא ראה לנכון לומר לו בשיחה המוקלטת דברים כגון: הרי הבטחתי לך בעבר שאשתדל לעזור לך, מדוע אתה דואג, מדוע אתה חוזר על כך?

התיבה "**יהיה בסדר**" עשויה לקיים בנסיבות רבות הבטחה מסוימת מגובשת, ממשית ומסוימת, ואפילו אין הדבר כך, היא עשויה ללמד על התחייבות למשוא פנים למושא ההבטחה, אך סבורני כי לשם הרשעה יש צורך לבסס מסד נתונים מפורט מזה שהובא בפני. זאת, בין השאר, משהתרשם אוחיון עצמו כבר אז, כי הנאשם לא התכוון למשמעות העולה מדבריו, ומשסבר שהוא "לא שווה כלום" עבורו, ורצה לבדוק זאת במפורש בפגישה המוקלטת.

ג. אשר לשאלת ה"**בעד**", לא שוכנעתי כי יסוד זה בעבירה הוכח מעבר לכל ספק סביר, באשר לא ברור מה ביקשו הנותן או הלוקח להפיק מהמעשה. זאת, בקונסטלציה הראייתית שהובאה לעיל, כאשר לכאורה מדובר בשיחה שהתנהלה זמן קצר לפני השיחה המוקלטת, משהעיד הנאשם כי התקיימה בקיץ, וניתן להסיק מהשיחה המוקלטת גם בעניינה. בפרשת פלאטו שרון נקבע:

"... מאחר שמדובר בהליך פלילי, בהוכחת מרכיבי העבירה מעבר לספק סביר, הרי כשמגבשים את הראיות כולן, בדרך-כלל על-פי כלל הנסיבות, יש לתת את הדעת לא רק לעובדות המזדקרות מעל-פני השטח, אלא גם למשתמע מהן, להגיון הדברים הטמון בו, ולרקמת היחסים, שנקשרו בין הנותן ללוקח; יש לחקור ולדרוש אחר רחשי ליבם וכוונותיהם הסמויות ולעוד כהנה וכהנה ציוני דרך, נדבכים ורכיבים, המתבררים או המסתברים מסיפור המעשה והשתלשלות העניינים, שכן, כל אלה, כשהם משתלבים יחדיו, מציבים את הראיה המוכחת ותוחמים את גבולות המעשה במשבצת הראויה לו - אם זו המשבצת הלבנה, המלמדת על טוהר המעשה, ואם זו המשבצת השחורה, המעידה על פסלותו. בבואנו לבחון את הנסיבות כולן, חשוב שהבחינה תיעשה מתוך ראייה כוללת, מציאותית וזהירה של הפרשה, אך לאו דווקא נוקשה ודקדקנית, ובלבד שתמיד נשווה נגד עינינו, מצד אחד - מה התכלית אשר במעשה החקיקה ומה הנורמה החקיקתית שביקש המחוקק להשיג. מצד אחר - מה ביקשו הנותן או הלוקח להפיק מהמעשה...". (שם, בעמ' 767-768).

אוחיון אמר שהנאשם היה ממש **"מעין חבר"**, נוכח הקרבה ביניהם, והנאשם העיד כי רצה לעזור לאוחיון, משהכיר מקרוב את מצוקותיו והעריך את יכולותיו, וגם תמורת פעילותו. בהעדר ידיעה לגבי ההקשר המדויק של הדברים, מעבר לעובדה כי אוחיון תינה בפניו בהליכה את צרותיו וחסרונ הכיס הקשה הפוגע בילדיו, ו**"הטון"** בו נאמרו מילותיו של הנאשם, חסרים נתונים כדי לקבוע כי קיים קשר סיבתי עובדתי ודאי בין המתת לבין ההבטחה **"יהיה בסדר"**. דהיינו, האם נאמרו מלים אלה להרגיעו כאדם קרוב, או לומר מלים מנחמות מקובלות בשיח האנושי, או כדי שאוחיון ימשיך לעבוד עבור הנאשם, או - כעולה מהשיחה המוקלטת העומדת בפני, שם אמר הנאשם לאוחיון זמן קצר לאחר מכן במפורש **"עזרת לי מספיק, מגיע לך"**, בלשון עבר - לאור הכרת התודה של הנאשם בשל פועלו של אוחיון בעבר משך כל התקופה, ללא קשר לפעילותו בהווה או בעתיד.

ד. בנסיבות המתוארות לעיל, גם לא הוכחה מודעותו של הנאשם לכל היסודות העובדתיים בעבירות הנטענות, דהיינו לכך שפעילותו של אוחיון בהתנדבות ניתנה בעד ההבטחה של הנאשם **"יהיה בסדר"**, ולא הוכח כי ההבטחה של הנאשם ניתנה כנגד פעילותו של אוחיון ממנה ואילך, דהיינו, היסוד הנפשי הנדרש בעבירות של התנאת שוחד ולקיחת שוחד. משלא הוכח הקשר הסיבתי בין המתת להבטחה, ומודעותו של הנאשם לכל היסודות העובדתיים בעבירות אלה, ולכך שהמתת ניתנה בעד עשיית פעולה הקשורה בתפקידו, אני רואה לזכות את הנאשם מהעבירות המיוחסות לו בגין הבטחה זו.

72. ההבטחה בפגישה המוקלטת

א. אשר להבטחה המפורשת לאוחיון באוגוסט '08, לסדר לו עבודה בעירייה, הכוללת **"פוליסת ביטוח"** בדמות רף תחתון של שכר, תוך אמירה כי ישובץ בתפקיד לפי כישוריו ויכולותיו ויצטרך לעבוד קשה תמורת שכרו, יש לבחון את הקשר הסיבתי בין המתת לפעולתו של הנאשם, ומודעותו של הנאשם לכל היסודות העובדתיים בעבירה, ולכך שהמתת ניתנה בעד עשיית פעולה הקשורה בתפקידו. (כל זאת לחלופין, משנקבע לעיל כי הנאשם לא היה מועמד בתקופת ההבטחה).

קשר סיבתי עובדתי כאמור לא הוכח ברמה הנדרשת במשפט הפלילי.

הוכח כי הנאשם התכוון לעזור לאוחיון להכנס כעובד עירייה, מאחר שהיתה לו תודה לאוחיון על פעילותו בעבר ללא שכר, זאת מעבר להיכרותם רבת השנים, מצוקתו של אוחיון וחריצותו. דהיינו היה קשר סיבתי בין הדברים, אך הקשר הסיבתי לא היה מהסוג הנדרש בעבירות השוחד, משנעשתה הפעולה - ההבטחה - עבור מתת בעבר, ולא בהווה או בעתיד. על ענין זה, כי **"פרס"** עבור פעילות בעבר אינו מקיים את ההגדרה של עבירות השוחד הנטענות, היתה הסכמה בין התביעה להגנה. (עמ' 797, ש' 24-16).

ב. כאמור, לא קיבלתי את עמדת המאשימה כי המלים **"צריך לעבוד ולעבוד קשה"** התייחסו לציפייתו מאוחיון, שימשיך לעבוד כמקודם, ממספר טעמים. ראשית, הנאשם אמר לאוחיון מפורשות כי יעזור לו כי **"עזרת לי מספיק, מגיע לך"**. מלים אלה מלמדות שמלכתחילה הרגיע הנאשם את אוחיון באומרו כי פעולותיו בעבר מספיקות כדי שידאג לו בעתיד אם יבחר, והדבר **"מגיע"** לו, ללא שום תנאי נוסף. שנית, מקובלת עלי גרסת הנאשם כי במילותיו **"צריך לעבוד קשה"** לא כיוון לאוחיון, מפני באותו שלב לא נזקק לעבודתו, בשל כמות הפעילים הגדולה שעמדה לרשותו, וכי התכוון לעבודה של המטה המשולב. גרסה זו נתמכה בדברי אוחיון, לפיה הנאשם התרחק ממנו, הפסיק להזמין, **"הרגשתי שאני לא שווה כלום בשביל גפסו..."**, דהיינו הנאשם שידר

עוד קודם לכן כי אינו נזקק לו. שלישית, הסברו של הנאשם נתמך בדברים שאמר מיד לאחר מכן, אשר פעלו כמים צוננים על אוחיון, משהבהיר לו כי יעזור לאנשיו, אבל גם לאנשים טובים שלא עזרו לו ולא היו אתו, וכי אינו מפקיר איש, תוך אזכור **"העובדים הוירטואלים"**. כל אלה אינם תומכים בהסבר המאשימה, כאמור לעיל.

ג. כך גם איני רואה לקבל טענת המאשימה לגבי דבריו של הנאשם כי הוא מצפה מאנשים שהוא אוהב ומעריך, שלא יבואו אליו **"כמו בלגר..."**, כרומז לאוחיון שלא יבגוד בו או יעבוד עם מתחרהו. ראשית משום שמקובלת עלי גרסת הנאשם, כי לא התכוון אליו, הנתמכת בדבריו המרגיעים לאוחיון שהתפרץ: **"אני לא מדבר עליך אני לא מדבר עליך...המצב הוא מצוין..."**. כלומר, הנאשם הבהיר לו מפורשות כי אינו מתכוון אליו. שנית, מפני מקומם הכרונולוגי של הדברים בשיחה, לאחר שהנאשם הבטיח לאוחיון תפקיד ללא שום תנאי ואמרה לגבי עבודה עתידית, באומרו כי אוחיון עבד בשבילו מספיק. שנית, הנאשם עצמו הסביר כי לא התכוון לאוחיון, ואין סיבה שלא לקבל את דבריו, משלא נשמעה טענה במהלך התיק כולו כי אוחיון התכוון לערוק למחנה יריביו של הנאשם, או כי היתה לו אופציה כזו בנתונים דאז. שלישית, אוחיון עצמו, למרות כעסו וטינתו לנאשם, לא אמר דברים אלה, אלא הבין את דבריו של הנאשם כהבטחה שהאחרון אינו מתכוון לממש. רביעית, גם לענין זה לא ניתן שלא להתעלם מכך שהנאשם אמר לאוחיון מפורשות כי יעזור לאנשים טובים שלא היו אתו.

ד. המלה **"מספיק"** במשפט **"עזרת לי מספיק, מגיע לך"** ביחס להבטחה שנתבעה ממנו על ידי אוחיון, **"אני לא מדבר עליך, אני לא מדבר עליך"**, בהתייחסות למשפט **"שלא יבוא לי כמו בלגר..."**, והאמירה המפורשת ביחס לכוונתו לעזור לפעיליו, אך לא להפקיר איש, ולקבל אנשים טובים לעירייה, בין אם עבדו עמו ובין אם פעלו נגדו, מיד לאחר שאמר **"צריך לעבוד קשה"**, נדמות כ"מתכתבות" עם המסר אותו העביר אוחיון לנאשם לדבריו באמצעות בנו, משאיחר הנאשם לפגישה ביניהם, כי הוא אינו רוצה להמשיך אתו עוד, רוצה לעזוב ומאחל לו בהצלחה. מתמליל השיחה המוקלטת ומהסבריו של הנאשם ניתן ללמוד כי הנרטיב המדובר הוא לכאורה כדלהלן: **"אני אסיר תודה על מעשיך עבורי, די בהם כדי שארגיש מחויבות לעזור לך, אתה לא תהיה עוד ברחוב, ולא תסבול מהמצוקות הכלכליות הקשות שהן מנת חלקך היום. אני מצפה מאנשים שלא יערכו, אך איני מתכוון אליך (מסיבותיי), אני צריך עוד לעבוד קשה כדי להצליח, אך אם אבחר, אני מתכוון לעזור לך בנתונים עליהם דיברנו, לאנשים שהיו אתי, אבל גם לאנשים טובים אחרים שלא פעלו עבורי ואפילו פעלו נגדי. במלים אחרות, אין קשר ואין תלות בין ההבטחה שנתתי לך הרגע - לעזור לך לקבל עבודה בעירייה על פי כישוריך, במשכורת שלא תפחת מששת אלפים ₪, אותה תצטרך להצדיק בעבודה קשה - לבין מעשיך עבורי מכאן ואילך"**. לא בכדי אמר אוחיון, אשר הרגיש עוד לפני שיחה זו שאינו שווה דבר עבור הנאשם, כי לאחר שיחה זו **"החשק שלי ירד לגמרי"**, והפסיק לעבוד עבור הנאשם כמעט לחלוטין.

למען הסר ספק, לא נעלמה מעיני אפשרות כי הנאשם, אדם מתוחכם ופוליטיקאי משופשף, אמר דברים מסוימים, כגון שאינו מתכוון אל הנאשם, אך העביר מסר לפיו, כאשר אמר שיעזור לאנשים טובים ממחנה היריב, אין עריקים בכללם, אך מדובר בפרשנות שאפילו אוחיון, אשר שפך חמתו על הנאשם, לא הזכירה.

ה. אשר למודעותו של הנאשם ליסודות העובדתיים בעבירה, לא נעלם מעיני כי הנאשם סבר שמדובר בהבטחות פוליטיות לגיטימיות, אך אמר הן במשטרה והן בבית המשפט, כי לא היה חוזר על הדברים, ביחסו אותם לפחות חלקית ללחץ הגדול בו היה נתון בתקופה הרלוונטית, אמרות שב"כ המאשימה פירשן כהודיה בעבירה שביצע. דא עקא, שהנאשם הסביר כי הסיבה לכך שהתחרט על מילותיו וגם על מעשיו בהמשך, היתה העובדה שמצא

עצמו בבית המשפט (כנאשם), דהיינו התוצאה של מעשיו, כאשר לכל אורך הדרך עמד על חפזו.

אכן, ההבטחה אותה נתן הנאשם לאוחיון, מעין "פוליסת ביטוח", המבטיחה לו עבודה בלתי מוגדרת בהכנסה קבועה (אם כי לא בשכר בכירים כנטען), היתה בלתי אתית בלשון המעטה. ועוד, התנהגותו של הנאשם בדיעבד, בהיותו ראש עירייה, משהתקבלו לעבודה אנשים שונים, ללא קשר להשתייכותם הפוליטית ופעילותם בבחירות (על פי גרסתו שלא נסתרה), עשויה ללמד על המחשבה שליוותה אותו ועל כוונתו בעת מתן ההבטחה, לשלב אותו בעבודה מתאימה לו כגון פקח, בבחינת "סוף מעשה במחשבה תחילה", אף כי לא בטא אותה בשיחה או במשטרה. עם זאת, לו הוכח הקשר הסיבתי העובדתי והיסוד הנפשי בין ההבטחה למתת (פעילותו ההתנדבותית של אוחיון), לא היה בה כדי להועיל לו, מפני שאין נפקא מינה אם מדובר בפעולה שנעשית במסגרת תפקיד, ואפילו מתיישבת עם האינטרס הציבורי, כדי לקיים את עבירת השוחד.

כך או כך, חרטה של אדם על מעשה שעשה, אינה מלמדת בהכרח על פלילותו, ועשוי להמצא מלבר דיני העונשין, כגון בתחום האתיקה ועוד.

1. לסיכום, אני מעדיפה את הפרשנות הראשונה מהטעמים שפורטו, דהיינו כי הנאשם הבטיח לאוחיון כי ישבצו כעובד עירייה בהכירו לו תודה על מעשיו בעבר, ותו לא. מכל מקום, אפילו יש אפשרות לפרש את הדברים שנאמרו באופנים שונים, סבירים והגיוניים, יפעל הדבר לזכותו של הנאשם ולא לחובתו. דהיינו, הם מקימים לפחות ספק סביר באשמתו של הנאשם. משלא הוכח הקשר הסיבתי בין המתת להבטחה, ומודעותו של הנאשם לכל היסודות העובדתיים בעבירה ולכך שהמתת ניתנה בעד עשיית פעולה הקשורה בתפקידו, ומשלא הוכח כי הנאשם התנה את ההבטחה במתת, אני רואה לזכות את הנאשם מעבירות השוחד המיוחסות לו בגין האירועים בפגישה המוקלטת.

פרשת ז'נו

73. האם עונה ההבטחה שנתן הנאשם לז'נו על ההגדרות של עבירות השוחד הנטענות?

א. הנאשם היה מועמד לתפקיד ראש העירייה

הבטחת הנאשם לבטל את פיטוריו של ז'נו ניתנה כשלושה שבועות לפני הבחירות שקוימו ביום 11/11/08, דהיינו, הנאשם, אשר מועמדו הוצעה ביום 6/10/08, היה מועמד לראשות העירייה.

ב. הקשר הסיבתי העובדתי בין המתת להבטחתו של הנאשם לגרום לביטול פיטוריו של ז'נו, ומודעותו לכל היסודות העובדתיים בעבירה, ולכך שהמתת ניתנה בעד עשיית פעולה הקשורה בתפקידו.

לאחר בחינת הראיות שהובאו בפני לבתי הבטחה זו, עולה כי לא הוכח הקשר הסיבתי בין המתת להבטחה, במובן הנדרש בדין, והנאשם לא היה מודע לכך שהמתת ניתנה בעד עשיית הפעולה הקשורה בתפקידו.

(1) חוקיותם של הפיטורין של ז'נו אינה מעלה ואינה מורידה לצורך עבירות השוחד. סעיף 293 (7) לחוק העונשין קובע כי אין נפקא מינה אם מדובר בפעולה הסוטה מן השורה במילוי תפקידו של **העושה "או בעד פעולה שעובד הציבור היה חייב לעשותה על פי תפקידו"**. דהיינו, שאלת חוקיותם של הפיטורין אינה רלוונטית בשלב זה, ואם נתקיימו התנאים שנקבעו בחוק, יורשע הנאשם בעבירת שוחד.

(2) בסוגית הקשר הסיבתי, ה"בעד", בכל מקרה ומקרה, יש לבדוק את המניע האמיתי של מועמד המבטיח לפעיליו לעשות עבורם פעולות בקשר לתפקידו. הוכח כי הנאשם התכוון לסייע לז'נו בביטול פיטוריו, לאחר שהשתכנע כי הפיטורין לא היו חוקיים, הן מכיוון שז'נו הגיע אליו נסער ובוכה באמרו כי פוטר מפני שתמך בנאשם, הן מהטעם שז'נו היה פעיל שלו, עבד עבורו בעבר והיתה לו הכרת תודה כלפיו, והן מפני שנקרתה לו הזדמנות כראש אופוזיציה לנגח את אריאב, אשר פיטר עובד עירייה פיטורין לא חוקיים, בשל תמיכתו בנאשם, מועמד ריאלי לראשות העירייה. די בכך שיש קשר בין פעילותו של ז'נו לבין ההבטחה כדי לבחון את הדברים בזהירות יתירה.

ואולם, הוכח כי גם בעניינו של ז'נו, כמו בפרשת אוחיון, היה קשר בין הפעילות להבטחה, אך הקשר הסיבתי העובדתי לא היה מהסוג הנדרש בעבירות השוחד, משנעשתה הפעולה - ההבטחה - עבור מתת בעבר, ולא בהווה או בעתיד. משנתקבלה גרסת הנאשם כי ז'נו לא עבד עבורו באותה תקופה, ואף לא היה לו צורך בפעילותו אותה עת, משמצא עצמו עם עודף פעילים, לא התקיים היסוד של המתת. כאמור לעיל, מתן "פרס" עבור שירות בעבר, אינו מקיים את ההגדרה של "בעד" בעבירות השוחד שיוחסו לנאשם.

לא נעלם מעיני כי הנאשם ציין שז'נו ואוחיון לא עבדו אותה תקופה גם עבור אחרים, אך אין ראיה ולא נטען אפילו על ידי ז'נו - לו היתה בטן מלאה על הנאשם - כי ההבטחה ניתנה כדי להניאו מלעבוד עבור האחרים, במיוחד כאשר כוחו של הנאשם עלה, והיתה לז'נו תקווה ממשית כי המועמד עבורו עבד בהתנדבות יצליח בבחירות. זאת, מעבר לדבריו של הנאשם, לפיהם, ז'נו ידע "שבצד השני הוא מחוק", ואם הצד השני יבחר, לא יהיה לו "כל סיכוי".

ועוד, לענין זה מלמדים דבריו של הנאשם בשיחה עם אוחיון, כי התכוון להתייחס באופן שוויוני גם לפעילים של מתחריו, ככל שהם אנשים טובים וראויים, ואף הוכיח זאת, בכך שביטל גם פיטורין לא חוקיים גם של פעילים של מתחריו, כפי שציין בעדותו.

משכך, אין ראיה כי ההבטחה להחזיר את ז'נו לשורות העירייה ניתנה "בעד" פעילות שביצע ז'נו אותה עת או בעתיד, או כנגדה, וכי הנאשם היה מעונין בכך. לפיכך, לא נתקיימו יסודותיהן של עבירות השוחד המיוחסות לנאשם.

(3) אשר ליסוד הנפשי - מודעותו של הנאשם ליסודות העובדתיים בעבירה הנטענת, ז'נו עצמו העיד כי תחילה האמין בנאשם, באג'נדה שלו ובכוחו הפוליטי. משנתקבלה גרסתם של הנאשם ושל אנדריאנה לגבי האופן בו נתקבל ז'נו כפעיל, לאחר שבא מדי יום למשרד, עד אשר הסכים הנאשם לקבלו לראיון וצירפו לשורותיו, אין ראיה מהימנה לכך שהנאשם ידע או היה צריך לדעת שז'נו ביקש לפעול עבורו ועבד עבורו בהתנדבות, כדי לסדר

לעצמו ולבני משפחתו תפקידים טובים בעירייה, או לבטל את פיטוריו, שאין ראייה כי ניתן היה לצפותם בעת תחילת הפעילות. לא נעלמת מעיני טענה אפשרית, כי פעילים העובדים במסע בחירות עבור מתמודד ללא שכר, מצפים לקבל ממנו תמורה כלשהיא בעתיד, ואולם, שעה שהדין מתיר העסקת פעילים ללא שכר במערכת בחירות, לא ניתן לבסס חזקה עובדתית של קבלת שוחד או התנאת שוחד לגבי כל מתמודד העושה כן. ועוד, אחת התוצאות המסוכנות מאיסור העסקה של פעילים בהתנדבות, תהיה התמודדות של אנשים אמידים בלבד, שכן האחרים לא יהיו מסוגלים לממן מסע בחירות כאמור.

גם בענין זה, שעה שההבטחה ניתנת לפירושים שונים, סבירים והגיוניים, יפעל הדבר לזכותו של הנאשם ולא לחובתו. דהיינו, הם מקימים לפחות ספק סביר באשמתו של הנאשם.

[

4) משלא הוכח הקשר הסיבתי העובדתי בין המתת להבטחה, ומודעותו של הנאשם לכל היסודות העובדתיים בעבירה ולכך שהמתת ניתנה בעד עשיית פעולה הקשורה בתפקידו, ומשלא הוכח כי הנאשם התנה את ההבטחה במתת, אני רואה לזכות את הנאשם מעבירות השוחד המיוחסות לו בגין האירועים בפגישה המוקלטת.

74. לסיכום, אני מזכה את הנאשם מכל עבירות השוחד הנטענות בעניינם של אוחיון וז'נו.

מרמה והפרת אמונים

75. סעיף 284 לחוק העונשין, הנושא כותרת "מרמה והפרת אמונים" קובע:

"284. עובד הציבור העושה במילוי תפקידו מעשה מרמה או הפרת אמונים הפוגע בציבור, אף אם לא היה במעשה משום עבירה אילו נעשה כנגד יחיד, דינו - מאסר שלוש שנים."

האיסור הפלילי על הפרת אמונים בא לשמור על שלושה ערכים מרכזיים ויסודיים, כל אחד בנפרד ושלושתם גם יחד:

"אמון הציבור בעובדי הציבור (שהינו חיובי לתפקודם של עובדי הציבור ולשמירה על המסגרות החברתיות, טוהר המידות של פקידי הציבור (שנועד לבער את נגע חוסר ההגינות וחוסר היושר שמכתיים את השירות הציבורי בחוסר מוסריות), והאינטרס הציבורי עליו מופקד הציבור (שנועד להבטיח את ההתנהלות התקינה של המנהל הציבורי)". (דנ"פ 1397/03 מ"י נ' שמעון שבס (30/11/04), מפי כב' הנשיא ברק (להלן: דנ"פ שבס); וכן ברע"פ 3292/15 שלמה לחיאני נ' מ"י (17/11/15) (להלן: פרשת לחיאני), מפי כב' הש' רובינשטיין; פרשת אטיאס דלעיל).

יסודות העבירה

76. היסוד העובדתי שבעבירה

היסוד העובדתי בעבירה זו, שהיא עבירת התנהגות, מורכב משלושה: רכיב התנהגותי ("מעשה מרמה או הפרת אמונים"), רכיב נסיבתי ("עובד הציבור העושה במילוי תפקידו"), ורכיב תוצאתי (מעשה הפוגע בציבור). (ראו י.

קדמי, על הדין בפלילים, חלק שלישי, תשס"ו-2006, עמ' 1680; וכן פרשת אטיאס, סעיף 44 לפסק הדין; ע"פ 884/80 מ"י נ' גרוסמן, פ"ד לו (1) 405, מפי כב' הש' (כתוארו אז) ברק, (להלן: פרשת גרוסמן); על היותה של העבירה "עבירת מסגרת" אשר יסודותיה אינם מוגדרים דיים, ראו דנ"פ שבס דלעיל, וכן בג"ץ 2534/97 ח"כ יחב נ' פרקליט המדינה, פ"ד נא (3) 1, 17, מפי כב' הש' גולדברג).

הרכיב ההתנהגותי - "מעשה מרמה או הפרת אמונים" - נקבע כי "הפרת אמונים" משתרעת על "מגוון של מעשים או מחדלים..." ו"על מספר סוגים של פעולות המגבשות את היסוד העובדתי שבעבירה." הפרת אמונים מתקיימת בעצם ההימצאות של עובד הציבור במצב של ניגוד עניינים, כאשר הפסיקה קבעה כי הפרת אמונים מבטאת מעילה באמון או אי נאמנות. "ודוק; נקודת המוצא היא כי עובד הציבור חב אמונים לציבור. חובה זו מופרת אם עובד הציבור מעמיד עצמו במצב של ניגוד עניינים (ראו פרשת הוכמן דלעיל)". (פרשת אטיאס, סעיף 43 לפסק הדין; דנ"פ שבס סעיף 41 לפסק הדין).

בדנ"פ שבס התייחס בית המשפט העליון לזהירות הנדרשת בפרשנותו של האיסור על הפרת אמונים (ההדגשות שלי - ד.ס.):

"31. בפרשנו את האיסור הפלילי על הפרת אמונים על פי תכליתו, נבקש כמובן להימנע מהתוצאה של הטבעת "גושפנקא של התנהגות פלילית הגורמת עונש רציני על מעשים רבים ושונים בחיי יום יום, שקשה להניח שהמחוקק רצה להחיל עליהם את האיסור הקבוע בחוק הפלילי" (השופט י' כהן בע"פ 460/79 חבושה נ' מדינת ישראל, פ"ד לד (1) 323, 329). לא כל כשלון הוא עבירה. לא כל טעות בשיקול דעת נתפסת באיסור פלילי. לא כל התנהגות פגומה מבחינה אתית, צריכה להענש במאסר (ראו ע"פ 281/82 אבו חצירא נ' מדינת ישראל, פ"ד לז (3) 673, 704...). עלינו להבחין, בין השאר, בין האיסור הפלילי לאיסור המשמעותי (ראו ברק, "ניגוד אינטרסים במילוי תפקיד", משפטים י' 11, 13 (תשמ"מ); נבנצל, "משמעותו של טוהר המידות בחוק מבקר המדינה", טוהר המידות בשירות הציבורי 24, 26-27 (ו' שיפר עורכת, תשמ"ט); פרשת יחב, עמ' 17).

עוד צוין:

"...אכן, עצם ניגוד העניינים אינו מהווה עבירה פלילית. "לא כל מצב של ניגוד עניינים, אף אם יש בו פסול מבחינה מינהלית או מבחינה מוסרית, מוביל בהכרח לעבירה פלילית" (השופט זמיר בע"פ 1877/90 מדינת ישראל נ' בן עטר, פ"ד נג (4) 695, 700). נדרש גוון מיוחד לניגוד העניינים, כדי שייפול למסגרתו של האיסור הפלילי. ...

באחת הפרשות צוין כי "שיקול המידתיות הינו שיקול רלוואנטי בבואנו לפרש את היקף התפרסותה של הנורמה הפלילית שבסעיף 284 לחוק העונשין" (השופט גולדברג בפרשת גנות, עמ' 387). מה נדרש לשם קיומו של תנאי זה? בפרשת שבס ציין חברי השופט מצא כי "כדי שסטייה מן השורה המפרה את כללי ההתנהגות המחייבים את עובד הציבור, תהווה הפרת אמונים ותצדיק את הרשעתו בפלילים, יש להראות כי להתנהגותו נלווה פן מחמיר נוסף". (ענין שבס, עמ' 527). מהו פן מחמיר זה?...

44. ...כדי לשלוף ממשמעותו הלשונית של הדיבור את משמעותו המשפטית עלינו לפנות לתכלית המונחת ביסודו (ראו בג"ץ 4562/92 זנדברג נ' רשות השידור, פ"ד נ (2) 793, 803). "מעשה הפרת אמונים הפוגע בציבור" הוא אותה התנהגות אשר למניעתה נועדה העבירה הפלילית. זו אותה התנהגות הפוגעת בערכים המוגנים על ידי האיסור הפלילי...

45. ...נמצא, כי ניגוד עניינים מקיים את היסוד העובדתי של "הפרת אמונים", אם ניגוד העניינים פוגע פגיעה מהותית באמון הציבור בעובדי הציבור, או בטוהר המידות של עובדי הציבור או בתקינות פעולת המינהל הציבורי."

הרכיב הנסיבתי - מדובר במעשה שנעשה על ידי עובד הציבור אגב מילוי תפקידו הציבורי, אם במעשה ואם במחדל.

"די בכך שהעבירה נתאפשרה בשל כך שעובד הציבור המסוים מחזיק במשרה האמורה ומנצל את הסמכות או את הקשרים או את ההשפעה שבידו, היונקים כוחם מהמשרה וממידת השררה שהופקדו בידו. הווה אומר, כי די במעשה שהוא בזיקה לתפקידו, גם אם הוא מחוץ לגדר סמכותו של עובד הציבור. סעיף 284 לחוק העונשין קובע במפורש, כי מעשה שאפשר שהיה פוגע ביחיד אך אינו פוגע בציבור, בתור שכזה, לא יהווה, פסול ככל שיהא, את העבירה". (פרשת אטיאס).

הרכיב התוצאתי-הפגיעה בציבור היא רכיב נסיבתי, הקשור בתכונה המיוחדת הקיימת ברכיב ההתנהגותי; עצם ההמצאות במצב של ניגוד עניינים פוגע באמון הציבור במערכת השלטון, באשר מעילה באמון או אי נאמנות, פוגעות בערך בעל אופי ציבורי ובאינטרס הציבורי במובן הרחב, ומשכך פוגעות בציבור מטיבן ומטבען. הפגיעה בציבור אינה בהכרח גרימה של נזק חומרי - פגיעה כלכלית או חומרית, ועשויה לבוא לידי ביטוי בפגיעה מופשטת, תדמיתית, אסטרטגית או ערכית. "די להוכיח כי נגרמה פגיעה בציבור או באמון הציבור במערכת השלטון כדי שיתקיים הרכיב התוצאתי". (ראו פרשת אטיאס; ראו גם ע"פ 332/01 מ"י נ' שבס, פ"ד נז (2) 496, מפי כב' הש' מצא (לעיל ולהלן: פרשת שבס); ע"פ 3954/94 מ"י נ' לב, פ"ד נא (2) 529, מפי כב' הש' בך; ע"פ 5083/08 בניזרי נ' מ"י (24/6/09), מפי כב' הש' לוי (להלן: פרשת בניזרי); ע"פ 7318/95 ציוני נ' מ"י, פ"ד נ (3) 793, ופרשת גנות, שניהם מפי כב' הש' גולדברג, ופרשת הוכמן דלעיל).

77. **היסוד הנפשי**

היסוד הנפשי בעבירה זו, הוא מודעותו של אדם בפועל, לרבות עצימת עיניים, לטיבה של ההתנהגות ולקיום הנסיבות הרלוונטיות, דהיינו לכך שהוא עובד ציבור, העושה במילוי תפקידו עבירת מרמה או הפרת אמונים, וכן לאפשרות לכך שהמעשה פוגע בציבור. "המודעות הנדרשת הינה לטיב הפיזי של התנהגותו ולא לטיבה הנורמטיבי". (פרשת אטיאס, וכן דנ"פ שבס דלעיל). לא נדרש שהעושה יהיה מודע לכך כי מעשהו מהווה הפרת אמונים או פוגע בערכים שהאיסור מבקש להגן עליהם. בהקשר זה נקבע בענין אטיאס, כדלהלן (ההדגשות שלי - ד.ס.):

"... די בכך שהוא מודע כאמור ליסודות העובדתיים-פיזיים המבססים הפרת אמונים זו. אין לקרוא לתוך היסוד הנפשי של הפרת האמונים יסוד של "אי-יושר"... גם בהקשר זה עצימת עיניים שקולה כנגד מודעות. על קיומו של היסוד הנפשי ניתן ללמוד מראיות ישירות ומראיות נסיבתיות ובכלל זה חזקת המודעות, כבעבירת השוחד (ראו פרשת הוכמן דלעיל).

יוטעם, כי כשמדובר בסטייה חמורה של עובד הציבור מחובת הנאמנות המוטלת עליו, אין משמעות

מעשית לשאלה האם עובד הציבור נתן דעתו לפסול שבהתנהגותו. כך למשל, אם עובד הציבור בבצעו פעולה הקשורה בתפקידו לוקח שוחד או שהתנהגותו נגועה בשחיתות, או שהוא פועל ממניע אישי ובניגוד לאינטרס הכללי, שהוא מופקד על שמירתו, ניתן יהא להרשיעו בעבירה של הפרת אמונים, גם אם יוברר כי עובד הציבור סבר שאין במעשהו משום ביצוע עבירה כלשהי. עם זאת, במקרים שבהם הסטייה מן השורה אינה חמורה מאוד, אף שהיא חמורה דיה כדי למלא את תנאי הפגיעה בציבור, ניתן יהיה להרשיעו רק אם ידע בפועל כי מעשיו אסורים ובכל זאת לא נרתע מביצועם (ראו פרשת שבס דלעיל)- הדגשה שלי- ד.ס.. (פרשת אטיאס דלעיל).

מן הכלל אל הפרט

78. פרשת אוחיון

אקדים ואומר כי המאשימה לא הרימה את הנטל הראייתי להוכיח, שהנאשם העמיד עצמו ביחס לאוחיון באותו ניגוד עניינים, אשר הוגדר **"התנהגות פסולה בעלת היבט פלילי"**.

התנהלותו של הנאשם בעניינם של השניים לאחר שנבחר לראש עיריית נצרת עילית פורטה לעיל. הוכח כי הנאשם, בהיותו ראש עיר מזה מספר חודשים, הפנה את אוחיון - שהיה מקורב אליו ופעל משך תקופה ארוכה בהתנדבות כדי לקדם את בחירתו, אם כי חדל מפעילותו חודשים לפני הבחירות - להשתתף במכרז למשרה כפקח בעירייה. משלא עבר את תנאי הסף, הודיע לו כי לא יוכל להשתתף במכרז, סירב להפצרותיו ל"עגל פינות" עבורו, אם כי קבע עמו פגישה נוספת כדי לבדוק אתו נושא של גינון.

א. הנאשם עמד על כך כי ניסה לסייע לאוחיון להתקבל כעובד עירייה בדרך לגיטימית, למרות שאוחיון קבל על כך כי הוא לא הפעיל את סמכותו לעזור לו פרט להפנייתו למכרז, בכך שסיפר לו על קיומם של תקנים למכרז - כאשר בתקופת אריאב לא היתה חובת מכרזים, אמר לו להגיש מועמדות, ונתן לו הזדמנות שווה, כפי שפעל גם כלפי אנשים שלא עבדו אתו.

איני רואה לקבל את טענת המאשימה לפיה, הפנייתו של אוחיון למכרז אינה בבחינת עזרה או קיום ההבטחה שניתנה לו, מפני שגם תושבים אחרים יכלו להתקבל לתפקיד פקח בעירייה, ולכן חזקה על הנאשם כי עזר לאוחיון עזרה נוספת מעבר לנטען. זאת, מפני שמהימנה עלי גרסת הנאשם כי לא פעל לשילובו של אוחיון כעובד עירייה מעבר לכך שהודיע לו על המכרז, ואמר לו להגיש את הטפסים המתאימים לצורך התמודדות בו, אשר נתמכה גם בדבריו של אוחיון.

לדברי הנאשם, היה אוחיון זקוק לשיחת הטלפון ממנו בינואר 09' - בה אמר לו **"יש מכרז, תגיש את קורות החיים שלך למנהל העירוני"** - כדי לדעת על המכרז, שמח מאוד, בא עוד באותו יום או למחרת, והפקיד את קורות החיים שלו, ועמד על כך כי אכן מדובר בסיוע בנסיבות שהיו קיימות אותה עת בעירייה, כטענת ההגנה. ועוד, מכעסו של אוחיון על הנאשם בזמן אמת, ניתן ללמוד כי הוא ציפה מהנאשם לפעול לטובתו מעבר להפנייתו למכרז, ועל סירובו של האחרון לעשות כן יצא קצפו. משנטען נגד הנאשם כי לפני הבחירות ייעד את אוחיון לתפקיד בדרגה שאינה דורשת מכרז, אמר כי תכנן לסייע לו להיכנס לעבודה בדרך המלך, ודרש מכרזים גם בתפקידים שלא חייבו מכרזים, אך לא ידע שיש לו רקע פלילי. משהודיעה לו היועצת המשפטית כי פסלה את אוחיון עקב עברו, לא יכול לעזור לו בתפקיד זה. **"כשאני ראייתי שהוא לא יכול להתקבל במכרז לא עשיתי**

דבר שהוא אסור להגיד תקבלו אותו בכל זאת למרות שיש תיק פלילי, את זה לא עשיתי". לדבריו, זו העזרה שנתן גם לפעיליו האחרים. בהמשך הסביר כי לא כל התקנים במכרז אוישו, מהטעם שלא הגיעו מספיק אנשים ולא כולם עמדו בדרישות, והוא נאלץ לפרסם מכרז נוסף. (עמ' 634, ש' 27 - עמ' 637, ש' 30; עמ' 638, ש' 18-20; עמ' 644, ש' 6-11; עמ' 652, ש' 21-23).

ב. הנאשם העיד כי פעל כאמור עבור אוחיון מנימוקים משולבים, כמפורט לעיל, ראה מקרוב את מצוקותיו הכלכליות, זיהה אצלו פוטנציאל, כישורים ונכונות לעבודה, ידע כי הוא עובד טוב, והכיר לו תודה על פעילותו ועבודתו עבורו. לגבי הקשר בין פעילותו של אוחיון לבין שליחתו להגיש מועמדות במכרז, אמר "אני שלחתי הרבה אנשים שהיו פעילים וכאלה שלא היו פעילים... וגם כאלה שהם היו אויבים שלי מוחלטים ובאו ונמצאו כשרים לעבודה אני לא מנעתי מהם לעבוד". והוסיף **"זה לא שבאתי אליו בתחילת הדרך ואמרתי לו שאם תעזור לי אני אתן לך, אבל כשראתי שהוא עובד והוא בחור טוב אז אני אמרתי לו כן, אני אעזור לך ואני עזרתי לו בדרך המלך".** במאמר מוסגר ציין כי הוא פה, בבית המשפט, מפני שלא עשה "קיצורי דרך" ולא פעל כפי שדרש ממנו אוחיון לפעול, באומרו כי הוא (הנאשם) ראש העיר, ויכול לעשות כרצונו. (עמ' 539, ש' 28 - עמ' 540, ש' 25). הוא חזר והדגיש כי כאשר ראה אדם טוב, איכותי ובעל כישורים, **"והוא לא בשפת קודמי משלנו, הוא גם יכול ואני עשיתי את זה והוכחתי את זה ועזרתי לאנשים... שהיו במחנה פלוט האויבים היריבים שלי, אלה שתלשו בלילה את השלטים שלי... אין לי יצר נקמה... ואם אפשר לשבץ אותם בעבודה במערכת בדרך החוק אני עושה את זה".** (עמ' 565, ש' 10-28; עמ' 563, ש' 4 - עמ' 564, ש' 13).

לדבריו, לאחר הבחירות היו הרבה אנשים שפרשו מרצונם מהעירייה, וכשהתפנו תקנים פורסמו מכרזים, והתקבלו אנשים, אשר חלקם היו פעילים של מועמדים, ואחרים לא היו פעילים כלל. לדבריו, היו פעילים שהתקבלו לעבודה ללא עזרתו, היו כאלה שהגישו מועמדות ולא התקבלו, חלק מהעובדים הוותיקים הושארו בעירייה על אף שעבדו עם קודמו, כגון הנהג של אריאב, מנהלת הלשכה שלו, ועוד (עמ' 640, ש' 1-21).

דבריו אלה של הנאשם, לא נסתרו, על אף שלא היה למאשימה כל קושי להביא ראיות הזמה, לולא היו נכונים.

79. הנשיא ברק עמד בדנ"פ שבס על מאפייניו של ניגוד העניינים, מהותו ואופיו, על על רקע היבטים שונים, שאינם בחינת רשימה סגורה, שיש בהם כדי ללמד על פוטנציאל הפגיעה באינטרס המוגן (ההדגשות שלי- ד.ס.).

"50...לא כל ניגוד עניינים גורר אחריו פגיעה מהותית באינטרס המוגן. זו תלויה במהותו ובאופיו של ניגוד העניינים. בהקשר זה יש להתחשב, בין השאר, בעוצמת ניגוד העניינים; במידת הסטייה מהשורה, אם היתה כזו; במעמדו של עובד הציבור בהירארכיה הציבורית ובהשפעת פעולותיו על עובדי מדינה והציבור (הדגשה שלי- ד.ס.). נעמוד בקצרה על היבטים אלה. אין הם רשימה סגורה, והם לא באו אלא להצביע על נסיבות טיפוסיות שיש בהן כדי להשליך על קיומה של פגיעה מהותית באינטרס המוגן, שעה שעובד הציבור פועל בניגוד עניינים.

51. ככל שעוצמת ניגוד העניינים חריפה יותר, כן מתחזקת האפשרות לפגיעה מהותית באמון הציבור, בטוהר המידות או בתקינות פעולת המינהל. לא הרי קרבת משפחה הדוקה ופעילה כהרי היכרות מזדמנת. לא הרי ניגוד עניינים המבוסס על קשר כספי אישי או אינטרס כלכלי כהרי ניגוד עניינים

המבוסס על קשר מוסדי.

52. סטייה מהשורה - כלומר, פעולה בניגוד לכללים ולהוראות החלות על פעולותיו של עובד הציבור - אינה תנאי הכרחי להפרת אמונים. עם זאת, כאשר עובד הציבור סוטה מהשורה, יש למידת הסטייה השפעה על קיומה של פגיעה מהותית באינטרס המוגן. לא הרי סטייה חמורה מהשורה כהרי סטייה קלה מהשורה; לא הרי סטייה נמשכת כהרי סטייה חד-פעמית.

53. ככל שמעמדו של עובד הציבור רם יותר, כן עשוי ניגוד העניינים שבו הוא מצוי להגביר את הפגיעה המהותית בערך המוגן על ידי האיסור הפלילי. לא הרי ניגוד עניינים של המפקח הכללי של המשטרה כהרי ניגוד העניינים של שוטר מהשורה; לא הרי עובד ציבור הממונה על מספר רב של עובדים המבקשים ללמוד ממנו ולחקות אותו, כהרי עובד ציבור שאין לו תפקיד של ניהול. (דנ"פ שבס, מפי כב' הנשיא ברק).

80. התרשמתי כי הנאשם היה נתון בניגוד עניינים ביחס לאוהיון, אך עוצמתו של ניגוד העניינים לא היתה מהחריפות, משך הפגיעה באינטרס הציבורי היה קצר, והופסק מיוזמתו של הנאשם, מידת הסטייה מהשורה לא היתה ניכרת, וכך גם השפעת פעולותיו על עובדי המדינה והציבור, על אף מעמדו הרם.

{{

א. אוהיון הגיע אל הנאשם תקופה קצרה לאחר שנבחר הנאשם לראשות העירייה, כדי לבקש עבודה, והנאשם הפנה את שימת ליבו כי מתפרסם מכרז לגיוס פקחים לעירייה, כשהוא מסייע לו בכך, שכן עיתוי של הגשה הצעה במכרז או קורות חיים, הוא מרכזי ועשוי להיות גורלי עבורו, שמא תחלוף ההזדמנות על פניו, אם לא יתפוס אותה במועד. לטענה אפשרית כי הנאשם העדיף בכך את אוהיון על פני אחרים העדפה אסורה, שעה שיתכן כי אחרים לא היו מודעים למכרז, לא הוכח כי דובר במידע פנימי האסור בגילוי, או כי במועד בו נמסרו הדברים לאוהיון, לא היו הדברים ידועים לכלל הציבור, באופן שהקדמת המידע לאוהיון נתנה לו עדיפות על פני אחרים, שלא נימנו על מקורביו.

ב. בין השניים היתה קרבה מסוימת, גם באותו שלב, לאחר שנות היכרות רבות כמפורט לעיל, ופעילות אוהיון בהתנדבות עבור הנאשם, אשר לוותה בהכרת תודה מצידו של האחרון (אף שידע כי אוהיון "נעלם" בסוף מסע הבחירות), ומעצם העובדה שהנאשם הבטיח לעזור לו לקבל עבודה בעירייה ברמת שכר מובטחת. יחד עם זאת, הקשר בין הנאשם לאוהיון לא הצביע על קרבה מיוחדת. אוהיון לא היה קרוב משפחה או חבר קרוב של הנאשם, אדם שהיה לו קשר כספי אישי עם הנאשם, או אדם בו היה לנאשם אינטרס ממשי, גם לשיטת אוהיון, אשר תיאר כי "הפך אויר" עבור הנאשם.

ג. על אף האמור לעיל, אין אינדיקציה לכך שהנאשם פגע בפגיעה ממשית באמון הציבור בעובדי הציבור, או בטוהר המידות של עובדי הציבור או בתקינות פעולת המינהל הציבורי. הנאשם עמד על כך, ועדותו לא נסתרה, כי לא טיפל בעניינו של אוהיון באופן שנתן לו עדיפות כלשהיא, לא זירז פעילות בקשר אליו, ולא העביר מסר כי הוא חפץ ביקרו, על אף שהעריך את אוהיון, כאמור, וסבר כי כישוריו מתאימים לכאורה לדרישות העירייה לאנשים אותה היא מיעדת להיות פקחים, ובלבד שיעמוד בתנאי המכרז. כך גם לא נסתרה גרסתו לפיה הפנה למכרז גם אחרים, אשר התאימו לדעתו לתפקיד, והיו "אנשים טובים" כלשונו, לרבות כאלה אשר לא פעלו לבחירתו, ואף היו פעילים של מתחריו, וכי חלקם אף התקבלו לעבודה בעירייה.

כאשר התברר כי לאוהיון הרשעה בעבירת אלימות, הבהיר לו הנאשם כי אינו עומד בתנאי הסף למשרת פקח,

וכי לא יפעל בניגוד לחוק, אף שאוחיון הטיח בפניו אז ואף חזר על הדברים בבית המשפט, כי לו רצה ראש העיר ביקרו, היה יכול "לסדר" את הדברים. דהיינו, הנאשם, גם אליבא דאוחיון, לא נתן לו יחס מיוחד, ולא פעל - על אף הקשר ביניהם - כדי לאפשר לו לקבל את התפקיד בניגוד לכללים. מדבריו אף השתמעה טרזניה כלפי הנאשם, שהיה עתיר כוח, כי כל שעשה לטובתו, היה לצאת ידי חובה. התנהגות זו של הנאשם מלמדת כי נזהר מלהשתמש בסמכויותיו כדי לעקוף את ההגבלות שנקבעו - ולפגוע באמון הציבור ובטוהר השלטון, וכי לא העמיד עצמו בניגוד עניינים חריף.

ועוד, אוחיון פירש את התנהלותו של הנאשם, אשר סירב לחרוג מהנהלים, ולקלוט אותו כפקח על אף עברו - אותו הגדיר כענין שולי, שטותי, נפוץ אצל "כל מי שמתגרש" - כהפרת ההבטחה שניתנה לו, תוך הודעה חד משמעית כי הקליט את שיחתם, ויעשה שימוש בקלטת, אותה החזיק, כך התרשמתי, כ"פוליסת ביטוח". זאת, על אף שבחינה מדוקדקת של גרסתו של אוחיון מלמדת, כי הבין בלבו פנימה, עוד במהלך הפגישה המוקלטת, כי מדובר בהבטחה זהירה ומוגבלת. מכל מקום, דווקא העובדה שהנאשם דבק בעמדתו, ולא הסכים לרצות את אוחיון, כדי להגן על האינטרסים שלו (של הנאשם), על ידי שילובו של אוחיון בעירייה, כדי לשמור על ה"שקט התעשייתי", מלמד כי לא התכוון לפגוע באינטרס הציבורי. ויש לזכור כי מדובר בתחילת כהונתו בשנת '09, בטרם פרצו לכאורה סכסוכים נוספים בינו לבין אחרים. משכך, אין ראיה כי הנאשם פעל בפרשה ממניע אישי מובהק, בניגוד לאינטרס הכללי, על שמירתו היה מופקד.

ד. אכן, כאשר ראש עיר שולח אדם להשתתף במכרז לתפקיד מסוים, יש משום הבעת עמדה כי הוא חפץ ביקרו, אך בהעדר ראיה לכך שהנאשם עשה מעבר לנטען בעניינו של אוחיון, הפעיל "מכשול לחצים" ניסה להגביל את שיקול הדעת של הדרג המקצועי, "הפעיל את סמכותו כדי להשפיע על החלטות התעסוקה או שפעולותיו בעניין זה אופיינו בקידום אינטרסים אישיים או פוליטיים", וכיוצא בזה, אין במעשה - על אף שיתכן כי עשויה להיות בו אי תקינות מנהלית, נוכח מעמדו הרם של הנאשם - משום סטייה כה חמורה מנורמת ההתנהגות הראויה של עובדי ציבור, המצדיקה הרשעה בפלילים, נוכח הפסיקה הקיימת בכגון דא. (לענין זה ראו בג"צ 5305/08 עמותה לקידום ממשל תקין נ' היועמ"ש לממשלה (24/11/09), מפי כב' הנשיאה ביניש; ראו גם מאמרו של פרופ' יצחק זמיר, מינויים פוליטיים, משפטים, כרך כ (תש"ן-תשנ"א), 19, והמבחנים אותם סקר בית משפט השלום בירושלים בת.פ. 4063/06 (י-ם) מ"י נ' צחי הנגבי ואח' (9/11/10), מפי כב' הש' יואל צור, אריה רומנוב ועודד שחם).

ה. ועוד, מעמדו הרם של הנאשם אכן פועל לחובתו, שהרי עיני כל נשואות אליו, אך משתיקן הנאשם את התנהלותו מיד לאחר שהבין כי אוחיון אינו עומד בדרישות הסף, ואף הודיע כי לא יפעל בניגוד לדין, אפילו יפגע אוחיון בשמו הטוב, מלמד הדבר על יישור קו עם נורמות ההתנהגות המוטלות עליו, ותיקונו של ניגוד העניינים בו היה נתון, בתוך פרק זמן קצר, תוך עמידה בהוראות הדין. על כך נאמר "לא הרי סטייה חמורה מהשורה כהרי סטייה קלה מהשורה; לא הרי סטייה נמשכת כהרי סטייה חד-פעמית". (ענין שבס הנ"ל).

ו. היסוד הנפשי

אשר ליסוד הנפשי, מקובלת עלי גרסת הנאשם, שמשמעותה כי לא ידע בפועל שמעשיו מעמידים אותו בניגוד

עניינים אסור, בעצם ההפניה של אוחיון למכרז. (ראו ענין אטיאס). למען הסר ספק, התרשמתי כי הנאשם אינו אדם תמים ונאיבי, שאינו מבין את אשר בפניו. מדובר באדם אינטליגנטי ומתוחכם, פוליטיקאי משופשף מזה שנים רבות, אשר ידע למנף את עצמו ממצב בו - כפי שתיאר - מתנגדיו סברו כי הוא מבזבז את כספו בעצם שכירת משרד לניהול מסע הבחירות שלו, לסיטואציה בה נבחר לראשות העירייה במסגרת קואליציה, אותה הקים עם חלק ממתחריו כארבעה חודשים לפני הבחירות. ועוד, ניכר כי הנאשם ניסה להלך בין הטיפות במסע הבחירות שלו, לקדם את ענייניו ואת מטרותיו, תוך ניסיון להישמר ולא להסתבך מעבר לצורך.

יחד עם זאת, התרשמתי כי באותו שלב, בראשית דרכו כראש עיר, לא היה הנאשם מודע לכך כי מעשהו זה עלול להעמיד אותו בניגוד עניינים אסור, ואין מדובר בעצימת עיניים. הדברים נלמדים גם מהאופן בו נרתע מהמשך הטיפול בענייניו של אוחיון, כאשר התברר לו כי אינו עומד בתנאי הסף, עוד בטרם החל אוחיון "לשלוף ציפורניים" כלפיו, וגם לאחר מכן.

לא נעלם מעיני כי הנאשם התכוון לבדוק אפשרות נוספת לשבץ את אוחיון בעירייה, בתפקיד טכני או בגינון, אשר נלמדה מגרסאותיהם של השניים, אך הדברים לא יצאו מגדר כוונה ערטילאית, בנסיבות שפורטו לעיל. נראה כי הנאשם הבין בהמשך כי אינו עומד בכללי ההתנהגות הנדרשים למי שמבקש להכלל בין עובדי הציבור, ומשכך קטע את נסיונו לסייע לו. כך או כך, נראה כי הנאשם הפנים במהירות את נורמות ההתנהגות המוטלות עליו, והתיישר לפיהן. משלא הוכח כי מדובר בסטייה חמורה מן השורה, והנאשם תיקן את הסטייה לאלתר, יש משמעות לכך שהנאשם לא ידע כי מעשיו אסורים, ואין מקום להרשעתו.

ז. לסיכום, נוכח כל המקובץ, סבורני כי לא התקיימה בעניינינו פגיעה מהותית באינטרסים המוגנים דלעיל, ומששוכנעתי כי אין מקום להרשיע את הנאשם בעבירה של מרמה והפרת אמונים בפרשת אוחיון, אני מזכה את הנאשם מעבירה זו.

81. קבלתם של פעילים לעירייה לאחר הבחירות

הנאשם עמד על כך כי עזר לפעיליו להיכנס לעבודה בעירייה "בצינורות המקובלים", כפי שעזר גם לאחרים, משמצא כי עזרה לתושביו היא דבר לגיטימי.

לדבריו, הפנה חלק מפעיליו למכרזים שהתפרסמו בעירייה, ככל שמצא כי כישוריהם מתאימים לתפקידים לגביהם פורסמו המכרזים. הוא לא עשה כל פעולה מעבר להפניית שימת ליבם לקיומם של המכרזים, בעוד שאחרים ראו את הפרסומים בעיתון. בסופו של יום "חלק מהפעילים לא התקבלו וחלק מהפעילים של המטות האחרים שהיו נגדי ואויבים של הכי הגדולים התקבלו לעבודה על סמך הכישורים שלהם". (עמ' 632, ש' 9 - 12). גרסתו זו של הנאשם לא זו בלבד שלא נסתרה, אלא אף חוזקה בהתנהגותו בפרשת אוחיון, שם הקפיד להימנע מלהתערב בהליך המכרז, למגינת ליבו של אוחיון.

לאחר שבחנתי את טענותיהם של הצדדים בנדון, מצאתי, בניגוד לטענתו של ב"כ המאשימה, כי אין מדובר

בהודיה בעבירה של הפרת אמונים, על אף קיומו של ניגוד העניינים מסוים, מנימוקים דומים לאלה שפורטו בפרשת אוחיון. כאמור, לא כל מצב של ניגוד עניינים מהווה עבירה פלילית, ושיקול המידתיות הוא שיקול רלוונטי בבואו של בית המשפט לפרש את היקף התפרשותה של הנורמה הפלילית הנידונה (ענין שבס). בהעדר הוכחה לקיומו של פן מחמיר נוסף, לנסיבות המצביעות על סטייה חמורה של הנאשם מחובת הנאמנות המוטלת עליו, על היסוד הנפשי אשר ליווה את מעשיו, ובעיקר לא הובאה כל ראיה לענין הפגיעה באינטרס הציבורי, מעבר לכל ספק סביר. העדות הסנגוראית מכולן בסוגיה זו נמסרה מפי ז'נו, המובאת לעיל ולהלן, אשר העיד בתרעומת ממשית על התנהלותו של הנאשם, אשר אפשר קליטתם של עובדים בתפקידים טובים מאוד כנראה, על אף "שלא עשו כלום בשבילו". (עמ' 502, ש' 1-3).

בנסיבות אלה, לא הוכח חשש לפגיעה באמון הציבור בהתנהלותו התקינה של הנאשם, ברמה הנדרשת לצורך הרשעה בפלילים.

ענין ז'נו - ביטול הפיטורין ותשלום הכספים - האם בהפרת אמונים עסקינן?

82. אקדים ואומר כי גם בענין ז'נו סבורני, שהנאשם היה נתון בניגוד עניינים, אך לא מהחריפים, מידת הסטייה מהשורה לא היתה רבה, משבטלו פיטוריהם של כל הפעילים שפוטרו עובר לבחירות, בניגוד לחוק, משך הפגיעה היה קצר, והנאשם הראה ברבים כי הפנים את הנורמות הציבוריות, ולכן היתה מידת הפגיעה וההשפעה של פעולותיו על עובדי המדינה והציבור, מצומצמת, על אף מעמדו הרם.

א. ז'נו פוטר שלושה שבועות לפני הבחירות, על ידי ראש עיר שעמד לסיים את תפקידו, באמרו כי פוטר עקב תמיכתו בנאשם.

סעיף 27א. **לחוק בחירת ראשי ערים** קובע:

"(א) בסעיף זה -

"ראש רשות המסיים תפקידו" - אחד מאלה:...

(2) ראש רשות שלא הוצע כמועמד לראש הרשות לפי סעיף 5 - מהיום האחרון להגשת רשימות המועמדים;

(ב) ראש רשות המסיים תפקידו, לא יהיה ראשי - ...

(2) לפטר עובדים לפי סעיף 171א(2) לפקודה;

סעיף 171א **לפקודת העיריות (נוסח חדש)** קובע:

"171א. עובד העירייה שאינו מהעובדים המנויים בסעיף 171 -

(1) יפטר ראש העירייה על פי החלטת בית דין למשמעת לפי חוק המשמעת;

(2) רשאית לפטרו ועדת פטורים שחבריה הם: גזבר העירייה, המנהל הכללי של העירייה ובאין מנהל כללי - מנהל כוח האדם בעירייה, וכן היועץ המשפטי של העירייה - אם הפטורים היו שלא מחמת עבירת משמעת כמשמעותה בחוק המשמעת.

ז'נו פוטר בתקופה בה לכאורה לא היה אריאב - אשר אין חולק כי היה בבחינת "מסיים תפקידו", משלא הוצעה מועמדותו לבחירות 08' - רשאי לעשות כן, והמאשימה לא הביאה בפרשת התביעה כל ראיה לסתור חזקה זאת. כאמור לא התרתי למאשימה להעמיק את חקירתו הנגדית של הנאשם, משאמר הנאשם עוד בהודעתו במשטרה כי ז'נו פוטר שלא כדין, והמאשימה בחרה שלא להביא כל ראיה בנדון, וביקשה להגיש במסגרת החקירה הנגדית של הנאשם מסמכים מתיקו של ז'נו בעירייה, אשר לא היה כלול בחומר החקירה, על אף התנגדות ההגנה, כאשר הנאשם נדרש ולא יכול להתייחס אליהם לראשונה על דוכן העדים.

הנאשם העיד, ועדותו לא נסתרה כאמור, כי כל הגורמים הרלוונטיים אמרו לו, ואף הפנו אותו לתכתובת מתאימה, כי עוד בזמן אמת היה ידוע שז'נו פוטר שלא כדין, וכי הדרך הנכונה להחזיר אותו היא לכנס את ועדת כוח האדם, אשר כונסה ביום 12/1/09. לא נעלם מעיני כי מדובר בעדות שמועה, אך הנאשם הודיע על דוכן העדים כי הוא מוכן להמציא את מכתבה של היועצת המשפטית לאריאב, אשר נשלח בדואר אלקטרוני בזמן אמת, נאמן לגרסתו בשנת 12' במשטרה. (עמ' 676, ש' 8-13). הנאשם העיד, ועדותו לא נסתרה, כי כאשר נבחר לראשות העירייה, פעל להחזיר לעבודה את כל הקבוצה של העובדים אשר פוטרו שלא כדין בתקופה הקצרה אשר בין הצעת המועמדים לבחירות.

בנתונים אלה, נוכח האמור בסעיף 27א(2) לחוק בחירת ראשי ערים, לגבי פטורין לפני הבחירות, לאור עדותו של הנאשם, אשר לא נסתרה, בקשר לבדיקות שערך בעניינו של ז'נו, לפני הבחירות ולאחריהן, לרבות הצעתו להציג לבית המשפט מכתב שנשלח בדואר אלקטרוני על ידי היועצת המשפטית של העירייה לראש העיר הקודם, ובו מצוין כי פטורין של ז'נו אינם חוקיים, משהעיד כי ועדת כוח אדם התכנסה לאחר הבחירות, ביטלה את הפטורין של ז'נו ואחרים שפוטרו באותו סבב שלא כדין, נוכח דבריו של ז'נו, לפיהם הנאשם אמר לו שהוא פוטר שלא כדין בזמן אמת, ובהעדר כל ראיה הסותרת זאת, שוכנעתי כי פטורין של ז'נו עובר לבחירות היו בלתי חוקיים, או כי הנאשם בכך האמין באמונה שלמה, והיה לו בסיס איתן אובייקטיבי וסובייקטיבי לסבור כך, שנתמך בהתנהלותם של הגורמים הבכירים בעירייה. ועוד, חזקה על המאשימה כי לולא היה בדברים ממש, היתה מתמודדת עוד בחקירה במשטרה עם גרסת הנאשם במשטרה בדבר פטורין הבלתי חוקיים של ז'נו, ומשמעות ביטולם, ומציגה ראיות לעמדת זו בפרשת התביעה.

ב. הנאשם היה מצוי בניגוד עניינים לגבי ז'נו, שהיה פעיל שלו בעבר, ולו הבטיח לבטל את פטורין, לאחר שבדק ומצא כי נעשו שלא כדין, אם כי הפסיק לפעול עבורו חודשים לפני הבחירות, ו"נעלם" ביחד עם אוהיון. יחד עם זאת, אין חולק כי אין מדובר בבן משפחה, באדם קרוב, או באינטרס כלכלי ממשי, והתרשמתי כי בשונה מאוהיון, לא היתה קרבה ביניהם גם במהלך הפעילות, כעולה גם מעדותו של ז'נו, מעבר לפעילותו בהתנדבות עבורו.

ג. כאמור, "לא כל ניגוד עניינים גורר אחריו פגיעה מהותית באינטרס המוגן", וגם בענין ז'נו התרשמתי כי עוצמתו

של ניגוד העניינים לא היה מהחריפים. הנאשם העיד, ועדותו לא זו שלא נסתרה, אלא שחוזקה בעדויותיהם של אחיו ושל ז'נו, כי פעל לבטל גם את פטוריהם שלא כדין של הפעילים של מתחריו, אשר פוטרו באותה תקופה, כי ביטול הפטורין נעשה על דעתן של היועצת המשפטית ומנכ"לית העירייה, וכי ועדת כוח האדם פעלה כנדרש.

הנאשם העיד, וגם דבריו אלה לא נסתרו, כי החזיר את ז'נו לעבודה מכיון "שהוא פוטר באמת בדרך לא חוקית ובאמת עזר לי גם ... הוא ניסה לעזור לפחות, בעצם העובדה שהתנכלו לי באמצעותו, זה כאב לי ואני רציתי לעזור לו לחזור לאותו מקום שהוא היה". (עמ' 538, ש' 21-25). לדבריו, הרגיש חובה מוסרית לתקן את העוול שנעשה לז'נו, משראה בפטוריו פטורים פוליטיים, על רקע תמיכתו של ז'נו בו, ושוכנע כי בוצעו שלא כדין.

מהימנה עלי גרסתו כי סבר שעקב פטוריו של הנאשם שלא כדין ושלא בצדק, ראוי לתת לו הזדמנות נוספת. על אף שלא נעלם מעיני כי הנאשם היה מודע לכך שז'נו לא נחשב לעובד טוב - למרות שדבריו של הנאשם לענין התבטאויות של מנהליו בעירייה הם עדויות שמועה, וניתן לתמוה כמה מהטרוניות כלפיו נבעו גם מהתנהגותו הבעייתית יום לאחר הבחירות, כמתואר לעיל - יש קושי לראות בתיקונו של עוול משמעותי - פטורין שלא כדין של אנשים מעבודה קבועה בשירות הציבורי ערב בחירות - פגיעה משמעותית באינטרס הציבורי, או סטייה חמורה מהשורה. יש לזכור כי דיני העבודה מקפידים עד מאוד על הדרך בה נעשים פטורים עובדים, עד כדי ביטולם עקב פגם בהליך השימוע וכיוצא בזה, אם כי לא אחת מקבלים העובדים המפוטרים שלא כדין פיצויים בלבד, ואינם מושבים לעבודתם. (לענין עובדים שפוצו, אך לא הוחזרו לעבודה, ראו ע"ע (ארצי) 281/07 **רשות הדואר נ' שמואל קלפנר** (9/4/08), מפי כב' הש' צור (להלן: ענין קלפנר); לענין ביטולם של פטורין שנעשו משיקולים פוליטיים, ראו תע"א (ב"ש) 1650/09 **אלחיאני נ' חברת דואר ישראל בע"מ** (8/2/11), מפי כב' הש' י. אנגלברג-שהם (להלן: ענין אלחיאני).

למעלה מן הצורך יאמר, מפני שטענה זו לא נטענה, כי סביר להניח שלו היה ז'נו פונה לבית הדין לעבודה בתובענה להחזירו לעבודה, נוכח הנסיבות בהן פוטר מנימוקים פוליטיים פסולים, "או שמעורבים בהן שיקולים פוליטיים ברמה זו או אחרת", היה נטל ההוכחה עובר לעירייה, המעביד. בין אם היה ז'נו מוחזר לעבודה ובין אם היתה העירייה מחוייבת לשלם לו פיצויים - והוא לא היה היחיד שפוטר באותו סבב - ספק אם האינטרס הציבורי היה יוצא נשכר במידה רבה יותר מהמצב בו הוחזרו כל המפוטרים לניסיון, ואם פוטרו לאחר מכן, נעשה הדבר משיקולים ענייניים, לכאורה. (ראו ענין קלפנר דלעיל; השוו ענין אלחיאני).

ד. אכן, מעמדו הרם של הנאשם - ראש עירייה - פועל לחובתו, שעה שיש לבחון את השפעת פעולותיו על עובדי הציבור בעירייה ועל הציבור בכללותו. יחד עם זאת, הנאשם העיד, וגם דבריו אלה לא נסתרו, כי בעצה אחת עם מנכ"לית העירייה, היועצת המשפטית וועדת כוח האדם הוחזר ז'נו לתקופת ניסיון של שלושה חודשים בלבד - כמו האנשים האחרים שהחלטות לפטוריהם בתקופת הבחירות בוטלו - ולא במעמד של עובד קבוע. ז'נו נדרש לעמוד בסטנדרטים של התנהגות ראוייה לעובד ציבור, הדברים הובהרו לו, ומשלא עמד בכך, לא היסס הנאשם לקבל את המלצתם של הגורמים המקצועיים ומנהלי המחלקה, ואישר פטוריו בתוך מספר שבועות, כמפורט לעיל. ז'נו ראה בכך התנכלות לשמה, אך הנאשם הסביר כי ז'נו הביא את הדברים על עצמו.

התנהלות זו הבהירה לכלל עובדי העירייה הכפופים לו ולציבור כולו כי הנאשם כראש עירייה נהג כדין בכך שתיקן עוול, ואיפשר לאדם להוכיח עצמו כעובד משך תקופת ניסיון, אך לא ראה עצמו כבול בהבטחות לפעיל שלו. פיטוריו של ז'נו, מיד לאחר שהמשיך כנראה בהתנהגותו הבעייתית, ומנהליו התלוננו בפני הנאשם, אותתו לכל כי הנאשם לא פרש חסותו של פעיליו, מעבר להתייחסות הוגנת בה נהג גם כלפי אחרים, לא הסכים לתשלום כספי ציבור למי שלא עבד תמורתם, וכפי שנאה דרש נאה קיים, פיטר אנשים שלא עבדו תמורת שכרם. בכך לימד את העובדים המבקשים ללמוד ממנו ולחקותו, כי דין פעולות בלתי חוקיות להתבטל, אך אין סובלנות לבטלה ולהתנהלות קלוקלת, של מי שסברו כי הם מוגנים בשל תמיכתם המוקדמת בו.

ה. לפיכך, אפילו הייתי רואה לקבל את טענת המאשימה כי מעשיו של הנאשם היוו סטייה מסטנדרט ההתנהגות שהיה מצופה ממנו כראש עירייה - ואין הדבר כך -תיקן את הנעשה מידית, על אף שהיה מדובר בפעיל שלו לשעבר, והאחרון פוטר במהירות, באישורו. מכאן, שאפילו היה בתחילת הדברים כדי להעיד על ניגוד עניינים אסור (וכאמור נדחתה טענה זו), מלמדים מעשיו בתוך פרק זמן קצר ביותר, כי מדובר בסטייה חד פעמית, שתוקנה, משפעל על פי מיטב הבנתו, ללא ראייה ללחץ או איום חיצוני, ללמד את הכפופים לו כי אין לפעיליו לשעבר כל עדיפות או חסינות, כי מי שאינו עובד לא ישרוד בעירייה, וכי שיקוליו ענייניים.

ו. תשלום הכספים לז'נו לאחר הבחירות

כאמור לעיל, קיבלתי את גרסתו של הנאשם, לפיה שילם לז'נו 10,000 ₪ בשני תשלומים מכספיו הפרטיים, מתוך תחושת מחויבות של הנאשם לשלם לפעיל שעבד עבורו בהתנדבות עבור הוצאותיו במסע הבחירות, ומתוך רחמים עקב מצוקותיו הכלכליות הקשות גם יחד, ולא בגין הפרת הבטחה למנותו לתפקיד בכיר, או עקב פיטוריו.

משהתחייב הנאשם בעת מערכת הבחירות להחזיר לז'נו את ההוצאות שהוציא לצורך פעילותו עבור הנאשם אחרי הבחירות, כעולה מדבריו של ז'נו עצמו, אשר סיפר על הוצאותיו, ומששילם את חובו - אפילו הוסיף לו על הסכום שהוציא - מכספיו הפרטיים, בצנעה, שעה שז'נו הגיע אליו ותיאר את מצוקתו הקשה, במנותק מתפקידו הרם כראש עירייה, לא מצאתי כי יש בתשלום כספים אלה עדות להתנהגות בעלת מאפיינים פליליים.

ז. היסוד הנפשי

1) אשר ליסוד הנפשי, על אף שהתרשמתי כי הנאשם היה מודע לטענות מסוימות בדבר תפקודו של ז'נו, התרשמתי כי באותו שלב, בראשית דרכו כראש עיר, לא היה מודע לכך כי ביטול פיטורין לגביהם הובהר לו כי הם בלתי חוקיים, אף שעסקין בפעיל שלו, עלול להעמיד אותו בניגוד עניינים אסור. הנאשם היה משוכנע שז'נו פוטר לפני הבחירות עקב תמיכתו הפוליטית בו, משיקולים זרים, שלא בצדק ושלא כדין. לא למותר לציין כי על פי הפסיקה, פיטורין פוליטיים נגועים בדרך כלל גם בהפרת חובת ההגנות ותום הלב המוטלים על מעסיקים. בנסיבות אלה, מקובלת עלי גרסתו, שמשמעותה היא כי סבר שמן הדין ומן הצדק לבטל את פיטוריו הבלתי חוקיים, להעמידו בניסיון ולתת לו הזדמנות להוכיח עצמו, כפי שעשה גם עבור אחרים, לגביהם לא היה נתון בניגוד עניינים, תוך קבלת תמיכה מקצועית מהפקידות הבכירה ומהיועצת המשפטית, ולא היה מודע לכך שמעשיו מעמידים אותו בסכנה לעבירה של הפרת אמונים. התנהלותו מעידה על כך כי עשה ככל יכולתו על מנת

לפעול על פי דין, ולא היה מודע ליסודות העובדתיים של ניגוד העניינים.

אשר לטענות המאשימה כי הנאשם לא החזיק חוות דעת כתובה להוכיח אי חוקיותם של הפיטורין, יפים לענייננו דבריו של כב' הש' אור בע"פ 1182/99 **הורוביץ נ' מ"י**, פ"ד נד (4), 1 (ההדגשה שלי - ד.ס.):

"אין להכביד בהעלאת דרישות פורמאליות של פנייה בכתב או דרישה לקבלת חוות-דעת בכתב או שתהיה פנייה נקודתית ישירה ליועץ. אין לדרישות אלה כל עיגון בדין הקיים, ולדעתי אין לגבשן בדרך של פסיקה. איני רואה מקום ליצירת מגבלות פורמאליות לטענת ההסתמכות, אשר כל כולה מבוססת על היגיון ועל ניסיון החיים, שעל-פיהם, כשפועל נאשם בתום-לב על יסוד חוות-דעתו של מומחה לדבר היודע את העובדות, נשללת הכוונה לפעול שלא כדין. מה שחשוב הוא, שבית-המשפט ישתכנע שהנאשם פעל בתום-לב על-פי עצה שקיבל מבר-סמכא שעליו היה יכול לסמוך כמי שיודע את העובדות ואת הדין. אין הכרח שאמצעי השכנוע יהיה תוצאה של פנייה ישירה - אם בכתב ואם בלעדיו - אל המומחה, ושתהיה תשובה כתובה שתופנה ישירות אל הנאשם. חשובים המהות, התוכן - קבלת חוות-דעת ממי שיודע את העובדות והוא בעל כשירות מקצועית למתן חוות-הדעת והסתמכות על חוות-הדעת - ולא אופן השגתה של חוות-הדעת.

אמנם מקובל עליי כי יש להיזהר בקבלת טענת ההסתמכות. ... אולם אם קיימות ראיות חותכות שניתן להסיק מהן הסתמכות כזו, תוך שמתמלאים התנאים לקבלת הטענה, אין לדחות את טענת ההסתמכות רק מכיוון שלא הייתה פנייה מיוחדת - בכתב או על-פה - של הנאשם לקבלת חוות-דעת ממי שיעץ לו." (שם, עמ' 161-160).

ככלל, אין משמעות לכך שהנאשם אינו מודע לכך שמעשיו פסולים, אך גם בענין ז'נו יפים הדברים שנאמרו בפרשת אטיאס, לענין הצורך בידיעה בפועל שעה שהסטייה אינה חמורה מדי.

הדברים מקבלים משנה תוקף מהאופן בו קיבל הנאשם מיידית את עמדת מנהליו של ז'נו, ולא נרתע מלאשר פיטוריו בתוך כחודש, לאחר שהתברר לו כי ז'נו אינו עומד בנסיון, ואינו מתאים לשרת כעובד ציבור, והדברים מלמדים גם על עמדתו ההתחלתית, לרבות היסוד הנפשי שלו. לכן, על אף שהנאשם הודה כי היה מודע לכך שז'נו אינו עובד מצטיין, בלשון המעטה, מהימנה עלי גרסתו כי סבר שמן הדין ומן הצדק לבטל את פיטוריו הבלתי חוקיים, להעמידו בניסיון ולתת לו הזדמנות להוכיח עצמו, כפי שעשה גם עבור אחרים, לגביהם לא היה נתון בניגוד עניינים.

הלך הרוח של הנאשם, שלא התאפיין כנראה מנטייה למצב של ניגוד עניינים, נלמד דווקא מדבריו של ז'נו, שנועדו להראות עד כמה היה הנאשם כפוי טובה, אך המצביעים על מנהג שוויוני בהעסקת עובדים, כפי שהעיד הנאשם לגבי עצמו, אשר הובאו לעיל. **"לאנשים שלא עשו כלום בשבילו כלום בבחירות לכי תראי איזה תפקידים. כלום כלום"**. (עמ' 502, ש' 18).

נראה כי אין אלה המקרים לגביהם נאמר: "לא רק שאין הם כובשים את יצרם, אלא רואים בתפקידם קרדום לחפור בו למען רווחתם האישית וקידום עניינים שבינם לבין תפקידם הציבורי אין ולא כלום". (ענין בניזרי הנ"ל).

משכך, לא הוכח היסוד הנפשי הנדרש להרשעה בעבירה במידה הנדרשת בהליך הפלילי, דהיינו, מעבר לכל ספק סביר.

83. לסיכום, אני רואה לזכות את הנאשם גם מעבירה של מרמה והפרת אמונים, בכל העניינים שנטענו כלפיו בהליך זה.

84. טענת ההגנה מן הצדק ומחדלי חקירה

אקדים ואומר כי נוכח המסקנות אליהן הגעתי, כאמור לעיל, ספק אם יש מקום לדון בטענת ההגנה מן הצדק ובמחדלי חקירה. אולם, פטור בלא כלום אי אפשר, בעיקר בקורותיו של תיק זה, ומפאת כבודם של הצדדים המלומדים אשר נדרשו לענין מתחילת ההליך ועד סופו. עם זאת, בנסיבות הענין, אדרש לטענות בקצרה בלבד.

ההגנה טענה כי ראוי לבטל את כתב האישום מטעמים של הגנה מן הצדק, לפי סעיף 149(10) לחוק העונשין, בגין אכיפה בררנית, פגיעה בעיקרון השוויון והצדק, וכן בעטיים של מחדלי חקירה, שיטענו להלן.

85. א. עדותו של רפ"ק קוגן

לחיזוק טענותיה נדרשה ההגנה לעדותו של רפ"ק אלישע קוגן (להלן: קוגן), ראש צוות החקירה, שארכה לדבריו כשנתיים, והתמקדה בפרשת שוחד של עד המדינה רביב, אשר טען כי נתן שוחד לנאשם החל משנת '08, במהלכה נצבר חומר חקירה בהיקף עצום (פרשת השוק). אין חולק כי התיק נסגר מבלי שהוגש כתב אישום. (עמ' 503, ש' 10 - עמ' 505 ש' 30).

1) לדברי קוגן, נושא הפעילים עלה בהודעותיו של רביב, והנאשם עצמו ציין כי אוחיון ז'נו נדנדו לו ודרשו כסף בגין פעילותם עבורו. לדבריו, רביב עצמו מסר למשטרה ביום 23/11/10 את הקלטת ובה השיחה שהקליט אוחיון. משנשאל אם ידע כי רביב נתן לז'נו סך של 20,000 ₪, אשר ז'נו לא החזיר לו, ציין כי ז'נו סיפר לו **"שהוא היה קרוב לפת לחם ורביב עזר לו והביא לו כסף"**, אך לא ידע להשיב אם החוקרים בדקו אם הכסף הוחזר או לא, באומרו כי פרשת הפעילים הייתה **"נקודה בכל חומר החקירה"**. משנשאל מדוע לא נחקרו אוחיון וז'נו באזהרה, משסיפרו כי נתנו שוחד לנאשם, השיב כי אינו זוכר, אך הנוהג הוא כי ההחלטה על חקירה באזהרה מתקבלת בדרך כלל לאחר התייעצות **"בין ראש הצוות לראש המפלג לראש יאח"ה"**, והוא לא זכר התייעצות זו, ואינו יודע לתת הסבר לדבר. קוגן ציין כי מדברי הנאשם אשר הזכיר את שמות הפעילים **"לא עולה שום עבירה כי הוא אומר שזה פעילים שנדנדו לו, הוא לא אומר שהוא הבטיח להם הוא לא אומר שום דבר כזה, נדנדו לו ודרשו כסף... אבל החקירה של גפסו לא מעלה אינדיקציה לגביהם בכלל... עובדתית הם לא נחקרו באזהרה"**. (עמ' 506, ש' 20 - עמ' 509, ש' 27). בהמשך, אישר כי **"האזהרה**

נעשית לצורך מניעת הפללה עצמית של החשודים, ולא לצרכיו של מישהו אחר". (עמ' 515, ש' 25-30).

קוגן לא זכר מדוע לא מצאו החוקרים לנכון לבדוק את גרסתו של ז'נו, באמצעות אנשים אותם הזכיר, כגון מלכה, וחזר וציין כי החקירה לא התמקדה בשני פעילים אלה, וכי עניינם "נחקר בין שאר הדברים בתיק החקירה שהיה נגד ישראל רביב... התיק עסק בכלל במשהו אחר", אך הדגיש כי הנאשם עצמו "הודה בעניין הזה", ובהמשך, משנטען בפניו כי "האנקדוטה הזאת" יצרה כתב אישום, ציין כי מדובר ב"חלק מאוד מאוד קטן מהחקירה. הוא לא היה אפילו פ"א". (עמ' 514, ש' 1 - עמ' 515, ש' 10).

2) כשנטען בפניו כי אחד העדים, שוטר לשעבר בשם גולדנברג, אשר לא היה באותה תקופה "מאוהביו של גפסו", מסר "שהמועמד השני, כלומר שזה שרץ נגד גפסו וזה מר פלוט שהוא הבטיח להרבה מאוד אנשים כל מיני הבטחות וג'ובים, שהוא היה משוכנע שהוא יזכה כי עמדו לימינו אנשי ישראל ביתנו, קדימה, הליכוד, עבודה ועל כל שלט של גפסו היו 50 שלטים של היריבים", וכי "ההזדהות עם גפסו הייתה מתבצעת בצנעה", והם לא שאלו אותו אף שאלה בסוגיה זו של ההבטחות של המועמד השני, השיב קוגן "אני לא חושב שכל טענה צריכה להיבדק", והוסיף כי לא הוא מחליט מה לבדוק. לדבריו, גולדנברג עצמו, אשר היה עוזר ראש העיר, היה חשוד ביחד עם הנאשם בקבלת שוחד, וכי בעבר "הם היו באותה סירה". משציין בפניו ב"כ הנאשם כי בעת החקירה גם רביב היה חשוד, השיב כי הטענה היא "די מעורפלת". הוא לא ידע לומר מי הנחה את החוקרים לא לשאול שאלות אלה, ומשנשאל האם היה מקום לבדוק טענה זו לגופה השיב "אז אף אחד לא סתם את הפה למר גולדנברג, הוא היה יכול להגיד, להפנות לאנשים, להפנות למקומות, להפנות לפעילים. עובדה שלא עשה כן... ודבר נוסף... גם זה כרוך בפתיחת פל"א נוסף בהתייעצויות, בהקמת צוות חקירה שיבדוק את העניין הזה, לא נעשה... עובדתית זה לא נעשה. אני לא חושב שבמקרה הזה היה צריך לעשות". (עמ' 509, ש' 28 - עמ' 512, ש' 2; עמ' 516, ש' 26-31). הוא גם לא זכר מה הייתה ההתייחסות לדבריו של רביב במשטרה, לפיהם "שפלוט הגיע אליו לשוק, רביב נתן לו מעטפה עם ₪ 20,000 במזומן ופלוט שם מעטפה זו בתא הכפפות ברכב", ולא ידע להשיב טענת ההגנה כי אמרה זו לא נחקרה לא נסתרה (עמ' 513, ש' 24 - עמ' 31).

ב. המסקנה העולה מגרסתו של קוגן היא כי פרשת הפעילים היתה שולית ביחס לפרשת השוק, וכך היתה התייחסות החוקרים אל בדיקת טענותיהם של המעורבים בה. לגבי חשדות כלפי גורמים שלישיים, החוקרים היו ממוקדים בחקירתו של הנאשם, ולא בדקו חשדות דומים כלפי מתמודדים אחרים בבחירות אלה.

86. א. לטענת ההגנה, אשר הפנתה את בית המשפט לפסיקה הדנה בסוגיה זו, עיקרה של האכיפה הבררנית הוא בסבירות של שיקול הדעת שהפעילה המדינה, כאשר בחרה להגיש כתב אישום נגד הנאשם, בעוד שאוחיון וז'נו שהיו מעורבים באותה פרשה, לא זו בלבד שלא הועמדו לדין, אלא אף לא נחקרו באזהרה. זאת, בצינה כי הטוען אכיפה בררנית, אינו צריך עוד להוכיח התנהגות שערורייתית מצד הרשות, כי מקור אפלייתו במניעים זדוניים, חוסר תום לב או שיקולים זרים שאינם ממין העניין. בעקבות ע"פ 4855/02 מ"י נ' בורוביץ, פ"ד נט (6), 776 (05), מפי כב' הש' מצא, לוי וגרוניס, כתוארו דאז). הורחב היקף תחולתה של ההגנה מן הצדק גם על מקרים בהם מדובר בהתנהלות רשלנית או שרירות גרידא, או אפילו בנסיבות שאינן תלויות ברשויות, והמבססות "בבירור את המסקנה כי במקרה הנדון לא

יהיה ניתן להטיח לנאשם קיום משפט הוגן, או שקיומו של ההליך פלילי יפגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות".

ב. עוד נטען כי אי חקירתם באזהרה של ז'נו ואוחיון - אשר מסרו עדויותיהם רק בשנת 11', ולא במסגרת תלונה - וקיבלו תחושה ברורה כי המשטרה "**מחפשת**" רק את הנאשם, ומחדלי חקירה אחרים - כגון חקירתו של הנאשם בענין הפעילים אגב חקירה בפרשה אחרת, מבלי שתשומת לבו הופנתה לענין - מהווים פגיעה בזכויותיו היסודיות של הנאשם כנחקר. בתגובתה לטענות המאשימה בדבר פערי הכוחות בין נותן שוחד ומקבל שוחד, טענה ההגנה מדובר בפערים מובנים בעבירת השוחד, וזו הסיבה לכך שהמחוקק בחר לקבוע בצד העבירה הראשונה מחצית העונש שנקבע בגין קבלת שוחד, אך פטור בלא כלום לא נקבע, ולא היתה כל סיבה להמנע מהעמדה לדין של השניים, לצד הנאשם.

ג. בנוסף טענה ההגנה טענה כי המשטרה היתה "**ממוקדת מטרה**" בעניינו של הנאשם, וכי רשויות החקירה התנהלו בצורה שערורייתית, משבחרו להמנע מלחקור טענות בדבר מתן שוחד למועמדים אחרים בבחירות, התעלמו ביודעין מחשדות זהים לאלו שכתב האישום נגד מועמד אחר באותה עיר ובאותה מערכת בחירות, ואותו אדם אפילו לא הוזמן לחקירה או לבירור על ידי משטרת ישראל.

ד. כן הועלתה טענה בדבר מחדלי חקירה, משנחקר התיק בשטחיות, מבלי שבוצעו פעולות חקירה בסיסיות, לרבות חקירתם של עדים נוספים, בניסיון לאמת או לשלול את גרסתם של אוחיון וז'נו, בנושאים בהם ניתן היה לבחון את גרסתם עם עדים אחרים, אשר שמם הוזכר על ידי העדים המעורבים, וכיצא בזה.

87. ב"כ המאשימה ביקש לדחות את טענות ההגנה מכל וכל.

א. לטענתו, אין פסול בכך שז'נו ואוחיון לא הועמדו לדין על אף שהודיעו והודו כי נתנו שוחד לנאשם, מפני שטענה בדבר אכיפה בררנית מצריכה להראות מטרה כפולה, שיקול זר ושרירות, כאשר לרשויות החקירה והתביעה עומדת חזקת התקינות של המעשה המנהלי, ועל הטוען לאכיפה בררנית מוטל נטל כבד להוכיחה. לשיטתו, אין כאן אפליה בין שווים, כפי שקבע בית המשפט בהחלטתו בטענות המקדמיות, וההגנה לא ביססה טענה בדבר שיקולים זרים או לא ענייניים מעבר לכך. (ב"כ המאשימה הפנה לבג"ץ 6396/96 **זקין נ' ראש עיריית באר שבע**, פ"ד נג (3), 289 מפי כב' הש' זמיר; רע"פ 9066/08 **בן גביר נ' מ"י** (7/12/08), מפי כב' הש' לוי, ולע"פ 3215/07 **פלוני נ' מ"י** (4/8/08), ולרע"פ 4831/09 **עבאדי נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה** (21/6/09), שניהם מפי כב' הש' ג'ובראן).

ב. לענין הטענה כי היה מקום לחקור את ז'נו ואוחיון באזהרה, מטרת האזהרה היא להעמיד אדם על זכותו שלא להפליל את עצמו, והאזהרה אינה אמורה לשרת את מטרותיו של הנאשם, כך שיטען כי לו נחקרו באזהרה, יתכן שלא היו מפלילים אותו. כן תהה ב"כ המאשימה האם הטענה כי זכויותיו של הנאשם נפגעו, מובילה לאפשרות שלו נחקרו השניים באזהרה, יתכן שהיו משקרים כדי להגן על עצמם, ולא היו מפלילים את הנאשם, והאם זכותו

של הנאשם כי האמת בעניינו לא תתגלה. לטענת ההגנה כי לו היו אוחיון וז'נו מוזהרים, היו אומרים את האמת, שאל היכן הבסיס לכך, שעה שהנאשם הודה עובדתית בחלק ניכר ממה שהם סיפרו במשטרה, ואף בכך שהבטיח לפעילים שבכלל לא ידעו עליהם עבודה בעירייה, וגם עזר לפעילים שלו להתקבל לעבודה בעירייה.

אשר לטענה בדבר חוסר השוויון ביחס לנאשם לעומת היחס לז'נו ואוחיון, בסוגית הפגיעה בהם, מטרת האזהרה אינה לפגוע בנחקר, אלא להבטיח הליך הוגן כלפי הנחקר באזהרה בלבד. הנאשם רשאי לטעון כי הוא הועמד לדין לבדו, אך טענה זו יפה באותה מידה, בין אם נחקרו באזהרה ובין אם לאו, ובין אם היו נחקרים באזהרה והיתה החלטה לסגור את התיק ולא להעמידם לדין.

ג. בעניינו של פלוט טען ב"כ המאשימה כי ההגנה לא הוכיחה כי מצבם של הנאשם ושל פלוט היה שווה מבחינה ראייתית, כי מכלול הראיות שנאספו בעניינו של הנאשם היה דומה בהיקפו ובאיכותו לזה של פלוט, וכי המשטרה נהגה בשרירות ונקטה איפה ואיפה, זאת בין השאר משהתנגדה ההגנה להגשת הודעתו של גולדנברג במשטרה, ולא ביקשה להזמין את החוקרים הרלוונטיים. הוא הפנה לע"פ 8204/14 זלום נ' מ"י (15/4/15), מפי כב' הש' שהם, "אף אם ניתן היה להעמיק את החקירה בעניינם של אותם חשודים...אין בכך לתמוך בטענת המערערים כי ננקטה כלפיהם אכיפה בררנית. כידוע אין בידי רשויות אכיפת חוק והתביעה משאבים בלתי מוגבלים... יש לזכור כי אין שום אפשרות מעשית לנהל חקירה בכול מקרה של חשד לביצועה של עבירה פלילית". לדבריו, החקירה היתה רחבה, התמקדה בחשדות רבים וחמורים, והנושא של הבטחת עבודה לא היה במוקד החקירה. מכל מקום, התשתית הראייתית נגד הנאשם עלתה בהרבה על מה שהיה ביחס לפלוט. כך או כך, על ההגנה היה להראות כי פעולת המשטרה או התביעה נבעה משיקולים לא ענייניים או לא ראויים, מניע פסול, שיקולים זרים וכדומה, והיא לא עמדה בכך. גם בענין זה הפנה לחזקת תקינות המעשה המנהלי, וטען כי הביקורת על החלטות התביעה היא מאוד מצומצמת.

88. דין

רבות נכתב בנושא חשוב ומהותי זה של הגנה מן הצדק ואכיפה בררנית. הצדדים נדרשו לסוגיה זו של מתחילתו של ההליך, ואף לפניו, והפנו את בית המשפט לפסיקה ולספרות, אך בנסיבות הענין ונוכח המסקנות אליהן הגעתי לגופו של ענין, איני רואה להרחיב בנדון.

א. אכן, נפלו פגמים בהליך, כפי שיפורט להלן. עם זאת, על אף קיומם של פגמים בהליך, אין בתי המשפט נוטים להרחיק לכת עד ביטולם של כתבי אישום, אלא במקרים חריגים ביותר.

"...ההגנה מן הצדק נועדה לשמש רק במקרים חריגים ונדירים, ולא כל פגם יוכל לבססה. זו תקום רק במקרה "שבו קיומו של ההליך הפלילי פוגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגיונות" (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פ"ד נט (6) 776, 806 (2005)). שנתיים לאחר מתן פסק-הדין בפרשת בורוביץ, בשנת 2007, עוגנה הגנה זו בסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, ולפיו נאשם רשאי לטעון כטענה מקדמית, כי "הגשת כתב-האישום או ניהול ההליך עמוד 97

הפלייט עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגנות משפטית". בע"פ 7014/06 מדינת ישראל נ' לימור ([פורסם בנבו], 4.9.07) נקבע, כי אף בגדרה של הוראת החוק החדשה "המבחנים שנקבעו בפרשת בורוביץ ימשיכו להנחות את בית המשפט בבואו לבחון האם יש לקבל טענה של נאשם לפי סעיף זה" (שם, בפסקה 58; וראו גם ע"פ 5672/05 טגר בע"מ נ' מדינת ישראל, בפסקה 111 לפסק-דינה של השופטת ד' ברלינר ([פורסם בנבו], 21.10.07)). (ע"פ 371/06 פלוני נ' מ"י (30/4/08), מפי כב' הש' לוי (להלן: ענין פלוני)).

בנסיבות הענין, ונוכח השלב המאוחר בו נדונות טענות אלה ההגנה, אשלב בפרק זה הן את טענת ההגנה מן הצדק והן את מחדלי החקירה, הנושקים אלה באלה, על אף שעסקין בדוקטרינות שונות.

ב. לא ניתן להתעלם מאי הנוחות שנוצרה, בלשון המעטה, משבחרו החוקרים להמנע מלחקור את ז'נו ואת אוחיון - אשר שלח את הקלטת של הפגישה המוקלטת למשטרה באמצעות רביב עוד באוקטובר 10' - והגיע עם ז'נו למשטרה למסור עדות ביום 17/1/11 - אודות גרסתו של הנאשם, שנמסרה עוד בדצמבר 10', כי הם ניסו לסחוט אותו, ולו שאלה אחת. כן תמוה כי לאחר החקירה הנוספת של הנאשם ביום 25/1/11, שבוע ימים לאחר שמסרו אוחיון וז'נו את גרסאותיהם, ולאחר החקירה האחרונה שנה וחצי לאחר מכן, ביוני 12', בחרו החוקרים להמנע מלעמת את אוחיון ואת ז'נו עם סוגיות עובדתיות שונות, וכן עם טענותיו הקשות של הנאשם כלפיהם, כגון שאוחיון עשה שימוש בקלטת כדי להפעיל עליו לחץ לשלבו כעובד עירייה, לאחר שנפסל על הסף בקשר למכרז הפקחים, לעשות שימוש בכוחו כראש עיר לעקוף את ההגבלות, והתנהלותו המאוחרת, משצעק, קילל והודיע כי הוא מחזיק בקלטת ויפנה לעיתון ולמשטרה. כך גם לגבי התנהגותו של ז'נו, אשר הודיע לו כי אם לא יתן לו עבודה או פיצויים מוגדלים, ילך לעיתון, ועל אף ששניהם טענו, ללא חשש, כי נתנו לו שוחד, ואף דרשו פירעון השטר, בהודיעם לו כי ילכו לעיתון אם לא יענה לדרישותיהם.

מטבע הדברים, לו היו החוקרים גובים הודעות נוספות מאוחיון וז'נו, כמחויב בכגון דא, היה עליהם לחקור אותם באזהרה אודות הדברים שנשמעו מפי הנאשם, כאשר למען הסר ספק, אמירה לפיה פעילים "ניסו לסחוט אותי" מהווה תלונה לכל דבר, וראויה להתייחסות.

ג. אין בכך משום אמירה, כי בכל מקרה היה על המאשימה להעמיד את אוחיון וז'נו לדין, והחלטה זו היא בשיקול דעתה של התביעה על פי פרמטרים שונים, לאחר איסוף הראיות ובחינתן, לאחר התייעצות ושקלול כל הנתונים. לא נעלם מעיני כי יש הבדל משמעותי בין מעמדם של השניים והאינטרס הציבורי בהעמדתם לדין, לבין הנאשם, לרבות בקשר לתכליתן של עבירות השוחד, ובתי המשפט נהגו בזירות בהחלת ההגנה מן הצדק במקרים דומים. למשל, בענין פלוני נקבע מפי כב' הש' לוי, כי אי העמדתו לדין של שותף משני של הנאשם לא הקימה לנאשם הגנה מן הצדק.

יחד עם זאת, בחינה מעמיקה של גרסתם של מי שמגיעים למשטרה מספר שנים לאחר אירוע נטען, כאשר טינתם בוערת בהם - ובמיוחד כאשר נטען לגביהם עוד בטרם מסרו גרסתם במשטרה כי ניסו לסחוט את הנאשם - היא יסוד מוסד של חקירה, ויש קושי רב בטענה כי משהתמקדה החקירה העיקרית בנושאים רבי היקף וחשיבות, נחקרו העבירות המיוחסות לנאשם בסוגית הפעילים בשטחיות וכבדרך אגב, מתוך גישה כי עסקין בעניינים שוליים, וכך גם הגשתו של כתב אישום העלול לשנות את מהלך חייו. למען הסר ספק, אין בדברים כדי

לקבוע ממצאים עובדתיים ביחס לעבירת הסחיטה כלפי אוהיון או כלפי ז'נו, ויפיו לענין זה הדברים שנאמרו בבג"צ 188/96 **צירינסקי נ' סגן נשיא בית משפט השלום בחדרה**, פ"ד נב (3), 721, עמ' 730-731, מפי כב' הש' קדמי, אם כי יש מקום להבחין בין האמור שם לבין הנדון דידן, משנסוב הדיון כולו על דבריהם של אוהיון וז'נו בריש גלי כי הם נתנו שוחד לנאשם.

ד. יש ממש בטענות ההגנה לגבי דבריו של גולדנברג בעניינו של פלוט, לפיהן לא ניתן שלא לתמוה מדוע נמנע החוקר מלשאול אותו לאילו פעילים ולאילו משרות התכוון, האם יש באמתחתו פרטים לאמרות המחשדות, או שמא מדובר בשמועות זדוניות שהפיץ פלוט אודות אלמוני ותו לא. כך גם לגבי כספים שקיבל פלוט מרביב. הרי אין מצופה מאותו גולדנברג, אשר לטענתו של ב"כ המאשימה נחקר באזהרה, לפרט דבריו בעניינים שאינם נוגעים לחקירתו, אם החוקר מתעלם מהערותיו ביחס לאדם אותו הזכיר. ויודגש, כי עסקין אך ורק בשאלה הבסיסית של התייחסות שוויונית לבדיקת חשדות מאותו סוג כלפי אנשים שהתמודדו באותה מערכת בחירות, ואין מדובר חלילה בהשחרת שמו של פלוט, שכלל לא ניתנה לו ההזדמנות לדחות את כל האמרות המחשדות מכל וכל.

ה. מיעוטן המפתיע של ראיות התביעה בתיק זה והחלל הראייתי שנוצר, נותר ללא כל הסבר. לא ברורה הימנעותם של החוקרים מלנסות לאמת או לשלול את גרסתו של ז'נו, אם לגבי פטוריו הראשונים, אם לגבי ביטולם, אם לגבי החזרתו למחסן וההבטחות שניתנו לו, על ידי הזמנתם של מלכה, של היועצת המשפטית, מנכ"לית העירייה, וכיוצא בזה, ואם לגבי גרסתו של אוהיון, אשר מצא לנכון להזכיר את תקיפתו בעירייה, בגינה נמנע מלהגיע לפגישה עם ראש העיר בנושא גינון, וכיוצא בזה. לא נעלם מעיני כי הנאשם אישר חלקים בהודעותיהם, אך משעמד על כך כי הבטחותיו היו לגיטימיות, והפערים העובדתיים בגרסאותיהם של השלושה הם בלב השאלות המבחינות בין מעשים המהווים עבירה פלילית לבין אחרים, היה מקום לחקירה מעמיקה בטרם הגשתו של כתב האישום, לרבות בדרך של השלמת החקירה.

ו. סביר להניח כי לו היו החוקרים מזמינים את מלכה למשטרה בשנת 11', כאשר הזכיר ז'נו את שמו, יכול היה להוביל את החוקרים למידע שהוגש על ידי ההגנה בתיק זה, והסוגיות היו מתלבנות. כך גם לגבי עו"ד גורדון, המנכ"לית פורן, אשר הוזכרו במשטרה על ידי הנאשם. כך גם לגבי תיקו של ז'נו בעירייה, אשר לא נכלל בחומר החקירה, ואשר הגיע בדרך תמוהה לידי ב"כ המאשימה בשלב המאוחר של חקירתו הנגדית של הנאשם, להפתעתה הרבה של ההגנה, אשר התנגדה מטבע הדברים לעשות שימוש במסמכים מתוכו, אשר לא הובאו לידיעתה עד אותו מועד.

ז. עוד לא למותר לציין כי הכללתו של משפט שלא נאמר על ידי נחקר בהודעתו - מקל וחומר כאשר מדובר במשפט המפליל ביותר בהודעה - היא מחדל חקירתי, בלשון המעטה, ורק למזלו הטוב של הנאשם, משהוקלטה החקירה, ניתן היה לעמוד על תקלה זו. מוכנה אני להניח כי מדובר בטעות, אך תוצאותיה היו עלולות להיות קשות לנאשם, ככל שלא דק פורתא בבדיקת הקלטת.

התרשמתי כי האופן בו נוהלה החקירה, משנחקר הנאשם מספר פעמים לאורך שנה וחצי, אך אוחיון ז'נו לא עומתו עם גרסתו ולו פעם אחת, ועדים שיכלו לאמתה לא הוזמנו לחקירה, ביחס לאירועים שקרו בשנת '07-'08, פגע בזכויותיו של הנאשם כנחקר.

ח. יחד עם זאת, ועל אף כל האמור לעיל, בהעדר ראיה לכך כי מדובר בהתנהגות מכוונת, יפים לענייננו דבריו של כב' הש' לוי בענין פלוני (371/06):

"...לא היה במחדלים הנטענים כדי להקים הגנה מן הצדק, אף מטעם נוסף. לכל היותר, אירעו מחדלים אלה בשל מצוקת כוח-אדם של המחלקה לחקירות שוטרים. אין הם מקימים כל בסיס לטענה בדבר התנהגות שערורייתית של המשטרה. משכך, הם לא יוכלו לבסס טענה של הגנה מן הצדק, אלא לכל היותר יטו לזכותו של הנידון, את מאזן הראיות (ראו: ע"פ 10596/03 בשירוב נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 4.6.06); ע"פ 5386/05 אלחורטי נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 18.5.06)). ויודגש, בחינה זו - בניגוד להגנה מן הצדק - נעשית כל-כולה תוך התייחסות לשאלת אשמתו של הנאשם, ולא במנותק ממנה". (הדגשה שלי- ד.ס.).

בענייננו, נאמרו הדברים למעלה מן הצורך, משנבדקו הראיות לגופן, והמאשימה לא הרימה את הנטל המוטל עליה להוכיח את אשמתו של הנאשם מעבר לכל ספק סביר.

89. סיכום של דברים

נוכח כל המקובץ, אני מזכה את הנאשם מכל העבירות המיוחסות לו.

ניתנה היום, כ"ו כסלו תשע"ו, 08 דצמבר 2015, במעמד הצדדים.